Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

VOLUMUL I

GA 94 / GA 100

Notițe de la un ciclu de trei conferințe ținut la Berlin între 19 februarie și 5 martie 1906 (GA 94)
Notițe de la un ciclu de opt conferințe ținut la München între 27 octombrie și 6 noiembrie 1906 (GA 94)
Notițe de la un ciclu de opt conferințe ținut la Basel între 16 și 25 noiembrie 1907 (GA 100)

Traducere de Adrian ILIESCU și Adriana ONOFREI

Rudolf Steiner, *Das Johannes-Evangelium* (Berlin, 1906), Dornach/Elvetia, 1979 (GA 94)
Rudolf Steiner, *Die Theosophie an Hand des Johannes-Evangelium* (München, 1906), Dornach/Elveția, 1979 (GA 94)
Rudolf Steiner, *Das Johannes-Evangelium* (Basel, 1907), Dornach/Elvetia, 1981 (GA 100)

© Toate drepturile pentru traducerea în limba română
sunt rezervate Editurii UNIVERS ENCICLOPEDIC GOLD
București 2009

COLECȚIA INIȚIERI
Seria Biblioteca antroposofică

Coordonatorul colecției: biolog dr. PETRE PAPACOSTEA
Redactor: MARIA STANCIU
Tehnoredactor: LILIANA KIPPER
Coperta: SILVIU IORDACHE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
STEINER, RUDOLF
Evanghelia după Ioan / Rudolf Steiner; trad.: Adrian Iliescu şi Adriana Onofrei. - Bucureşti: Univers Enciclopedic Gold, 2009
3 vol.
ISBN 978-606-92265-4-4
Vol. 1. - ISBN 978-606-92265-0-6

I. Iliescu, Adrian (trad.)
II. Onofrei, Adriana (trad.)

226.5.07

Societatea antroposofică din România
Strada Vișinilor nr. 17, sector 2, București
Tel.: 021 323 20 57
www.antroposofie.ro
email: romantrop@yahoo.com

ISBN 978-606-92265-4 4
978-606-92265-0-6

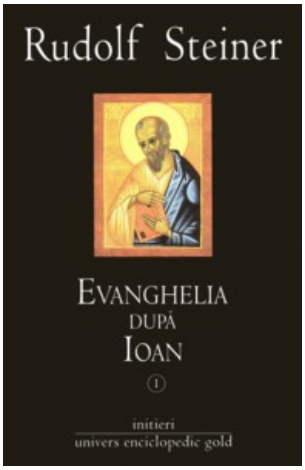

COPERTA IV

Evanghelia după Ioan are o importanţă aparte pentru creştinism, ea adresându-se în special epocii prezente, epoca a cincea de cultură postatlanteeană. Ea ascunde cele mai profunde taine. Din ea transpare spiritul nou al creştinismului viitorului. Toate celelalte Evanghelii au avut rolul de a pregăti omenirea pentru înţelegerea creştinismului. Ioan ne prezintă, în tablouri simbolice, o cale de iniţiere în tainele lumii spirituale. Unele dintre aceste taine le putem intui dacă ne adâncim cu toată fiinţa în ceea ce ne spune Evanghelia sa. Aşa cum precizează Rudolf

Steiner, „E,vanghelia după Ioan este o scriere ce nu trebuie niciodată cercetată. Ar fi zadarnic şi fără sens să încerci să investighezi sau să faci o analiză critică Evangheliei după Ioan cu forţele inferioare ale intelectului omenesc. Ea trebuie vieţuită frază cu frază, căci conţine forţă şi viaţă. Primind-o în noi, ea ne dă forţă şi viaţă".

CUPRINS

Treptele adevărului (biolog dr. Petre Papacostea)

În legătură cu publicarea conferinţelor lui Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN [Notă]

Notiţe de la un ciclu de trei conferinţe ţinut la Berlin, între 19 februarie şi 5 martie 1906 (GA 94)

CONFERINŢA I — *Berlin, 19 februarie 1906*

În primele paisprezece capitole autorul Evangheliei după Ioan descrie vieţuirile sale din lumea astrală. Înrudirea lui Christos cu omul-Dumnezeu. Ridicarea în lumea devachanică.

CONFERINŢA a II-a — *Berlin, 26 februarie 1906*

Activitatea corpului astral în corpul fizic în timpul somnului. Fiinţe elementare rele şi bune. Calea de iniţiere creştină.

CONFERINŢA a III-a — *Berlin, 5 martie 1906*

Deşteptarea Sinei superioare. Menţionarea reîncarnării in Evanghelii. Semnificaţia ocultă a cuvintelor de pe cruce.

TEOSOFIA, PE BAZA EVANGHELIEI DUPĂ IOAN

Notiţe de la un ciclu de opt conferinţe ţinut la München, între 27 octombrie şi 6 noiembrie 1906 (GA 94)

CONFERINŢA I — *München, 27 octombrie 1906*

Într-o primă fază Biserica a fost cuprinsă de o mentalitate materialistă. Sensul adevărat al istoriei biblice a Creaţiunii. Componentele superioare ale omului şi originea lor cosmică.

CONFERINŢA a II-a — *München, 28 octombrie 1906*

Conştienţa in imagini a atlanteenilor. Prima interiorizare a vieţii de sentiment în epoca lemuriană. Spiritualizarea corpului astral în Sine spirituală şi a corpului eteric în Spirit al vieţii. Ţelul viitor suprem, Omul-spirit

CONFERINŢA a III-a — *München, 31 octombrie 1906*

Primirea Manas-ului şi pregătirea lui Budhi în epoca postatlanteeană. Proceselor spirituale le corespund modificări fizice la om.

CONFERINŢA a IV-a — *München, 2 noiembrie 1906*

Lumile de conştienţă ale regnurilor naturii şi ale omului. Munca Eului la cele trei componente fiinţiale inferioare. Experienţe pe treptele superioare de conştienţă. Întâlnirea lui Natanael cu Christos. Suflete-grup şi suflete individuale in iniţierea mithraică.

CONFERINŢA a V-a — *München, 3 noiembrie 1906*

În Egipt Manas-ul cade pradă lumii dorinţelor şi poftelor. Sarcina poporului vechi ebraic. Formarea oaselor şi evolutia conştienţei. Mielul de Paşte la evrei. Moise este trimisul Manas-ului, Christos este aducătorul Budhi-ului. Parabola viţei-de-vie.

CONFERINŢA a VI-a — *München, 4 noiembrie 1906*

Nunta din Cana, o proiecţie profetică a viitorului omenirii. Trei căi spre adevăr: iniţierea orientală, iniţierea creştin-gnostică şi cea rosicruciană. Calea orientală, neadecvată pentru european. Cele şapte trepte din iniţierea yoga şi din cea creştin-gnostică.

CONFERINŢA a VII-a — *München, 5 noiembrie 1906*

Raportul discipolului rosicrucian faţă de maestru. Valoarea ***Filosofiei libertăţii*** pentru formarea gândirii pure. Lumea senzorială devine simbol. Scrierea ocultă. Orice viaţă superioară se bazează pe ritm. Fecioara Sophia şi Duhul Sfânt.

CONFERINŢA a VIII-a — *München, 6 noiembrie 1906*

Conştienţa individuală, oglindă a conştienţei pământeşti. Christos, Domnul karmei. Cinci sfere de conştienţă în înţelepciunea orientală. Curăţirea templului ca simbol al unei evolutii viitoare. Convorbirea cu Nicodim.

EVANGHELIA DUPĂ IOAN *

Notiţe de la un ciclu de opt conferinţe ţinut la Basel între 16 şi 25 noiembrie 1907 (GA 100)

CONFERINTA I — Basel, 16 noiembrie 1907

Ştiinţele naturii şi religia. Esenţa teosofiei şi raportul ei cu documentele religioase. Patru puncte de vedere faţă de documentele religioase. Raportul Evangheliei după Ioan cu celelalte Evanghelii. Lupta dintre Karl Vogt şi profesorul Wagner. Christos ca fiinţă care cuprinde întregul Pământ. Conţinutul începutului Evangheliei după Ioan. Dionisie Areopagitul și doctrina privitoare la Ierarhiile spirituale. Cuvântul ca formă și figură. Despre organele laringe şi inimă.

CONFERINŢA a II-a — *Basel, 17 noiembrie 1907*

Esenţa corpului fizic şi a corpului eteric. Pentagrama. Corpul eteric la bărbat şi la femeie. Esenţa corpului astral. Despre oboseală. Corpul astral şi lumea astrală în general. Eul omului, al animalului, al plantei, al mineralelor. Trepte evolutive ale omului. Francisc din Assisi. Metamorfozarea corpurilor omului în Manas, Budhi, Atma.

CONFERINŢA a III-a — *Basel, 18 noiembrie 1907*

Concordanţa dintre începutul Bibliei cu începutul Evangheliei după Ioan. Cele şapte încorporări ale Pământului. Esenţa Pralayei. Atma pe Saturn. Soare-aer, Lună-apă. Separarea Soarelui şi Lunii de Pământ. Despre Iehova şi Eu. Doctrina lui Dionisie Areopagitul. „Copii ai lui Dumnezeu” sau „Fii ai lui Dumnezeu”.

CONFERINŢA a IV-a — *Basel, 19 noiembrie 1907*

Înţelepciune şi iubire. Trecerea planetei Marte prin Pământ. Înglobarea Eului prin acţiunea lui Iahve. Respiraţie de foc şi respiraţie de aer. Spirite solare, Iahve, Lucifer. Omul atlanteean. Inconştienţa în actul de procreaţie în Atlantida. Trecerea de la iubirea cosangvină la iubirea universală prin creştinism.

CONFERINŢA a V-a — *Basel, 20 noiembrie 1907*

Legea mozaică şi abolirea ei. Iniţierea precreştină. Iniţierea prin Christos în corpul fizic. Iniţierea lui Lazăr. Cele trei femei de sub cruce pe Golgota. „Copii ai lui Dumnezeu.” Maria şi Maria Magdalena. Despre Natanael. Eul diferitelor regnuri în raport cu Eul individual omenesc. Armonia interioară prin Christos. Maxima lui Goethe despre ochi şi lumină. Evanghelia după Ioan ca drum istoric spre Christos.

CONFERINŢA a VI-a — *Basel, 21 noiembrie 1907*

Misterul numerelor în Evanghelia după Ioan. Scoala pitagoreică. Numărul cinci. Atlantida şi atlanteenii. Richard Wagner şi opera sa „Aurul Rinului”. Coborâş şi suiş în cultura postatlanteeană. Despre lepră. Bolile nervoase din epoca noastră. Creştinismul ca tămăduitor. Semnificaţia numărului cinci. Christos şi femeia samarineancă. Cele trei femei de sub cruce. Fapte istorice ca simboluri pentru evoluţia viitoare a omenirii.

CONFERINŢA a VII-a — *Basel, 22 noiembrie 1907*

Deosebirea dintre europeni şi indieni. Problema descendenţei omului. Predominanţa corpului eteric asupra corpului fizic în Lemuria. Descendența maimuţelor, arborele genealogic al omului și al încrengăturilor animale. Arborele genealogic al lui Haeckel. Entitatea Duhului Sfânt. Omul ca plantă inversată. Hermafroditul. Organele genitale, creier, laringe. Inima. Sfântul Graal. Despre esenţa plantei. Spiritul creştin şi Pământul. Despre unitatea atmosferei. Pământul ca trupul adevărat al lui Christos.

CONFERINŢA a VIII-a — *Basel, 25 noiembrie 1907*

Eul-grup al poporului evreu. Individualizarea Eului prin Christos. Legenda de aur. Sângele roşu şi albastru. Om şi plantă. Pomul cunoaşterii şi pomul vieţii. Despre Nicodim. Calea, Adevărul şi Viaţa. Evanghelia după Ioan şi vieţile pământeşti repetate. Despre orbul din naştere. Femeia adulteră. Karmă şi libertate. Nunta din Cana ca imagine a viitorului. Transformarea apei in vin. Hrănirea celor cinci mii. Evanghelia după Ioan ca scriere inițiatică. Mama Sophia.

Note

* Ciclul de conferințe de la Basel se găsește în traducere alternativă și în ***Cunoaşterea lui Hristos. Antroposofie şi rosicrucianism. Evanghelia lui Ioan***, GA 100.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

VOL. I

GA 94 / GA 100

TREPTELE ADEVĂRULUI

Antroposofia este un curent spiritual modern, fundamentat de austriacul Rudolf Steiner (1861–1925), personalitate complexă, dotată cu capacitatea de a dezvolta în mod consecvent şi interactiv atât mistica înaltă bazată pe experienţe interioare care l-au condus la cercetări aprofundate în lumea spirituală, cât şi gândirea riguros ştiinţifică despre spirit, prin opoziţie cu tendinţele materialismului dominant în secolul al XIX-lea şi prima parte a secolului al XX-lea. Materialismul urmărea eliminarea nivelului divin-spiritual din cunoaştere prin contestarea existenţei acestuia în Univers, ceea ce l-a îndreptăţit pe R. Steiner să afirme: „Tragedia materialismului constă în faptul că nu poate înţelege ce este materia".

Pentru a sintetiza conţinutul de idei al antroposofiei sau ştiinţei despre spirit vom porni de la un principiu de bază formulat chiar de Rudolf Steiner: „Oricărei realităţi materiale din Univers îi corespunde ceva spiritual şi orice realitate spirituală din Univers primeşte la un moment dat expresie în lumea materială". Întreaga evoluţie, mai întâi biologică şi apoi social-istorică, a umanităţii este o ilustrare vie a acestui principiu. Cunoaşterea directă a resorturilor spirituale ale umanităţii, ca şi cunoaşterea exterioară a materiei, se obţine numai prin eforturi susţinute de perfecţionare a structurilor noastre sufleteşti şi spirituale, pentru a deveni apţi şi demni de dezvoltarea conştientă şi responsabilă a relaţiei omului cu lumea spirituală în toată puritatea indispensabilă acestui scop. Unul din principalele scopuri ale antroposofiei constă în deschiderea căilor cunoaşterii de sine, fapt necesar pentru evoluţia viitoare a omenirii. Atât cunoaşterea de sine cât şi înţelegerea coerentă a lumii interioare şi a ambianţei telurice şi cosmice se pot dobândi prin studiul scrierilor antroposofice, întrucât logica riguroasă a expunerilor oferă gândirii posibilitatea aprecierii valorii acestora, chiar şi în lipsa accesului personal direct la lumile spirituale. Omul apare astfel ca o fiinţă dublă, cu problematică cosmică şi problematică terestră, având sarcina realizării sintezei superioare a acestora.

În consecinţă, antroposofia este ştiinţa despre spirit care ne dă posibilitatea înţelegerii *raţiunii de a fi* a structurilor şi evenimentelor aparţinând lumii sensibile, precum şi a înlănţuirii acestora în timp şi spaţiu. Ea nu este o fundamentare teoretică pusă la îndemâna unei „secte religioase", cum încearcă să denigreze unele scrieri mişcarea antroposofică, ci reprezintă calea spirituală de valorificare concretă a forţelor de iubire aduse de Hristos pe Pământ, atât de necesară într-o perioadă în care dezbinarea între oameni se manifestă în toate relaţiile individuale şi de grup. Există, în prezent, antroposofi aparţinând celor mai diferite confesiuni religioase care consideră că au găsit, în sfârşit, în antroposofia lui R. Steiner un limbaj comun capabil să creeze baza pentru o nouă deschidere spirituală către lume, prin înţelegerea corectă a momentului-cheie pentru întreaga evoluţie cosmică pe care l-a reprezentat Evenimentul de pe Golgota de acum 2000 de ani.

Antroposofia nu este teorie, ci cunoaştere vie, ceea ce se reflectă în faptul că a pus toate premisele şi a elaborat soluţii valoroase în diferitele domenii aplicative marcate de consecinţele tuturor situaţiilor de criză caracteristice lumii actuale pe care Rudolf Steiner le-a prevăzut cu 8-9 decenii în urmă. Astfel, pe baza cunoaşterii aprofundate a omului (antropologia antroposofică), Rudolf Steiner, colaboratorii şi urmaşii săi au elaborat principiile şi metodele terapeutice ale medicinii antroposofice, ale agriculturii biodinamice, ale sistemului pedagogic Waldorf, ale tripartiţiei sociale, au dat naştere unui impuls original în arhitectură etc. Putem conchide că antroposofia este totodată o cale de cunoaştere obiectivă, o cale de autocunoaştere şi o cale de viaţă. Ea este prelungirea în Eul omului actual a activităţii lui Hristos, a Logosului care a acţionat de la începutul existenţei Universului.

Mişcarea antroposofică, care s-a separat din mişcarea teosofică, s-a dezvoltat independent, şi numai în mod eronat sau abuziv este asociată cu alte curente şi organizaţii actuale. Ea deschide perspective luminoase educaţiei pentru libertate, iubirii dintre oameni şi colaborării cu natura, iar spiritualitatea românească, constitutiv creştină şi cu o largă deschidere spre înţelegerea integrării omului în Cosmos, este o matrice gata pregătită pentru receptarea şi dezvoltarea acestor imperative ale mileniului III.

biolog dr. PETRE PAPACOSTEA

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

VOL. I

GA 94 / GA 100

ÎN LEGĂTURĂ CU PUBLICAREA CONFERINŢELOR LUI RUDOLF STEINER

Baza ştiinţei spiritului orientată antroposofic o constituie lucrările scrise şi publicate de Rudolf Steiner (1861–1925). Pe lângă aceasta, el a ţinut, între 1900–1924, numeroase conferinţe şi cursuri, atât în faţa unui public larg, cât şi pentru membrii Societăţii teosofice, mai târziu ai Societăţii antroposofice. Vorbind în mod liber, el însuşi a dorit iniţial ca aceste conferinţe să nu fie consemnate în scris, deoarece ele erau concepute drept „comunicări orale, nedestinate tiparului". După ce însă s-au finalizat şi răspândit tot mai numeroase variante incomplete şi eronate după stenogramele şi notiţele auditorilor, s-a văzut nevoit să reglementeze problema acestora. Şi a încredinţat Mariei Steiner von Sivers această misiune. Ei i-a revenit sarcina de a-i desemna pe cei care au dreptul să stenografieze conferinţele, de a asigura administrarea stenogramelor şi revizuirea textelor pentru tipar. Din cauză că, fiind extrem de ocupat, Rudolf Steiner nu a putut corecta el însuşi textele, decât în cazuri foarte rare, în privinţa tuturor conferinţelor publicate trebuie să se ţină seama de această rezervă a sa: „Va trebui să se aibă în vedere faptul că în stenogramele nerevizuite de mine se găsesc greşeli".

În legătură cu raportul dintre conferinţele pentru membri, care, la început, erau accesibile numai sub formă de manuscrise tipărite pentru uz intern, şi cărţile sale, destinate publicului larg, Rudolf Steiner îşi exprimă punctul de vedere în lucrarea autobiografică ***Mein Lebensgang*** (***Viaţa mea***), capitolul 35. Cele spuse acolo sunt valabile, în egală măsură, în ceea ce priveşte cursurile ţinute, care se adresau unui cerc restrâns de participanţi, familiarizat cu bazele ştiinţei spiritului.

După moartea Mariei Steiner (1867–1948) s-a trecut, conform indicaţiilor sale, la tipărirea unei ediţii a operelor complete ale lui Rudolf Steiner (Rudolf Steiner – Gesamtausgabe, GA). Volumul de faţă constituie o parte a acestei ediţii.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 100

NOTE

Primele două cicluri de conferinţe – „Evanghelia după Ioan” şi „Teosofia pe baza Evangheliei după Ioan” – au fost luate din volumul 94 al *Operelor complete* şi conţin notiţe făcute de nişte auditori la ciclurile de conferinţe ţinute de Rudolf Steiner la Berlin şi München în anul 1906. Autenticitatea acestora nu este absolută, însă publicarea lor apare justificată, ţinând seama că în text sunt conţinute indicaţii importante pentru studiul antroposofic şi totodată se întregeşte imaginea asupra activităţii de conferenţiar a lui Rudolf Steiner din acea perioadă.

Faţă de prima publicare, notiţele din ciclul ţinut la München au beneficiat de o substanţială îmbunătăţire, în special datorită notiţelor Mariei Steiner von Sivers.

Notiţele din conferinţele ţinute la Berlin la 19, 26 februarie şi 5 martie 1906 au fost publicate pentru prima dată în „Beiträge zur Rudolf Steiner Gesamtausgabe” nr. 56 (Weihnachten, 1976).

Notițele din ciclul de conferințe „Teosofia pe baza Evangheliei după Ioan” ținut la München între 27 octombrie și 6 noiembrie 1906, au fost publicate pentru prima dată sub titlul „Teosofia și Evanghelia după Ioan” în „Was in der Antroposophischen Gesellschaft vorgeht”, 1945, anul 22 de apariţie, numerele 7-16.

Al treilea ciclu de conferințe – „Evanghelia după Ioan” – a fost luat din volumul 100 al Operelor complete și conține, aproape cuvânt cu cuvânt, notițele făcute de patru participanți la ciclul de conferințe ținut de Rudolf Steiner la Basel în noiembrie 1907. Doamna Marie Steiner le-a publicat pentru prima dată în „Nachrichtenblatt für die Mitglieder der Antroposophischen Gesellschaft”, între 1 decembrie 1946 și 20 aprilie 1947. În ianuarie 1908, cei patru participanți au scris înaintea notițelor lor următoarele cuvinte: „Prelucrare liberă după notițele din memorie a patru participanți.

> „Către cititori!
> Prezenta prelucrare este destinată înainte de toate celor care au participat la ciclul de conferințe ținut la Basel. În interesul problematicii teosofice, nu vrem și nu dorim ca această lucrare să fie folosită în scopul răspândirii mai departe a gândurilor conținute în ea, cu atât mai mult cu cât noi nu redăm conținutul conferințelor textual, ci liber, și deja din acest motiv multe aspecte din lucrare sunt de discutat. În afară de aceasta, Rudolf Steiner va da el însuși la tipar conferințele despre Evanghelia după Ioan.
> Prin munca noastră noi nu vrem altceva decât să prilejuim, pentru câțiva prieteni care ei înșiși au fost prezenți la acest ciclu, o amintire a frumoaselor zile de noiembrie petrecute în Basel.
>
> L.S.H.H.E.”

1. *Bruno Wille*, 1860-1928, a întemeiat în 1890 Asociaţia Giordano Bruno. Vezi Rudolf Steiner, ***Cursul vieţii mele*** (1923/25), GA 28, 1962, cap. XXIX.

2. *„Aceasta voia să spună şi Angelus Silesius în cuvintele”*: Apărute în Johannis Angeli, *Silesii – Cherubinischer Wandersmann*, Glatz, 1675. Redare după ultima versiune editată de Wilhelm Bölsche, Jena, 1905. Cartea I, versetul 61, p. 9.

3. *Subba-Row (Rao)*, 1865-1890. Articolele sale din ziarul „Theosophie” au apărut sub titlul *Esoteric Writing*, ediţia a 2-a, Madras, 1931.

4. *„...joia trecută...”*: Conferinţă publică ţinută la Berlin pe 15 februarie 1906, „Reîncarnare şi karmă”, apărută în ***Enigmele lumii și antroposofia*** (22 conferinţe, Berlin, 1906/1907), GA 54, 1966.

5. *„Despre Ioan se spune...”*: Ioan 13, 23.

6. *„...entități ce aparțin celui de-al treilea regn elementar...”*: Vezi în special Rudolf Steiner, ***Acțiunea ființelor spirituale în oameni*** (13 conferințe, Berlin, 1908), GA 102, conferințele 10 și 12; ***Apocalipsa lui Ioan***, GA 104, conferinţele 2, 3 și 10; ***Ierarhiile spirituale și oglindirea lor în lumea fizică*** (10 conferințe, Dusseldorf, 1909), GA 110, conferinţele 2 şi 3; ***Întâmplare, necesitate și soartă*** (opt conferinţe, Dornach, 1915), GA 163, conferința 6.

7. *„Iată; aceasta este mama ta!”*: Ioan 19, 27.

8. *„Angelus Silesius spune în acest sens...”*: loc. cit., cartea a 4-a, versetul 56, p. 127.

9. *Lumina pe cale* de *Mabel Collins* (pseudonim al teosoafei engleze Kenningale Cook); *Lumina pe cale*, tradusă din engleză, ediţia a 3-a revizuită, Leipzig, 1898. Comentarii.

10. *„Iisus însuşi spune...”*: Ioan 14, 6.

11. *Acestea sunt numele celor patru*:
    – Jam ים apă, mare
    – Nur נור foc (aramaică)
    – Ruach רוח aer, suflare, respirație, spirit.
    – Jabasha בשה' pământ, stâncă.

12. *„...un pasaj din Cartea a II-a a lui Moise..."*: Moise II (Exodul), 12, 46.

13. *„De aceea la Ioan puteţi citi următoarele..."*: Epistola întâi a lui Ioan 5, 7: „Căci trei sunt care mărturisesc aici: spiritul, apa şi sângele."

14. *„Eu sunt cu voi..."*: Matei 28, 20.

15. *Christian Karl Josias Bunsen*, 1791-1860, 1857, baron, diplomat şi teolog prusac. *Istoria cărţilor și redactarea textelor biblice autentice*, Leipzig, 1866, p. 77.

16. *„Adam a căzut într-un somn adânc"*: Moise I (Geneza), 2, 21.

17. *„...o relatare a lui Jean Paul..."*: „Niciodată n-am să uit viziunea pe care am avut-o în interiorul meu, pentru care ştiu să indic locul şi timpul când s-a întâmplat şi pe care n-am povestit-o nimănui până acum, în care am asistat la naşterea conştienţei mele de sine. Într-o dimineaţă, foarte mic fiind, stăteam sub uşa casei când, deodată, uitându-mă în stânga, către şopronul cu lemne, am avut viziunea interioară. Prin faţa mea a trecut, precum un fulger din cer, revelaţia: eu sunt un Eu. Şi de atunci ea a continuat să lumineze. Atunci, pentru prima dată şi pentru veşnicie, Eul meu s-a văzut pe sine. Sunt excluse aici farse pe care le poate juca memoria, întrucât nicio istorisire străină nu s-a putut amesteca într-o întâmplare petrecută în sanctuarul cel mai tainic al omului, doar noutatea acesteia putând conferi durată împrejurărilor minore, de fiecare zi." Descrierea vieţii lui Jean Paul, *Din viața lui Jean Paul*, Jean Paul, *Opere complete*, Berlin, 1862, vol. 34, p. 26.

18. *„Paracelsus spune..."*: „Un fapt extrem de important, care trebuie să vă dea de gândit, este că tot ce există în cer şi pe pământ există şi în om; forţe cereşti sunt când noi ne mişcăm, Dumnezeul din cer este şi Dumnezeul din om." *Din Paramiri liber quartus de matrice*, ediţia Sudhoff, vol. 9, p. 220.

19. *Chela* (Tshela): În sanscrită, adept sau discipol spiritual.

20. *„Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa."*: Ioan 14, 6.

21. *„Şi Dumnezeu a suflat suflare de viaţă în om..."*: Moise I (Geneza) 2, 7.

22. *„Te asemeni cu spiritul..."*: Faust I, 512.

23. *„...strămoşul Tuisto"*: „Celebrant carminibus antiquis, quod unum apud illos memoriae et annalium genus est, Tuistonem deum terra editum, et filium Mannum originem gentis conditoremque." [În cântecele vechi - este singurul fel de transmitere a tradiţiilor şi a istoriei lor – ei (germanii) sărbătoreau pe zeul Tuisto, un fiu al Pământului. Lui îi atribuiau un fiu, Mannus, strămoşul şi întemeietorul poporului.] Cornelius Tacitus, *De origine et situ germanorum*, 2.

24. *„Cine nu-şi lasă ..."*: Luca 14, 26; Matei 10,37; Marcu 10, 29.

25. *„El trebuie să crească..."*: Ioan 3, 30.

26. *„...nunta din Cana Galileii..."*: Ioan 2, 1-11.

27. *„Din conferinţele publice..."*: Rudolf Steiner a vorbit public despre temele „Cum să înţelegem boala şi moartea?", „Educaţia copiilor în lumina teosofiei" şi „Sângele este un suc cu totul deosebit" la München, în conferinţele ţinute pe 29 şi 30 octombrie şi 1 noiembrie 1906. Conferinţele pe aceleaşi teme ţinute în Berlin, respectiv Köln, sunt conţinute în GA 55, ***Cunoaşterea suprasensibilului în epoca noastră și importanța ei pentru viața actuală***.

28. *„...după cum spune şi Goethe..."*: Faust II, 6275 şi urm.

29. *„Eu și Tatăl suntem una"*: Ioan 10, 30.

30. *„...sângele-Rubicon..."*: Când cineva trebuie să facă un pas cu consecinţe grave se spune că el trebuie „să treacă Rubiconul" aşa cum a făcut Cezar, care prin trecerea râului Rubicon (Rubico) din nordul Italiei în anul 49 î.Ch. a declanşat războiul civil.

31. *„...profetul Ilie era aprovizionat de corbi"*: Cartea a III-a a Regilor, 17, 4 şi 6.

32. *„ ... mesagerii zeului Wotan...* ": Hugin (Gând) şi Munin (Amintire).

33. *„...în care moţăie Barbarossa..."*: Legenda, conform căreia împăratul nu a murit ci moţăie în Kyffhäuser sau în Untersberg (Submunte), se referă de fapt la nepotul lui Barbarossa, Friedrich II, însă în popor ea a fost transferată asupra lui Friedrich I Barbarossa. Corbii zboară în jurul muntelui până să înceapă Epoca de aur, în care Barbarossa va guverna iarăşi imperiul.

34. *„Leul din semința lui Iuda..."*: Cartea I a lui Moise (Geneza) 49, 9; Macabei I 3, 4.

35. *„...pasajul din Evanghelia după Ioan..."*: Ioan 1, 17.

36. *„Părinţii voştri au mâncat mană în pustiu..."*: Ioan 6, 48-51.

37. *„...cuvântul Egipt este folosit aici nu doar ca numele unei ţări..."*: Cartea a III-a a lui Moise (Leviticul) 18, 3; Cartea a IV a a lui Moise (Numerii) 14, 9; Iosua Navi 5, 9; Isaia 19 şi 20; Plângerile 5, 6 şi altele.

38. *„ Dumnezeul Iehova îi vorbeşte poporului..."*: Cartea a II-a a lui Moise (Exodul) 20, 1-3.

39. *„Poporul şi-a făcut însă un idol...”*: Cartea a II-a a lui Moise 32, 1-35.

40. *„...strangulare a primului născut la egipteni...”*: Cartea a II-a a lui Moise 12, 1-51.

41. *„...semnificative fiind aici cuvintele...”*: Moise II (Exodul), 12, 46.

42. *„Când copiii lui Israel cârteau...”*: Cartea a II-a a lui Moise 16, 1-30.

43. *Man hu*: מָן הוּא

44. *„Şi Dumnezeu a suflat peste el suflare de viaţă...”*: Cartea I a lui Moise 2, 7.

45. *„Ochii voştri se vor deschide...”*: Cartea I a lui Moise 3, 5.

46. *„ ... poporul evreu era aproape...* ": Cartea a II-a a lui Moise 32, 9-10.

47. *„Moise ia sângele de jertfă...* ": Cartea a II-a a lui Moise 24, 6-8.

48. *„Cine mănâncă carnea mea...* ": Ioan 6, 56.

49. *„Paracelsus spune...* ": „ Şi atunci, aceasta vreau eu să adeveresc când mă refer la natură: cel care vrea să o cerceteze, acela trebuie să calce cu picioarele cărţile ei. O carte se studiază prin literele ei, natura însă prin semn lângă semn: cu cât mai multe semne, cu atât mai multe pagini. Este deci un codex naturae, trebuie deci să întoarcem filele lui.“ Paracelsus, „Paragranum“, *Opere complete din domeniul medicinei*, editate de K. Sudhoff, vol. 11, Munchen, 1924, „Cea de-a patra apărare”, pp. 145 şi urm.

50. *„Paracelsus numea pe bolnavul de holeră Arsenicus* ": „De aici rezultă că dumneavoastră nu trebuie să spuneţi: Iată, aceasta este holeră, aceasta este melancolie, ci aceasta este Arsenicus, aceasta este Aluminosum; deci şi aceasta este Saturni, aceasta este Marti, şi nu aceasta este melancolie, aceasta este holeră. Apoi, o parte este a cerului, o parte este a pământului şi împreună unite precum focul şi lemnul, întrucât fiecare îşi poate pierde numele; aşadar, există două lucruri într-unul.“ Din „Paragranum“, *Opere complete din domeniul medicinei*, editate de Sudhoff, Munchen-Berlin 1922-1933, vol. 8, p. 74.

51. *„ ... parabola butucului și a lăstarului viței-de-vie...* ": Ioan 17, 1-6.

52. *„ ... nunta din Cana* ": Ioan 2, 1-11.

53. *„ ... unde se relatează răstignirea lui Christos...* ": Ioan 19, 25-27.

54. *„La Luca... se spune...* ": Luca 1, 35.

55. *„Eu și Tatăl suntem una* ": Ioan 10, 30.

56. *„...hrănirea celor cinci mii*": Matei 14, 15-21; Marcu 6, 35-44; Luca 9, 12-17; Ioan 6, 5-13.

57. *„De aici și vorba...* ": Platon, *Timaios*, cap. VIII, p. 36B.

58. *„ ... coborârea spiritului... sub formă de porumbel* ": Ioan, 1, 32.

59. *„ ... planul Budhi...* ": Lumea providenței.

60. *„ ... ceva mental...* ": Lumea mentalului: Devahanul inferior, lumea spirituală.

61. *„Tot ce e trecător...* ": Faust II 12 104 şi urm., traducere L. Blaga.

62. *„În valul vieții și-al faptei durez...* ": Faust I, 501-509.

63. *„ ... corpul cauzal...* ": Extract al corpului eteric şi corpului astral pe care omul îl duce mai departe de la o viaţă pământească la alta. Vezi conferinţa din 3 iulie 1906 de la Leipzig, pp. 149 şi urm. din ***Ocultismul popular*** GA 94; în continuare vezi răspunsurile la întrebări din conferinţa din 3 februarie 1907 de la Heidelberg din ***Misteriul creştin*** (31 conferinţe disparate 1906/1907), GA 97, 1968.

64. *„Eli, Eli, lama sabahtani!* ": Matei 27, 46; Marcu 15, 34. „Sabahtani” tradus cel mai des prin „părăsit”. Expresia cu aceeaşi pronunţare „Shevachtani”, este similară cu „înălţat” sau „preamărit”, „slăvit”. Vezi ***Evanghelia după Matei*** (12 conferințe, Berlin, 1910), GA 123, conferinţa a 12-a.

65. *„Mai am multe să vă spun...* ": Ioan 16, 12.

66. *Ludwig Buchner*, 1824-1899, medic şi scriitor.
Jakob Moleschott, 1822-1893, fiziolog şi filosof materialist.
Karl Vogt, 1817-1895, geolog şi zoolog.

67. *Rudolf Wagner*, 1805-1864, zoolog şi fiziolog.

68. Dionisie Areopagitul, *Ierarhiile cerești și bisericești*, scrisă între 485 şi 515, tradusă de J. Stiglmayr, Kempten, 1911, şi Dionisie Areopagitul, *Ierarhiile îngerești și bisericești*, tradusă de Walter Fritsch, Editura Otto Wilhelm Barth, München-Planegg, 1955.

69. *„ ... ar fi apărut o populaţie cristalizată, cum spune Goethe în Faust...* "*:* Cuvântul lui Mefistofel din scena laboratorului.

70. *Pitagora*, aproximativ 582-497 î.Ch., filosof grec.

71. *„ ... cel prezentat de Haeckel în scrierile sale* ": Vezi Ernst Haeckel, *Istorie naturală a Creaţiunii*, partea a doua, „Filogeneză generală. Genealogia omului" (1868).

72. *„Platon exprimă aceasta când spune...* ": în „Timaios".

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 94

Notițe de la un ciclu de trei conferințe ținut la Berlin între 19 februarie şi 5 martie 1906

CONFERINŢA I

Berlin, 19 februarie 1906

Astăzi şi data următoare vreau să vorbesc despre Evanghelia după Ioan. Aş dori să menționez totodată că expunerile pe care le vom asculta despre Evanghelia după Ioan vor fi, mai mult sau mai puţin, inteligibile doar pentru acei participanţi care s-au preocupat de ştiinţa spiritului. Desigur, chestiunea ar lua o amploare prea mare dacă, de asemenea, am vrea să discutăm toate celelalte aspecte care, eventual, ar putea intra în discuţie pentru neteosofi.

Ştiţi probabil că în ultima vreme s-a format în legătură cu modalitatea de redactare a scrierilor nou-testamentare a Evangheliilor o anumită concepţie care minimalizează rolul de document istoric al Evangheliei după Ioan. În cercurile teologice, cel puţin în cercurile „progresiştilor”, se spune că dacă este să luăm în considerare valoarea de document privind viaţa fondatorului creştinismului nu pot intra în discuţie decât primele trei Evanghelii, Evangheliile sinoptice. Ele sunt numite sinoptice deoarece se face o rezumare a conţinutului lor şi apoi se vrea să se obţină, în mod teologic, o imagine de ansamblu a vieţii lui Christos Iisus. În schimb, în ce priveşte Evanghelia după Ioan, teologii moderni încearcă să o prezinte ca pe un fel de lucrare poetică, ca pe o profesiune de credinţă, o scriere a unui om care îşi descrie impresiile sale sufleteşti, viaţa sa interioară religioasă, modul în care o simte el prin influența creştinismului. Aşa încât în Evanghelia după Ioan noi ar trebui să vedem o scriere meditativă, un crez plin de ardoare, nu însă şi ceva ce ar putea intra în discuţie pentru adevăratele probleme creştine. Pe de altă parte însă, pentru oricine se adânceşte în scrierile nou-testamentare, un fapt interior rămâne bine întipărit, şi anume că din Evanghelia după Ioan curge în mod nemijlocit viaţă, că din ea izvorăşte o convingere şi un izvor de adevăr de un fel aparte, altfel decât din alte scrieri religioase. Din ea curge o certitudine pe lângă care chestiunile exterioare nu mai au nicio relevanţă. Este un sentiment care îi cuprinde pe oameni atunci când se apropie mai mult de Evanghelia după Ioan şi dezvoltă de aici o simţire pentru viaţă sufletească interioară, pentru adâncire spirituală. Nu poţi ajunge să înţelegi cu adevărat ce se ascunde aici decât prin ştiinţa spiritului. De foarte, foarte multe ori v-am explicat cum ajungi să ai un raport corespunzător faţă de documentele religioase prin ştiința spiritului, prin adâncire spirituală.

Fiecare dintre dumneavoastră ştie că un prim raport faţă de scrierile religioase este acela al omului naiv, care ia faptele aşa cum sunt descrise ele, care nu le supune mai departe unei gândiri critice, care din aceste documente primeşte pâinea vieţii religioase şi prin aceasta este satisfăcut.

Numeroşi contemporani de-ai noştri care şi-au însuşit acest mod naiv de a privi şi care apoi au devenit „deştepţi”, care s-au iluminat, să zicem aşa, sunt izbiţi de contradicţiile care apar în Evanghelii. Drept urmare ei se dezic de Evanghelii şi de credinţă. Ei se justifică în felul următor: Conştiinţa noastră şi simţul adevărului nu se împacă cu faptul de a afla în aceste scrieri cunoştinţe şi a rămâne la credinţa în aceste scrieri. Aceasta este treapta celor „deştepţi”, treapta a doua.

Urmează apoi un al treilea mod în care oamenii se raportează la scrierile religioase. Ei încep să interpreteze simbolic scrierile religioase, să vadă în ele simboluri şi alegorii. Această cale au ales-o în ultima vreme liber-cugetătorii. *Bruno Wille* [Nota 1], editorul foii „Liber-cugetătorul”, a apucat recent acest drum. El s-a apucat să supună mitul lui Christos, precum şi Biblia în general, unei interpretări simbolice. De aici nu poate rezulta în mod necesar un punct de cotitură interior, o cale evolutivă pe care omul să o parcurgă. Un om mai puţin spiritual va explica, de asemenea, mai puţin pregătit spiritual aceste scrieri. Alţii, cu mai mult spirit, vor stoarce mai multe lucruri spirituale. Prin aceasta există tendinţa de a introduce multe lucruri ce corespund sau izvorăsc dintr-un spiritual pur omenesc. Această a treia modalitate este deci pe jumătate o atitudine de om credincios, însă una arbitrară.

Există însă un punct de vedere cu totul diferit, prin care învăţăm să recunoaştem că există intervenţii ale unei lumi superioare, că în afara lumii noastre senzoriale mai există şi alte lucruri, respectiv lucruri spiritual-sufleteşti, şi că comunicările religioase nu sunt absolut deloc comunicări din lumea senzorială, ci descrieri ale unor fapte petrecute într-o lume superioară. Cine face cunoştinţă cu aceste realităţi ale lumii astrale aflate imediat îndărătul lumii noastre senzoriale sau mai profund, în lumea devachanică sau mentală, ajunge la rândul lui la o nouă înţelegere, o înţelegere superioară a documentelor religioase. Şi este, de fapt, imposibil să înţelegi Evanghelia după Ioan fără o astfel de înălţare într-o lume superioară. Evanghelia după Ioan nu este o expresie poetică, o scriere izvorâtă dintr-o simplă ardoare religioasă, ci ea prezintă comunicări din lumile superioare primite de către autorul acestei Evanghelii. Cu aproximaţie, chestiunea se prezintă – am să fac doar o scurtă descriere a stării de fapt – după cum urmează. Astăzi n-am să pun în discuţie ceea ce se poate aduce ca dovadă pentru aceasta. Poate voi avea ocazia să fac acest lucru data viitoare. Cel care a scris Evanghelia după Ioan a cunoscut, prin vieţuirea avută de el în lumile superioare, faptele petrecute la începutul erei noastre în preajma întemeietorului creştinismului şi acţiunea acestuia.

Dar mai întâi un exemplu a ceea ce înseamnă o cunoaştere oarecare şi o cunoaştere adevărată, o recunoaştere. Am menţionat aici cândva, recent, că este posibil ca lângă noi să se afle un om, ca noi să îl vedem aşa cum este, dar tocmai de aceea să nu putem să-l recunoaştem încă. Am menționat, legat de acest lucru, o anecdotă despre o cântăreaţă care la o serată stătea pe un scaun între Mendelssohn şi o persoană necunoscută ei. Ea se întreţinea foarte bine cu Mendelssohn, însă celălalt, care era foarte amabil şi politicos, îi era antipatic. De aceea ea a întrebat după aceea: Cine era nătărăul din stânga mea? – Este renumitul filosof Hegel! – a venit răspunsul. Dacă i s-ar fi spus doamnei dinainte că la o serată ar putea fi văzut marele filosof Hegel, probabil că ea ar fi urmat invitaţia pentru acest unic motiv. Întrucât el îi era necunoseut, nu era acum decât un prostănac. Aceasta este deosebirea între a vedea şi a înţelege, între a cunoaşte şi a recunoaşte.

Cel care a întemeiat creştinismul nu putea fi recunoscut aşa uşor, numai cu ajutorul intelectului obişnuit, care este îndreptat spre senzorial. Acest fapt voiau să îl exprime de multe ori marii mistici în cuvinte atât de grandioase şi frumoase. Aceasta voia să spună şi *Angelus Silesius* în cuvintele [Nota 2]:

> De-o mie de ori de s-ar naşte-n Bethlehem Christos
> Şi-n tine nu, pierdut rămâi, acum şi pe vecie.

Există o vieţuire interioară a lui Christos, există o posibilitate de a recunoaşte cele întâmplate exterior între anii 1 şi 33 în Palestina. Cel care a venit aici din lumi superioare trebuie la rândul lui înţeles dintr-o lume superioară. Iar cel care l-a descris în modul cel mai profund a trebuit să se ridice la nivelul celor două lumi superioare aflate în discuţie aici, la nivelul lumii astrale şi la cel al lumii devachanice sau mentale. Această înălţare a lui Ioan, dacă putem s-o numim aşa, era înălţarea în cele două lumi superioare. Pe ea ne-o descrie Evanghelia după Ioan în comunicările sale.

Primele douăsprezece capitole ale Evangheliei după Ioan conţin vieţuirile lui Ioan în lumea astrală. De la capitolul al treisprezecelea încolo avem trăirile lui Ioan în lumea devachanică sau mentală, astfel încât cel care a aşternut aceste lucruri pe hârtie spune despre Christos – cuvintele trebuie privite doar prin comparaţie: Aici, pe acest Pământ, E1 a trăit, a acţionat dinăuntrul unor forţe ce sunt forţe divine, forţe oculte, El a vindecat bolnavi, a cunoscut totul, de la moarte până la înviere. A înţelege aceste lucruri cu raţiunea comună este imposibil. Aici, pe acest Pământ, nu există nicio ştiinţă, nicio înţelepciune prin care să se poată înţelege ceea ce s-a întâmplat acolo. Există însă o posibilitate de a ne înălţa în lumile superioare. Acolo poate fi găsită înţelepciunea prin care putem să-l cunoaştem pe cel care a umblat pe acest Pământ. Astfel, autorul Evangheliei după Ioan s-a ridicat în cele două lumi superioare, unde s-a iniţiat. A fost o iniţiere, iar autorul Evangheliei după Ioan ne descrie iniţierea sa, iniţiere în lumea astrală şi iniţiere în lumea devachanică sau mentală.

În vremurile de demult, în regiunile în care corpul omenesc mai era apt să primească o astfel de iniţiere, aceasta era efectuată în modul următor. Omul respectiv trebuia să treacă printr-un fel de stare de somn. Tot ceea ce în cazul iniţierii europene actuale – care durează ani întregi, deoarece tot ceea ce se spune în continuare nu poate fi făcut de către un european – se obţine prin lungi exerciţii de meditaţie şi concentrare, se atingea înainte de către unii – de asemenea după anumite exerciţii preliminare de meditaţie şi concentrare – într-un timp scurt. Fac în mod explicit remarca că acela care vrea să primească într-adevăr iniţierea trebuie, într-o formă oarecare, să facă cunoştinţă cu aceste două vieţuiri importante prin care să parcurgă cele descrise acum, chiar dacă într-un mod puţin diferit. Omul trebuie să treacă printr-un fel de stare de somn. Pentru a şti ce înseamnă de fapt somnul în esenţă, să aducem încă o dată în faţa sufletului ce se întâmplă atunci când omul doarme. În acest timp corporalităţile sale superioare sunt despărţite de corporalităţile inferioare. Omul se compune în primul rând din corpul fizic, pe care dumneavoastră îl vedeţi cu ochii. A doua componentă este aşa-numitul corp eteric. Acesta este acel mădular fiinţial ce îmbracă corpul fizic. Este cu mult mai fin decât corpul fizic şi în el sunt activi curenţi şi organe de o minunată varietate şi splendoare. În corpul eteric există aceleaşi organe ca şi în corpul fizic. Corpul eteric are şi el creier, inimă, ochi şi aşa mai departe. Ele reprezintă acele forţe care au creat prima dată organele fizice corespunzătoare. Lucrurile se întâmplă aproximativ ca şi când într-un recipient răcim nişte apă, care devine astfel gheaţă. La fel trebuie să vă imaginaţi modul de formare a unui organ fizie, prin densificarea etericului. Corpul eteric este doar cu puţin mai extins în afara corpului fizic.

Al treilea corp este corpul astral. El este purtătorul poftelor, dorinţelor, pasiunilor şi aşa mai departe. El pătrunde cu totul corpul fizic sub forma unui nor. Aici sunt culori, pasiunile violente au forma de fulgere care brăzdează cerul. Însuşirile temperamentului străbat tot corpul sub formă de puncte mai mult sau mai puţin luminoase. Întregul om interior se proiectează în afară într-o formă de lumină. Acesta este Eul propriu-zis al omului, purtătorul propriu-zis al sâmburelui fiinţial superior al omului. Când omul doarme în timpul nopţii, deci în somnul obişnuit, corpul fizic şi corpul eteric rămân lungite în pat. Acestea sunt strâns unite unul cu altul. Corpul astral şi tot ceea ce mai ţine de om este desprins de ele. Atât timp cât nu întreprinde ceva deosebit, omul rămâne inconştient atunci când corpul său astral este în afara corpului fizic. Rămâne inconştient precum în lumea senzorială atunci când îi lipsesc ochii şi urechile. Puteţi trăi mult şi bine în lumea fizică – dacă nu aţi avea ochi nu ar exista culori, dacă n-aţi avea urechi n-ar exista sunete. Aşa se întâmplă atunci când corpul astral se găseşte în afara corpului. El este atunci dilatat în lumea sufletească, însă nu o vede, nu o percepe deoarece nu are dezvoltate deocamdată simţurile astrale. Acestea trebuie formate treptat, treptat. Cât timp omul nu face exerciţii, el rămâne inconştient în lumea superioară. Dacă însă face exerciţii, el poate dobândi conştienţă în această lume superioară. Când corpul său astral capătă organe, el începe să vadă ce se întâmplă în jur, în lumea astrală. Cei care au audiat mai des aceste conferinţe ştiu că există şapte astfel de simţuri astrale. Ele sunt numite roţi sfinte, chakre sau flori de lotus. Între cei doi ochi, între sprâncene, se află floarea de lotus cu două petale. În apropierea laringelui este plasată floarea de lotus cu şaisprezece petale, în vecinătatea inimii floarea de lotus cu douăsprezece petale. Dacă, încet, încet, aceste organe se dezvoltă, omul devine văzător în lumea astrală.

Această contemplare astrală este ceva cu totul deosebit de vederea fizică. O reprezentare în legătură cu aceasta puteţi să v-o faceţi amintindu-vă modul în care se desfăşoară viaţa de vis. Ceea ce noi vieţuim în vis sunt simboluri. La fel, şi percepţiile astrale sunt doar nişte simboluri. Aici omul devine un văzător de simboluri. În lumea astrală el pierde conştienţa a ceea ce se petrece nemijlocit în lumea fizică, însă în simboluri el poate afla acel fel de întâmplări din viaţa lui Christos Iisus pe care ni le prezintă Ioan prin vieţuirea sa în lumea astrală. Acest gen de scene alcătuiesc cuprinsul primelor douăsprezece capitole ale Evangheliei după Ioan. Vă rog să nu mă înţelegeţi greşit! Ştiu că mulţi vor zice: Dacă acestea sunt trăiri astrale, atunci toate acestea nu reprezintă în fond nimic adevărat, iar cele relatate în legătură cu întemeietorul creştinismului nu au totuşi nicio valabilitate. – Acest lucru nu este corect. Este ca şi când am vrea să spunem că un om din carne şi sânge nu poate fi un geniu, pentru că geniul nu poate fi văzut. Chiar dacă adevărul despre Christos Iisus îl recunoaştem întâi pe plan astral, viaţa Sa totuşi s-a desfăşurat realmente pe plan exterior. Pe plan astral avem de-a face cu simbolul, iar pe plan fizic cu realitatea exterioară. Nimic nu este ciuntit din realitatea obiectivă, dacă o înţelegem într-un sens mai profund, în sensul Evangheliei după Ioan.

Iniţierea pe planul astral trebuie să fie precedată de ceea ce noi numim meditaţie. Aceasta este o adâncire a sufletului în el însuşi. Eu am descris în mai multe rânduri aici ce reprezintă aceasta. Pentru ca omul să ajungă la o trăire meditativă el trebuie să se facă orb şi surd faţă de toate impresiile senzoriale. Nimic nu trebuie să-l perturbe. Chiar dacă în jur tunurile s-ar dezlănţui, el trebuie să nu perceapă în trăirea lui interioară nimic din aceasta. Nu este uşor să realizezi aceasta, însă cu perseverenţă prin exerciţiu continuu se poate dobândi aptitudinea corespunzătoare. Omul trebuie, de asemenea, să devină impasibil şi faţă de cele vieţuite deja mai înainte, memoria lui trebuie să se stingă. Sufletul trebuie să fie preocupat exclusiv cu el însuşi; atunci din interior se pot înălţa adevărurile veşnice, adevăruri veşnice capabile nu numai de a deştepta înţelegerea noastră, ci şi de a elibera facultăţile ce dormitează parcă vrăjite în sufletul nostru. Aceste adevăruri mari, veşnice, i se revelează omului mai devreme sau mai târziu, în funcţie de maturitatea pe care şi-a câştigat-o prin karma sa: unuia, aşa cum spune *Subba-Row* [Nota 3], în şapte încarnări, altuia în şaptezeci de ani, altuia în şapte ani, altuia în şapte zile sau şapte ore.

Ioan ne indică şi ceea ce l-a transpus într-o astfel de stare sufletească, care l-a introdus în perceperea pe planul astral. Expresia pe care a folosit-o ca formulă meditativă stă chiar la începutul Evangheliei sale: „La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi un Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era la început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut şi fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut. În El era

Viaţa, şi Viaţa era Lumina oamenilor. Şi Lumina lumina în întuneric şi întunericul nu a cuprins-o.”

În aceste cinci fraze se află adevărurile veşnice ce fac să apară ca prin vrajă în sufletul lui Ioan marile viziuni. Aceasta este formula meditativă. Acela pentru care a fost scrisă Evanghelia după Ioan nu trebuie doar s-o citească aşa cum citeşti o carte oarecare. El trebuie să privească primele cinci fraze ca pe o formulă meditativă; atunci el trăieşte după exemplul lui Ioan, caută să vieţuiască ceea ce a vieţuit Ioan. Aceasta este calea, aceasta s-a intenţionat: o imitare a vieţii lui. Ioan spune: Faceţi ceea ce am făcut eu, lăsaţi să acţioneze în sufletele voastre măreţele fraze „La început era Cuvântul” şi aşa mai departe şi vi se vor adeveri cele spuse de mine în primele douăsprezece capitole.

Aceasta şi numai aceasta poate contribui la înţelegerea Evangheliei după Ioan. Aşa a fost ea concepută şi aşa trebuie ea folosită. Semnificaţia pentru „Cuvânt” am menţionat-o şi pe ea în mai multe rânduri. Să înţelegem corect ce înseamnă aceasta. „La început” nu este bine tradus în nemţeşte. Traducerea ar trebui să sune, de fapt, astfel: Cuvântul a răsărit din forţele primordiale. Asta înseamnă: atunci a răsărit Cuvântul din forţele primordiale. „La început”, aşadar, înseamnă: din forţele primordiale.

Când omul ajunge în această stare de somn, el nu se mai află în lumea senzorială. El intră într-o lume sufletească, iar în această lume sufletească el vieţuieşte adevărul despre lumea senzorială. Aici i se revelează adevărul lumii senzoriale. El trece de la cuvintele derivate ale lumii senzoriale înapoi, la forţele originare, şi se înalţă la cuvintele adevărului. Orice adevăr are şapte semnificaţii. Pentru misticul care se adânceşte aici el are însă următoarea semnificaţie: cunoaşterea, Cuvântul care se arată aici nu este ceva ce are valabilitate doar azi sau mâine, ci este veşnic. Acest Cuvânt conduce la Dumnezeu, deoarece a fost la Dumnezeu dintotdeauna, deoarece el este esența însăşi pe care Dumnezeu a aşezat-o în lucruri.

Mai există însă şi o altă întelegere, iar aceasta se dobândeşte dacă în fiecare zi, mereu şi mereu, te întorci la vorbele importante: „La început era Cuvântul”. Dacă începi să înţelegi nu numai cu intelectul ci şi cu inima, astfel încât inima să devină una cu acest Cuvânt, atunci se revelează forţa, începe deja starea despre care vorbeşte Ioan. El o descrie cu o mare expresivitate în felul următor: „Toate prin Cuvânt s-au făcut şi fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut”.

Ce găsim noi în acest Cuvânt? În el găsim viaţa. Ce cunoaştem noi prin viaţă. Ce cunoaştem prin lumină? Documentele religioase noi trebuie să le luăm textual, dacă vrem să accedem la o cunoaştere superioară. Unde, în ce luminează lumina, dacă omul a ajuns la ea? În întunericul nopţii. Ea intră în cei care dorm. Ea intră în orice om care doarme. Întunericul însă nu a cuprins-o – până să se nască facultatea de a o percepe pe planul astral. La fel, textual, trebuie înţeleasă şi cea de-a cincea frază. Lumina astrală luminează înăuntru, în întunericul nopţii, însă oamenii nu văd de obicei lumina, ei trebuie mai întâi să o învețe să o vadă.

Întrucât pentru autorul Evangheliei după Ioan toate acestea au devenit realitate, lui i-a răsărit şi lumina, care i-a arătat cine era Cel al cărui ucenic şi apostol era. El l-a văzut aici pe Pământ. Acum el l-a descoperit şi pe plan astral şi a recunoscut că cel care a umblat pe Pământ în carne şi oase se deosebeşte doar foarte puţin de cel ce trăieşte înăuntrul său cel mai profund. În fiecare om individual trăieşte un om-Dumnezeu. Într-un viitor îndepărtat acest om-Dumnezeu va învia din fiecare din noi. Omul din ziua de azi este ca expresie exterioară, mai mult sau mai puţin, o copie a omului interior divin, iar acest om interior divin lucrează continuu la omul exterior.

Am atras deja atenţia joia trecută [Nota 4] asupra modului în care putem vedea aceste lucruri chiar la suprafaţă. Uitaţi-vă la un copil. Dumneavoastră, probabil, aţi putea spune că în aceste trăsături naive se ascunde tatăl, mama, un unchi sau un bunic. Dar tot ce este interior se exprimă în trăsăturile feţei, se exprimă în gesturile mâinii, în întregul fel de a se mişca al copilului. Ceea ce dormitează în copil iese la lumină, se desăvârşeşte. În cele din urmă iese la iveală ceea ce este propriu, fizionomia devine o amprentă a propriului suflet, în timp ce mai înainte ieşea în evidenţă mai mult caracterul de specie. În sălbatec sufletul propriu dormitează încă şi nu are decât o existență sărăcăcioasă. Individualul însă se elaborează în multe încarnări, sufletul capătă o putere mai mare asupra corpului fizic, fzionomia primeşte amprenta sau expresia interiorului. În omul imatur se exprimă foarte puţin din puterea sufletului. Omul devine mai matur, şi este într-adevăr matur atunci când cuvântul interior a devenit pe de-a-ntregul carne, când exteriorul este o copie exactă a interiorului, astfel încât carnea este complet spiritualizată. Acest lucru el l-a înţeles însă abia acum, după ce înaintea ochiului astral i-a apărut clar Sinea superioară. Aceasta stătea pe planul astral în faţa ochiului sufletesc al lui Ioan, şi el a recunoscut: Aceasta sunt eu. Astăzi eu nu am vieţuit-o decât pe planul astral, ea însă va coborî treptat pe Pământ, aşa cum s-a întâmplat cu cel pe care L-am urmat. – Există o profundă înrudire între Christos Iisus şi omul-Dumnezeu care este sădit în fiecare om. Aceasta este vieţuirea interioară profundă avută de Ioan. Sinea interioară trăieşte inconştientă în om şi ea îi devine conştientă sufletului abia prin procesele care au fost descrise.

Ce înseamnă că ceva ne devine conştient? Poate ceva ce trăieşte doar în interiorul nostru să devină conştient? Cât timp trăieşte doar în interiorul nostru acest ceva nu ne este conştient. De ceva subiectiv, de ceva pe care omul îl poartă în sine el nu este conştient. Ca să explic aceasta aş folosi o comparaţie banală. Dumneavoastră, cu toţii, aveţi un creier fizic, însă nu il vedeţi. Ca să-l puteţi vedea ar trebui mai întâi să-l secţionaţi şi să-l scoateţi afară. Din acelaşi motiv, puţin altfel ca mod de exprimare, dumneavoastră nu vă puteţi vedea Eul superior. Eul este înăuntru, în dumneavoastră. Dacă vreţi însă să-l percepeţi el trebuie să iasă afară, iar acest lucru nu se poate întâmpla decât pe plan astral. Dacă el iese afară şi se află înaintea dumnevoastră este, sub raport spiritual, acelaşi lucru cu a pune un creier fizic pe o tipsie şi a face din el obiectul contemplării dumneavoastră senzoriale.

Acest proces autorul Evangheliei după Ioan ni-l descrie după cum urmează: Eul superior propriu, care în perfecţiunea sa este Christos, îi apare înainte. Abia după ce ştiţi acest lucru veţi putea înţelege anumite sugestii, anumite adevăruri din primul capitol al Evangheliei după Ioan. Dacă luaţi şi numai acest aspect pe care l-am pomenit aici, veţi înţelege foarte bine un lucru. În limbaj ocult, locul în care locuieşte iniţial acest Eu, corpul fizic pe care el şi l-a clădit pentru a locui în el, este numit Templu. Aşa încât se spune: Sufletul locuieşte în templu.

Când pentru prima dată sufletul trebuie să iasă din templu pentru a fi vizibil în afară, procedura nu este chiar una uşoară, lipsită de durere. Această părăsire a trupului nu este nedureroasă. Tot acest complex, ce formează legătura superioară cu corpul fizic, reprezintă nişte cătuşe ce nu sunt aşa uşor de desfăcut. Presupunând că sunteţi legaţi cu cătuşe de un anumit obiect şi smulgeţi acum acest obiect din legătura pe care el o are cu dumneavoastră,

această rupere este resimţită în mod dureros. Când corpul astral iese din corpul fizic, când iese în mod sesizabil, procedeul este la fel de dureros ca smulgerea cătuşelor. Ieşirea din corpul fizic în timpul somnului este ceva diferit; omul nu percepe absolut nimic. Atunci însă când iese conştient sunt resimțite durerile.

Dacă acum omul începe să devină conştient pe plan astral, lucrurile îl întâmpină aici în oglindă. 165 nu trebuie citit 165, ci 561, deci scris ca în oglindă. Pe plan astral totul apare inversat. Chiar şi timpul este inversat. Dacă urmăriţi un om pe plan astral, porniţi mai întâi din locul în care el se află. Ulterior puteți merge în urmă până la momentul naşterii sale. Puteţi să-l urmăriţi retrospectiv; pe plan fizic – înainte, pe plan astral – înapoi. Aşa ne apare ieşirea din corporalitatea fizică. Este ca şi când am părăsi templul corpului fizic şi am fi prinşi din toate părţile. Acesta este procesul pe care vrea să ni-l descrie Ioan, proces care constă în ieşirea din sine pentru a putea să-L vieţuiască pe Christos,

propria Sa Sine superioară, divină. Oamenii aflaţi în jurul Lui au corpul astral atât de puternic înlănţuit de corpul fizic, încât pare a fi prins de acesta cu cătuşe.

Citiţi acum cum este descris acest proces în formă imaginativă, simbolică, în Evanghelia după Ioan, capitolul 8, versetele 58 şi 59: „Iisus le-a spus lor: Adevărat, adevărat zic vouă: Eu sunt mai înainte de a fi fost Avraam. – Atunci ei au ridicat pietre ca să arunce asupra Lui. Dar Iisus s-a ferit şi a ieşit din templu", strecurându-se prin mijlocul lor, trecând de orice obstacol. Aşa se încheie capitolul 8. Acesta este procesul ieşirii corpului astral din corpul fizic. De obicei acest proces, acest ultim act care conduce la ieşirea din corpul fizic, durează, pentru ca omul să devină complet văzător, trei zile. După scurgerea acestor trei zile omul dobândeşte pe plan astral o conştienţă similară celei anterioare, de pe planul fizic. Atunci el se uneşte cu lumea superioară.

Această unire cu lumea superioară este denumită în limbaj ocult nunta sufletului cu puterile lumii superioare. Când iese din corpul fizic, acesta îi apare celui care a ieşit aşa cum i-ar apărea unui copil nou-născut mama sa, dacă el ar putea avea conştienţă. Aşa s-ar afla corpul fizic în faţa celui ce face această experienţă, iar corpul astral poate atunci foarte bine să-i spună corpului fizic: Aceasta este mama mea. Dacă şi-a serbat nunta, el poate spune aşa ceva; el priveşte atunci în urmă la unirea petrecută anterior. Acest lucru se poate întâmpla după trei zile. Aşa decurge procesul ocult pentru planul astral. Capitolul 2, versetul 1 spune: „Şi a treia zi a fost nuntă în Cana Galileii; şi era şi mama lui Iisus acolo." Aceasta este expresia simbolică pentru ceea ce tocmai am spus. Aceasta s-a întâmptat în ziua a treia.

Când din această lume omul intră în lumea astrală, el se află într-un domeniu din care porneşte un alt urcuş, un urcuş într-o lume mai înaltă, lumea mentală sau devachanică. Această intrare în lumea mentală sau devachanică trebuie răscumpărată printr-o completă anulare, mortificare a naturii inferioare. Omul trebuie să treacă timp de trei zile printr-o moarte şi apoi să fie înviat. Dacă a devenit văzător pe plan astral, dacă i-au apărut imaginile de pe planul astral, el devine acum matur să şi înţeleagă, să devină ştiutor pe planul mental sau devachanic. Acest lucru înseamnă că el poate după aceea să descrie deşteptarea sa în planul devachanic. Regăsirea mentală, conştientă, pe plan superior a Sinei sale – iată ce înseamnă învierea lui Lazăr.

Ioan descrie şi această înviere a lui Lazăr. Anterior el arătase că prin tot acest proces se poate intra în lumea superioară, că acesta este poarta spre lumile superioare. În capitolul 10, versetul 9 se spune: „Eu sunt poarta; de va intra cineva prin mine se va mântui şi va intra şi va ieşi şi păşune va afla." Aceasta înseamnă deşteptarea a ceea ce stătea învăluit în somn şi este trezit acum pe plan devachanic. Ioan traversează această stare de deşteptare. Ioan este Lazăr, şi Ioan nu vrea să spună nimic altceva decât ceea ce este scris în primele douăsprezece capitole ale Evangheliei sale: el descrie sub forma unei vieţuiri astrale că a fost deşteptat pe planul astral. Apoi s-a petrecut iniţierea pentru planul devachanic. El a zăcut în mormânt trei zile, după care a primit învierea. Învierea lui Lazăr este însăşi învierea lui Ioan, cel care a scris Evanghelia. Recitiţi tot ceea ce s-a scris până la capitolul care vorbeşte despre învierea lui Lazăr şi vedeţi dacă apare undeva numele lui Ioan, dacă se face undeva vreo referire la el. Vedeţi ce se spune despre Lazăr şi ce se spune despre Ioan. Despre Ioan se spune [Nota 5]: „Dintre ucenici era însă unul care la masă stătea la pieptul lui Iisus, pe care Iisus îl iubea." Despre Lazăr se spun exact aceleaşi cuvinte, că Domnul îl iubea. Este una şi aceeaşi individualitate. Ea nu este menţionată înainte de înviere. Ea apare abia după ce este „înviată din morţi".

Iată tainele ce dormitează în Evanghelia după Ioan. Ucenicul pe care Domnul îl iubea – acesta este cel pe care l-a iniţiat El însuşi. Autorul Evangheliei după Ioan a fost cel pe care Domnul îl iubea. Şi prin ce a devenit el capabil să scrie aceasta? Acest lucru a fost posibil prin faptul că el a fost iniţiat mai întâi pe plan astral şi apoi pe plan devachanic. Evanghelia după Ioan va fi înţeleasă cu adevărat abia atunci când veţi fi aprofundat în acest fel concepţia în care ea a fost scrisă. Ea va deveni atunci unul din cele mai măreţe documente care au fost scrise vreodată. Ea reprezintă o descriere a iniţierii în profunzimile vieţii sufleteşti. Ea este scrisă cu scopul ca tot ce stă spus în ea să poată fi urmat. Iar acest lucru este posibil. Omul poate afla în el însuşi, frază cu frază, cuvânt cu cuvânt, în timpul ridicării sale pe un plan superior tot ceea ce este descris în Evanghelia după Ioan. Nu este o biografie a lui Christos, ci o biografe a sufletului omenesc în evoluţie. Iar cele descrise sunt veşnice şi ele se pot întâmpla mereu în pieptul fiecărui om. O mostră şi un exemplu îl dă chiar această carte. Tocmai de aceea ea are acea forţă trezitoare şi însufleţitoare care nu numai că-l face pe om un creştin, ci îl şi invită să imite sau să repete deşteptarea la o realitate superioară. Evanghelia după Ioan nu este o scriere în care se expune un crez, ci o scriere care dă cu adevărat forţă şi viaţă independentă superioară. Aceasta încolţeşte şi răsare din această Evanghelie după Ioan, iar cine o primeşte în aşa fel încât nu vrea numai să o înţeleagă, ci şi s-o trăiască, a înțeles-o în mod just.

N-am putut să arăt decât în câteva cuvinte cele ce sunt conținute în această scriere. Data viitoare vom intra în unele chestiuni de amănunt. Veţi vedea atunci că fiecare frază în parte poate fi pentru dumneavoastră o confirmare a celor afirmate de noi astăzi în linii generale despre Evanghelia după Ioan. Treptat, treptat, veţi vedea că această Evanghelie după Ioan nu se adresează doar intelectului omului, ci forţelor sale sufleteşti în ansamblu şi că din Evanghelia după Ioan răsar realmente conţinuturi sufleteşti.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 94

CONFERINŢA a II-a

Berlin, 26 februarie 1906

Ultima oară am vorbit despre primele douăsprezece capitole ale Evangheliei după Ioan. Am văzut că minunea învierii lui Lazăr reprezintă inițierea unui om în lumea spirituală. Evanghelia după Ioan trebuie privită ca și cum fiecare frază face o trimitere la lumea spirituală. Dacă o înviem în noi, luăm cunoștință de inițierea creștină. Cel care cunoaște alte forme de ucenicie, care știe că există și alte căi de inițiere decât aceasta, știe și că acela care caută *astăzi* disciplina instrucției spirituale este condus prin alte metode decât cele cunoscute îndeobște de majoritatea dintre dumneavoastră. Aceia dintre dumneavoastră care s-au familiarizat mai mult cu viața spirituală știu că mai există și o latură esoterică a strădaniilor noastre spiritual-științifice.

Inițierea creștină prezintă asemănări cu alte căi de inițiere, însă astăzi acest drum nu poate fi urmat. Cine vrea să pășească pe acest drum trebuie să o facă cu ajutorul unui învățător competent, însă, având în vedere condițiile de viață din ziua de azi, este totuși problematic ca acest lucru să fie posibil. Să aducem încă o dată în memorie minunea învierii lui Lazăr, și anume în relație cu inițierea creștină.

Să pornim de la starea obișnuită de somn. Ce se întâmplă cu omul în somn? – La om avem de-a face cu corpul fizic, corpul eteric, corpul astral și Eul. Ce se întâmplă în sens ocult cu omul care doarme? – În somn rămân în pat corpurile fizic și eteric, iar corpul astral și Eul ies în afară și plutesc la omul nedesăvârșit sub forma unui inel, mai târziu sub forma corpului fizic, deasupra acestuia. Corpul astral nu este inactiv, el are mereu ceva de făcut. Când omul este treaz astralul străbate întrețesând corpul fizic. După ce a ieșit afară, el lucrează la întreținerea și îngrijirea corpului fizic. Corpul astral se comportă față de corpul fizic la fel ca muncitorul față de o mașină, cu deosebirea că în primul rând muncitorul este înăuntru, în mașină, însuflețește diferitele părți ale mașinii, pe care le pune în mișcare. Această comparație cu muncitorul și mașina se potrivește însă mai bine atunci când omul doarme și stă lungit în pat: corpul astral acționează din afară. Și ce face el? Prin munca lui el echilibrează, repară stricăciunile suferite de corpul fizic în timpul zilei. Putem vedea de aici la ce prejudicii sunt expuși oamenii dacă nu au un somn bun. Asupra corpului astral însuși își exercită influența entități ce aparțin celui de-al treilea regn elementar [Nota 6]. Entitățile celui de-al doilea rehn elementar se ocupă de corpul eteric al omului, iar cele aparținătoare primului regn elementar găsesc calea de acces spre corpul fizic, pentru a-l distruge. Procesele de distrugere sunt compensate doar în timpul somnului, când corpul astral lucrează la întreținerea corpului fizic.

Cunoașterea pur fizică este aici neputincioasă. Dacă omul începe însă să lucreze spiritual asupra sa, atunci el trebuie să creeze legăturile necesare și pentru activitatea astralului în cadrul fizicului. Meditația se răsfrânge în munca corpului astral asupra corpurilor fizic și eteric din timpul nopții. Doar ființele bune trebuie să găsească acces spre om. Cel care caută inițierea trebuie să-și asigure liniștea cea mai deplină. La aceasta se adaugă obligația de a evita orice aliment excitant, în special alcoolul. Printre premisele oricărei strădanii superioare se numără controlul gândurilor, o viață morală ireproșabilă și mai ales efortul de a nu se abandona oricărei mișcări sufletești, fie ea durere sau bucurie, ci de a păstra un echilibru sufletesc. Prin aceasta se adaugă și posibilitatea ca ființele bune să acţioneze în timpul somnului, când corpul astral lucrează la corpurile fizic şi eteric.

În ce priveşte iniţierea descrisă în Evanghelia după Ioan, corpul astral iese în afara corpului fizic, împreună cu corpul eteric. Corpul fizic este părăsit, rămânând ca într-o stare de moarte. Acest lucru explică de ce Lazăr a zăcut trei zile în mormânt. Minunea învierii lui Lazăr este aşadar imaginea unei iniţieri. Se pune problema de a readuce corpul astral şi corpul eteric iarăşi în corpul fizic. Acest lucru îl înfăptuieşte Învăţătorul. Omul este acum un înviat din morţi care îşi poate aminti vieţuirile avute în lumile superioare. Acest lucru este posibil pentru fiecare om. Ceea ce în timpurile de demult reprezenta o procedură ce dura trei zile şi jumătate, astăzi ea se realizează în alt mod. Rezultatul este acelaşi, însă se obţine prin alte metode.

Ucenicul căii de iniţiere creştine trebuia să treacă prin şapte încercări. Acestea nu erau doar de natură fizică, ci erau şi vieţuiri spirituale. Cine reuşea să treacă de ele ştia că în afara trupului poţi să faci experienţe reale. Pe prima treaptă discipolul afla cum a ajuns omul să fie ceea ce este în prezent. Aceasta se realiza prin următoarea parabolă: Planta trebuie să aibă un sol mineral. Planta, deşi se află pe o treaptă superioară faţă de mineral, trebuie să se încline în faţa mineralului şi să spună: Ţie, piatră, care îmi eşti de fapt inferioară, îţi datorez existenţa, viaţa mea. Animalul stă pe o treaptă superioară faţă de plantă. El inspiră oxigen şi expiră dioxid de carbon, procese fără de care n-ar putea trăi. Planta elimină oxigenul. Animalul trebuie să-i spună plantei: Cu smerenie mă înclin spre tine, plantă, căci fără tine eu nu aş putea să exist. – Aceeaşi atitudine o are omul aflat pe o treaptă superioară faţă de un alt om aflat pe o treaptă inferioară. Şi el trebuie să-i spună acestuia: Fără ca tu să fii acolo unde eşti, eu n-aş fi ceea ce sunt. – Trebuie să te pătrunzi cu totul de acest sentiment şi cu modestie să te pleci. Omul trebuie să poată să se încline cu cel mai profund respect în faţa celor inferiori lui. Aceasta este Spălarea picioarelor, prima treaptă a iniţierii creştine: Christos se pleacă în faţa ucenicilor şi le spală picioarele. Cele vieţuite aici reprezintă un simbol al lumii superioare. Cine poate trăi spiritual în această lume superioară, cine şi-a dezvoltat acest simţământ, precum Lazăr, acela vieţuieşte în lumea superioară Spălarea picioarelor. Cine vieţuieşte deferenţa, umilinţa în lumea fizică, vieţuieşte într-o lume superioară Spălarea picioarelor. Această vieţuire îi arată că el a atins prima treaptă pe calea care duce la iniţiere. Acest lucru se exprimă şi în corporal: omul are un sentiment ca şi cum toţi muşchii i s-ar fi întărit din nou. Aşadar, oţelirea muşchilor după sentimentul de umilinţă corespunde primei trepte.

Cea de a doua treaptă a iniţierii creştine o reprezintă Flagerarea, biciuirea şi pălmuirea. Omul trebuie să înveţe să suporte în linişte ceea ce mai înainte i-a pricinuit durere, să ia asupra lui durerile lumii. Acest lucru se reflectă de asemenea în lumea superioară: această tărie sufletească se simbolizează printr-o biciuire şi lovituri adevărate. După aceasta discipolul simte într-o bună zi un fel de înţepături în tot corpul, semn că el a rezistat şi a biruit încercarea. Este o vieţuire reală pe care o are cel care parcurge drumul din proprie experienţă. Marii mistici au experimentat aceasta. Un astfel de om a atins deci cea de a doua treaptă.

A treia treaptă este Încoronarea cu spini. Ea se distinge prin aceea că omul îndură nu numai dureri din partea semenilor, ci chiar şi dispreţ. Trebuie să dobândeşti fermitate ca să poţi suporta extincţia, când nu mai există nimeni şi nimic care să-ţi dea curaj şi tărie decât tu însuţi; când nu te mai bucuri de niciun fel de consideraţie din partea celorlalţi, însă interior rămâi vertical. Iată ce trebuie vieţuit. Acest lucru este vieţuit în lumea spirituală precum o încoronare cu spini: omul se vede pe sine cu coroana de spini pe cap. În corpul fizic sunt resimţite dureri în cap. Creierul cunoaşte nişte modificări, parcurge un proces care se observă mai târziu şi în timpul stării de veghe.

A patra treaptă este Răstignirea. Aceasta este vieţuită prin faptul că omul învaţă să îşi simtă propriul său trup ca pe un obiect străin, ca o bucată de lemn. El nu mai uneşte Eul său cu trupul său. În lumea spirituală el se vede pe sine cu crucea pe spate. Prin aceasta se atinge al patrulea grad. În plan fizic aceasta se exprimă ca o stigmatizare: apar stigmatele. Pentru anumiţi sfinţi acest lucru nu înseamnă o simplă poveste, ci reprezintă semnul că ei au atins această a patra treaptă. Astfel de sfinți sunt purtători de cruce.
Când omul a avansat atât de mult, atinge a cincea treaptă. Aceasta este Moartea mistică. Întreaga lume îi apare discipolului ca şi când ar fi acoperită cu un văl. Tot ce există în jur şi-a pierdut orice valoare. În timp ce se simte astfel în plin întuneric, deodată cortina se sfâşie şi omul începe să contemple ţelurile spirituale originare. El priveşte în interiorul unei lumi complet noi. Totodată învaţă să recunoască ce anume stă la baza sufletului omenesc. El devine un al doilea alături de cel care este el şi priveşte în jos spre Eul său inferior, pe care îl vede despărţit de sine. Trupul său este mama, pe care el o vede stând jos, sub el, iar Eul inferior metamorfozat este discipolul, ce poate depune mărturie că Christos trăieşte. Acum Eul superior poate să-i spună Eului inferior: „Iată; aceasta este mama ta!” [Nota 7]

Când omul a traversat această a cincea staţie, el poate avansa spre cea de a şasea, Punerea în mormânt şi Învierea. Tot ceea ce ţine de planetă devine trupul misticului creştin. Pe această treaptă el se simte ca şi cum întreg Pământul îi aparţine. Omul a încetat să mai fie o fiinţă separată, el este una cu întreaga viaţă terestră. Prin Punerea în mormânt el este intim unit cu ea. Mormântul devine izvorul experienţei sale: om şi animal, plantă şi piatră devin în jurul lui transparente. El şi-a pierdut existenţa sa separată, însă a primit în sine viaţa întregului Pământ, viaţa superioară a Pământului.

Treapta a şaptea se numeşte Înălţarea la cer. Ea semnifică intrarea, integrarea deplină în lumea spirituală.

Evanghelia după Ioan este o descriere a acestei căi de iniţiere creştină. Cine o ia ca o dare de seamă exterioară nu o înţelege. Ea poate fi înţeleasă doar atunci când omul o vieţuieşte interior. Angelus Silesius spune în acest sens [Nota 8]:

> Când tu deasupra ta te-nalţi şi-l laşi pe Dumnezeu să ardă,
> În spiritul tău Înălţarea te va însoţi făr' de tăgadă.

Aşa cum nicio fiinţă nu poate vedea lumina exterioară a Soarelui dacă ochii nu i s-au deschis, tot aşa nimeni nu poate înţelege Misteriul de pe Golgota atât timp cât nu îl vieţuieşte lăuntric. Omul va pricepe cu adevărat de ce măsurarea timpului este defalcată în două perioade, înainte şi după Christos abia după ce va fi avut o astfel de trăire interioară.

Creştinismul îşi dovedeşte adevărata sa importanţă abia atunci când este practicat ca o cale interioară. Evanghelia după Ioan este o scriere ce poate fi vieţuită frază cu frază. Cine a vieţuit-o ştie că o critică pur exterioară nu are chiar niciun fel de importanță. În clipa în care omul ştie că tot ce este scris acolo trebuie vieţuit de la un capăt la altul dispare orice critică şi orice îndoială. Fiecare rând poate fi vieţuit interior. Spiritul christic este unul ce trebuie vieţuit în profunzimile sufletului. Cel care a văzut el însuşi cum s-au întâmplat lucrurile ştie că el spune adevărul şi o mărturiseşte. Acesta este chiar Lazăr cel înviat.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 94

CONFERINŢA a III-a

Berlin, 5 martie 1906

Considerațiile făcute de noi separat în legătură cu Evanghelia după Ioan ne-au introdus profund, chiar foarte profund în esenţa concepţiei creştine despre lume şi, de asemenea, ne-au învăţat ce forţă mistică puternică zace ascunsă în pătrunderea reală a documentelor creştine. Noi am văzut că Evanghelia după Ioan nu trebuie citită pur şi simplu ca o istorisire exterioară, ca o ştire sau o comunicare, ci ca o scriere capitală, astfel că fiecare frază, dacă o asimilăm în mod viu, transformă ceva în noi.

Am văzut care sunt cele şapte trepte de accedere spirituală în această viaţă ioaneică. Astăzi vom încerca, printr-un mic adaos la cele spuse, să arătăm cât de profund trebuie luate totuşi aceste lucruri. Aş dori să vă arăt prin câteva exemple că, într-adevăr, ceea ce eu am încercat să desprind ca pe un sens atât de profund din Evanghelia după Ioan nu este ceva aşternut de mine pe hârtie, ci că anumite lucruri învăţăm să le înţelegem abia cu ajutorul aşa-numitei doctrine secrete sau a ocultismului, căci altminteri ele ne apar învăluite în întuneric şi de neînţeles. Îmi permit să vă amintesc mai întâi ceva ce am prezentat deja în mai multe rânduri, şi anume cele şapte trepte de iniţiere existente în vremea în care a avut loc naşterea creştinismului.

Ultima dată am făcut cunoştinţă cu iniţierea creştină. Dar o iniţiere interioară a devenit posibilă nu numai prin intermediul creştinismului. Dintotdeauna de când există oameni ca noi pe Pământ a existat şi posibilitatea de a deveni un iniţiat, de a atinge trepte superioare ale existenţei omeneşti. Prin creştinism toate aceste lucruri s-au interiorizat şi mai mult. Omul poate obţine mult, foarte mult, de când creştinismul ne-a lăsat documente precum Evanghelia după Ioan, pe care nu trebuie decât să le lăsăm să acţioneze interior în noi, să le lăsăm să devină vii în noi, ca să urcăm la anumite înălţimi. Astfel de scrieri precum cele pe care creştinismul le-a pus în mâna oamenilor nu existau înaintea apariţiei lui. Pe atunci trebuia să fii introdus în temple de iniţiere sau în lăcaşuri de cult secrete, unde, în funcție de popor, treptele de iniţiere inferioare cunoşteau cea mai mare diversitate. Puteţi însă să vă imaginaţi că după aceea se depăşea orice ţinea de caracterul particular al unei naţiuni. Treptele superioare erau de aceea la toate popoarele, chiar şi la popoarele din Antichitate, aceleaşi.

Aş vrea să numesc încă o dată cele şapte trepte de iniţiere existente în iniţierea persană a cultului lui Mithra. Acesta era un tip de iniţiere răspândit în întreaga Asie de Sud-Vest, de asemenea în Grecia şi Roma, şi chiar în regiunile Dunării. El a continuat să fie practicat mult timp după ce creştinismul a luat naştere. Aceste şapte trepte au putut fi parcurse încă mult timp şi în cultele secrete şi în templele Egiptului, săpate adesea în stânci. Ele nu erau accesibile nimănui, cu excepţia celor care, ca discipoli şi iniţiaţi purificaţi, erau familiarizaţi cu acestea după probe severe. Mai întâi exista treapta de „Corb”. În calitate de „corb”, candidatul la iniţiere aducea în viaţa spirituală acele cunoştinţe ce puteau fi obţinute în lumea senzorială exterioară. Noţiunea de „corb” s-a păstrat în mituri şi legende. Aici există corbii lui Wotan, corbii lui Ilie. De asemenea, în legenda germană despre Barbarossa există corbi, care sunt intermediari între împăratul vrăjit în munte şi lumea exterioară. În Misteriile lui Mithra denumirea de „corb” era deci parafrazare a unui grad de iniţiere.

Al doilea grad era cel al „Ocultistului”. Aşa se numeau cei cărora li s-au încredinţat unele secrete oculte importante.

Al treilea grad era cel al „Războinicului”. Războinicii erau iniţiaţii în care Sinea superioară era resimţită în aşa măsură, încât le devenea accesibil înţelesul unor maxime de genul celor pe care le puteţi afla în capitolul doi din *Lumina pe cale* [Nota 9] – „Dă-te din calea luptei care vine, şi astfel vei lupta şi tu, nu fi tu războinicul.” – Doar un iniţiat de gradul trei poate înţelege astfel de maxime. Prin aceasta nu se vrea a se spune că nu oricine îşi poate însuşi o anumită înţelegere. Fiecare om are o Sine superioară, şi dacă el este în stare să se dezică de Sinea sa inferioară şi ceea ce este ca Sine inferioară s-o pună în slujba Sinei superioare el poate într-un anumit fel să spună: Astfel şi tu lupţi, deşi nu tu eşti războinicul. – Omul ştie exact ce înseamnă această frază însă abia după ce atinge un anumit grad de evoluţie. Atunci anumite interese, pe care în mod obişnuit le numeai interese superioare, îşi pierd importanţa. Ele devin simple interese inferioare şi simpli slujitori ai „Războinicului”.

Cel de-al patrulea grad a fost atins când a fost cucerită o deplină armonie interioară şi linişte, echilibru şi forţă. Această a patra treaptă de iniţiere este denumită „Leu”. Un astfel de iniţiat a asimilat în sine în aşa măsură viaţa ocultă, încât se poate implica nu numai prin vorbe ci şi prin fapte pentru ce este ocult.

În tot acest timp conştienta omului ce trece prin aceste patru trepte avansează tot mai departe şi mai departe. Ea se identifică cu grupuri din ce în ce mai mari de oameni. Toate aceste expresii mai au şi o altă semnificaţie ocultă. Luaţi expresia „ocultul”. Omul obişnuit, pe care-l avem în faţă, prin ce se caracterizează? El se caracterizează prin ceea ce este înăuntrul său. În calitate de „corb”, în calitate de iniţiat de gradul întâi el caută să învingă doar cele dinăuntrul său. După aceea interesele sale îşi extind aria. Actele de simţire şi voinţă ale oamenilor din imediata sa vecinătate devin totodată simţirea şi voinţa sa. Expresiile s-au conturat în vremurile în care încă mai existau comunităţi de oameni ce erau privite ca neamuri, ca familii lărgite. Ce se spunea, de exemplu, despre un neam, despre o familie în ansamblu? Se spunea că membrii acestora sunt componentele unei familii sufleteşti ce merge în urmă până la o pereche comună de strămbuni. O astfel de seminţie era privită deci ca o sumă de membri ai unui Eu ascuns, ca nişte membri ai unei familii sufleteşti.

Orice iniţiat de gradul doi, „ocultul”, şi-a înnobilat Eul până la stadiul Eului comunităţii sale, astfel încât interesele acesteia au devenit interesele sale. În el putea trăi latura ocultă a unei comunităti de oameni. În felul acesta o astfel de comunitate omenească, al cărei Eu iniţiatul individual şi l-a însuşit drept Eu al său, devenea pentru el sediul său. Războinicul lupta pentru comunitatea mai mare. În vechea Palestină, cel ce se ridicase până la a primi în el un întreg trib, conştienţa unui întreg trib, Eul unui întreg trib, era denumit „Leu”. Leul din seminţia lui Iuda, această expresie îl definea pe cel ajuns la o astfel de treaptă de iniţiere, în care a putut prelua Eul întregului trib.

Iniţiatul de gradul cinci şi-a învins în aşa măsură personalitatea, încât a putut prelua în sine sufletul poporului. În el trăia spiritul poporului.

În Persia un astfel de iniţiat era numit „Persanul”, în Grecia el s-ar fi numit, dacă ar fi fost acest obicei, „Grecul”. Ce înseamnă deci acest grad? Pentru el, tot ce este particular a dispărut, iar conştienţa sa a devenit identică eu a întregului. Aceasta este o conştienţă superioară.

Astăzi nu mai avem această situaţie. Datorită dezagregării oricărui fel de comunitate, noi ne îndreptăm spre cu totul alte trepte de iniţiere. Însă atunci când a luat naştere creştinismul, când era vorba de suflete aflate la gradul cinci de iniţiere, ea avea încă importanţă. Despre acest lucru vă puteţi convinge în Evanghelia după Ioan. Vă rog să citiţi capitolul I, versetul 45 din această Evanghelie.

„Filip îl găseşte pe Natanael şi îi spune: Noi am aflat pe Acela despre care au scris Moise în Lege şi profeţii, pe Iisus, fiul lui Iosif din Nazaret. Şi i-a zis Natanael: Din Nazaret poate veni ceva bun? Filip zice către el: Vino şi vezi! Iisus I-a văzut pe Natanael venind către El şi i-a spus: Iată, un adevărat israelit în care nu este vicleşug.”

Natanael este desemnat aici drept un iniţiat de gradul cinci. El a cunoscut deci ceea ce constituie pentru noi oamenii forţa vieţii, a cunoscut Pomul vieţii. Anterior se luase deja cunoştinţă de fructul din Pomul cunoaşterii. Fructul din Pomul cunoaşterii se mănâncă atunci când, cu adevărat, poţi să-ţi spui ţie „Eu”. Când însă în om se trezeşte latura superioară, spiritualul din el, se poate întâmpla ca Dumnezeu să vrea să-l protejeze pe om. Iehova avea ca sarcină ca oamenii, după ce au gustat din Pomul cunoaşterii, să nu mănânce şi din Pomul vieţii, pentru care încă nu sunt maturi. Iniţiatul de gradul cinci învaţă însă ceea ce face inutilă grija şi ceea ce te ridică deasupra oricărei morţi şi deasupra a orice este trecător. Acesta este elementul spiritual. Cum poate acest element spiritual să se consolideze în om? Pentru cel ce pătrunde mai adânc în teosofie, acest element spiritual este ceva ce inundă întreaga lume. Pentru cel ce este în stare să privească în lumile superioare, tot ceea ce iniţial este un stadiu interior de evoluţie se exprimă şi în planurile superioare, mai întâi pe plan astral, sub formă de imagine. Când omul a atins gradul cinci de iniţiere el percepe pe planul astral o imagine pe care mai înainte nu o văzuse, şi anume imaginea unui copac, a unui pom alb care se ramifică. Acest pom din planul astral, pe care dumneavoastră trebuie să-l luaţi ca pe un simbol al treptei de iniţiere de gradul cinci, se numeşte Pomul vieţii. Se spune despre cel care a atins acest nivel că stă sub Pomul vieţii. Aşa a stat Buddha sub pomul Bodhi şi Natanael sub smochin. Acestea sunt expresii ce definesc imaginile de pe planul astral. Ceea ce poate fi văzut acolo sunt oglindiri pentru lucruri interioare, acum şi pentru lucruri corporal-interioare. Acest pom Bodhi nu este altceva decât reflectarea astrală a sistemului nervos omenesc. Omul care poate prin iniţiere să-şi îndrepte privirea spre interior îşi vede oglindită viaţa interioară – mergând până în corporal – în lumea astrală exterioară. Ceea ce vrea să se spună aici este înfăţişat în acel capitol al Evangheliei după Ioan care vorbeşte despre Natanael privit ca un iniţiat, ca unul care este avizat. Acest lucru trebuia remarcat: Noi doi ne înţelegem. „Iisus îi spune: Înainte ca Filip să te aducă te-am văzut sub smochin.” Aceasta înseamnă: Noi suntem fraţi ai gradului cinci de iniţiere. Este o scenă prin care iniţiaţii se recunosc. „Natanael îi răspunde: Rabbi, Tu eşti Fiul lui Dumnezeu, Tu eşti Regele lui Israel.” După cum vedeţi, recunoaşterea este îndeplinită. Iisus îi răspunde imediat la aceasta că el se va dovedi a fi nu numai un iniţiat de gradul cinci, ci chiar un altul. El spune: „Tu crezi pentru că ţi-am spus că te-am văzut sub smochin; lucruri şi mai mari vei vedea.”

Voi încerca în continuare să vă introduc în discuţia cu Nicodim, pe care o puteţi găsi în capitolul 3. Acolo se pronunţă acest cuvânt important: „Adevărat, adevărat zic ţie: De nu se va naşte cineva din apă şi din spirit, nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu.” Ce înseamnă să te naşti din nou şi să vezi împărăţia lui Dumnezeu? –Aceasta înseamnă să ţi se fi trezit Sinea superioară, înseamnă să te naşti astfel încât sâmburele fiinţial veşnic să se fi trezit. Ce înseamnă să intri în împărăţia cerească? Înseamnă nu doar să vezi aici o oglindire a Devachanului, aşa cum vezi cu ochii fizici, ci să vezi nemijlocit această împărăţie. Acest lucru îl poate face numai acela care nu s-a născut doar pentru această lume fizică, ci se naşte a doua oară.

Luaţi comparaţia pe care eu am mai folosit-o deja, dar care este mai mult decât o comparaţie. Luaţi-o într-un anumit fel textual. A te naşte înseamnă să treci de la stadiul embrionar la stadiul în care percepi lumea exterioară cu simţurile. Cel care nu poate transcende stadiul embrionar nu va putea niciodată să devină matur pentru a se naşte. Cine cunoaşte această stare ştie şi că viaţa obişnuită este, pentru viaţa superioară, o viaţă embrionară. Aceasta ne introduce adânc în importanţa vieţii obişnuite. Cei ce-şi îndreaptă privirea spre lumea spirituală pot foarte uşor să dobândească convingerea că există o astfel de lume spirituală şi că omul este un cetăţean al acestei lumi; ei pot dispreţui această lume fizică şi crede că omul nu poate părăsi suficient de repede această lume, nu se poate mortifica suficient de repede pe cât ar trebui pentru a ajunge rapid în lumea spirituală. Aceasta nu este o cunoaştere justă. Ea este la fel de absurdă ca atunci când nu permiţi germenului omenesc să se maturizeze suficient şi încerci să-l aduci pe lume la două luni, de exemplu, lăsându-l să trăiască aici mai departe. Ca şi aici, trebuie să te maturizezi pentru lumea spirituală, să devii matur. Este ceea ce a atins cel ce şi-a dezvoltat deplin Sinea sa superioară. Locul unde poate fi realizat acest lucru este aici, în lumea fizică. Cel care şi-a dezvoltat deplin Eul aici este matur pentru a intra în împărăţiile cerurilor, adică de a se naşte din nou. Omul trebuie să treacă mereu şi mereu prin naştere şi moarte până să dea măsura maturităţii sale depline, să primească permisiunea de a intra în împărăţia spirituală şi să nu mai aibă nevoie de organe fizice. De aceea noi trebuie să înţelegem că tot ceea ce fac aici ochii şi urechile noastre, toate celelalte simţuri pe care le mai avem, sunt bunuri câştigate pentru viaţa superioară.

Sigur, noi am discutat de multe, multe ori că omul trebuie să-şi dezvolte simţuri superioare, că trebuie să-şi formeze chakrele sau roţile sfinte, care îl fac capabil să ajungă în lumea spirituală şi să o vadă. Dar prin ce anume ajunge să posede aceste roţi sfinte? Prin munca pe care o depune aici, pe planul tizic. Aici este locul unde se poate pregăti aceasta. Ceea ce noi prestăm aici ne pregăteşte organele pentru o lume superioară. Aşa cum omul este pregătit în pântecele mamei, la fel ceea ce trebuie să ne facă apţi de a privi şi a acţiona în lumile superioare este pregătit în trupul mare al Mamei cosmice, în trupul Mamei cea mare – şi aici ne aflăm atât timp cât ne petrecem viaţa noastră pe Pământ. De aceea sunteţi perfect îndreptăţiţi să vorbiţi de o lume superioară şi să o consideraţi superioară faţă de lumea noastră inferioară. Această expresie însă trebuie s-o luăm doar în sens tehnic. În principiu, toate lumile sunt expresii la fel de îndreptăţite ale inteligenţei supreme. Noi nu trebuie să dispreţuim nicio lume. Trebuie să ajungem să avem un raport just faţă de lumile inferioare şi un raport just faţă de lumile superioare. Acest lucru constituie premisa pentru capitolul 3 al Evangheliei după Ioan.

Trebuie să ne fie clar că Iisus îi vorbeşte lui Nicodim de o renaştere justă, şi el vrea să-l avertizeze că din această perspectivă viaţa obişnuită trebuie să se nască şi să fie privită ca o viaţă superioară. Cine citeşte în mod mai intim şi analizează mai exact acest capitol va vedea că aici tocmai despre aceasta este vorba.

Lucrul pe care îl reproşează cel mai des anumite cercuri teosofiei este că ea propovăduieşte reîncarnarea, maturizarea treptată a omului în vederea renaşterii prin vieţile pământeşti repetate. Se spune că creştinismul n-ar şti nimic despre această învăţătură a renaşterii. Un semn clar în acest sens există chiar în Evanghelia după Ioan. Iisus, când vorbea în cercul intim al ucenicilor, învăţa despre reîncarnare. De exemplu, legat de capitolul 9 – Vindecarea în zi de Sabat a orbului din naştere –, putem afla un sens doar dacă avem în vedere doctrina reîncarnării. Trebuie ţinut seama că el folosea limbajul obişnuit din acea vreme. Pe atunci, în Grecia nu se obişnuia să se vorbească decât despre forţa care-l străbate şi îl stimulează în forul cel mai intim pe om pentru a progresa. Forţa care îl plăsmuieşte şi îl dezvoltă pe om: aceasta era pentru greci, dar şi pentru toate celelalte popoare din acea vreme, Zeul. Acele timpuri nu cunoşteau încă un Dumnezeu pur exterior, un Dumnezeu de Dincolo. De aceea, ceea ce trăieşte în interiorul omului era denumit înainte de orice Dumnezeul din om. Aşadar, când se vorbeşte despre Dumnezeul lui Avraam, Isaac şi Iacov se are în vedere Sinea superioară. Puteţi înţelege Vechiul Testament doar dacă ştiţi că Dumnezeu trebuie conceput în acest fel. Şi Iisus, atunci când se adresează cercului său intim de discipoli, vorbeşte despre

Dumnezeul din om: „Ucenicii săi L-au întrebat spunând: Învăţătorule, cine a păcătuit, acesta sau părinţii lui, de s-a născut orb? – Iisus a răspuns: Nici el nu a păcătuit, nici părinţii lui, ci ca să se arate prin el lucrările lui Dumnezeu.”

Aceste trei propoziţii vorbesc destul de clar. Nu a păcătuit nici el, deci partea fizică, şi nici părinţii; ca urmare nici legea iudaică, cum că Dumnezeu pedepseşte păcatele părinţilor până la a nu ştiu câta spiţă, nu este valabilă. Însă lucrările lui Dumnezeu în om, respectiv ale Sinei din om, care trece prin toate reîncarnările, trebuie să iasă la lumină. Cuvintele pe care Iisus le-a rostit astfel către ucenicii Săi sunt cât se poate de clare. Dumneavoastră cunoaşteţi, desigur, interpretarea ortodoxă. Imaginați-vă că cineva ar vrea să înţeleagă ceea ce se spune aici: Prin orbul din naştere ar trebui să se reveleze Gloria lui Dumnezeu. – Aceasta presupune că dacă cineva a devenit orb faptul a fost aranjat pentru ca Iisus să-l poată vindeca, pentru a se putea arăta prin aceasta slava lui Dumnezeu. Este acest lucru compatibil cu un creştinism profund înţeles? Nu, căci aceasta ar descalifica în sens moral creştinismul. În interpretare teosofică, acest orb are o semnificaţie mare, o semnificaţie frumoasă şi minunată.

Aşa se întâmpla mereu atunci când Iisus discuta cu cercul intim al ucenicilor. Că aşa era se arată mai ales într-o scenă pe care noi o numim Transfigurarea sau Schimbarea la faţă. Ea însă nu apare în Evanghelia după Ioan. Această scenă a Transfigurării o găsiţi la Matei în capitolul 17 şi la Marcu în capitolul 9. La Ioan nu o întâlnim. Singurul lucru pe care îl găsim la Ioan şi care ar putea avea o tangenţă cu cele de mai sus este pasajul din capitolul 12, versetul 28: „Tată, revelează-ţi numele! Atunci a venit glas din cer: Eu l-am revelat şi iarăşi îl voi revela.” Și, în continuare, versetul 31: „Acum este judecata acestei lumi; acum stăpânitorul lumii acesteia va fi aruncat afară. Iar eu, când mă voi înălţa de la Pământ, îi voi trage pe toţi la mine. Iar aceasta zicea, arătând cu ce moarte avea să moară. Atunci i-a răspuns lui mulţimea: Noi am auzit din Lege că Christos rămâne în veac; şi cum zici tu că Fiul omului trebuie să se înalţe? Cine este acesta, Fiul omului? Atunci le-a zis Iisus: Încă puţină vreme Lumina este cu voi: Umblaţi cât aveţi Lumina ca să nu vă cuprindă întunericul. Cel ce umblă în întuneric nu ştie unde merge. Cât aveţi Lumina, credeţi în Lumină, ca să fiţi fii ai Luminii.”

Scena Transfigurării o găsiţi la toţi evangheliştii, nu însă şi la Ioan. Acest fapt are darul să ne introducă ceva mai adânc în această scenă. Să ne lămurim în privinţa sensului exact al scenei Transfigurării. Ce se întâmplă aici? Iisus merge cu trei dintre ucenici, cu Petru, Iacov şi Ioan, pe munte, aceasta însemnând în sanctuarul interior, acolo unde eşti iniţiat în lumile superioare, unde deci se vorbeşte într-un limbaj ocult. Când se spune: Învăţătorul a urcat cu ucenicii Săi pe munte, aceasta înseamnă că El a mers în locul unde le-a tălmăcit parabola. Ucenicii au fost răpiţi într-o stare de conştienţă superioară. În această stare ei văd nu ceea ce este trecător, ci ceea ce este veşnic. Apar Moise şi Ilie şi între ei însuşi Iisus. Ce înseamnă aceasta? În ştiinţa ocultă cuvântul Ilie (Elias) înseamnă acelaşi lucru cu EL – ţelul, ţinta, calea. Moise (Moses) este cuvântul folosit în ştiinţa ocultă pentru adevăr. Aşadar, în apariţia triplă a lui Ilie, Moise şi, la mijloc, Iisus aveți adevărul originar creştin: Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa. Iisus însuşi spune [Nota 10] – acesta este un adevăr mistic creştin originar –: „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa.”

La baza tuturor acestor lucruri stă faptul că aici veşnicul stă faţă în faţă cu temporalul, că ucenicii pătrund cu privirea într-o lume aflată dincolo de lumea aceasta. Mai târziu ei i-au spus Învăţătorului: Toate acestea trebuiau totuşi să se întâmple abia după ce Ilie a revenit. – Ei vorbeau, aşadar, cu El ca şi când ar fi fost de la sine înţeles că există o reîncarnare, după cum şi în diverse alte locuri din Evanghelie este adusă în discuţie învăţătura despre reîncarnare. Ioan întreabă: Tu eşti Ilie reînviat? – Atunci îi spune lui Învăţătorul: Ilie a revenit – Ioan Botezătorul este Ilie, numai că oamenii nu l-au recunoscut. Nu spuneţi însă asta nimănui până ce eu nu revin. – Aici, în convorbirea intimă dintre Învăţător şi discipolul Său, aveţi exprimat adevărul general, plin de înțelepciune, religios al reîncarnării. În acelaşi timp este stipulat ca testament: Nu o spuneţi nimănui până ce eu nu revin. Această revenire trimite spre o epocă viitoare foarte îndepărtată, epocă în care oamenii Îl vor recunoaşte iarăşi pe Christos prin înţelegerea lor superioară. Dacă aşa va fi, El le va apărea lor din nou. Această epocă este pregătită chiar de către concepţia teosofică despre lume. Christos va reapărea în lume. Pentru acea epocă însă trebuie ca învăţătura despre reîncarnare şi karmă să fie păstrată ca învăţătură populară. Acum însă oamenii ar trebui feriţi să ştie ceva despre doctrina reîncarnării şi a karmei, prin aceasta ei fiind obligaţi să ia viaţa dintre naştere şi moarte ca pe ceva deosebit de valoros şi important. Oamenii trebuie să parcurgă toate stadiile experienţei de viaţă. Până în vremea lui Christos situaţia era de aşa natură încât se vorbea îndeobşte despre reîncarnare. Viața dintre naştere şi moarte era doar un episod trecător. Acum însă omul trebuia să înveţe să privească această viaţă de aici de pe Pământ ca pe ceva important. O formă radicală a acestei învăţături era învăţătura despre pedeapsa veşnică şi răsplata veşnică. Aceasta este o formă cu totul radicală. Ceea ce se urmărea era ca fiecare individualitate omenească, fiecare om-Dumnezeu să treacă printr-o încarnare în care să nu ştie nimic despre reîncarnare şi karmă, printr-o încarnare în care să recunoască însă viața dintre naştere şi moarte ca extraordinar de importantă.

Dacă parcurgeţi cărţile teosofice, veţi găsi că timpul între două încarnări este de circa cincisprezece până la optsprezece secole. Acesta este cu aproximaţie timpul de la naşterea lui Iisus până în prezent. Cei care au trăit în acea epocă apar acum din nou. Ei pot primi aşadar noua învăţătură acum. De aceea a fost pregătită concepţia teosofică despre lume pe muntele Tabor prin Christos Iisus. Dacă privim în mare istoria lumii, noi nu trebuie să credem că mereu avem de-a face cu ceva adevărat sau cu ceva fals, pe care îl putem critica. Nu se poate vorbi de ceva absolut adevărat şi de ceva absolut fals, ci de ceva ce este de folos oamenilor. Dacă eu aş sta aici şi aş avea în faţă un grup de băieţi nu mai mari de zece ani, şi le-aş preda matematică, ceea ce i-aş învăţa ar fi ceva adevărat – şi totuşi ar fi ceva nesăbuit. Eu trebuie să le dau oamenilor ceea ce le este de folos pentru o anumită epocă de evoluţie.

Aşadar, nu este just din partea noastră, ca unii ce trăiese mai târziu, să întocmim o scară de referință şi să spunem că Christos a propovăduit ceva fals. Nu, pentru ca să putem cuceri planul fizic ar trebui să considerăm importantă una dintre vieţi. Cu siguranță, înţelepţii-preoţi caldeeni au adus pe lume adevăruri spirituale măreţe. Ei au coborât pe Pământ o ştiinţă colosală despre lumea spirituală, însă ei trăiau cu instrumentele cele mai primitive, fără a cunoaşte forţele naturale cele mai generale. Mai întâi trebuia cucerit planul fizic. Pentru a realiza aceasta trebuia mai întâi armonizată întreaga lume de sentimente. Creştinismul a pregătit omenirea pentru a cuceri lumea fizică. Acest lucru a fost stabilit ca lege, a fost testamentul de pe muntele Tabor. Astfel, ceea ce stă la baza acestui testament are drept consecinţă ceva minunat.

Cel ce pătrunde mai adânc va ajunge şi la alte concluzii. Dacă vrem să înțelegem nişte documente religioase din vremurile în care nu se gândea materialist şi în care exista o cunoaştere adevărată despre lumea spirituală trebuie să ştim că felul de a gândi de atunci era cu totul altul, că omul, când vorbea despre om, o făcea în cu totul alt mod.

Acum aş dori să vă spun ceva ce pentru intelect este uşor de înţeles, însă pentru structura sufletească a omului de astăzi este mai greu. Epoca în care s-a creat Evanghelia corespunde zorilor creştinismului. Pe atunci se mai utilizau nume, precum cele pe care vreau să le dezvălui acum. Atunci nu te adresai organismului fizic. Omul din acele vremuri vedea prin organismul fizic spiritualul, lumea superioară vedea prin acest organism fizic. Sub un anumit nume el înţelegea şi resimţea cu totul altceva decât noi, astăzi. Printr-un nume se desemna ceva plin de sens. Imaginați-vă că pe cineva îl chema Iacov. Iacov înseamnă de fapt apă. Apa este expresia ocult-ştiinţifică pentru sufletesc, aşa că dacă eu îl numesc pe cineva Iacov spun prin aceasta că prin corpul său transpare elementul sufletesc. Într-o exprimare cu tâlc eu îl desemnez pe acesta ca pe unul aparţinând elementului apă. Dacă deci dau cuiva numele Iacov ca iniţiat, el reprezintă pentru mine simbolul apei (în ebraică – Jam). Iacov nu este altceva decât numele ştiințific pentru un iniţiat ce stăpâneşte în principal forţa apei ocultе. Cei trei

discipoli luaţi de Christos pe muntele Tabor şi numele lor ca iniţiaţi erau: Iacov, care înseamnă apă, Petru, care înseamnă pământ – stâncă (în ebraică – Jabasha), Ioan, care înseamnă aer (Ruach). Ioan îl desemnează deci pe cel care a ajuns la Sinea superioară. Aceasta vă conduce adânc înăuntrul învăţăturii oculte. Transpuneţi-vă în epoca în care oamenii nu aveau decât principiile inferioare, deci în cea de-a treia rasă originară, în epoca lemuriană a Pământului. Pe atunci oamenii nu respirau încă aer. Ei respirau prin branhii. Plămânii au apărut abia mai târziu şi odată cu aceasta şi respiraţia pulmonară. Acest proces a coincis cu fecundarea prin Sinea superioară. Aerul nu este altceva, conform principiului hermetic, decât „Cele de jos", în comparaţie eu „Cele de sus" sau Sinea superioară. Dacă eu denumesc pe cineva Ioan, el este unul care a reuşit să trezească Sinea superioară, unul care stăpâneşte forţele oculte ale aerului. Iisus este cel ce stăpâneşte forţele oculte ale focului (Nur). Astfel, în cele patru nume dumneavoastră aveţi reprezentanţii pentru pământ, apă, aer şi foc. Acestea sunt numele celor patru [Nota 11] care urcă pe muntele Tabor.

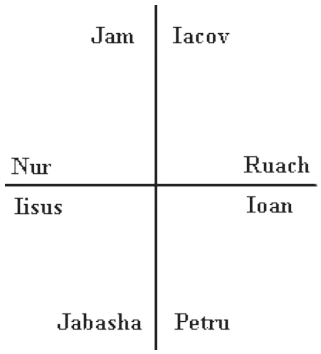

Dacă vi-i imaginaţi pe toţi aceşti patru împreună pe muntele Transfigurării, aveţi totodată pe iniţiaţii ce stăpânesc cele patru elemente – stăpânii celor patru elemente: foc, apă, aer, pământ. Ce se întâmplă deci? Atunci a fost făcută dovada spirituală că prin apariţia lui Iisus se înnoia întreaga forţă a elementelor, într-un mod în care viaţa ce pulsează prin elemente traversează un punct nou, important în evoluţie. Aceasta este, din punet de vedere ocult, Transfigurarea. Dacă, acum, cineva cunoaşte Transfigurarea având în sine treptele apei, pământului şi aerului şi ajunge chiar la forţele focului, el este unul care a înviat din nou, care a suferit Răstignirea. De aceea, la ceilalţi evanghelişti această scenă nu este cu adevărat altceva decât o pregătire a scenei propriu-zise, mai profunde, a Răstignirii însăşi. În schimb, la Ioan totul ne apare pregătit. Scena pregătirii nu apare absolut deloc, ci doar moartea pe muntele Golgota. Jam–Nur–Ruach–Jabasha = INRI – aceasta este semnificaţia cuvintelor scrise pe cruce.

Puteţi să vă adânciţi astfel tot mai profund, niciodată nu veţi sfârşi tot ceea ce este de învăţat din scrierile religioase. Câteodată, când auzi aşa ceva, pare a fi o explicaţie forţată. Fiecare pas pe care dumneavoastră îl faceţi mai în profunzime vă va aduce însă dovada că nu este vorba de ceva căutat. Veţi vedea că tocmai la explicaţiile comune se caută să se respingă în mod forţat „profunzimea". Profunzimea există însă în aceste scrieri. Cine cunoaşte ceva poate întotdeauna să-şi spună: Probabil în ele va fi fiind cu mult mai mult decât atât; eu va trebui să mai învăţ mult. – Acesta este respectul pe care noi îl putem arăta scrierilor religioase.

Acest respect, această veneraţie este cel mai bun lucru pe care îl putem face, întrucât ea devine apoi forţa pe care noi o câştigăm din străfunduri. Vreau să mai fac o referire la o frază importantă. În Evanghelia după Ioan, capitolul 19, versetul 33, se spune: „Dar, venind la Iisus, şi dacă au văzut că deja murise, nu i-au zdrobit fluierele. [...] Căci s-au făcut acestea", scrie apoi în versetul 36, „ca să se împlinească Scriptura: «Niciun os nu i se va zdrobi»". După cum ştiţi, aceasta aminteşte de un pasaj din Cartea a II-a a lui Moise [Nota 12]. Deja şi acolo ea are, just înţeleasă, un sens profund. Aş dori să explic pe scurt şi acest pasaj, care are în el o simbolică profundă.

Dacă vă uitaţi peste tot în lumea în care noi trăim, trebuie să vă spuneţi că omul, aşa cum se prezintă el acum, întrupat în carne şi oase, nu are iniţial nicio putere asupra vieţii şi asupra a ceea ce se află deasupra vieţii. Ceea ce stăpâneşte el este forţa lipsită de viaţă, forţa anorganică. Omul nu poate face să crească o plantă, nu poate s-o determine să crească mai repede. Pentru aceasta ar trebui mai întâi să-şi însuşească forţele oculte. Asupra ceea ce se află mai sus ca forţă de viaţă, deja omul nu mai poate exercita niciun fel de influenţă. Ceea ce poate stăpâni omul este lumea fără viaţă din exterior. Acolo îşi exercită el stăpânirea în munca de zi cu zi, în substanţele pe care i le oferă natura. El face opere de artă, tablouri şi imagini ale Celui preaînalt, însă nu le poate insufla viaţă. El nu poate decât să reproducă viaţa, să o imite. Nu poate decât să trezească senzaţia de viaţă în lumea nevie, chiar şi în operele de artă creştină cele mai sublime. Aceasta este realmente situaţia, deoarece omul a învelit forţa sa astrală şi eterică cu trupul fizic solid, dens. Prin aceasta el a dezvoltat o anumită relaţie cu lumea înconjurătoare exterioară, aceea de a fi stăpân doar peste neviu. Omul trebuie să se slujească de propriile sale instrumente fizice, iar acestea sunt stăpâne doar peste elementul lipsit de viaţă. Dacă ar fi să se trezească forţele superioare ce nu sunt legate de elementul fizic, omul ar deveni iarăşi stăpân peste viaţă. Oamenii pot deveni stăpâni doar peste forţele fizice, nu şi peste viaţa însăşi.

Acest lucru este în strânsă legătură cu faptul că trupul omului era odinioară plastic şi maleabil, însă acum a devenit din ce în ce mai rigid. Dacă vă întoarceţi înapoi pe firul evoluţiei, veţi vedea, că omul s-a schimbat complet. În epoca lemuriană sistemul osos nu exista încă. El s-a format abia mai târziu. Astfel, sistemul osos este ultimul venit în organismul omenesc. Acesta îi va aparţine omului până ce el ajunge să se spiritualizeze din nou, până ce ajunge să trezească din nou forţele interioare şi să înveţe lecţia pe care trebuie s-o parcurgă în corpul său condensat până la nivelul sistemului osos. Christos Iisus, prin misiunea Sa cosmică, este spiritul care S-a încorporat într-un astfel de trup, pentru a arăta din nou oamenilor drumul care duce din această lume într-o lume superioară. El este conducătorul, ghidul spre o astfel de lume superioară. Totodată, ceea ce trebuie să găsească drumul în această lume superioară este simbolizat prin elementul solid, prin scheletul omului. Pe vremea când omul arăta încă altfel, când nu avansase încă până la sistemul osos, el nu avea nevoie de un Mesia. El are însă nevoie de un Mesia, de un Mântuitor, tocmai pentru această epocă.

Aşadar, este clar că pentru neamul omenese actual nu intră în discuţie forţele din Iisus care au legătură cu lumea superioară. Modul de exprimare este acum acesta: scheletul este numit „exteriorul", apa este numită „corp eteric", sângele „corp astral", şi apoi spiritul. De aceea la Ioan puteţi citi următoarele [Nota 13]: Cele care dau mărturie aici sunt trei lucruri: sângele, apa şi spiritul. De aceea din trupul lui Christos poate să se scurgă sângele şi apa. Acestea nu intră în discuţie pentru ciclul actual de evoluţie a omenirii. În schimb, ceea ce trebuie să menţină întregul, ceea ce trebuie să-l înalţe pe om până la tronul Celui veşnic şi prin care trebuie învăţată lecţia trebuie păstrat neatins. Acesta este scheletul, simbolul neviului din natură. Prin sistemul osos a fost posibilă unirea lui Christos cu ciclul actual de evoluţie al omenirii. El trebuie menţinut până în epoca în care omenirea va fi atins treptele superioare. Aceste lucruri pot fi urmărite până la pasajul de care spuneam din Cartea a II-a a lui Moise. Aceasta o vom face însă cu o altă ocazie.

Astăzi am vrut să vă prezint încă un argument, încă un indiciu care să vă arate că Evanghelia după Ioan nu trebuie niciodată cercetată, că ea conţine forţă şi viaţă. Asimilând-o în noi, ea chiar dă forţă şi viaţă. Prin aceasta ea devine o scriere de căpătâi pentru toţi cei ce vor să pătrundă mereu mai adânc în creştinismul teosofic. Dacă deci va fi ca teosofia să acţioneze în slujba creştinismului, ea va trebui în primul

rând să se conecteze la Evanghelia după Ioan. În afară de asta – de acest lucru trebuie să fiţi convinşi –, dacă aş vrea să explic integral Evanghelia după Ioan aş avea nevoie de o iarnă întreagă. Ar trebui să iau la rând fiecare frază. Aţi vedea atunci ce profunde sunt cuvintele care i se atribuie lui Ioan, adică celui care prin însuşi numele său indică că este un vestitor al Sinei superioare. El este reprezentantul aerului, cel care stăpâneşte forţele superioare şi care a scris Evanghelia după Ioan în urma contemplării Sinei superioare. Zadarnic şi fără sens ar fi să încerci să investighezi sau să faci o analiză critică a Evangheliei după Ioan cu forţele inferioare ale intelectului omenesc. În epoca noastră intelectul serbează mari triumfuri, însă Evanghelia după Ioan nu a fost scrisă pentru intelect. Poate să o înţeleagă cu adevărat abia acela care a biruit raţiunea inferioară şi a putut-o canaliza în înălţimile forţelor spirituale, aşa cum a făcut-o Ioan. Teosofia nu alege cea mai bună cale dacă se hotărăşte să înceapă o analiză critică, intelectuală a Evangheliei după Ioan, ci doar dacă se va adânci fără niciun fel de oprelişti în profunzimile ei, prin aceasta ajungând chiar să o şi înţeleagă. Vom vedea atunci cum din Evanghelia după Ioan poate izvorî un spirit nou al creştinismului – nu doar spiritul creştinismului vechi ci unul al creştinismului viitor – şi că noi vom putea intui câte ceva din adevărurile profunde ale uneia din cele mai frumoase şi importante cugetări creştine, că ea ne va indica chiar prin gura creatorului creştinismului însuşi că creştinismul nu înseamnă doar ceea ce a trăit în trecutul îndepărtat, ci că aceeaşi forţă continuă să trăiască, căci adevărat este ceea ce a spus Christos: „Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârşitul veacurilor.” [Nota 14]

Rudolf Steiner

TEOSOFIA, PE BAZA EVANGHELIEI DUPĂ IOAN

GA 94

Notițe de la un ciclu de opt conferințe ținut la München, între 27 octombrie şi 6 noiembrie 1906

CONFERINŢA I

München, 27 octombrie 1906

Vom încerca printr-o serie de conferinţe, printr-un fel de ordonare sistematică, să dobândim o imagine de ansamblu a convingerilor şi concepţiei teosofice despre lume şi a ceea ce, în acestea, poate constitui o bază pentru munca noastră spiritual-ştiinţifică. Totodată ne vom sprijini aceste consideraţii teosofice pe Evanghelia după Ioan. Va rezulta în mod cât se poate de natural ca după câteva conferinte să se facă lumină în documentul cel mai bizar din câte pot exista în lume. Căci aşa ceva este această Evanghelie după Ioan. Permiteţi-mi vă rog astăzi să indic ce este de fapt Evanghelia după Ioan.

Pentru aceasta trebuie mai întâi să ne creăm o bază pentru a înţelege sensul profund al capitolului 1. Dacă citeşti Evanghelia poţi fi încântat de măreţia imaginilor, însă ca om modern nu poţi ajunge la fel de uşor să înţelegi ce se vrea de fapt cu această Evanghelie. Până acum ea a trecut drept un document despre viaţa reală a lui Christos Iisus pe Pământ şi despre ceea ce s-a petrecut propriu-zis în Palestina. Ulterior, în cadrul cercetării protestante mai mult, şi mai ales în cercetarea modernă, s-a crezut demn de remarcat că Evanghelia după Ioan pare să contrazică celelalte trei Evanghelii. De aceea, primele trei Evanghelii, Evangheliile sinoptice, au fost reunite, au fost tratate împreună. În ce priveşte cea de a patra Evanghelie, nu se vrea a fi pusă pe aceeaşi treaptă cu celelalte, deoarece ea a apărut mult mai târziu. Ea n-ar conţine nimic istoric, ci ar fi un fel de redare poetică, un poem în care autorul aşterne pe hârtie tot ce şi-a imaginat el despre viaţa lui Christos Iisus. Acesta este punctul de vedere al aşa-numitului credincios din prezent. De aceea, îndreptăţit întru câtva, renumitul teolog *Bunsen* [Nota 15] spune: „Dacă Evanghelia după Ioan nu este altceva decât o efuziune poetică a cuiva, prin aceasta se anulează întreg creştinismul.” La baza tuturor acestor cercetări se află incapacitatea ultimilor patru-cinci secole de a afla substratul a ceea ce s-a dorit a se spune cu această Evanghelie după Ioan.

Omul şi concepţiile s-au schimbat, iar omul actual nu-şi poate imagina câtuşi de puţin că lumea ar putea fi privită şi din alt punct de vedere. Cea mai accesibilă înţelegerii omului prezentului este cunoaşterea senzorială şi intelectuală. Anterior, din contra, încă se ştia că există şi o altfel de cunoaştere. Se ştia că există şi alte simţuri şi alte izvoare de cunoaştere. Cercetarea materialistă din ziua de azi se află, în ce priveşte această cunoaştere, într-un contrast puternic ce ceea ce crede credinciosul ortodox al Bibliei. Acelaşi lucru este valabil şi pentru Istoria mozaică a Creaţiunii. Credincioşii o iau literal, iar cercetătorii moderni spun: Aceasta nu trebuie luată niciodată literal; în aceasta avem de-a face cu intervale lungi, lungi de timp. Cei care cred în litera Bibliei și cercetătorii științelor naturii nu se înțeleg deloc. S-a căutat un fel de echilibrare, s-a încercat să se înțeleagă Istoria Creațiunii în mod simbolic, să se spună că are numai sens simbolic. Cum era interpretată Istoria Creațiunii în cercurile bisericii acum cinci sute de ani? Nici un om din biserică nu spunea la început: aceasta se desfăşura vizibil material, în faţa ochilor noştri exteriori. Teologului Evului Mediu i s-ar fi părut grotesc acest lucru. Ideea luării textuale a celor şapte zile ale Creaţiunii a intervenit abia odată cu materialismul.

Concepţia materialistă despre lume plutea deasupra Pământului nostru ca un fel de necesitate legică, şi prima care a fost atinsă de acest val a fost religia. Nu ştiinţa a fost cuprinsă prima de concepţia materialistă, mai întâi a fost Biserica. În ceea ce mai înainte fusese conceput spiritual s-a încuibat mentalitatea materialistă. Acum ştiinţa combate ceva care a fost adus de concepţia materialistă despre lume.

Un exemplu în acest sens îl oferă concepţia referitoare la Cina cea de taină. În secolul al XII-lea prin Biserică trecea ca un mare fior noul mod de a concepe Cina cea de taină, cum că vinul s-ar putea transforma realmente în sânge şi pâinea în trup. Învăţătura spirituală a transubstanţierii fusese uitată.

În felul acesta, puţin câte puţin, sensul spiritual s-a pierdut. Teologul secolelor al VI-lea şi al VII-lea încă mai ştia ce se avea în vedere în Istoria Creaţiunii. Când se spune: „Adam a căzut într-un somn adânc” [Nota 16], prin aceasta se indică o viziune de vis prin care Adam a vieţuit opera celor Şapte zile ca un proces astral.

Simţurile nu mai puteau ajunge să perceapă procesele întâmplate în străvechime. Cei ce contemplau însă cu ajutorul sufletului puteau ajunge, într-o stare spirituală superioară, să vadă acele lucruri. Ele le apăreau în imagini. Astfel ceea ce a văzut Adam atunci în vis ca cele Şapte zile ale Creaţiunii erau imagini astrale; el privea în urmă lumea începuturilor din care a provenit.

Aşadar, documentelor religioase li se atribuiau surse de cunoaştere superioară. Combaterea Bibliei se bazează pe înţelegeri greşite. A lua Evanghelia după Ioan textual în sens materialist înseamnă să nu o înţelegi. Aceasta nu înseamnă că ea trebuie luată în mod simbolic. Ceea ce se află scris în Evanghelia după Ioan poate fi la fel de puţin vieţuit în această lume fizică senzorială precum poate fi vieţuită opera celor Şapte zile sau Istoria Creaţiunii. Acestea nu pot fi vieţuite decât într-o altă stare de conştienţă. Autorul celei de-a patra Evanghelii înfăţişează cele percepute de el în afara corpului fizic, într-o altă stare de conştienţă. Celelalte trei Evanghelii mai admit o tratare literală, textuală, nu însă şi Evanghelia după Ioan. Este mai mult decât adevărat că ea conţine cel mai profund adevăr al creştinismului. Ea vede în Christos Iisus centrul evoluţiei cosmice. Pentru Ioan, Christosul care se ascundea în trupul lui Iisus este o personalitate covârşitor de sublimă, ce poate fi înţeleasă doar dacă ne avântăm spre o cunoaştere superioară. Pentru a înţelege ceea ce trăieşte în Evanghelia după Ioan este nevoie să cunoşti tainele cele mai profunde ale existenţei. Pentru a-l înţelege pe om şi pe Conducătorul omenirii, trebuie să cuprinzi fiinţa Cosmosului. Evanghelia după Ioan începe cu cuvintele pe care se bazează taina întregului Cosmos. Lucrul cel mai deosebit în aceste cuvinte este faptul că ele nu apelează numai la înţelegerea noastră, ci au şi o acţiune mental-magică. Ele ne oferă o imagine a interdependenţei dintre om şi Cosmos.

Evanghelia după Ioan trebuie vieţuită. Primele cuvinte ale ei trebuie luate ca material de meditat, trebuie lăsate să trăiască în interior. Ele sunt hrană spirituală. Trebuie să-ţi spui: Acestea sunt pentru mine o substanţă cu care vreau să trăiesc cinci minute în fiecare zi. Aceste cuvinte vor deschide în mine ochii şi urechile mele spirituale; dumneavoastră veţi vieţui puterea magică a acestor cuvinte, care sunt forțe, şi anume le veţi vieţui în imagini astrale. Permiteţi-mi să vă aduc în faţa sufletelor ceea ce a simţit autorul Evangheliei după Ioan ca impuls, ceea ce a vrut el să spună. Mai întâi el a fost unul care, din punct de vedere sufletese, era un nou-născut, unul care fusese deşteptat prin puterea cunoştinţelor aflate în aceste fraze:

„La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi un Dumnezeu era Cuvântul.
Acesta era la început la Dumnezeu.
Toate prin El s-au făcut şi fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut.
În El era Viaţa, şi Viaţa era Lumina oamenilor.
Şi Lumina lumina în întuneric şi întunericul nu a cuprins-o.”

Aceasta este prima parte a meditației. A doua parte este următoarea:

„Fost-a un om trimis de la Dumnezeu, numele lui era Ioan.
Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre Lumină, ca toţi să creadă prin el.
Nu era el Lumina, ci un mărturisitor al Luminii.
Căci Lumina adevărată, care luminează pe tot omul, trebuia să vină în lume.
El era în lume şi lumea prin El s-a făcut, dar lumea nu L-a cunoscut.
El a venit în fiecare om (a venit până la oamenii-Eu), dar ei toţi (oamenii-Eu) nu L-au primit.
Celor care L-au primit însă le-a dat putere ca să se facă prin El fii ai lui Dumnezeu.
Cei ce au crezut în numele Său, nu sunt născuți din sânge, nici din voința cărnii şi nici din voinţă omenească, ci de la Dumnezeu s-au născut.
Şi Cuvântul s-a făcut carne şi a locuit printre noi, şi noi am auzit învăţătura Sa, învățătura unicului Fiu al Tatălui, plin de har şi de adevăr.”

Dacă analizăm valoarea acestor cuvinte, nu valoarea lor pur lexicală, vom vedea că ele au o putere infinită. Aşa, de exemplu, trebuie spus: „El a venit până la omul-Eu” – în loc de: „El a venit întru ale Sale.”

Dacă citiţi aceste cuvinte, aveți un scurt rezumat al teosofiei lui Ioan şi, de asemenea, al învăţăturilor pe care noi le propovăduim. Să încercăm deci să ne ridicăm până la înţelegerea celor dintâi cuvinte. În acest scop este necesară o scurtă trecere în revistă a noțiunilor de bază ale teosofiei.

Există fiinţe aflate deasupra omului şi care nu mai au nevoie de un corp fizic. Acestea sunt: Îngerii sau Fiii vieţii, Arhanghelii sau Spiritele focului, Arhaii sau Începătoriile sau Spiritele personalităţii, Puterile sau Spiritele formei, Tăriile sau Spiritele mişcării, Domniile sau Spiritele înţelepciunii, Tronurile sau Spiritele voinţei, Heruvimii sau Spiritele armoniei, Serafimii sau Spiritele iubirii.

Versetul 1: „La începuturi era Cuvântul, şi acesta a căpătat viaţă şi, pentru că El era creator, era un Dumnezeu." Totul, absolut totul este Cuvânt dumnezeiesc cristalizat, Cuvânt rostit. Acum omul are cuvântul; mai târziu el va da naştere prin cuvânt la semeni de-ai lui. Începătoriile sunt entităţile care la începutul evoluţiei pământeşti se aflau deja pe treapta la care va ajunge omul la sfârşitul evoluţiei pământeşti.

Prin faptul că a simţit acest impuls, Ioan a putut vieţui în viziuni astrale grandioase ceea ce stă ascuns în aceste fraze. Acest lucru a fost însă ceva ulterior în sufletul său, primul lucru a fost deşteptarea acestor forţe. Al treilea pas a fost următorul. Vom încerca să înţelegem despre ce este vorba pe baza unui exemplu. Să zicem că într-o noapte aveţi un vis; el vă arată un om pe care nu l-aţi mai văzut niciodată până atunci. Visul vă dă certitudinea că acel om nu vă este indiferent; după puţin timp, dumneavoastră faceţi cunoştinţă cu el. – Acest lucru i s-a întâmplat lui Ioan când a avut vietuirea lui Christos. El a avut în vis viziunile astrale asupra a ceea ce urma să se întâmple în Palestina. Vieţuirile sale în lumile superioare, viziunile sale au devenit ulterior experienţe ale vieţii trăite pe Pământ.

Meditaţia ar trebui să se facă zilnic dimineaţa, lăsând să treacă prin suflet primele cuvinte ale Evangheliei după Ioan. După luni, ani, decenii, acel om va vieţui în sufletul său ceva din ceea ce este conţinut în aceste cuvinte. Este importantă în special traducerea acestor cuvinte: „El a venit până la oamenii-Eu, însă oamenii-Eu nu l-au primit.” Dacă parcurgeţi aceste cuvinte, în ele aveţi pe scurt o schiţă a teosofiei existente în Evanghelia după Ioan: teosofia pe care noi a propovăduim. De aici şi efectul ei extraordinar. Nu poate vieţui aceste lucruri decât eel care trezeşte mai întâi în el aceste forţe spiritual-sufleteşti.

Încercaţi să ajungeţi la înțelegerea celor dintâi cuvinte, începeţi cu cele mai elementare noţiuni de teosofie, şi veţi vedea cum din ele izvorăsc cuvintele Evangheliei după Ioan.

Să încercăm luând-o în jos. Dacă privim omul aşa cum se prezintă el astăzi, putem spune: Ceea ce se cunoaşte astăzi despre el este corpul fizic, doar un element al entităţii omeneşti. Corpul omenesc este străbătut deja de alte mădulare fiinţiale superioare; de aici şi felul în care el ne apare nouă astăzi. Dacă nu ar fi străbătut de o altă fiinţialitate, el n-ar fi decât un aparat fizic, pe care nimic nu-l mişcă dinăuntru, căruia nimic nu-i provoacă durere. Ochiul fizic este asemănător unui aparat fizic. Imaginaţi-vă în mod viu faptul că omul creşte şi că un anumit lucru îi provoacă durere. Veţi recunoaşte atunci cum este impregnat corpul fizic cu alte două formaţiuni: una face ca omul să crească, să se reproducă şi să se hrănească; acest lucru are loc prin intermediul corpului său eteric, cealaltă face ca el să simtă, să aibă impulsuri, pofte şi pasiuni; acestea vin de la corpul său astral. Pentru ca să crească corpul fizic are nevoie de corpul eteric. Pentru ca să simtă are nevoie de corpul astral.

Hidrogenul singur nu poate să fie apă; el are nevoie în plus de oxigen. Dacă hidrogenul şi oxigenul se separă iarăşi, nu mai avem apă; aici, ca şi acolo, este necesară legătura. Dacă omul este despărţit de celelalte două corporalităţi ale sale, corpul fizic începe să se descompună instantaneu.

Corpul senzaţiei, corpul eteric, corpul fizic, aceste trei mădulare fiinţiale merg mai jos până la animal. Corpul carnal omul îl are în comun cu Pământul, cu mineralul; corpul eteric îl are în comun cu plantele, corpul astral cu animalele. Putem, de asemenea, să spunem: Tot ceea ce condiţionează creşterea şi reproducerea sălăşluieşte în corpul eteric; impulsurile, plăcerea şi senzaţiile de durere sălăşluiesc în corpul astral.

La moarte corpul fizic rămâne singur, corpurile eteric şi astral rămân la început împreună, dar la puţin timp se desparte şi corpul eteric de corpul astral. În timpul somnului, omul este deci în sensul cel mai deplin, ad litteram, plantă: corpul său mai este menţinut în funcţie doar de viaţa vegetativă, de corpul eteric. În mod normal, în somn omul este lipsit de conştienţă şi fără voinţă sau pofte. Puţinii oameni care îşi menţin intactă conştienţa în timpul somnului sunt înaintaşi ai omenirii; ei anticipează deja astăzi o stare pe care cândva, în viitorul îndepărtat, toţi oamenii o vor atinge: ei sunt predispuşi, predestinați pentru a fi conducători şi profeți ai omenirii.

Cum sunt posibile visele? Cum apar ele? În corpul astral se află o predispoziţie ascunsă. Când această facultate este deplin dezvoltată apare conştienţa.

Alături de corpul fizic, corpul eteric şi corpul astral mai apare ceva. Există un cuvânt care se deosebeşte de toate celelalte, deoarece omul nu-l poate rosti decât privitor la sine. Este cuvântul „Eu". Acest fapt este de cea mai mare importanţă. Un frumos exemplu despre semnificaţia acestui cuvânt ni-l dă o relatare a lui *Jean Paul* [Nota 17]. El ne descrie cum, copil fiind, stătea sub canatul uşii casei sale părinteşti, când deodată în el străfulgeră conştienţa: Eu sunt un Eu! – Este un proces ce se desfăşoară în lăcaşul tainic cel mai sfânt al lăuntrului omenesc pe care naturile pure îl resimt deosebit de puternic, ca un mister. Amploarea acestui mister au resimţit-o preoţii şi înţelepţii tuturor timpurilor. La baza acestui mister se mai află ceea ce la vechii iudei se chema „Numele inexprimabil al lui Dumnezeu". Marele preot rostea o dată pe an numele „Joph", atunci când voia să arate cum răsună „Inexprimabilul". Joph este Eul. Eul, împreună cu corporalitățile numite mai sus, formează ceea ce este cunoscut drept pătrimea pitagoreică.

Clarvăzătorul poate vedea corpurile superioare în deplină conştienţă. În hipnoză se întâmplă altceva. În această stare, cel hipnotizat vede ceea ce vrea hipnotizatorul. Cel hipnotizat este la discreția unei sugestii pozitive sau negative, după cum este făcut să creadă că într-un loc există cu adevărat ceva, că el simte ceva, de exemplu gustul dulce al unei pere când el, de fapt, muşcă dintr-un cartof, sau că nu există ceva, de pildă nu există nicio persoană sau niciun obiect în cameră, şi aşa mai departe.

Această din urmă stare ți-o poți produce în mod conştient, pentru a-ți face vizibil corpul eteric. Este o formă superioară de atenţie. Printr-o hotărâre energică volitivă te autosugestionezi că corpul fizic a dispărut şi te convingi apoi că spaţiul ocupat mai înainte de corpul fizic nu este gol, ci este umplut cu o substanță luminoasă minunată, necomparabilă cu nimic pământesc, şi în regiunea inimii şi plămânilor vezi nişte mişcări minunate ale acestei substanţe luminoase, care este corpul eteric al omului. Clarvăzătorul conştient vede corpul eteric ieşind puţin în afara corpului omului. La cal el este ieşit cu mult mai mult în afară.

În al treilea rând, ceea ce poate vedea clarvăzătorul, dacă elimină prin autosugestie corpul eteric, este corpul astral, care atunci apare ca un nor de formă eliptică. Impulsurile şi poftele apar atunci ca un nor de formă eliptică. Se pot vedea impulsurile şi poftele ca nişte formaţiuni luminoase colorate, un galben-luminos pentru o inteligenţă evoluată şi o gândire clară, un albastru frumos pentru o fire evlavioasă şi un spirit de sacrificiu neegoist.

La aceste trei aspecte care sunt vizibile clarvăzătorului se mai adaugă un al patrulea, care este alcătuită foarte diferit în funcţie de om. În spaţiul aflat îndărătul rădăcinii nasului, în corpul astral se observă un fel de sferă goală de culoare albastră, asemănătoare miezului unei flăcări, care apare albastră prin învelişul de lumină galben. La un om neevoluat ea este un oval mic albastru; la oamenii evoluati ea se observă ca o lumină albastră.

Prietenia, iubirea, religiozitatea apar în verde, albastru, roşu-albastru; totul se mişcă continuu şi intens, în timp ce corpul eteric se roteşte.

Dacă ne întrebăm acum în ce condiţii s-au format aceste patru părţi componente ale entității omeneşti, răspunsul este că corpul fizic, care doar oglindeşte viaţa pământului, este compus din forţele pământului. Pământul are o influenţă asupra lui. Corpul eteric, ca şi plantele, este dependent nu doar de pământ, ci şi de soare; el are tendinţa de a urca spre soare. Corpul nostru astral este dependent însă de forțele lumii stelare, de unde şi numele său. Paracelsus spune pe drept cuvânt [Nota 18]: Nu există nimic în cer şi pe Pământ care să nu fie şi în om, iar Dumnezeu, care este în cer şi pe Pământ, se află şi în om. – În timpul nopţii omul trăieşte în stele, în acele forţe din care el a fost clădit. În somn, corpul său astral vieţuieşte orbitele pe care se mişcă şi se menţin stelele. Din acest corp astral, din corpul născut din stele, se naşte acum Eul.

Ceea ce poate fi perceput ca ton fundamental în mişcarea astrelor se cheamă, în limbaj pitagoreic, muzica sferelor. Acest acord fundamental al orbitelor stelare şi al Universului, acest sunet îl numeşte şi îl are în vedere autorul Evangheliei după Ioan atunci când vorbeşte de Cuvântul cosmic. Astfel, în conştienţa noastră va începe să licărească o primă înţelegere a sensului mistic, profund, al acestor cuvinte. El ne va introduce din ce în ce mai adânc în semnificatia ocultă adevărată a acestui minunat document.

Rudolf Steiner

TEOSOFIA, PE BAZA EVANGHELIEI DUPĂ IOAN

GA 94

CONFERINŢA a II-a

München, 28 octombrie 1906

Ieri am văzut că în Evanghelia după Ioan este dat ceva ce nu poate fi vieţuit decât pe un plan superior al conştienţei. Înainte de a putea vieţui aşa ceva, omul trebuie mai întâi să se dezvolte superior.

Omul chiar este o fiinţă înţeleasă în proces de evoluţie. Noi o putem urmări de la stări inferioare până la stări tot mai înalte. Acest lucru se vede în diferenţa care există între un sălbatec şi un european civilizat, sau dintre un om obişnuit şi un geniu precum Schiller, Goethe sau Francisc din Assisi. Fiecărui om îi este deschisă posibilitatea nelimitată de evoluţie. Ca să înţelegem acest lucru să ne reamintim cele discutate în conferinţa de ieri şi, pe baza unei scheme, să ne clarifcăm noţiunile teosofice de bază privitoare la evoluţia mădularelor fiinţiale omeneşti:

	IV. Eu	
III.a Suflet al senzaţiei	III.b Suflet al raţiunii (înţelegerii)	III.c Suflet al conştienţei
III. Corp astral, Corp al senzaţiei		V. Manas, Sine spirituală
II. Corp eteric, Corp al vieţii		VI. Spirit al vieţii, Budhi
I. Corp fizic		VII. Om-spirit, Atman

Am văzut, aşadar, că omul are corpul fizic comun cu toate fiinţele ne-vii, corpul eteric cu tot regnul vegetal al lumii noastre fizice şi corpul astral cu toate vieţuitoarele animale din jurul său. Am mai văzut apoi că, în ce priveşte evoluţia sa, omul se deosebeşte de toate fiinţele prin faptul că el îşi poate spune lui însuşi Eu.

Eul nu este nicidecum o formaţiune foarte simplă. Privită mai atent, ea este ceva diferenţiat. Animalul simte, are în el poftă şi pasiune, planta nu; animalul are aşa ceva tocmai pentru că posedă deja un corp astral. În acesta se dezvoltă Eul. Acest Eu este însă la lucru dinainte ca omul să fi căpătat o conştienţă clară despre el. Acest lucru ni-l arată o privire mai exactă în evoluţia omenirii.

Pământul nu a fost întotdeauna la fel ca în ziua de azi. Aspectul lui s-a schimbat continuu, continentele actuale nu au fost mereu aici. În timpul penultimei perioade terestre, acolo unde tălăzuieşte Oceanul Atlantic era un continent, Atlantida. Mărturii despre existenţa şi dispariţia acestuia s-au păstrat în legende. În Biblie, prin aceasta se subînţelege Potopul. Strămoşii, ai căror urmaşi suntem noi şi care erau altfel structuraţi, au trăit pe acest continent. În această veche Atlantidă existau cu totul alte condiţii atmosferice şi acvatice decât acum. Totul era învăluit într-o ceaţă densă. În cuvântul Nebelheim sau Niflheim (ţinutul de ceaţă) se mai păstrează un ecou al acesteia. Nu exista ploaie şi nici strălucirea soarelui; în loc de ploaie doar curenţi de ceaţă, în loc de soare doar o lumină difuză. Ceaţa s-a precipitat sub formă de apă abia după lungi perioade de timp. Soarele pătrundea doar foarte puţin, ca o vagă bănuială, prin ceaţa permanentă. Într-o astfel de atmosferă şi omul trăia o cu totul altfel de viaţă sufletească şi spirituală decât astăzi. Omul începe să prezinte pentru prima dată conştienţa de Eu, să gândească clar şi logic, abia spre sfârşitul perioadei atlanteene, cam în regiunea unde se află astăzi Irlanda. În atmosfera de ceaţă nu exista nicio posibilitate să delimitezi obiectele ca în ziua de azi. Omul învaţă să dezvolte o conştienţă ca a noastră abia pe baza mediului său înconjurător. Ochiul fizic a învăţat să vadă pe măsură ce obiectele ieşeau din ceaţă; în aceeaşi măsură se limpezea şi sufletul conştienţei şi, în cadrul acestuia, Eul care se cunoaşte pe sine. Omul putea vorbi încă de pe atunci.

Dacă mergem în urmă şi mai departe, în primele începuturi ale Atlantidei, vom găsi că omul arăta cu totul altfel. Pe atunci el nu avea o vedere exterioară, ci un alt mod de a percepe, o percepţie în imagini. Pentru a înţelege această stare de conştienţă, reprezentaţi-vă că aveţi un vis foarte viu, care reflectă ceva din ceea ce vă înconjoară. Ca exemplu poate sluji următorul vis. Un student visează că stă la uşa unei săli de curs, că un altul îl atinge intenţionat, lucru care este un delict grav, ce nu poate fi reconciliat decât printr-un duel. El îi cere să meargă în pădure. Duelul începe, se descarcă primul glonţ. Atunci studentul nostru se trezeşte – el răsturnase scaunul de lângă pat. Dacă ar fi fost treaz, ar fi observat răsturnarea scaunului, dar, pentru că sufletul conştienţei îi era adumbrit în starea de somn, el a perceput cu ajutorul unei forţe sufleteşti mai profunde, dar mai puţin evoluate. Acţiunea dramatică din vis reprezintă o metamorfozare imaginativă a unui proces exterior.

În mod asemănător decurgeau procesele din sfera de conştienţă a atlanteenilor. Desigur, imaginile erau mai regulate, mai ordonate, însă nu conţineau niciun fel de percepţie din spaţiul din jur. Viaţa de senzaţii se exprima într-un mod foarte caracteristic, prin percepţii tactile şi coloristice. Dacă atlanteeanul percepea un curent de ceaţă cald, care lui i se arăta simbolic printr-o senzaţie de culoare roşie, ştia că de el se apropie ceva plăcut. Sau dacă el întâlnea un alt om care nu-i era simpatic, acesta i se arăta de asemenea printr-o senzaţie foarte precisă, care devenea imagine, devenea o nuanţă de culoare respingătoare. Căldura, de exemplu, i se simboliza totuşi printr-un nor roşu frumos. Toate acestea se întâmplau în cele mai felurite grade şi variaţiuni. Aşadar, atlanteeanul timpuriu avea percepţii în imagini. Noi mai avem astfel de trăiri doar atunci când avem o durere, care în mod evident există doar înăuntrul nostru, chiar dacă ea este cauzată de lumea exterioară şi poate deveni manifestă prin sunet. Durerea este şi

ea vieţuită interior, sufleteşte, şi este cu toate acestea mai adevărată decât realităţile exterioare.

În tot acest timp atlanteeanul dezvolta deja reprezentări ordonate. Nu la fel se întâmpla cu lemurianul. Perioadei atlanteene îi premerge perioada lemuriană. Omul nu putea încă să vorbească nicio limbă. El era doar în situaţia de a interioriza mai mult ceea ce simte şi animalul. În felul acesta în el s-a dezvoltat ceea ce noi numim sufletul senzaţiei. Continentul Lemuria, care a pierit prin foc, trebuie să ni-l imaginăm a fi fost undeva între Africa, Australia şi Asia.

Şi să revenim la schema noastră: III a sufletul senzaţiei, III b sufletul înţelegerii (raţiunii), III c sufletul conştienţei, toate trei sunt transformări, metamorfozări înnobilate provenite din corpul astral. Omul devine capabil să lucreze în mod conştient asupra sa abia către sfârşitul perioadei atlanteene. Ce face el deci?

Până atunci forţele cosmice l-au ridicat pe om pe scara sa evolutivă. Acum însuşi omul începe să-şi ia evoluţia în propriile sale mâini, începe să lucreze asupra sa, să se educe în mod conştient. Cu care dintre corpuri începe el munca? Este foarte important să observăm atent ordinea în care se face aceasta. La început omul era, şi este, în stare să acţioneze asupra corpului său astral şi în corpul său astral. În mare parte omul prezentului se găseşte încă şi astăzi pe această treaptă a aptitudinilor sale. Despre omul de azi, în linii generale, putem spune următoarele: El îşi utilizează vieţuirile şi experienţele sale pentru a-şi metamorfoza corpul astral. Mai târziu vom vedea că o treaptă de evoluţie superioară constă în a acţiona în interiorul corporalităţilor inferioare. Să ne oprim mai întâi la prima dintre facultăţi, aceea de a metamorfoza corpul astral.

În acest scop să comparăm un om cultivat cu un sălbatec. Sălbatecul urmează la început, fără niciun fel de reţinere, impulsurile, dorinţele şi pasiunile sale, orice poftă. El poate apoi să înceapă să conlucreze la Sinea sa. Anumitor impulsuri el le spune: rămâneţi; altora le spune: plecaţi de aici. În felul acesta antropofagul pune capăt cumva obiceiului lui de a-şi mânca semenii; el părăseşte astfel o anumită treaptă culturală şi devine un altul. Sau învaţă să acţioneze logic, de exemplu învaţă să are. În acest fel corpul său astral se diversifică, se articulează tot mai mult. Înainte forţele exterioare îl determinau pe om, acum o face el însuşi. Corpul astral al unui hotentot se roteşte în vârtejuri roşii-întunecate sălbatece, la un om precum Schiller în cercuri luminoase verzi şi galbene, la Francisc din Assisi într-un albastru minunat. Astfel corpul astral se cizelează. Ceea ce Eul prelucrează deplin conştient în corpul astral numim Sine spirituală sau Manas. Odată cu implicarea conştientă a Eului în această muncă începe ceva cu totul aparte. Anterior, înainte să se ajungă la plămădirea acestui Manas, acea parte a corpului astral pe care o are şi animalul, rămânea complet nemodificată. În ciuda creşterii în inteligenţă, corpul astral poate rămâne în esenţă neschimbat, plin, să zicem aşa, de pofte animalice. Există însă influenţe ce transformă benefic corpul senzaţiei: religiozitatea conştientă şi arta. Din acestea noi ne extragem forţa de a ne învinge pe noi şi de a ne înnobila. Ele reprezintă o forță mult mai mare decât morala searbădă. Omul are cu atât mai mult din Manas sau Sinea spirituală cu cât a acordat mai mult timp pentru munca în corpul astral. Acesta, Manas-ul, nu este ceva exterior, el este metamoforza a ceea ce anterior fusese sufletul senzaţiei.

Cât timp lucrez doar la corpul senzaţiei, îmi folosesc cuceririle pentru a-mi preface, pentru a-mi prelucra corpul astral. Toată morala din lume şi toată inteligenţa nu pot face mai mult. Dacă însă în mine lucrează religiozitatea adevărată, această forţă mai puternică pătrunde prin corpul meu astral până la următorul mădular inferior, corpul eteric. Aceasta este, desigur, o treabă mult mai grea pe care o face Eul, decât aceea de a prelucra astralul, căci materia primă a corpului eteric este mult mai grosolană, mai brută, decât aceea mai diafană a corpului astral. Rezultatul acestei transformări noi îl numim Spirit al vieţii sau Budhi. Spiritul vieţii este deci corpul vieţii spiritualizat. Un astfel de om, care a reuşit să aducă corpul vieţii pe cea mai înaltă treaptă, era numit în Orient Buddha. Această forţă morală imensă porneşte de la conştiență, de la puterea de a guverna cele trei suflete printr-un Eu puternic. Pentru omenire, în general, acestea sunt trepte pregătitoare. Abia *Chela* [Nota 19] lucrează în mod deplin conştient la corpul său eteric. Chela urmăreşte direct să spiritualizeze totul, până în corpul eteric. Treapta de Chela se încheie atunci când a reuşit să reverse complet starea de Budhi în corpul vieţii, astfel încât corpul vieţii, pe care el îl înnobilează pornind din Eu, să devină Spirit al vieții. Aşa se atinge a doua treaptă a facultăţilor sufleteşti.

A treia treaptă este şi cea mai înaltă pe care o poate atinge omul deocamdată. Pe această treaptă el este în stare să acţioneze până în corpul său fizic. Prin aceasta el depăşeşte gradul de Chela şi devine „Maestru” sau „Învăţător”. Când pe treapta a doua Budhi încinge, pătrunde până la incandescență corpul eteric, omul, în afară de faptul că dobândeşte nişte principii morale, devine stăpân pe puterea caracterului său. El îşi poate schimba temperamentul, forţa memoriei, obişnuinţele. Omul actual stăpâneşte doar în mod cu totul imperfect toate acestea. Pentru a înţelege misiunea de Chela, comparaţi-vă pe dumneavoastră din prezent cu cel care eraţi la vârsta de zece ani. Cât de mult v-aţi îmbogăţit de atunci cu cunoştinţe şi ce puţin s-a schimbat caracterul dumneavoastră! Conţinutul sufletului s-a modificat fundamental, obişnuinţele şi înclinaţiile însă doar foarte puţin. Cine în copilărie era irascibil, uituc, invidios, neatent, rămâne la fel adesea şi la maturitate. Cât de mult s-au schimbat gândurile şi reprezentările noastre şi ce puţin obişnuințele! Aceasta poate fi un reper în a aproxima cu cât este mai vâscos, mai rezistent şi mai greu modelabil corpul eteric în comparaţie cu corpul astral. Şi viceversa, cu cât mai fecundă şi mai bogată în consecinţe este o ameliorare obţinută în corpul eteric!

Un exemplu pentru a vedea tempoul diferit al posibilităţii de metamorfozare poate fi următorul: cele învăţate şi experimentate de dumneavoastră s-au schimbat cu viteza minutarului unui ceas, obişnuinţele însă cu viteza arătătorului orelor. Învăţatul este uşor, dezvăţatul greu. Puteţi fi recunoscut şi acum după scrisul de odinioară; acesta face parte, de asemenea, dintre obişnuinţe. Este foarte uşor să-ţi modifici punctele de vedere şi cunoştinţele, mai greu însă obişnuinţele. Această muncă, de a modifica un lucru atât de inert, respectiv obişnuinţele, este sarcina Chelei. Aceasta înseamnă să poţi să devii un alt om prin crearea unui nou corp eteric, adică să-ţi transformi corpul vieţii în Spirit al vieţii. Prin aceasta îţi iei în propriile mâini forţele de creştere. Obişnuinţele fac parte din forţele de creştere vizibile, manifeste. Dacă le-am distrus, atunci forţa de creştere, *vis vitalis*, este la dispoziţia mea, devine liberă întru a-mi dirija conştienţa. Christos spune: „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa.” [Nota 20] Christos este personificarea forţei care transformă corpul vieţii.

Şi acum, pe a treia treaptă, avem ceva şi mai greu de avut în stăpânire prin liberă voinţă decât obişnuinţele, decât impulsurile noastre sufleteşti: acesta este corpul fizic sub aspectul dependenţei sale animale şi vegetative, mecanice sau reflexe. În evoluţia omului există o treaptă în care niciun nerv nu este activat, nicio globulă de sânge nu se mişcă fără voinţa conştientă a omului. Această transformare de sine acţionează la nivelul unor raporturi şi stări fixate cu foarte, foarte mult timp înainte în Atlantida şi Lemuria, deci a unor stări înrădăcinate solid, foarte greu reversibile: în stările cosmice primordiale. În această muncă omul dezvoltă Atman, Omul-spirit. În orice om există astăzi în stare latentă un germene al acestuia. Tot acest circuit depinde de atingerea deplinei clarităţi a conştienţei de Eu.

Legile cele mai bine, cele mai puternic înrădăcinate sunt cele ale procesului respirator. Întregul Om-spirit depinde de respirația pulmonară, căci ea este expresia exterioară a intrării treptate a Eului în corp. Această predispoziţie s-a exteriorizat apoi în epoca atlanteeană, când omul a început să-şi spună „Eu”. În Lemuria omul nu respira prin intermediul plămânilor, ci prin organe de genul branhiilor. De asemenea, el nu mergea cum mergem noi astăzi, ci plutea sau înota în elementul mai mult fluid de atunci, unde apa şi aerul erau încă neseparate. Pentru menţinerea echilibrului el avea un organ analog băşicii plutitoare a peştelui. Pe măsură ce aerul se separa, această băşică se transforma, devenind ceea ce este astăzi plămânul nostru. Paralel cu dezvoltarea plămânilor se elaborează conştienţa de Eu. Acest fapt se mai păstrează încă în zicala: „Şi Dumnezeu a suflat suflare de viaţă în om şi el a devenit un suflet viu.” [Nota 21] Atman nu înseamnă altceva decât viată. De aceea în practica yoga reglarea respiraţiei este unul din cele mai puternice instrumente ajutătoare, care te învaţă să stăpâneşti toate funcțiunile corporale. Aici noi ajungem să privim într-un viitor în care oamenii se vor fi replămădit pe ei înşişi pornind dinspre interior.

Treapta de Chela este aşadar munca conştientă asupra corpului eteric.

Treapta de Maestru, de Învăţător, este munca conştientă asupra corpului fizic.

Omul resimte avansarea pe aceste două trepte ca o deschidere de lumi noi, de ambianţe noi, comparabilă doar cu senzaţiile pe care le are copilul la naştere, când din sânul întunecat şi cald al mamei iese afară în lumea rece şi luminoasă. Momentul producerii lui Budhi este numit în toate Misteriile a doua naştere, re-naştere, deşteptare. Aşa cum mai înainte omul părăsea o lume a interiorului, despre care nu mai există ecouri decât în vis, tot aşa el păşeşte pragul unei lumi noi – aceeaşi lume pe o treaptă superioară – ca unul ce a fost trezit. În acele timpuri străvechi omul percepea lumea cu ajutorul propriilor sale imagini interioare. Pe treptele viitoare ale clarvederii superioare omul iese din sine şi zăreşte în urmă fiinţa lucrurilor, el vede sufletul lor. Este o clarvedere care se îndreaptă spre afară şi care evidenţiază acel „în sine" al lucrurilor. Văzătorul pătrunde, de exemplu, îndărătul suprafeţei plantei, înăuntrul pietrei. Această clarvedere îndreptată spre afară luminează, într-o stare de trezie deplină a înţelegerii, nu numai străfundul originar al sufletului propriu, ci şi pe cel al fiinţelor şi lucrurilor din afara lui însuşi. Aşa se desfăşoară evoluţia.

Omul actual trăieşte într-o stare manasică, adică el poate să modifice relativ uşor ceva în corpul său astral, în schimb nu poate, deocamdată, interveni în corpul său eteric şi cel mai puţin în corpul său fizic. De aceea, omul nu poate primi de la un altul decât atât cât corespunde treptei sale de evoluţie. „Te asemeni cu spiritul pe care îl înţelegi, nu cu mine!" [Nota 22], această zicală este valabilă şi aici.

Conform terminologiei creştine, următoarele denumiri sunt corespondente:

Tatăl	Cuvântul-Fiu	Spiritul, Duhul Sfânt
Atman	Budhi	Manas

Din ce cauză Budhi este numit „Cuvântul"? Prin aceasta ajungem la pragul unuia din marile mistere, şi vom vedea ce semnificaţie înaltă are denumirea „Cuvânt".

Am văzut că prin Budhi omul îşi spiritualizează corpul vieţii. Ce realizează corpul vieţii în om? Creşterea şi reproducerea, tot ceea ce deosebeşte o fiinţă vie de mineral. Care este expresia supremă a corpului vieţii? Reproducerea, creşterea în afară dincolo de tine însuţi. În ce se transformă acum această ultimă expresie a corpului vieţii atunci când omul parcurge conştient drumul înapoi, spre spiritualizare? În ce se transformă această forţă de reproducere, ce devine ea atunci când se limpezeşte, când se spiritualizează complet? – În laringele omenesc dumneavoastră aveţi distilarea, metamorfoza forţei de reproducere, iar în vocala articulată, în cuvântul omenesc, aveţi facultatea de reproducere metamorfozată. Analog principiului „Toate cele de jos sunt precum sus", găsim şi în fizic procesul corespunzător: schimbarea vocii, mutaţia intervenită în perioada de pubertate. Tot ceea ce devine spirit porneşte de la cuvânt sau de la conţinutul cuvântului. Cea dintâi străluminare a lui Budhi în om este atunci când din sufletul lui iese primul sunet articulat. Un *mantram* acţionează atât de puternic, întrucât el este un cuvânt articulat spiritual. De aceea, pentru Chela un mantram este mijlocul prin care el poate acţiona înăuntru, în profunzimile sufletului său.

Aşadar, în fizic avem forţa capacităţii de reproducere, prin care viaţa este produsă şi transmisă mai departe, dincolo de propriul trup, prin care ea devine ceva durabil. Şi aşa cum organele de procreaţie dau viaţă fizică, tot aşa organele ce dau naştere la cuvânt – limba, laringele, răsuflarea – transmit mai departe viaţă spirituală, precum focoasele. În plan fiziologic, legătura strânsă dintre voce şi procreare este evidentă. Ea ne apare în cântul privighetorilor, în cântecul de împerechere la păsări, în schimbarea vocii, în magia vocii, în cânt, în uguitul porumbeilor, în cântecul cocoşului, în boncăluitul cerbilor. Putem chiar să numim larginele organul genital superior. Cuvântul reprezintă o forţă de procreare pentru noi oameni-spirit. În cuvânt omul obţine o forţă de creaţie spiritualizată. Astăzi, prin cuvânt omul stăpâneşte aerul prin faptul că îl plăsmuieşte, îl excită, îl vivifiază ritmic-organic. Pe o treaptă superioară el va reuşi să facă acest lucru în elementul fluid şi în cele din urmă în elementul solid. Veţi avea atunci cuvântul metamorfozat în cuvânt creator. În evoluția sa omul va ajunge până acolo, căci aşa a fost el creat la origini. Corpul vieţii, revărsat din Cuvântul Spiritului originar, aceasta trebuie luată literal. Budhi este numit Cuvântul, deoarece el nu înseamnă nici mai mult nici mai puțin decât „Eu sunt".

Dumnezeu	Viață	Lumină	corespund celor trei regnuri
Corp fizic	Cuvânt	Corp astral	
	Corp eteric	Corp al senzaţiei	
	Corp al vieții		

Vedem aşadar, cu claritate geometrică, să zicem aşa, cuvintele-minune folosite de Ioan: „La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi un Dumnezeu (Creator) era Cuvântul. În acesta era Viața, şi Viața era Lumina oamenilor." Corpul astral, care luminează stelar, devine lumină verbală; Dumnezeul originar, Viaţa şi Lumina, acestea sunt cele trei noţiuni de bază ale Evangheliei după Ioan. Pentru a putea să înțeleagă ceea ce se revela în Christos Iisus, Ioan a trebuit să se înalţe până la treapta de Budhi. Ceilalți trei evanghelişti nu erau atât de avansaţi. Ioan oferă cea mai înaltă cunoaştere, el este unul care a fost trezit. Ioan se numesc toţi cei care sunt treziţi. Acesta este un nume generic, un apelativ, iar trezirea lui Lazăr din Evanghelia după Ioan nu este altceva decât descrierea acestei treziri. Autorul Evangheliei după Ioan – acest nume îl auzim rostit mai târziu – nu este altul decât „discipolul pe care Domnul îl iubeşte". Aceasta este denumirea pentru discipolii cei mai intimi, pentru cei pe care Învăţătorul şi Maestrul a reuşit să-i trezească. Autorul Evangheliei după Ioan oferă o descriere a unei astfel de treziri în Învierea lui Lazăr: „Domnul îl iubea", El l-a putut trezi.

Numai dacă ne apropiem cu cea mai profundă smerenie de un astfel de document religios precum este Evanghelia după Ioan, putem spera să ajungem până la înţelegerea literală şi măcar o mică parte a conţinutului lui sacru să o facem accesibilă înţelegerii noastre.

Rudolf Steiner

TEOSOFIA, PE BAZA EVANGHELIEI DUPĂ IOAN

GA 94

CONFERINŢA a III-a

München, 31 octombrie 1906

În conferinţa precedentă am aruncat o privire asupra a ceea ce este esenţa omului. Astăzi vom continua această analiză. Dacă am cunoascut sensul evoluţiei omeneşti, putem înţelege mai bine ideile ioaneice de bază. Capitolul introductiv este dedicat acestui curs evolutiv al omenirii. În primul rând el vrea să spună: Cel pe care eu vreau să vi-l fac cunoscut este acest Christos Iisus. În al doilea rând: Întregul mers al evoluţiei omenirii este influenţat într-un mod cât se poate de hotărât de către Christos. De la Christos încoace şi cursul evoluţiei fiecărui om a devenit cu totul altul. Noi trebuie să înţelegem cât se poate de clar paralela dintre cursul evoluţiei întregii omeniri şi cel al omului individual.

Cele trei mădulare fiinţiale superioare ale omului sunt încă nedezvoltate astăzi. Cu cât este mai înaltă natura lor, cu atât mai târziu are loc şi prelucrarea, cizelarea acestor mădulare. Să aruncăm o privire asupra evoluţiei omenirii pe Pământ de-a lungul diferitelor rase. Principalele rase ale perioadei arhaice sunt rasele polară, hiperboreană, lemuriană. În cadrul primei rase de bază se dezvoltă corpul fizic, în cea de-a doua corpul eteric, în cea de-a treia corpul astral sau corpul senzaţiei. În epoca lemuriană omul ajunge până la acest stadiu.

În timpul epocii atlanteene, adică al rasei a patra de bază, din corpul senzaţiei se plămădeşte sufletul senzaţiei, în continuare sufletul înţelegerii şi în final, chiar spre sfârşitul Atlantidei, sufletul conştienţei-Eu, prin care se ridică cea de-a cincea rasă de bază, rasa noastră. Înainte de trezirea sufletului conştienţei, principalele facultăţi ale omului erau vorbirea şi memoria. Deocamdată el nu putea combina, nu putea face legături logice şi socoteli. Abia odată cu licărirea conştienţei în cadrul celei de-a cincea rase de bază, a cărei misiune este de a încorpora oamenilor Manas-ul sau Sinea spirituală, se poate vorbi de începutul dezvoltării lui. În zorii deşteptării Manas-ului se dezvoltă prima subrasă a rasei noastre de bază. Este vorba de cultura indiană prevedică. Ei îi urmează cultura persană, apoi, ca a treia cultură, cea caldeeano-egipteano-ebraică şi, ca a patra, cultura greco-latină. Noi înşine aparţinem celei de-a cincea subrase. Noi parcurgem a cincea treaptă a dezvoltării Manas-ului. Nouă ne va urma cea de-a şasea subrasă, cu alte sarcini, mai înalte, pentru evoluţia omenească.

Toate acestea au o misiunea comună, să dea expresie principiului Manas. Fiecare rasă face acest lucru într-un mod aparte. În particular, în fiecare din ele se întâmplă următoarele:

În cadrul primei subrase, corpul senzaţiei sau corpul astral avea ca sarcină efectuarea muncii generale de adaptare a Manas-ului. Corpul nostru fizic actual cuprinde o seamă de sisteme organice variate şi complexe. În epoca în care ne aflăm, acesta cuprinde sistemul osos şi muscular. Toate organele de simţ sunt plăsmuite de forţele corpului fizic. Corpul eteric stă la baza a tot ceea ce înseamnă sistem vegetativ, adică a organelor ce slujesc pentru hrănire, digestie şi reproducere. În tot acest complex corporal corpul astral inserează sistemul nervos. Mişcările inconştiente, reflexele, depind de sistemul nervos simpatic, care se întinde simetric pe cele două laturi ale măduvei spinării. Partea care se află în cavitatea stomacală noi o numim plex solar. În epoca lemuriană sistemul nervos simpatic reprezenta organul astral propriu-zis de percepţie. Pe atunci el avea o cu totul altă structură şi slujea clarvederii. Sub acţiunea sufletului senzaţiei a avut loc un proces de specializare, de separare a măduvei spinării, care ulterior, sub influenţa sufletului înţelegerii, a devenit creier, în timp ce cele două cordoane nervoase ale măduvei spinării au continuat să pulseze şi să se extindă oarecum la capetele lor. Creierul mare (encefalul) s-a format abia spre sfârşitul epocii atlanteene. Paralel cu această evoluţie avea loc o alta, şi anume dezvoltarea respiraţiei şi circulaţiei sangvine, a proceselor de nutriţie şi creştere.

La debutul celei de a cincea rase de bază, cel mai puternic dezvoltat la om era corpul senzaţiei, aşa încât în prima subrasă, cea indiană, Manas-ul a fost cufundat în corpul senzaţiei. Conducătorii acestei epoci au căutat să deştepte din nou în ei vechea clarvedere. Forţele superioare ale intelectului, care încă nu erau suficient de puternice, au fost lăsate deoparte. În felul acesta s-a dezvoltat, cu ajutorul sistemului nervos simpatic, o clarvedere de vis. Manas-ul s-a cufundat în sistemul nervos simpatic şi prin acesta în corpul senzaţiei. În felul acesta se explică toată acea lume minunată de reverie ce caracterizează vechea Indie, întreaga măreţie şi vastitate de cuprindere a brahmanului, dar şi modul crepuscular şi confuz de înţelegere al acestuia, starea de a fi în afara ta din vechiul sistem yoga.

În cadrul celei de-a doua subrase Manas-ul urcă o treaptă mai sus, până la nivelul sufletului senzaţiei. Vechii persani întruchipează cel mai bine acest suflet al senzaţiei. La ei Manas-ul sau Sinea spirituală trăieşte în sufletul senzaţiei. Prima expresie a acestui fapt este confruntarea dintre lume şi suflet, dintre lume şi Eu. Acest lucru este exprimat prin figurile spirituale ale lui Ormuzd şi Ahriman. Omul caută să învingă conflictul care apare prin aceasta, prin muncă. Nici aici nu există încă o activitate intelectuală, raţională, nu există încă facultatea combinatorie, aptitudinea de a socoti, însă vedem un puternic dualism în mit.

Cea de-a treia subrasă se exprimă prin popoarele egiptean, asirian şi israelian. Manas-ul sau Sinea spirituală urcă până la sufletul înţelegerii sau raţiunii. Manas-ul din el caută acum să înţeleagă lumea din jur prin raţiune sau intelect. Sau, cu alte cuvinte, omul tinde să găsească Manas în Cosmos. De aici rezultă sistemele pline de înţelepciune ale astrologiei caldeene, combinaţiile dintre legile veşnice ce conduc şi mişcă Cosmosul şi destinele oamenilor. Înţeleptul-preot caldeean priveşte în sus către stele, luând astfel naştere acea minunată ştiinţă despre mişcarea planetelor. Manas-ul se impune însă cu cea mai mare intensitate într-un singur popor, poporul ales. Israeliţii utilizează principiul manasic, astfel încât poporul însuşi este orânduit conform intelectului, ca o comunitate etnică închisă. Legile date de Moise sunt o reflectare a înţelepciunii stelare a preoţilor caldeeni.

În cea de-a patra subrasă, rasa greco-latină, Sinea spirituală urcă până la sufletul conştienţei. Abia aici avem o trezire a conştienţei, care, să zicem aşa, se apucă singură de chică. Conştienţa deplin trezită nu doar transpune în Cosmos intelectul şi sufletul său afectiv, precum în Legea lui Iehova, ci introduce întregul său Eu în zei, care apar sub formă pur umană, ca la poporul elen. Romanii însă îşi recreează un Eu al lor idealizat în statul lor. Aşadar zeii grecilor şi statul roman sunt imaginea a ceea ce Eul are în sine şi caută apoi să facă obiectiv.

Cea de-a cincea subrasă este rasa noastră anglo-germană, care trebuie să dea expresie Sinei spirituale în Sinea spirituală, Manas-ului în Manas. Aceasta înseamnă că omul va învăţa să înţeleagă ce înseamnă de fapt Sinea spirituală; omul se va situa înăuntrul Manas-ului. Manas-ul va acţiona în sfârşit în el însuşi. Doar foarte puţini înţeleg astăzi propriu-zis Manas-ul. A înţelege gândirea cu ajutorul gândirii, a lua gândirea din gândire, a închide cercul şarpelui cel din veşnicie, aceasta este misiunea celei de-a cincea subrase. Gândirea este organul prin care fiinţa omenească se cuprinde iniţial pe sine ca de pe o culme. Cartea mea ***Filosofia libertății*** are drept scop stimularea acestui proces în om.

Cea de-a şasea subrasă este cea care va urma. Sinea spirituală accede până la Budhi; atunci, în Manas, Budhi va străluci de sus în om, ca o lumină. Mai întâi însă Budhi este un dar de sus. Acestei lumini a lui Budhi care străluceşte în interior îi corespunde conceptul creştin de har. Începutul influxului acestuia în fiinţa omenească merge în urmă până la subrasa a patra. Momentul în care a început aceasta îl putem desemna drept începutul creştinismului. Iar cel care a coborât pe Budhi în sfera terestră a omului este Christos Iisus. Christos Iisus a apărut ca cel care a adus această forţă, până atunci complet străină.

Rezumând vom spune: Ceea ce şi-a însuşit omul în timpul celor cinci rase este Manas-ul – Manas-ul sau Sinea spirituală. Lui îi vine în întâmpinare, ca un dar de sus, Budhi, care corespunde ideii fundamental-creştine a harului. Acesta constituie deci tema Evangheliei după Ioan. Totuşi cum s-a făcut primul început în acest sens? Două lucruri trebuiau să se întâlnească pentru a face ca Budhi să devină într-adevăr activ: mai întâi oamenii trebuiau, ca purtători ai evoluţiei de până atunci, să aibă un organ plăsmuit din Manas pentru Budhi. Ei trebuiau să fie însetaţi după Budhi, însetaţi să depăşească ceea ce le oferea raţiunea. Dezvoltarea creierului, dacă nu are o legătură cu mădularele superioare, sfârşeşte întotdeauna într-o fundătură, ea nu depăşeşte dezvoltarea manasică, nu depăşeşte lucrurile astrale.

Au existat oameni care, pornind din Manas, au adus în întâmpinarea lui Budhi un organ sufletesc superior dezvoltat. Aşa trebuie să fie. Lumina poate să strălucească oricât de mult, dacă nu există un ochi care s-o vadă ea nu este percepută. La fel este şi cu Budhi. Exista un nume, un nume generic, pentru toţi oamenii care îşi dezvoltaseră un astfel de organ, care erau însetaţi după Budhi: Ioan. El poate fi la fel de bine folosit şi pentru Botezător. Sub raport spiritual, Christos şi Budhi reprezintă acelaşi curent.

Va trebui acum să luăm în considerare şi celălalt aspect: Manas-ul metamorfozează şi omul fizic. Treptat organele s-au anchilozat, treptat s-a încorporat măduva spinării în curs de întărire, formându-se centre de forţă noi. Acestor procese spirituale trebuia, ca întotdeauna, să le corespundă nişte procese trupeşti. Misiunea celei de a cincea rase de bază era de a fonda Manas-ut şi, corespunzător lui în corp, de a forma creierul. Celei de a şasea rase de bază îi revine ca sarcină fundamentarea lui Budhi, respectiv desăvârşirea organului inimii ca un muşchi complet voluntar. În cea de a şaptea rasă de bază se va înstăpâni Atmanul şi se va desăvârşi respiraţia.

Am văzut cum s-au format inima şi organele respiraţiei. În sistemul circulator, prin inimă s-a prefigurat evoluția Budhi. Inima se află deci abia la începutul evoluţiei sale. Anatomia stă în faţa inimii ca în faţa unei enigme, căci lasă un gol în teoria despre ea. Inima este un muşchi cu striaţie transversală, aşa cum sunt toţi muşchii voluntari, ea fiind însă totodată un muşchi involuntar. Prin aceasta ea se comportă în virtutea faptului că este destinată să devină un muşchi voluntar, şi anume în viitor, atunci când Budhi va fi complet dezvoltat. Inima este organizată pentru viitor. Atunci ea va fi un organ deosebit de important. Aşa cum Manas-ul este întreţinut acum în om prin circulaţia sangvină, în viitor el va acționa în inimă şi din inimă.

Să analizăm evoluţia istorică de dinainte ca Budhi să fi luminat în lume şi după aceea. Să ne îndreptăm în primul rând atenţia asupra sângelui. Sângele este influenţat de sistemul nervos. Raportul faţă de sânge se va schimba abia pe măsură ce evoluţia manasică va avansa. În preistoria tuturor popoarelor avem fenomenul deosebit de curios al aşa-numitei căsătorii apropiate. Existau mici grupe de populaţii care, toate, practicau căsătoria între rudele de sânge. În fiecare popor întâlnim însă tranziţia spre căsătoria depărtată, amestecul de sânge fiind tot mai intens. Se venera totuşi un străbun comun din care se trăgeau cu toţii, de exemplu la triburile germanice strămoşul Tuisto [Nota 23].

Legendele ne-au păstrat într-un mod fidel conflictele care au luat naştere prin ruperea tradiţiei căsătoriei între rudele de sânge. În căsătoria apropiată Manas-ul era dezvoltat doar în sufletul înţelegerii sau raţiunii. El acționează asupra sângelui prin terminaţiile inferioare ale sistemului nervos. Când apare căsătoria depărtată posibilitatea vieţuirii aspectelor localizate în sistemul nervos inferior se întrerupe: darul clarvederii dispare, iar contemplarea începe a se face din exterior. Omului îi era dat efectiv prin sânge sentimentul binelui şi răului. În cea de-a treia subrasă instinctul moral dispare, în locul lui apărând Legea. Instinctul moral iese din noaptea inconştientului. După trezirea deplină a conştienţei nu mai este posibilă cufundarea în sistemul nervos simpatic. Din acest motiv apare Legea şi, ca o abolire a acesteia, Lumina lui Christos, care avea să joace acelaşi rol hotărâtor pentru individ precum instinctul moral pentru comunitatea de rasă. Prin intervenţia lui Budhi apare o cotitură hotărâtoare. Instinctul moral încetează odată cu căsătoria la distanţă; avem apoi, ca o pavăză a moralei, Legea mozaică, şi în final creştinismul, Lumina lui Christos, conducerea spirituală.

Ceea ce era instinctul moral pentru un trib luat separat este Budhi sau principiul christic pentru întreaga omenire. În Christos acest fenomen a devenit carne. Christos a venit când legăturile de sânge tribale erau suficient de slăbite pentru ca Dumnezeul tribului să se poată transforma într-un Dumnezeu al tuturor oamenilor, când frăţia de sânge s-a extins până la a deveni datorie faţă de toţi semenii, când fidelitatea faţă de trib s-a extins la o fidelitate faţă de sine şi faţă de Dumnezeu. Ceea ce este lumina Soarelui pentru materie, ceea ce este adevărul inteligibil pentru intelect este Lumina lui Christos în cadrul lui Budhi, a harului venit de sus. Prin Budhi, tot ce a fost înainte, instinctul moral dat de legăturile de sânge şi legea preoţească, Moise şi orice autoritate tribală, ultima find Iehova, şi-a pierdut importanţa. Acum este valabilă fraza: „Cine nu-şi lasă tatăl şi mama şi fratele pentru mine nu poate să fie ucenicul meu.” [Nota 24] Acest lucru înseamnă că cine nu uită vechile principii tribale şi nu extinde iubirea de sânge la toţi oamenii, acela nu-i poate urma lui Christos. Vechii zei tribali încheiaseră cu popoarele lor căsătorii de nedesfăcut, veşnice; ele trebuiau să piară odată cu popoarele lor. Christos prezintă în lume un spirit cu totul nou. Acest spirit a intrat în omenire şi s-a unit cu sufletul omenesc. El însoţeşte întreaga evoluţie. Cei care purtau numele de Ioan, conducătorii omenirii acelor timpuri, ajunseseră să resimtă cu cea mai mare intensitate un dor arzător după ceva aflat mai presus de simpla legitate şi dreptate. Aceasta înseamnă că ei însetau după noul Fiu al omului. Cel care a împlinit, care a satisfăcut acest dor, a fost Christos, Mirele întregii omeniri. Mireasa era omenirea. Astfel, Christos sau Budhi este în realitate Fiul cel unul născut al lui Dumnezeu: „El trebuie să crească, eu însă trebuie să scad” [Nota 25], aceasta a fost expresia lui Ioan Botezătorul.

Unul din simbolurile cele mai mari pentru această sărbătoare a nunţii este nunta din Cana Galileii [Nota 26], un loc unde confluaseră tot felul de popoare într-un amestec internaţional pestriţ. Vedem cum acolo se serbează o nuntă. „Şi era şi mama lui Iisus acolo”, aşa se spune. În Evanghelia după Ioan niciodată mama lui Iisus nu este numită „Maria”, după cum nici autorul Evangheliei după Ioan, ucenicul pe care Domnul îl iubea, nu este numit „Ioan”. Mama lui Iisus este de fapt sufletul omenesc, iar acesta trebuie mai întâi să se maturizeze pentru ca Christos să poată acţiona în el. De unde şi cuvintele: „Femeie, ce am eu cu tine. Ceasul meu încă nu a venit.” Niciodată o individualitate atât de înaltă n-ar fi vorbit în felul acesta cu mama sa.

Capitolul 4 din Evanghelia după Ioan ni-l arată pe Iisus împreună cu femeia samarineană lângă fantâna lui Iacov. Aici îl aveţi pe Iacov,

reprezentantul divinităţii seminţiei; fântâna: vechea tradiţie, din care trebuie să te adapi şi care nu mai satisface. „Şi i-a spus femeia samarineană: «Cum tu, care eşti iudeu, ceri să bei de la mine, care sunt femeie samarineană?» (Pentru că iudeii nu au amestec cu samarinenii).” Aici aveţi Legea veche. În locul a ceea ce curgea ca sânge al seminţiei trebuia să vină însă un principiu de viaţă nou: Budhi. „Cel ce va bea însă din apa pe care i-o voi da eu nu va mai înseta în veac, căci apa pe care i-o voi da eu se va face în el izvor de apă curgătoare, spre viaţă veşnică.”

Dumnezeul omului s-a unit cu sufletul omenesc, Budhi s-a coborât în Manas şi de aici încolo omenirea a putut să-şi soarbă conştienţa despre bine şi rău dintr-un alt izvor, izvorul „apei vii”, şi nu din fântâna patriarhului Iacov, care dă Legea mozaică. Căci în felul acesta şi nu în alt fel trebuie înţeleasă discuţia lui Christos Iisus cu femeia samarineană, lângă fântână.

Cine era Christos? Şi ce a făcut el pentru evoluţie? Acestea sunt întrebările mari, de care vrem să ne apropiem treptat. Multe lucruri sunt, probabil, încă greu de înţeles. De aceea trebuie ca abia treptat să se facă auzite sunete, care mai târziu să răsune mai puternic.

Prezentare schematică a subraselor (epocilor) rundei a cincea

Prima subrasă (indiană)	Sinea spirituală pătrunde corpul senzaţiei
A doua subrasă (persană)	Sinea spirituală pătrunde sufletul senzaţiei
A treia subrasă (caldeo-egipteană)	Sinea spirituală pătrunde sufletul înţelegerii
A patra subrasă (greco-latină)	Sinea spirituală pătrunde sufletul conştienţei
A cincea subrasă (europeană)	Sinea spirituală pătrunde Sinea spirituală, Manas-ul
A şasea subrasă (slavă)	Sinea spirituală pătrunde Spiritul vieţii, Budhi

De acum Budhi începe să radieze înăuntru.

În următoarea rundă (eră), cea de a şasea, Budhi ar trebui să facă tot ceea ce a făcut Manas-ul într-a cincea; în cadrul acestei a cincea rase de bază, către sfârşitul celei de-a patra subrase, arătătorul ceasului cosmic s-a oprit. Într-a şaptea rundă (eră) ar urma să fie dezvoltat Atmanul.

Schema pentru cele cinci rase de bază (ere)

Prima rasă de bază (polară)	dezvoltă corpul fizic
A doua rasă de bază (hiperboreeană)	dezvoltă corpul eteric
A treia rasă de bază (lemuriană)	dezvoltă corpul senzaţiei, corpul astral
A patra rasă de bază (atlanteeană)	dezvoltă conştienţa de Eu
A cincea rasă de bază (ariană)	dezvoltă Manas-ul, Sinea spirituală

Rudolf Steiner

TEOSOFIA, PE BAZA EVANGHELIEI DUPĂ IOAN

GA 94

CONFERINŢA a IV-a

München, 2 noiembrie 1906

Alaltăieri am ajuns în consideraţiile noastre să constatăm ce puncte de vedere importante zac ascunse în Evanghelia după Ioan. Astăzi vom vorbi despre relaţiile omului faţă de lumea care ne înconjoară aici pe Pământ. În mod obişnuit omul se vede pe sine ca o fiinţă mult prea simplă. În realitate el are o configuraţie foarte complicată. O particularitate a omului actual este comoditatea, care acţionează până în natura noastră de reprezentare. Adevărul este ceva simplu doar pentru acela care a reuşit mai întâi să răzbată prin hăţişurile şi varietatea lumii. El este precum un fir pe care sunt înşirate multe, multe perle.

Din conferinţele publice [Nota 27] am învăţat că omul este înrudit cu Cosmosul care îl înconjoară, cu natura terestră înconjurătoare. Prin corpul său fizic el este înrudit cu lumea lipsită de viaţă, aşa-numitul regn mineral, prin corpul eteric cu întregul regn vegetal, prin corpul său astral cu toate fiinţele animale. Abia prin conştienţa de Eu el se ridică deasupra celorlalte trei regnuri. Nu putem pătrunde în profunzimile Evangheliei după Ioan dacă nu înţelegem temeinic această evoluţie, această devenire, şi prin aceasta şi ce înseamnă o iniţiere sau trezire.

Să privim cele trei regnuri ale naturii din jur. Cristalul nu are o conştienţă de sine, nu are un Eu în lumea fizică. Această afirmaţie se bazează pe cunoştinţe clare extrase din cercetarea ocultă.Totuși piatra, planta, animalul sunt lipsite de conştienţă de sine doar aici, pe acest Pământ. Se pune întrebarea: Tot ce există are într-adevăr o conştienţă? Felul în care trebuie înţeles acest lucru nu ni-l poate lămuri decât cercetarea ocultă. Să pornim mai întâi de la conştienţa pe care o are omul. Natura omului, în structura sa cvadruplă, se bazează pe faptul că el îşi are conştienţa în această lume, că îşi are cele patru componente în această lume. Să explicăm acest lucru printr-o schemă:

	Lume fizică	Lume astrală	Devachan inferior (Rupa)	Devachan superior (Arupa)
Mineral	Corp fizic	Corp eteric	Corp astral	Eu
Plantă	Corp fizic Corp eteric	Corp astral	Eu	
Animal	Corp fizic Corp eteric Corp astral	Eu		
Om	Corp fizic Corp eteric Corp astral Eu			

Animalul îşi are cele trei corpuri ale sale aici, iar Eul în lumea astrală; de aceea animalul nu are un suflet individual, ci un suflet-grup. Dacă priviţi cele zece degete ale omului, ele sunt însufleţite însă nu sunt independente – sunt numai un element adiacent la corpul mare. Aşa cum noi trebuie să căutăm Eul degetelor în noi, tot aşa pentru a găsi sufletele comune ale animalelor trebuie să urcăm în lumea astrală. Leii individuali sunt membri ai Eului-leu, ai sufletului-leu. Toți leii sunt uniţi astral, de la fiecare merge un fir în lumea astrală, unde se găseşte Eul lor.

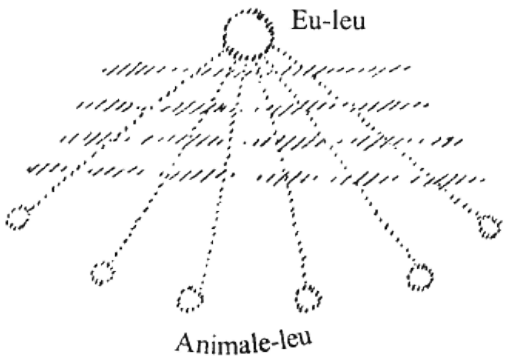

Pentru un materialist acest lucru este ceva de neconceput; cercetătorul spiritual trebuie însă să spună: este adevărat! Sufletului-grup i se poate atribui exact aceeaşi evoluţie ca şi Eului omenesc în lumea fizică. Dacă urmărim diverse grupe de animale pe plan astral, vom vedea acolo cum evoluţia lor este asemănătoare celei din planul fizic al omului luat ca individ.

Devachanul inferior, Rupa: lumea făpturilor spirituale
Devachanul superior, Arupa: lumea care încă n-a fost plăsmuită

Planta îşi are corpul său astral în lumea astrală, corpurile fizic şi eteric în lumea fizică şi Eul în Devachanul inferior. Care este însă fiinţa,

entitatea unei astfel de plante-grup? Plantele de acelaşi tip îşi au Eul, sufletul lor grup, în Devachan. În somnul fără vise omul este în aceeaşi situaţie ca planta în tot timpul vieţii ei. Lumea vegetală terestră în ansamblu este o ființă care doarme; planta duce o viaţă de vis.

Să analizăm pe omul care doarrne: În pat stau lungite corpul fizic şi corpul eteric, corpul astral aflându-se în planul astral, iar Eul, în somnul fără vise, în Devachan. Să trecem la mineral. Corpul lui fizic se află în lumea fizică, corpul său eteric se află în lumea astrală, corpul astral în Devachanul inferior sau Rupa, iar Eul sus de tot, în Devachanul superior, Arupa. Mineralul gândeşte, simte şi vrea exact ca omul, numai că nu în plan fizic, ci în Devachan. El doar îşi extinde părţile lipsite de viaţă în lumea fizică. Raportul unui mineral faţă de sufletul său este acelaşi cu cel existent la om între unghiile şi oasele sale şi Eul său. O insectă care s-ar târî pe unghia unui deget şi ar considera-o ca ceva lipsit de viaţă, pentru că nu are viziunea întregului individ, s-ar compara cu un om ce ar considera cristalul lipsit de viaţă. Cristalul este deci un obiect ce aparţine unei fiinţe extinse până în lumea spirituală; aceasta este legătura dintre apariţia 1ui fizică şi lumea spirituală.

Omul îşi are cele patru mădulare finţiale în planul fizic. Ceea ce în om este natură fizică rămâne drept corp fizic, însă ea are în Devachan o conştienţă despre sine despre care, desigur, omul nu ştie absolut nimic, dar care totuşi bântuie ca o fantomă în mădularele sale. Corpul eteric are o conştientă diferită, care îşi desfăşoară existenţa în Devachanul inferior. În sfârşit, şi corpul astral are o conştienţă a sa proprie, pe planul astral. Aşadar, omul este o fiinţă foarte complicată. Următoarea schemă ne poate servi spre exemplificare:

Devachan superior	Corp fizic
Devachan inferior	Corp eteric
Plan astral	Corp astral
Plan fizic	Eu

Eul omului locuieşte în lumea fizică; acest lucru nu i-l poate contesta nimeni. Mai departe, în om trăieşte şi aparţine de el acea parte din corpul său astral ce are o conştienţă inconştientă şi îşi are sediul în planul astral. Şi, mai departe, corpul eteric are o conştienţă inconştientă în Devachanul inferior iar Eul are una asemănătoare în Devachanul superior. Cel mai important lucru este că omul acţionează în celelalte corpuri dinăuntrul Eului şi că abia după aceea îi devin conştiente diferitele conştienţe.

Există o legătură curioasă a omului cu celelalte lumi, fapt ce constituie un mister extrem de important. Dacă învăţăm să recunoaştem aceasta, vom afla treptat ce înseamnă o iniţiere. Dacă, pornind dinspre Eu, omul lucrează în corpul său astral, el va accede la planul astral şi va deveni un tovarăş al tuturor entităţilor astrale. În jurul lui se va afla tot ceea ce are o conştienţă astrală. Dacă acţionează cu Eul său în corpul său eteric, el va urca totodată în zonele inferioare ale Devachanului; jur împrejurul lui vor apărea atunci entităţi eterice. Acesta este un moment măreţ şi copleşitor: odată cu razele fizice ale soarelui vin spre noi ființe îngereşti care au drept corp lumina. Acesta este un rezultat al iniţierii.

Dacă omul urcă sau coboară şi mai mult – după cum spune şi Goethe [Nota 28]:

> „Cufundă-te aşadar! Pot spune şi: te'nalță! este totuna...” –

vine clipa în care el se uneşte într-o primă fază cu Tatăl originar al lumii. Atunci el va putea spune: „Eu şi Tatăl suntem una” [Nota 29]. Atunci vor apărea entităţi şi mai sublime decât cele descrise mai înainte. Reprezentaţi-vă acum o personalitate ajunsă la un nivel atât de înalt de iniţiere încât este capabilă să poarte în corpurile sale proprii, în mod conştient, natura fiinţelor superioare, aşa cum o vieţuieşte Ioan la Christos Iisus. În Unul Christos Iisus autorul Evangheliei după Ioan vede entităţile celor trei lumi. Şi el îl pune pe Filip să-i spună lui Natanael (Ioan 1, 45-51):

„Noi am aflat pe Acel despre care a scris Moise în Lege şi profeţii, pe Iisus, fiul lui Iosif din Nazaret.

Şi i-a zis Natanael: Din Nazaret poate veni ceva bun? Filip zice către el: Vino şi vezi!

Iisus l-a văzut pe Natanael venind spre el şi a spus: Iată un adevărat israelit (deci un iniţiat de rangul cinci), în care nu există vicleşug.

Natanael îi zice: De unde mă cunoşti? Iisus îi spune: Înainte ca Filip să te aducă te-am văzut sub smochin.”

Acest „a fi sub pom” este expresia ocultă pentru iniţiere, misterul multiplicării şi extinderii conştienţei. Abia acum replică Natanael: „Rabbi, Tu eşti Fiul lui Dumnezeu (deci un iniţiat şi mai înalt), Tu eşti Regele lui Israel.

Iisus îi răspunde spunându-i: Tu crezi fiindcă ţi-am spus că te-am văzut sub smochin; vei vedea lucruri şi mai mari.

Şi el îi spune: Adevăr, adevăr vă zic: De acum veţi vedea cerul deschizându-se şi pe îngerii lui Dumnezeu urcând şi coborând peste Fiul omului.”

Aceasta înseamnă ca ei să vadă ceea ce străluminează cele patru conştienţe ale sale. Omul devine o scară pe care se pot vedea ingerii lui Dumnezeu urcând şi coborând.

Şi în această lume fizică există ființe mai înalte decât omul. Anterior, înainte să fi coborât pe plan fizic, când încă nu traversase „sângele-Rubicon” [Nota 30], omul avea un suflet-grup în planul astral. În acest suflet-grup trăia atunci întreaga semințe. Tot aşa, mai târziu, vor coborî şi se vor individualiza sufletele-grup ale animalelor. Aici atingem un mister înalt, unul din cele şapte mistere numite şi de neexprimat, de nerostit.

Primul dintre aceste mistere este misterul numerelor. Este adevărat că grupuri întregi de oameni aveau un suflet. Misterul sună în felul următor: Dintr-unul se trage şi devine număr; multe precum grăunţele spicelor de grâu. La coborârea unui astfel de suflet-grup se întâmplă ceea ce se întâmplă cu o sămânţă: în pământ se pune o sămânţă şi din ea ia naştere un spic cu multe alte seminţe.

Într-un anume fel însă totul pe lumea aceasta există numai o singură dată. Aşa, de exemplu, şi această omenire de astăzi, ea este aici numai o dată. Nimic în lume nu se repetă identic. În sufletele-grup animale noi trebuie să vedem nişte suflete care mai târziu vor deveni suflete individuale, însă în cu totul alte condiţii, cu o cu totul altă calitate decât în cazul oamenilor. Există şi suflete care iniţial să fi fost suflete individuale, iar apoi după ce au urcat pe planul astral să fi devenit suflete-grup? – Da, astfel de suflete există. Ele se formează atunci când un număr de oameni se regăsesc cosmic în jurul unui iniţiat şi devin precum mădularele unui trup comun. Iniţiaţii devin astfel suflete ale popoarelor. Poporul evreu, poporul ales, a avut un astfel de suflet comun unind individualităţi, care o dată a fost om şi care a urcat din nou în lumea spirituală, devenind suflet al poporului. El a putut să se odihnească în sânul Tatălui Avraam.

Imaginaţi-vă acum că omul în curs de iniţiere parcurge mai repede evoluţia lui şi străbate acelaşi drum pe care l-a străbătut acel suflet al poporului: el devine suflet-grup. Individul se trezeşte deodată într-o astfel de conştienţă lărgită. În acest caz, cu adevărat el are ca iniţiat aceeaşi valoare cosmică cu a unui întreg suflet al poporului. Acest lucru îl mai puteţi vedea şi după felul în care se atribuiau odinioară

numele. Această treaptă de evoluţie primea numele unui întreg popor, de exemplu „Israelitul”.

În iniţierea persană în misterele zeului Mithra se deosebeau şapte trepte. Iniţiatul de gradul unu purta denumirea de „Corb”. El este mesagerul, mijlocitorul între lumea fizică şi lumea astrală. Simbolului corbului i s-a atribuit importanţă până târziu, în cele mai îndepărtate timpuri. În Vechiul Testament, profetul Ilie era aprovizionat de corbi [Nota 31]. Corbii erau mesagerii zeului Wotan [Nota 32], care zburau zilnic deasupra globului pământesc şi îi raportau ce au aflat. Chiar şi muntele Kyflhäuserberg, în care moţăie Barbarossa [Nota 33], este înconjurat de corbi ce au ca sarcină să-i aducă vestea că a sosit ora deşteptării.

Gradul doi este cel al „Ocultistului”. Acestuia îi este permis deja să trăiască în templul interior.

Inițiatul de gradul trei, „Războinicul”, are permisiunea să reprezinte în lume înţelepciunea ocultă pe care el a asimilat-o. Un astfel de războinic este Lohengrin. În cartea lui Mabel Collins Lumina pe cale se face aluzie la acest grad.

Cel de al patrulea grad este cel al „Leului”. Acesta este simbolul pentru un iniţiat ce şi-a înălţat conştienţa până la nivelul sufletului seminţiei din care face parte. De aici şi expresia: Leul din semința lui Iuda [Nota 34].

În iniţiatul de gradul cinci se deşteaptă însăşi conştienţa poporului. El poartă numele poporului său. În cadrul inițierii mitraice el se numeşte, aşadar, „Persanul”.

Iniţiatul de gradul şase este „Eroul solar”. El se poate abate de la calea sa tot atât de puţin precum Soarele de la traiectoria sa. A şaptea treaptă este cea a „Tatălui”. Ea înseamnă unirea cu Spiritul originar.

„Persanul”, aşadar, poartă numele întregului popor; sufletul său individual devine suflet al poporului. Imaginea pe care această treaptă de iniţiere o cere este cea a şederii sub pom. Acest mod de exprimare îl veţi întâlni peste tot în limbajul ocult. Buddha, de exemplu, stă sub pomul Bodhi. Pomul provine dintr-o sământă şi ea a devenit multe. Acelaşi proces se întâmplă şi în cazul unui iniţiat de gradul cinci: el a dobândit capacitatea de a se transpune în interiorul fiecărui suflet individual. Cum va fi numit deci un astfel de iniţiat la israeliți? Desigur, „Israelitul”. După cum am văzut, Iisus îl recunoaşte pe Natanael ca pe un iniţiat de gradul cinci, ca pe unul care a dobândit o conştienţă a spiritului poporului. Natanael recunoaşte în Christos pe iniţiatul superior: „Rabbi, Tu eşti Fiul lui Dumnezeu”. Christos este un iniţiat de gradul şapte, unul care şi-a extins conştienţa până la Tatăl: „Eu (sau Eu sunt-ul) şi Tatăl (sau Divinul) suntem Una.” El este Viaţa şi Lumina oamenilor, căci şi-a adâncit conştienţa Sa înaltă până în corpul fzic.

Mulţi vor gândi că o astfel de interpretare reprezintă o scormonire, o căutare forţată de sensuri în textul Evangheliei. Mulţi cred astăzi, în special teologii, că Biblia ar trebui interpretată „simplu”, aceasta însemnând, de fapt, comod. Evanghelia însă nu a fost scrisă în modul utilizat astăzi şi nici pentru oameni obişnuiţi să citească o carte cel mult o dată, după care s-o pună undeva în raft. Evanghelia a fost scrisă pentru o epocă în care conţinutul ei reprezenta o carte de viaţă şi pentru o viaţă, o carte ce se citeşte mereu şi mereu. Ea trebuie citită şi asimilată în acest fel, căci numai atunci înveţi să recunoşti că în fiecare dintre aceste adevăruri înalte este conţinut unul şi mai înalt şi în fiecare cunoştinţă se ascunde o alta şi mai profundă, că şi cel mai înţelept dintre oameni nu sfârşeşte să descopere, în documentele religioase vechi, cunoştinte noi şi nu ajunge niciodată la înţelegerea lor deplină. Înainte te apropiai de aceste scrieri învăţând pe de rost o frază; după aceea ea era lăsată să trăiască în suflet mereu şi mereu, iar dacă apoi aveai norocul, privilegiul rar să întâlneşti un iniţiat, ţi-o lămureai şi mai mult cu ajutorul lui. Căci documentele religioase vechi, şi în special Evanghelia după Ioan, sunt scrise din cele mai mari profunzimi ale înţelepciunii şi de aceea ele nu pot fi pătrunse suficient de adânc. Înţelepciunea nu este însă pentru cei comozi. Înţelepciunea este pentru cei care caută şi cercetează.

Candidatul la iniţiere străbate primele cinci trepte de iniţiere, urcând sau coborând – asta este indiferent – în corpul său astral, căci, aşa cum spune sentenţa hermesiană, cele de sus sunt precum jos, toate din spiritual îşi au contraimaginea în fizic. Dacă aţi urcat astfel până la planul astral vă aflaţi în interiorul unui suflet al poporului, căci acesta trăieşte pe planul astral.

A şasea treaptă înseamnă cât celelalte cinci la un loc: atunci omul urcă în corpul său eteric şi lucrează la evoluția lui. Întotdeauna un popor se naşte din altul prin faptul că corpul astral se modifică; îndărătul sufletului poporului stau întotdeauna entităţi astrale. Corpul eteric al omenirii şi acela al individului rămâne însă neschimbat de la popor la popor; un corp eteric nou apare doar la trecerea de la o rasă la alta. Chiar şi corpul fizic este supus schimbării. Vechii atlanteeni aveau un cu totul altfel de corp fizic, iar primii lemurieni chiar nici nu aveau încă un corp fizic propriu-zis. Eroul solar cuprinde în conştienţa sa o întreagă rasă umană, aşa cum ar cuprinde atomi individuali. El înţelege întreaga rasă. – Cea de-a şaptea treaptă, iniţierea-Tată, conduce deasupra oricărei rase, spre întreaga omenire pământească, spre toate popoarele şi rasele întregii planete. Christos Iisus este reprezentantul acesteia; el poartă în sine întreaga omenire. De aceea în Evanghelia după Ioan omenirea este numită mireasa, iar Fiul iniţiat al omului mirele. Christos Iisus este cel care îmbrăţişează, într-un extract, conştienţa întregii omeniri. Prin aceasta am ajuns în punctul cu care am încheiat conferinţa precedentă, când am făcut o analiză a nunţii din Cana.

Rudolf Steiner

TEOSOFIA, PE BAZA EVANGHELIEI DUPĂ IOAN

GA 94

CONFERINŢA a V-a

München, 3 noiembrie 1906

Cunoaşteţi pasajul din Evanghelia după Ioan [Nota 35], care zice: „Căci Legea a fost dată prin Moise, însă harul şi adevărul au venit prin Iisus Christos.” Priviţi în continuare cum Christos Iisus aduce în contrast misiunea Sa cu ceea ce s-a întâmplat în pustiu: „Părinţii voştri au mâncat mană în pustiu şi au murit. Eu vă dau o altfel de pâine, eu sunt pâinea vieţii.” [Nota 36] Moise a dat pâinea în pustiu, Christos dă pâinea vieţii.

Să ne mai amintim încă o dată cum s-au plăsmuit cele patru mădulare ale entităţii omeneşti în diferite epoci. Eul a apărut drept conştienţă abia către sfârşitul erei atlanteene. Facultăţile manasice, Manas-ul, apar abia într-a cincea rasă de bază, mai exact în epoca indiană veche, înăuntrul sufletului senzaţiei. Într-o formă superioară Manas-ul apare la protopersani în sufletul senzaţiei. La caldeeni şi egipteni Manas-ul apare în sufletul înţelegerii sau afectivităţii.

Să lămurim ce înseamnă aceasta. Înţelepţii-preoţi caldeeni şi babilonieni priveau stelele altfel decât astronomii din ziua de azi. Ei vedeau în ele nişte lumi sufletesc-spirituale vii. Când vorbeau despre planeta Mercur ei aveau în vedere nu doar un corp material, ci spiritul lui Mercur – aşa cum procedăm noi atunci când desemnăm omul prin numele lui. Mişcarea stelelor, scrierea lor stelară, era pentru ei expresia a ceva spiritual. Aceasta înseamnă cunoaştere manasică, o pătrundere a spațiului cosmic cu gânduri.

Dacă înţelepţii-preoţi caldeeni se limitau la nişte corelaţii cereşti, înţelepţii egipteni au atras cele cunoscute de predecesorii lor în slujba unor chestiuni din ce în ce mai pământeşti şi a unor necesităţi animalice; ei au pus entitatea manasică în slujba materiei.

Luaţi bine aminte. Un exemplu în acest sens este construcţia lacului Moris. Prin aceasta egiptenii au amplasat un rezervor în deşert pentru regularizarea fluxului Nilului. Construcţia întregului Egipt s-a făcut în urma unei cunoaşteri manasice. Manasic înseamnă: pur spiritual. Entităţile manasice au fost puse în slujba necesităţilor omeneşti supreme. Tocmai acesta este caracterul sufletului înţelegerii, faptul că el utilizează înţelepciunea manasică şi prin aceasta caută să satisfacă nişte necesităţi şi dorinţe exterioare.

Astăzi, această evoluţie, bezna egipteană, întunecarea Manas-ului, a avansat şi mai mult. Este chiar atât de esenţial dacă omul îşi macină cerealele sale între două pietre sau dacă le comandă prin cablu la New York? În teosofie o astfel de legare a conştienţei superioare de scopuri animalice, pământeşti, materiale, se numeşte Kama Manas. Vechile religii ar fi privit spre toate aceste cuceriri ale tehnicii noastre, ale transportului şi comerţului nostru, cu sentimente foarte alambicate. Ei vedeau această folosire de către om a facultăţii sale spirituale superioare în scopul satisfacerii necesităţilor lui naturale inferioare drept o profanare a lucrurilor sfinte. Aceasta era chiar mai rău decât atunci când un animal îşi foloseşte instinctul său, care nu slujeşte niciunui ţel superior, pentru satisfacerea nevoilor sale. Ea era resimțită ca o cădere, ca o violare a Manas-ului, ce este aici pentru scopuri superioare, ca o abdicare a spiritului de la menirea sa. Această abdicare se exprimă printr-o denumire curioasă: Egipt. Prin aceasta nu se are în vedere doar ţara. Denumirea este şi un simbol pentru o astfel de decădere; căci prima dată ea s-a produs în stil mare în Egipt. Aşadar cuvântul Egipt este folosit aici nu doar ca numele unei ţări [Nota 37], ci şi pentru a desemna o anumită stare sufletească, de orbire a Manas-ului, în care natura superioară este pusă în slujba naturii inferioare. Aceasta nu vrea să fie o critică, ci o descriere faptică a evoluţiei spiritual-istorice.

A fost necesar să se parcurgă acest stadiu, Manas-ul a trebuit să se cufunde în cursul a trei subrase în forţe de natură inferioară, pentru ca apoi să învie din propria natură. În cadrul Egiptului s-a maturizat însă şi acel popor chemat să purifice, să zicem aşa, Manas-ul, să-l ridice la o conştienţă superioară. Poporul israelit a fost chemat să preia sarcina de a dezvolta, de a extrage Manas-ul din propriul popor. Iar marele misionar pentru aceasta a fost Moise. Israeliţii au fost transplantaţi în Egipt, unde au primit imboldul pentru Manas. Ieşirea din Egipt este totodată ieşirea Manas-ului în realitatea superioară.

Pentru a ajunge aici a fost nevoie să se întâmple ceva, ceva ce a acţionat în sens transformator asupra Eului. Moise devine mai întâi legiuitorul lui Israel. Cele zece porunci trebuiau să înceapă prin a lucra asupra Eului conştient. Dumnezeu trebuia să se vestească drept o expresie a Eului în om.

În capitolul 3 din cartea a II-a a lui Moise (Exodul) se povesteşte cum acesta, pe când păzea oile lui Jetro, zăreşte un rug aprins din care răsună vocea lui Iahve: „Eu sunt Dumnezeul Tatălui tău, Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac şi Dumnezeul lui Iacov.” Aceasta reprezintă naşterea Manas-ului în conştienţa de sine. Moise îi spune lui Dumnezeu: „Cine sunt eu ca să mă duc la faraon şi să scot pe copiii lui Israel din Egipt?” Dumnezeu îi răspunde: „Eu sunt cu tine. Iar semnul care îţi arată că eu te-am trimis este acesta: Când vei scoate poporul meu din ţara Egiptului vă veţi închina lui Dumnezeu pe muntele acesta.” Moise întreabă în continuare: „Când voi veni în faţa copiilor lui Israel şi le voi spune: Dumnezeul părinților voştri m-a trimis la voi şi ei vor spune: Care este numele lui? ce să le spun?” Iar Dumnezeu îi răspunde: „Eu sunt Eu sunt-ul. Deci spune copiilor lui Israel: Eu sunt-ul m-a trimis la voi.” Aceasta este naşterea conştienţei clare de sine, care mai înainte trăia confuz.

Acum se pune problema descoperirii lui Dumnezeu în spiritualitatea sa; de a-l considera sacru şi în fapt pe Dumnezeul ce se vesteşte în interior. Legea se referă deja la ceva superior. Dumnezeul Iehova îi vorbeşte poporului [Nota 38]: „Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, cel ce te-a scos pe tine din Egipt. Tu nu trebuie să ai alţi Dumnezei în afară de mine.” Poporul şi-a făcut însă un idol [Nota 39], viţelul de aur, şi i s-a închinat lui, cu toate că i se poruncise să nu-şi facă idoli şi să nu folosească în mod abuziv numele lui. Dumnezeu a vrut deci să fie pentru ei Dumnezeul fără chip, Dumnezeul fără formă.

Dacă vrem să înţelegem mai îndeaproape tot acest proces, trebuie să observăm încă un lucru. Eul are de fapt o istorie lungă în evoluția

omenirii. Pentru ca Eul să se poată naşte a trebuit ca şi corpul omenesc ce-i venea în întâmpinare să sufere o mulţime de prefaceri.

La vechii atlanteeni, o parte a capului eteric mai era încă în afara corpului fzic. Acestei părţi îi corespunde creierul nostru mare. Capul a trebuit să crească pe potriva corpului eteric, a trebuit să se maturizeze corespunzător spiritualităţii. Aceasta a fost premisa pentru ca şi conştienţa de sine să poată găsi o gazdă potrivită. Posibilitatea de a fi independent s-a ivit în cursul evoluţiei fizice în momentul în care pentru prima dată s-a putut sedimenta în om un sistem osos. Stabilitatea pe care a căpătat-o astfel omul este în strânsă legătură cu predispoziţia sa spre spiritualitate. Iar dacă ne uităm la cum va arăta omul în viitor, ne va fi cu atât mai clară importanţa formării acestui sistem osos. Cum se va metamorfoza în viitor spiţa umană în ce priveşte trupul său, nu sufletul? El se va densifica din ce în ce mai mult. Omul îşi va stăpâni corpul său ca pe un instrument, din afară, precum stridia scoicile ei. Pentru a înţelege aceasta, nu trebuie decât să vă gândiţi la ce se întâmplă în starea de somn, în care sufletul dirijează organismul fizic din afară. În epocile viitoare sufletul va dirija în mod conştient corpul din afară ca pe un instrument al său. Structura osoasă este de aceea germenele, predispoziţia, pentru ceva măreţ, minunat. De aceea vechile precepte religioase spuneau: Păstraţi-vă intact sistemul vostru osos. Nu vă zdrobiţi oasele voastre. – Expresia simbolică a acestui fapt a oferit-o jertfa instituită în Egipt ca amintire pentru salvarea de la strangulare a primului născut la egipteni [Nota 40], care a avut loc atunci. Ca semn exterior trebuie mâncat un miel, semnificative fiind aici cuvintele [Nota 41]: „Si niciun os nu i se va zdrobi!” Astfel, în pasajul în care se instituie eliberarea prin Manas, în prescripţia privind ritualul sacrificării mielului de Paşte, se indică în mod expres importanţa sistemului osos. – De asemenea, nici Mielului cel mare, Reprezentantului omenirii, lui Christos Iisus, nu i-au fost zdrobite picioarele – lucru de altfel obişnuit pentru ceilalţi răstigniţi – „... pentru ca să se împlinească Scriptura, care spune: «Niciun os nu i se va zdrobi».”

Evreii au fost scoşi deci din Egipt. Să vedem dacă la o analiză atentă a Bibliei concepţia noastră se confirmă. Fără discuţie, cuvânt cu cuvânt! Aceasta este una dintre marile cuceriri ale ştiinţei spiritului, că poţi citi la modul concret indicaţiile privitoare la vechi acţiuni simbolice descrise în textele religioase. Poporul lui Israel merge în pustiu. Ce este pustiul? Când Eul se adânceşte în sine pentru a-l căuta acolo pe Dumnezeu, el trebuie să intre în pustiu, în singurătate, iar după trezirea Manas-ului omul trebuie să însufleţească din nou în el însuşi acest pustiu. Când copiii lui Israel cârteau [Nota 42] fiindcă erau cât pe-aci să moară de foame, Domnul le-a făgăduit că în dimineaţa următoare vor avea pâine din belşug. În cealaltă dimineaţă, „iată, se afla pe faţa pustiei ceva mărunt, ca nişte grăunţe, şi albicios, ca grindina pe pământ. Atunci israeliţii se întrebau unii pe alţii: „*Man hu* [Nota 43] – ce e asta?” Aceasta este întrebarea pe care şi-o pune omul atunci când trebuie să recunoască ceva. Ei au numit hrana venită din cer „mană”, care este unul şi acelaşi cuvânt cu Manas. Desigur, filologii vor aduce o mulţime de obiecţii faţă de această explicaţie, însă aşa stau lucrurile. Misiunea poporului evreu a fost de a transporta în viitor Manas pur.

Ca să înţelegem mai bine acest lucru trebuie să ne apropiem puţin de ce vrea să spună un anumit mister, al patrulea din seria celor şapte mistere de neexprimat. Ieri au vorbit despre misterul numărului, astăzi vom încerca să descriem fugitiv cel de-al patrulea mister, cel despre naştere şi moarte.

Naştere şi moarte, ce sunt ele în sens ocult? O dată trebuie să-ţi limpezeşti acest lucru. Sunt ele întotdeauna legate în mod necesar de viaţă? Să privim înapoi în era prelemuriană, înainte ca omul să coboare în materia fizică grosolană.

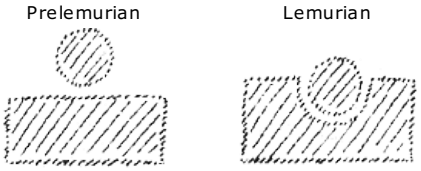

Atunci el avea un fel de corp de lumină şi de foc, era încorporat în materie eterică. Contemporanii lui pe Pământ erau fiinţe în corpuri fizice, aflate cu puţin deasupra animalelor. În corpul animal se formează un fel de cavitate, de scobitură. Omul eteric coboară în cavitate şi umple corpul fizic. Omul de lumină s-a condensat într-un om de aer, care acum intră în corpul fizic. În istoria creaţiunii (Facerea) acest moment este descris prin cuvintele: „Şi Dumnezeu a suflat peste el suflare de viaţă, şi el a devenit un suflet viu.” [Nota 44] Odată cu respiraţia noi inspirăm efectiv corpul nostru eteric. Omul eteric s-a condensat până la nivel de aer, prin care s-a putut realiza legătura sa cu trupul pământesc şi el a intrat în plămâni. Cu fiecare respiraţie inspirăm realmente în noi corpul nostru eteric.

Întregul mod de viaţă era altul în epoca lemuriană timpurie decât mai târziu. Din corpul eteric al omului lemurian timpuriu se desprindeau continuu anumite părţi, alte substanţe eterice noi luându-le locul. Se petrece o continuă eliminare şi înnoire. În corpul eteric interveneau mereu modificări importante, corespunzătoare gradului de fineţe superior al acestuia; aceasta se întâmpla fără alternanţa bruscă a naşterii şi morţii. Aşadar, nu exista naştere şi moarte, ci doar o transformare. Starea de moarte şi naştere a putut apărea abia după intrarea corpului eteric în materie.

Naşterea şi moartea sunt, mai exact spus, o transformare a stării de conştienţă. Moartea poate şi trebuie să intervină numai acolo unde un suflet locuieşte într-un trup care, de fapt, îi este străin şi în care se foloseşte de organe străine lui. Conţinutul vital de până atunci al sufletului se desprinde în clipa în care corpul fizic a fost depus. Aceste două corpuri se supun unor legi şi lumi complet diferite, având în vedere că trupul aparţine pământului, iar sufletul lumii astrale. Omul-spirit, care vine de sus şi locuieşte în corp, primeşte acest corp la intrarea sa în lume, după care pământul i-l ia înapoi. Este ca şi când eu aş locui pe Pământ cu chirie: casa de închiriat se supune prescripţiilor şi legilor proprietăţii – la fel ca şi trupul pământesc. Prin intermediul lui omul poate privi în exterior. Această privire în exterior este condiţia primordială a cunoaşterii; de aceea naşterea şi moartea sunt inseparabile de actul cunoaşterii. Biblia afirmă aceasta prin cuvintele: „Ochii voştri se vor deschide şi voi veţi cunoaşte ce este bine şi ce este rău.” [Nota 45]

Aşadar, Manas-ul a fost pregătit încă din Lemuria, organizat în aşa fel încât să facă faţă la ceea ce se dezvolta în regnurile inferioare. Prin simţuri Manas-ul intră în corpul fizic; prin Manas este provocată moartea, fără Manas nu ar exista moarte. Pasajul în care se spune aceasta în Evanghelia după Ioan este acesta: „Părinţii voştri au mâncat mană şi au murit.” Prin pâinea vieţii nu se poate muri. Christos este cel care aduce din nou dezvoltarea eterică. Impulsul christic este pătrunderea în om a principiului Budhi.

Manas-ul este deci un punct de tranzit, care a avut loc când în Lemuria corpul eteric a intrat în corpul fizic. Budhi este introdus prin Christos în corpul eteric, însă din interior. Creştinismul aduce acest principiu al însufleţirii, al vivifierii dinăuntru spre afară. „Eu sunt pâinea vieţii.” Atât timp cât în lume a domnit ataşamentul faţă de corpul fizic, principiul eredităţii, omul nu a avut nicio posibilitate să privească dincolo de moarte. Aceasta se întâmplă însă în momentul în care corpul vieţii, corpul său eteric, este vivifiat dinăuntru spre afară de către Budhi, prin care Manas-ul primeşte Budhi. Moise este deci mesagerul Manas-ului, Christos cel care aduce Budhi. Pe această treaptă iniţiatul se poate afla în afara trupului său.

Şi acum să mai vedem un lucru: un popor este făcut a fi purtător al evoluţiei manasice, întreaga conştienţă a poporului este concentrată

într-un singur iniţiat. În momentul în care poporul evreu era aproape să-şi irosească, să-şi compromită misiunea sa [Nota 46], Domnul a spus: Pe ei îi voi stârpi, pe tine însă, Moise, te voi păstra, voi face din tine un popor mare. – Acest pasaj trebuie luat textual, este o iniţiere superioară a lui Moise. Prin aceasta, lui Moise i se încredinţează misiunea sa, fiind iniţiat cu o conştienţă a poporului.

Un alt factor de cea mai profundă însemnătate îl constituie rolul pe care îl joacă sângele în procesul manasic, căci în sânge trebuie să se reflecte natural procesul care se întâmplă sus. Moise ia sângele de jertfă şi stropeşte cu el poporul [Nota 47]. Acesta este semnul care arată adevărul unirii prin rudenia de sânge. Când Manas a primit sângele şi, de asemenea, Budhi, înţelegem pasajul din Evanghelia după Ioan care spune: „Cine mănâncă carnea mea şi bea sângele meu acela rămâne în mine şi eu în el.” [Nota 48] Dacă Christos vrea să poată acţiona asupra omenirii, El trebuie să încheie cu ea o alianţă prin sângele Său. Pentru ca Christos să poată sădi în om Budhi a trebuit ca omul să primească sângele lui Christos în cadrul Cinei cea de taină.

Mai trebuie să analizăm acum câteva adevăruri cosmic-omeneşti – lumea este într-adevăr foarte complicată. Entităţile care astăzi sunt pietre, plante, animale stau într-o strânsă legătură cu omul. Omul nu este cea mai târzie făptură a Creaţiunii, ci cea mai timpurie. Vom face abstracţie astăzi de încorporările precedente ale Pământului şi ne vom ocupa de om.

Când Pământul a apărut din Pralaya şi s-a densificat devenind un Pământ eteric, el era alcătuit de fapt doar din corpuri omeneşti eterice, simbolic putând fi comparat cu o mură uriaşă. Pe atunci omul era o fiinţă complet spiritualizată, dotată exclusiv cu un corp eteric.

Următoarea stare a fost oarecum o separare a oamenilor eterici în două curente, unul urcător şi altul coborâtor. Din cel coborâtor provin animalele. Este ca şi cum noi avem doi fraţi şi unul devine mai puţin decât a fost tatăl şi unul mai mult. Tot astfel şi oamenii se împart în două grupe: oameni şi oameni degeneraţi, animalele. Mai târziu, aceste două grupe devin trei: se adaugă plantele. Ulterior se desprinde şi o a patra grupă, mineralul.

Întotdeauna când se adaugă un nou element fiinţial omul dezvoltă în sine o predispoziţie naturală nouă. În momentul în care se desprinde animalul, în om ia naştere senzaţia astrală, în momentul în care se desprinde planta apare creşterea etherică. În momentul în care se desprind pietrele microcosmosul formează oase. De fiecare dată când se dezvoltă un nou regn fiinţial în om ia naştere ceva similar, astfel că despre fiecare animal, plantă sau mineral se poate spune ce le corespunde în om. Leul există şi în om, însă biruit. De aici corespondenţele şi analogiile dintre organele corporale şi obiectele terestre, fie ele leu, mătrăgună sau azbest. *Paracelsus* spune [Nota 49]: Afară, în lumea terestră, sunt doar litere, omul este sensul interior care le leagă, cuvântul lor. Întreaga natură nu este decât un om demontat în bucăţele; în om avem cuvântul format, plăsmuit. Toate cele ce s-au separat din curentul evolutiv al omenirii nu au rămas în afara unei anume evoluţii; din contră, ele au atins chiar mai devreme decât omul nespecializat anumite ţeluri ale evoluţiei. De exemplu, pregătirea viitoarei durificări a corpului omenesc; ea a fost atinsă în forma ei inferioară de mult timp de către plantele lemnoase. De asemenea, anumite otrăvuri ce prezintă un anumit devans în evoluţie faţă de om. Otrava pe care o găsim într-o plantă a avut-o şi omul în sine odată. Dacă omul s-ar fi dezvoltat în acelaşi sens ca aceste substanţe, atunci el ar putea secreta, de exemplu, arsen. Când omul se îmbolnăveşte de holeră, se instaurează aceleaşi simptome ca şi când ar fi luat arsen. Din acest motiv Paracelsus numea pe bolnavul de holeră Arsenicus [Nota 50].

După cum lemnul, după cum otrăvurile sunt substanţe ce au devansat evoluţia omului, la fel şi sucul vegetal, vinul. Putem analiza şi mai exact acest lucru. Vinul, sucul care curge prin viţa-de-vie, este o evoluţie unilaterală a sângelui. Ceea ce respiră sângelc produce dioxid de carbon, alcool. Alcoolul este, să zicem aşa, sângele viitorului. Sucul de plantă ce emană dioxid de carbon este, comparativ cu sângele de astăzi, un fel de sânge al viitorului. Înrudirea dintre vin şi sânge o vieţuim din cunoaşterea cosmică. Christos poate să spună despre vin: Acesta este sângele meu. – Căci Christos este reprezentantul omenirii viitoare. Însăşi învăţătura Sa este un izvor viu, spre care omenirea avansează. Să ne gândim la parabola butucului şi a lăstarului viţei-de-vie [Nota 51], la parabola transformării apei în vin. Butucul viţei-de-vie reprezintă doar o anticipare a evoluţiei, analoagă durificării anticipate a lemnului. În timp ce astăzi planta transformă în vin sucurile sale apoase, omul nu poate face deocamdată aşa ceva. El va putea transforma însă în viitor sângele său.

De aici se răsfrânge o lumină asupra misterului transformării apei în vin, la nunta din Cana [Nota 52]. De ce tocmai în Cana Galileii? Galileea (= el gojim) este tărâmul amestecurilor de populaţii, al amestecurilor de rase. În acel loc a avut loc cel mai puternic amestec de rase care s-a petrecut vreodată, deci o ştergere a barierelor care separă popoarele; chiar în acest loc a avut loc o nuntă între persoane de sânge diferit. Mama lui Iisus, se spune, era şi ea de faţă, ca şi mai târziu de altfel, lângă cruce. Nicăieri în Evanghelia după Ioan ea nu este numită „Maria”. În schimb, celelalte două femei aflate sub cruce sunt numite explicit „Maria”, iar una dintre ele este numită Maria, sora mamei lui Iisus. Mama lui Iisus nu este Maria.

Rudolf Steiner

TEOSOFIA, PE BAZA EVANGHELIEI DUPĂ IOAN

GA 94

CONFERINŢA a VI-a

München, 4 noiembrie 1906

Ieri am încheiat încercând să aruncăm o lumină asupra a ceea ce se povesteşte în Evanghelia după Ioan despre nunta din Cana şi am subliniat un lucru extrem de important, şi anume că mama lui Iisus era şi ea acolo. Aici, sau în alte locuri unde pomeneşte de mama lui Iisus, niciodată Ioan nu o numeşte pe aceasta altfel; el nu o numeşte niciodată Maria, după cum nici pe sine nu se numeşte niciodată Ioan, ci întotdeauna „discipolul pe care Domnul îl iubea". Am văzut că prin nunta din Cana Galileii se are în vedere unirea oamenilor unii cu alţii dincolo de barierele de sânge. Mai încolo, unde se relatează răstignirea lui Christos [Nota 53] se spune: „Se aflau lângă cruce mama lui Iisus şi sora mamei Sale, Maria, soţia lui Cleopa, şi Maria Magdalena." Aşadar, conform descrierii autorului Evangheliei după Ioan, mama lui Iisus nu se chema Maria, căci în acest caz ar fi trebuit ca ambele surori să poarte acelaşi nume. Se mai consemnează, de asemenea, cuvintele: „Femeie, iată, acesta este fiul tău! După care El i se adresează discipoiului: Uite, aceasta este mama ta! Şi din acea oră discipolul a luat-o la el."

Astăzi vrem să aducem pietrele de construcţie pentru înţelegerea justă a celor ce urmează. Să ne aducem din nou aminte că Ioan, sau mai bine zis autorul Evangheliei după Ioan, era un iniţiat; că această Evanghelie a fost scrisă de un adevărat iniţiat, unul care vedea cerul deschis şi care avea cunoştinţe exacte despre lumea astrală şi devachanică. Ioan indică şi cum se ajunge la dobândirea unei atare stări: prin meditare asupra cuvintelor de la început. Dacă laşi să trăiască mereu şi mereu în suflet aceste cuvinte, ele devin cuvintele vrăjite prin care treptat te înalţi la înţelegerea Evangheliei după Ioan. Ioan vrea să ne spună: Dacă vreţi să urmaţi calea creştină, va trebui să vă ridicaţi, în modul pe care vi-l voi arăta aici, până în Devachan. Atunci faptele lui Christos Iisus şi tot ceea ce stă în legătură sau s-a întâmplat cu El vă vor apărea aşa cum am să vi le prezint. Evanghelia după Ioan vrea să fie o carte pentru o viaţă, care prezintă cele trăite pe propria piele. Nu putem înţelege Evanghelia sa dacă continuăm să privim cele întâmplate ca simple fapte istorice, ci doar dacă le considerăm nişte lucruri văzute de Ioan cu ajutorul facultăţilor şi simţuritor sale superioare de clarvedere. Nunta din Cana este, de fapt, şi un eveniment real, însă faptele devin simboluri. Omul obişnuit vede această nuntă şi minunea transformării apei în vin cu alţi ochi decât cineva ale cărui simţuri au fost trezite, aşa precum Ioan. Pentru el, această întâmplare devine o viziune profetică a întregii evoluţii viitoare a omenirii, a tot ceea ce urmează să se întâmple prin Christos.

Astăzi ne aflăm într-a cincea subrasă a celei de-a cincea rase de bază. Cele petrecute în Palestina cad într-a patra subrasă, subrasa greco-latină. Poporul evreu s-a ridicat din subrasa a treia, s-a pregătit în Egipt pentru misiunea sa şi a ieşit de acolo. Din acest popor a descins Iisus. Cea de a treia rasă de bază acționează într-a patra, cea de-a patra într-a cincea, cea de a cincea într-a şasea. Astfel că noi trebuie să deosebim trei perioade (ere). În limbaj ocult ele se numesc trei zile ale Creațiunii.

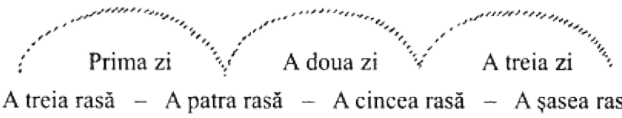

În a treia zi însă a fost o nuntă în Cana. Autorul Evangheliei după Ioan vede aici ceva ce se va întâmpla abia în viitor, într-a şasea rasă: unirea Manas-ului, care se exprimă în Lege, cu Budhi, harul, bucuria, marea nuntă a întregului element manasic cu Budhi. Acest lucru poate surveni în întregime abia după ce misiunea creştinismului se va fi încheiat. „Cine nu-şi lasă tatăl şi mama şi fratele şi sora pentru mine, acela nu poate fi ucenicul meu" vrea să spună că iubirea trebuie eliberată din cercul oricărei comunităţi înguste şi transformată în iubire general-umană, ea trebuie condusă de la ceea ce este rudenie de sânge spre ceea ce este înrudire spirituală. În nunta din Cana noi avem simbolizat deci ceea ce trebuie să se întâmple cândva. „Şi într-a treia zi", aceasta nu se spune întâmplător, ci trebuie luată literal, ca zi cosmică. Fiecare număr, fiecare cuvânt este extrem de important în Evanghelia după Ioan.

Nu poţi decât să te minunezi când vezi că majoritatea teologilor îl asimilează pe Iehova cu „Tatăl" lui Christos. La Luca, în pasajul în care se vorbeşte despre vestirea pe care Arhanghelul Gabriel i-o face Mariei (Sophia) privitor la naşterea lui Iisus, se spune [Nota 54] pur şi simplu: „Nu te teme Marie, tu ai aflat har la Dumnezeu, Duhul Sfânt se va pogorî asupra ta şi forţa Celui preaînalt te va adumbri..." Nicăieri nu se spune altceva. Tatăl lui Christos este deci „Duhul Sfânt". Aceasta nu corespunde chiar Evangheliei după Ioan, ci unei tradiţii vechi. Christos spune: „Eu şi Tatăl suntem una." [Nota 55] Aceasta înseamnă: Eu şi Duhul Sfânt suntem una.

Acum se, ridică întrebarea: Cine era mama lui Iisus? Pentru a cunoaşte aceasta este necesar să ştim care este esența iniţierii. Abia atunci ne va fi clar că aici avem de-a face cu procese ce se desfăşoară în lumile spirituale. Prin aceasta ne pregătim totodată să înţelegem Evanghelia după Ioan de la capitolul 13 înainte.

Vom încerca să expunem acum mai în amănunt doctrina despre initiere. Căci aici vorbim nu numai despre Evanghelia după Ioan, ci şi despre teosofie. Cu învăţătura despre iniţiere, ce este ea şi cine este „Duhul Sfânt" ne face cunoştinţă chiar „mama lui Iisus".

Astăzi este foarte răspândită ideea greşită că ar exista doar o singură cale spre iniţiere. Acest lucru nu este corect. Dacă privim muntele există doar o singură privelişte, însă spre vârf pot duce mai multe drumuri. La fel este şi cu adevărul. Şi către el există mai multe căi. Care este calea cea mai potrivită pentru dumneavoastră, aceasta depinde de locul în care vă aflaţi la baza muntelui. „Muntele" a fost întotdeauna expresia urcuşului, de exemplu vârful muntelui la hrănirea celor cinci mii [Nota 56].

Există trei căi diferite de iniţiere, corespunzătoare subraselor rasei noastre de bază. Subrasele nu se disting una de alta în mod simplist,

calendaristic, ci ele trăiesc mult timp încă una alături de cealaltă. Deosebirea interioară este mult mai puternică decât cea exterioară. De exemplu, un indian chiar şi astăzi poate să se cufunde incomparabil mai uşor în sistemul său nervos simpatic, prin scindarea gândirii sale, decât un european. Dacă un european, în special un bărbat, ar vrea să urmeze cărarea orientală, ar avea nevoie, chiar şi pentru partea pur fizică, de un mijloc puternic care să-i slăbească, să-i înmoaie, să zicem aşa, întreaga stare osoasă şi întreaga constituţie corporală, lucru care nu ar fi lipsit de urmări de durată. O astfel de încercare nu este deloc recomandată pentru un european, iar obţinerea unui rezultat bun este aproape imposibilă. Iniţierea în sine nu este altceva decât o metamorfozare completă a naturii interioare. Pentru europeanul din ziua de azi calea rosicruciană, cultivată începând cu secolele al XIV-lea şi al XV-lea, ar fi cea mai bună.

Cele trei căi de iniţiere sunt următoarele: calea indo-orientală yoga, calea creştin-gnostică până în secolul al XV-lea, calea creştin-rosicruciană începând din secolul al XV-lea. Prima cale nu este pentru european. Cea de a doua este potrivită pentru omul zonei de mijloc, este accesibilă pentru noi, însă mai adecvată este calea rosicruciană, care a fost urmată începând din secolul al XIV-1ea. Calea creştin-gnostică îi aduce în principiu fiecărui om adevărul, însă discipolul nu ar fi în stare, în condiţiile vieţii moderne, să o urmeze consecvent şi să răspundă la multiplele obiecţii pe care le ridică ştiinţa şi cultura actuale, aşa cum ar fi posibil cu ajutorul căii rosicruciene.

Calea orientală yoga cunoaşte o serie de trepte pentru care trebuie mai întâi să te pregăteşti. Cele şapte trepte pot fi exersate în paralel, însă omul trebuie să se pună sub o strictă îndrumare a unui guru. Acesta cunoaşte situaţia evoluţiei sale interioare. Calea indianului duce direct în lumea astrală. La început ucenicul este aici foarte neajutorat, motiv pentru care şi este nevoie să se pună sub stricta îndrumare a unui guru, pentru că lui îi lipseşte posibilitatea de a-şi corecta greşelile atunci când percepe realităţi puternic contrastante.

Prima treaptă este Yama, adică abţinerea. În lumea fizică, când discipolul percepe şi afirmă ceva, corecţiile vin chiar dinspre lumea fizică, realitatea îl corectează. Nu la fel se întâmplă şi în lumea astrală. Acolo impresiile năvălesc asupra lui în imagini şi culori, în forme şi figuri aflate într-o continuă schimbare tălăzuitoare şi într-o necontenită mişcare. Mai mult, tot ceea ce gândeşte şi vrea sufletul devine, de asemenea, o fiinţă sau fiinţe, iar discipolul nu poate să deosebească încă propriul astral de alt astral. De aceea în lumea astrală este nevoie ca el să aibă din interior direcţia care să-i permită să stea sigur şi drept în această lume. Căci cum apare această lume? La o plantă, de exemplu, ea apare ca o flacără de culoare lila. Proprietăţile lucrurilor se desprind, se desfac de pe lucruri în culori, spaţiul astral este umplut de culori, de sunete şi proprietăţi ce unduiesc încoace şi încolo. Aceste culori şi sunete trebuie să se îndrepte spre fiinţele astrale şi să le umple. Vă va mai apărea eventual câte un spirit elementar într-o culoare galben-strălucitoare. Pentru a putea să faci deosebiri şi să ştii despre ce este vorba este nevoie de siguranţă. În momentul în care aceste spirite elementare vor să vă conducă spre ceva, în natura interioară a omului apar nişte forţe puternice: în ea se exprimă propriul suflet al omului, şi ca urmare acestea îl împing încotro vrea sufletul. Pentru a-l conduce în mod corect pe discipolul neajutorat, el trebuie să trăiască în sufletul gurului, trebuie să vadă cu ochii lui, de unde şi necesitatea autorităţii stricte a gurului. În tot ceea ce întreprinde, de exemplu chiar şi pentru cumpărarea unei case, discipolul trebuie să îl întrebe pe guru. – În practica yama trebuie să exersezi abţinerea. Indianul înţelege prin aceasta: să nu ucizi, să nu furi, să nu minţi, să nu duci o viaţă desfrânată, să nu pofteşti. Pare a fi ceva foarte uşor de respectat, însă pentru un european este ehiar extrem de greu, căci în condiţiile temporale, cele de viaţă şi cele culturale actuale din Europa, este aproape imposibil să ştii dacă discipolul poate îndeplini aceste condiţii. El omoară, de exemplu, odată cu fiecare respiraţie, atunci când nu îşi reglează respiraţia. Sau şi-a depus averea sau fondurile sale băneşti într-o bancă pentru o afacere oarecare: ce ştie el ce se întâmplă cu acestea? Conceptul trebuie privit cu mare stricteţe de către discipol, căci se pune problema să nu fie prejudiciat absolut nimeni prin noi. Singura posibilitate pentru o respectare parţială a acestor cerinţe este: să devii tot mai lipsit de pretenţii, să-ți reduci la minimum necesitătile.

Treapta a doua, Njama, prescrie respectarea simbolurilor cultice. Discipolatul indian pretinde urmarea cu rigurozitate de către ucenic a ceremoniilor, faptul de a se supune unui ritual. În acest timp trebuie să laşi să se deruleze în imagine cele trăite interior. Este necesar să faci acest lucru. De exemplu, în liturghia creştină un astfel de ritual este prevăzut a avea patru părţi. Aceeaşi formă de exprimare este valabilă şi pentru vechiul Misteriu, şi constă din: Evanghelia (Vestirea, Predica), Jertfirea Sinei inferioare, Transformarea în Sine superioară, Comuniunea sau unirea cu divinul. Pe planul fizic, aici, se repetă simbolic ceea ce se petrece în mod real pe plan astral. Faptul că se priveşte acest lucru în imagini este ceva important. Dumneavoastră recepționaţi imaginea şi, într-o noapte, lumea astrală îl poate primi pe discipol şi imaginea devine în el o forţă. Mai întâi priviţi în imagini cele ce urmează să se întâmple pe planurile superioare.

Treapta a treia, Asana, conduce la ţinuta corporală corectă. Permanent, de la est la vest, curenţi puternici circulă prin lume şi prin corpul omenesc, iar aceşti curenţi eterici au o influenţă importantă asupra omului. În vechea Indie se ştiau toate acestea şi, de asemenea, se ştia cât de mult depinde discipolul de poziţia corectă a corpului. În plantă avem imaginea a ceea ce ne apare în construcţia omului, numai că inversată; ceea ce corespunde capului omului planta are jos, în rădăcină, organele de reproducere ea îndreptându-le în mod cast spre Soare. Animalului îi este proprie poziţia orizontală faţă de Soare şi axa Pământului, iar omului, ca plantă inversată, îi este proprie poziția verticală. Şi această poziţie dă în cele din urmă crucea. De aici şi vorba [Nota 57]: Sufletul lumii este răstignit pe trupul lumii. Fiecare organ este supus anumitor curente, care trebuie respectate: a privi spre est înseamnă altceva decât a privi spre vest. Discipolul yoga indian trebuia de aceea să ia o anumită poziţie foarte precisă.

În al patrulea rând: Pranajama, care înseamnă învăţarea respirării ritmice. Procesul de respiraţie obişnuit este o omorâre, pe care noi o facem cu aerul care este expirat.

Om	Plantă
Animal	expiră oxigen, inspiră dioxid de carbon şi
expiră dioxid de carbon, inspiră oxigen	îşi clădeşte din carbon corpul

Acesta este circuitul între viaţa animală şi cea vegetală, între om, animal şi plantă. Omul inspiră oxigen şi îşi clădeşte din el corpul, structura sangvină corectă a sa. Procesul de respiraţie ritmic trebuie să fie acum acela care treptat, treptat urmează să modifice procesul de omorâre, să depăşească ceea ce zace în pământ sub formă de cărbune, de cadavru al plantei. Odată vom privi cadavrul uman şi cel vegetal ca un tot. Acelaşi proces pe care omul îl realizează astăzi cu ajutorul plantei, inspirația şi expiraţia, această activitate constructivă el o va realiza în viitor în el însuşi. Când omul va fi în stare să-şi clădească propriul corp din carbon, el va fi atins starea sa viitoare. Carbonul, cărbunele, corespunde la ceea ce literatura ocultă numea piatra înţelepţilor, *lapis philosophorum*. Cine cunoaşte rosicrucianismul, acela ştie ce înseamnă zicala conform căreia omul îşi va clădi din cărbune un corp transparent, asemănător diamantului, care se formează din cărbune. Acest lucru se va întâmpla.

În viitor omul va fi în stare să metamorfozeze sângele său albastru prin glandele sale limfatice, care atunci vor juca un rol foarte important, şi cu ajutorul lor să-şi plăsmuiască corpul, aşa cum o face acum cu ajutorul sângelui roşu utilizabil. Epifiza, sau glanda pineală, va fi în viitor un aparat intern care va servi la transformarea sângelui uzat în sânge utilizabil.

Ritmizarea respiraţiei este într-o strânsă legătură cu aceasta. Procesul respiraţiei ascunde de aceea viitoarea metamorfozare a organismului omenesc. În clipa în care omul îşi îndreaptă munca de transformare spre corporalitățile sale inferioare el urcă spre planuri superioare.

În al cincilea rând: Pratjahara, care înseamnă viaţa corectă, modul de a trăi corect. Omul trebuie să devină capabil să trăiască complet în interiorul sufletului; el trebuie să poată avea în sine reprezentări care să fie absolut independente de lumea exterioară. Idealul meditaţiei este să poţi deveni orb şi surd pentru ceea ce este în jurul tău.

În al şaselea rând: Dharana, sau concentrarea, adunarea gândurilor, a deveni stăpân absolut peste lumea ta de reprezentări, astfel încât omul să nu aibă niciun fel de impresii, decât cele pe care le vrea el. Când ajunge ca dintr-un şir de reprezentări să extragă una singură şi apoi să trăiască mult, mult timp în ea, acest proces, în care el adastă cu întreaga conştienţă, se numeşte Dhyana. Când s-a atins aceasta, atunci trebuie să poţi face să dispară şi această unică reprezentare, şi totuşi să rămâi conştient cu întregul tău suflet. Se păstrează forma reprezentării fără vreun conţinut. Când discipolul a ajuns aici vine momentul în care în el se poate revărsa conţinutul lumii spirituale. Aceasta se cheamă Samadi, treapta cea mai înaltă.

Prin disciplina yoga se ajunge la acelaşi nivel în evoluţia ocultă ca şi prin calea creştin-gnostică. Există şi astăzi oameni care urmează calea creştin-gnostică. Şi într-aceasta se deosebesc şapte stadii.

Primul: Spălarea picioarelor. Discipolul trebuie ca un timp foarte lung să dezvolte un sentiment foarte precis, şi să-l lase să trăiască în suflet: lui trebuie să-i devină clară legea conform căreia nicio ridicare a cuiva nu este posibilă fără împingerea în jos a altuia. Pentru *un* iniţiat există atâţia şi atâţia răufăcători. Când cineva şi-a cucerit mai multă ştiinţă şi cunoaştere, în primul rând el are datoria să se coboare şi să-i tragă după el şi pe ceilalţi. Ceea ce este valabil la om este valabil şi în natură. Planta ar trebui să-i spună pământului: Tu, pământ neînsufleţit, în smerenie – aceasta trebuie să fie dispoziţia fundamentală a discipolului – mă înclin ţie, căci ţie îţi datorez existenţa mea. – Christos însuşi ne dă un exemplu pentru aceasta în Spălarea picioarelor, care trebuie să evoce în noi sentimentul celei mai profunde smerenii. Când discipolul a ajuns să trezească în sine acest sentiment, în el apar două trăiri, un simptom exterior şi o vieţuire interioară astrală. Simptomul exterior este: discipolul are senzaţia foarte precisă că apa îi spală picioarele; el percepe starea de spălare a picioarelor. Interior, discipolul creştin vieţuieşte imaginea acestui fapt ca o viziune reală.

În al doilea rând: Flagelarea. De om se apropie dureri şi chinuri ce vor să-l răpună. El trebuie să-şi spună: Tu trebuie să înveţi să suporţi toate acestea pe picioare. După ce ai exersat suficient de mult aceasta, apar iar două simptome. Cel exterior: dureri înţepătoare în tot trupul, ca şi când ar proveni de la o biciuire. Este o dovadă că exerciţiul a acţionat până în corpul eteric. Trăirea interioară, astrală, este imaginea flagelării.

În al treilea rând: Încoronarea cu spini. Discipolul trebuie să înveţe să suporte dispreţul şi batjocura cu care este împroşcat tot ceea ce are el mai sfânt. Simptomul exterior pentru aceasta sunt dureri de cap timp de săptămâni întregi, iar interior imaginea astrală a propriei încoronări cu spini.

În al patrulea rând: Purtarea crucii şi Răstignirea. Propriul corp devine ceva străin, precum o bucată de lemn, precum crucea pe care a purtat-o Christos. Tot ce este personal trebuie să dispară cu desăvârşire. Discipolul trebuie să devină liber de corpul său, să devină complet independent de el. Interior, el vieţuieşte imaginea răstignirii, iar exterior, în locurile cicatricelor lui Christos, apar stigmatele. Rana laterală apare în partea dreaptă a pieptului.

În al cincilea rând: Moartea mistică. Aceasta este o vieţuire înaltă, o treaptă foarte înaltă, experienţa fiind una extrem de importantă. Începi să recunoşti: aspectul lucrurilor, totul, era numai iluzie. În spaţiu se revarsă un întuneric înspăimântător, întreaga lume se scufundă. Faci cunoştinţă cu un singur lucru: adevărata înfăţişare a tuturor relelor, a tuturor chinurilor şi suferinţelor acestei lumi. Aceasta este coborârea în infern. După ce ai epuizat acest episod, vine momentul în care cortina se sfâşie. Vezi acum o nouă faţă a lumii, vezi lumea din cealaltă latură.

În al şaselea rând: Punerea în mormânt. Toate lucrurile din lumea asta devin pentru discipol ca şi cum i-ar aparţine propriului său trup. El devine una cu pământul, întregul pământ devine corpul pe care îl are. Eşti pus în pământ şi pământul te acoperă.

În al şaptelea rând: Învierea şi Înălţarea la cer. Această treaptă nu mai poate fi descrisă prin cuvintele limbajului omenesc, gloria sa neputând fi nici măcar bănuită.

Vom mai expune astăzi doar schema celei de-a treia forme de iniţiere, disciplina creştin-rosicruciană, care pentru omul modern este cea mai potrivită. Abia după ce am pătruns şi această formă putem înţelege ce se întâmplă în om cu ocazia iniţierii şi ce ne descrie Ioan, sau mai bine spus autorul Evangheliei după Ioan, în Evanghelia sa. Şi calea rosicruciană are şapte trepte:

Prima	Studiul
A doua	Imaginaţia
A treia	Învăţarea scrierii oculte
A patra	Ritmul vieţii
A cincea	Corespondenţa dintre microcosmos şi macrocosmos
A şasea	Contemplarea, contemplaţia interioară religioasă în macrocosmos
A şaptea	Cucernicia, evlavia.

Aceasta este cea de a treia cale de a ajunge în vârful muntelui. Un fapt real, pe care dumneavoastră îl găsiţi descris în Evanghelia după Ioan, este coborârea Duhului asupra lui Iisus sub formă de porumbel [Nota 58]. Prin aceasta se are în vedere totodată naşterea superioară, în care este primit ceea ce se numeşte Fiul omului. Evanghelia după Ioan, în versetul 1, 18, mai ascunde ceva foarte misterios: „Pe Dumnezeu nimeni nu l-a văzut până acum vreodată; Fiul cel unu-născut, care este în sânul Tatălui lumilor, acela l-a făcut cunoscut.” Aceste cuvinte trebuie luate literal. Evanghelia după Ioan conţine o coborâre pe pământ a scrierii astrale. După cum ştiţi, pe planul astral totul apare inversat. De aceea, dumneavoastră trebuie să învăţaţi să citiţi invers.

Rudolf Steiner

TEOSOFIA, PE BAZA EVANGHELIEI DUPĂ IOAN

GA 94

CONFERINŢA a VII-a

München, 5 noiembrie 1906

Astăzi urmează să ne preocupe treptele de iniţiere ale instrucţiei oculte apusene, aşa-numită rosicruciană. Tot ceea ce se menţionează în continuare nu trebuie sub niciun fel conceput drept prescripţii generale de viaţă; aceasta nu poate fi decât sarcina aceluia care se supune absolut de bună voie acestei instrucţii şi, cu ajutorul ei, se ridică din masa generală a omenirii, pentru ca mai târziu să poată da mai departe cunoştinţele cucerite. Dacă s-a hotărât pentru urmarea discipolatului, pentru el n-ar mai trebui să existe în niciun fel posibilitatea de a adresa vreo critică acestei discipline, genului de prescripţii pe care ea le dă şi comportamentului învăţătorului ocult. El trebuie să se încreadă experienţelor instructorului. Dacă acest lucru nu îi este posibil şi nutreşte o cât de mică urmă de neîncredere sau nemultumire fată de învăţătorul lui, atunci este mai bine să taie legătura între el şi învăţător. Căci numai o simpatie bazată pe încredere, o înclinaţie spre a recunoaşte autoritatea învăţătorului pot realiza relaţia justă faţă de învăţător şi îl pot ajuta pe discipol. Oricând discipolul are libertatea să părăsească instrucţia ocultă. Dacă vrea însă să se supună ei, atunci trebuie să-i fie clar că regulile respective sunt toate extrase dintr-un adevăr bine întemeiat şi date în sensul celor mai înalt evoluate individualităţi, pe care noi trebuie să le privim drept mari învăţători ai omenirii, şi că numai dacă urmează aceste reguli poate înainta. Trebuie, de asemenea, să-i fie clar că sute de oameni înaintea lui au verificat şi au urmat cu succes calea având aceste indicaţii.

În fiecare dintre cele trei căi discutate de noi, raportul discipolului faţă de învăţător este diferit. În disciplina yoga raportul dintre discipol şi guru este foarte strict: condiţia indispensabilă este o supunere absolută şi deplină faţă de guru. Pentru că la adoptarea căii indiene discipolul încă nu se orientează în lumile superioare, este necesar ca el să fie condus de gurul său personal.

În discipolatul creştin raportul este altul. Aici învăţătorul este îndrumătorul spre marele guru, spre Christos Iisus. Pentru discipol este neapărat necesară o legătură personală, un raport afectiv personal cu Christos Iisus. Dacă nu poate crede din toată forţa sufletului în Christos Iisus şi în ceea ce a făptuit El pentru omenire, discipolul nu poate urma calea creştină.

La disciplina rosicruciană raportul este cel mai liber şi mai uşor. Învăţătorul este prietenul credincios, conducătorul discipolului său în cadrul limitelor mai înguste ale trăirilor oculte ale acestuia. El nu se interesează de viaţa sa, are încredere în el şi îi lasă deplina libertate. Niciodată nu există o constrângere sau un ordin, ci doar un sfat. Un raport de încredere prietenesc între învăţător şi discipol este însă necesar să existe aici. Fără acesta disciplina ar rămâne în domeniul manasicului, fără el nu ar putea fi nicidecum implantat Budhi. În disciplina ocultă este necesară forţa realizată prin existenţa raportului de încredere. Fără ea nu pot fi deşteptate forţele care dormitează în discipol.

S-ar putea crede, întrucât calea rosicruciană indică drept primă treaptă studiul, că această disciplină nu ar fi pentru oricine. Acest lucru nu este totuşi corect; ea este aici pentru orice om, chiar şi pentru cel mai simplu. Căci prin studiu se înţelege o teosofie populară şi tot ceea ce dumneavoastră puteţi auzi şi citi aici în aceste conferinţe sau în scrierile spiritual-ştiinţifice, ale mele sau ale altora; acestea sunt deja un astfel de studiu. Este învăţătura ocultă elementară care i se dă omului. Prin ea omul trebuie să se elibereze de prejudecăţile vieţii, de sugestia ştiinţei, care îl stăpâneşte complet şi care deja a pricinuit mult rău, care îi barează privirea lipsită de prejudecăţi în deplină libertate, calea către lipsa de prejudecăţi pe care el trebuie să o găsească pentru a avea o judecată clară. În apus, gândirea liberă nu se mai foloseşte; aici totul este sugestie, dogmă prestabilită prin forţă şi autoritate. Această influenţă de tip sugestiv există chiar şi în noţiunile simple: sugestia venită prin savanţi, sugestia prin ştiinţă, sugestia ce porneşte de la fiecare individ. Viaţa noastră modernă este dominată de familie, de relaţiile reciproce dintre sexe. Teosoful trebuie să pătrundă însă mai profund în gândirea pregătitoare, logică, lipsită de senzualitate şi senzorialitate. El trebuie să se adâncească pe cât posibil în astfel de cursuri de gândire. Cele două scrieri, ***Adevăr şi Ştiinţă*** şi ***Filosofia libertăţii*** au fost scrise de mine în acest scop, pentru educarea acestui fel de gândire, pentru adâncirea în astfel de procese de gândire. Este mai puţin important dacă înţelegi conţinutul respectiv, important este să trăieşti în aceste cursuri de gândire. Este necesară o gândire liberă, ascuţită, raţională, întrucât ea conferă discipolului o anumită independenţă, însă această gândire este şi un îndrumător sigur pentru lumile superioare. În diverse lumi ne întâmpină de fiecare dată altceva, ceva nou; factorul comun în toate aceste lumi rămâne acelaşi, şi el este gândirea. Pretutindeni avem alte percepţii, alte trăiri, însă logica este în toate aceeaşi. Acest lucru se schimbă doar pe planul Budhi [Nota 59]. În discipol apare acum o modificare importantă: gândurile sale se extind, cuprind alte cercuri cosmice. Gândurile obişnuite, gândurile pe care le are omul aici, nu sunt ceva mental [Nota 60], ele se referă doar la planul fizic. Ele nu sunt decât imaginile-umbră ale realităţii mentale. Acum el se apropie de realitatea lor.

După studiu urmează imaginaţia. Fiecare trebuie să o cunoască, să o exercite o dată. Treptat, omul se eliberează de privirea senzorială searbădă a lucrurilor. El va încerca să vadă în ele doar expresia a ceea ce se află îndărătul lor, şi va începe să observe lumea în sens goethean, conform zicalei: „Tot ce e trecător e doar un simbol.” [Nota 61] Discipolul trebuie să exerseze sistematic acest mod de gândire. Lucrurile trebuie să devină pentru el simboluri. Dacă privim un trandafir, el va fi pentru noi simbolul unei anumite forme de frumuseţe, brânduşa de toamnă, iarăşi, simbolul unei uşoare izolări melancolice în sine.

Şi tot aşa, la baza fiecărui lucru există o semnificaţie. Lucrurile sunt, aşadar, simboluri în realitate. Întreaga lume sensibilă este o iluzie, lumea spirituală este realul. Între oameni şi lumea spirituală trebuie să existe şi să se tindă spre o interacţiune, spre un schimb reciproc. Imaginile noastre mentale, viaţa noastră sufletească noi trebuie să le menţinem într-o stare fluidă, să nu le închidem în forme rigide. Când ai avansat în aşa măsură încât toate lucrurile îţi curg uşor prin suflet, ajungi treptat în situaţia de a avea experienţe de genul celor descrise în cartea ***Cum se dobândesc cunoştinţe despre lumile superioare?*** Astfel, dintr-o plantă se ridică o flacără de culoare albastră, din lucruri se ridică oarecum diverse proprietăţi ale lor, inundând spaţiul.

În al treilea rând trebuie să înveţi scrierea ocultă. Aceasta ne ajută să înşirăm în mod corect, precum mărgelele pe o aţă, multiplele

fenomene care apar. Scrierea ocultă nu este o invenţie arbitrară a cuiva, ci reprezintă curenţii care străbat lumea. Un lucru care joacă un mare rol în realitatea spirituală sunt două spirale răsucite una în alta, formând un vârtej. La rădăcina nasului se află în stare de germene floarea de lotus cu două petale, care în viitor se va dezvolta şi va deveni un organ de percepţie superioară. Acestui organ eteric îi corespunde, de asemenea, şi semnul de vârtej. Semnul este asemănător cu simbolul constelariei Racului, în care s-a aflat Soarele în perioada de debut a rasei atlanteene. În calendare mai există încă acest semn şi alte semne ale constelaţiilor zodiacale. Un semn foarte important în scrierea ocultă este caduceul lui Mercur cu şarpele încolăcit pe el. El este forma originară a consoanei S. Cine cunoaşte scrierea ocultă poate chema semnele respective sub formă de gânduri; în anumite cazuri el poate avea apoi putere asupra celorlalţi. În Evanghelia după Ioan 8, 3-11, unde este vorba despre Christos şi femeia adulteră, se spune: Christos scria cu degetul pe pământ semne ale scrierii oculte, pentru a produce în mulţimea celor care acuzau femeia formele de gânduri juste şi pentru a-i determina să aleagă fapta justă pentru clipa respectivă. „Cine este fără vină să arunce primul piatra asupra ei." Christos încredinţează greşeala ei karmei, justiţiei compensatoare. Christos voia să spună: Fiecare faptă are în ea răsplata sa. „Mergi, şi de acum să nu mai păcătuieşti." O instrucţiune pentru a vedea aceste semne oculte o primeşte Moise în convorbirea sa cu Dumnezeu (Cartea a II-a a lui Moise – Exodul –, 3 şi 4). Prin ea Moise face cunoştinţă cu scrierea ocultă şi este dotat cu puterea care îl ajută să-şi împlinească misiunea. Faptul că a trebuit să-şi arunce toiagul, care a devenit şarpe, aceasta înseamnă că el a învăţat scrierea ocultă.

Să ne reprezentăm un vârtej, şi să ne imaginăm cele două părţi ale lui în roşu şi albastru. Reţinem această reprezentare şi o îndreptăm spre inima proprie sau spre o inimă străină. Vom observa cei doi curenţi eterici ce stau la baza sângelui roşu şi sângelui albastru.

În al patrulea rând avem ritmul de viaţă. Pe el se bazează întreaga viaţă superioară. Natura şi Cosmosul cunosc numai legi ritmice. Orbitele astrale, fiecare floare, însăşi viaţa interioară a animalului cunosc un ritm exact. V-aţi putea imagina cumva o viorea care înfloreşte în luna august în loc de martie? În natură, pretutindeni există ritm. Însă cu cât ne apropiem mai mult de om cu atât ritmul se transformă în haos. Un adevărat noroc că copiii noştri mai au un orar săptămânal la şcoală. Omul trebuie să-şi impună singur un anumit ritm, să-şi creeze un nou Cosmos. Acest lucru se face prin acţiuni repetate zilnic, prin meditaţii făcute la o anumită oră a zilei, chiar şi printr-o reglare a procesului respiraţiei.

A cincea etapă este corespondenţa dintre macrocosmos şi microcosmos. Omul începe să se cunoască pe sine cu adevărat abia atunci când descoperă în sine ceva ce corespunde unei realităţi din macrocosmos. De unde poate şti omul când s-a desprins Soarele de Pământ? El poate afla acest lucru dacă se adânceşte în interiorul ochiului său. Un alt moment este cel în care omul a început să-şi spună sieşi Eu. Acest lucru s-a întâmplat în Atlantida pe vremea străvechilor semiţi, atunci când un anumit punct din capul fizic s-a suprapus cu un altul din capul eteric. Pământul era încă acoperit de o ceaţă groasă, iar anumite condiţii din afara şi din interiorul omului au corespuns reciproc. Un exerciţiu important constă în aceea că discipolul se concentrează pe un anumit loc dintre sprâncene şi se dedică unei reprezentări pe care i-o dă învătătorul său.

Într-o a şasea treaptă, contemplaţia, discipolul iese din sine şi îşi extinde conştienţa asupra întregii lumi. Sinea superioară este în afara noastră, noi trebuie să o căutăm în toate fiinţele, căci toate suntem noi. Ea vorbeşte şi din Jupiter şi din Venus. Există teosofi care nu vor să caute divinul decât în ei. În realitate, ceea ce vorbeşte din ei este personalitatea inferioară. Un astfel de teosof se plimba cândva în sus şi în jos şi repeta mereu: Eu sunt Atman, eu sunt Atman. – Acesta era singurul lucru pe care îl ştia. Această clocire în tine însuţi nu duce la nimic. Noi suntem toate şi noi trebuie să ne adâncim în toate fiinţele. Adâncirea în interiorul propriu nu este decât o cale ocolitoare într-acolo.

Dacă ai ajuns atât de departe încât să poţi să te adânceşti în toate fiinţele ai ajuns la treapta a şaptea, cucernicia. Întreaga fiinţă a Cosmosului primeşte o fizionomie spirituală. Tot ceea ce omul vede în jurul său devine expresia a ceva superior. După cum lacrimile nu sunt doar nişte picături sărate având o anumită compoziţie chimică, ci expresia unei trăiri sufleteşti, tot aşa pătura vegetală a pământului este expresia sufletului pământului, care este o realitate. Unele flori ne apar ca nişte ochi ce privesc prietenos, altele ca nişte lacrimi ale spiritului pământului, care plânge datorită tristeţii ce domneşte în Cosmos. Este foarte adevărat ceea ce Goethe îi pune să spună pe Spiritul pământului:

> În valul vieţii şi-al faptei durez, [Nota 62]
> Mă ridic şi cobor,
> Pretutindeni în toate lucrez.
> Naştere sunt şi mormânt,
> O veşnică mare,
> Mereu schimbătoare lucrare,
> Viaţă în toate arzând
> Pe pământ şi-n văzduh –
> La războiul în freamăt al vremii
> Dumnezeirii îi ţes viu veşmânt.

Am luat cunoştinţă astfel de osatura disciplinei rosicruciene. Cărei discipline vă dedicaţi dumneavoastră, asta este mai puţin important. Puteţi să vă dezvoltaţi forţele sufieteşti şi să dobândiţi cunoştinţe despre lumile suprasensibile pe toate cele trei căi. Este bine însă dacă la alegerea căii ţineţi cont pe ce parte vă aflaţi deja la baza muntelui pe care vreţi să-l urcaţi.

Ce obţine discipolul când iniţierea l-a dus până acolo sus, în vârf? Obţine ceva foarte real. Amintiţi-vă puţin descrierea entităţii omeneşti. Pe vremea lui Christos Iisus majoritatea oamenilor îşi dezvoltaseră o parte a corpului astral, o parte a corpului eteric. În ce-l priveşte pe iniţiat, situaţia era alta. Ce trebuia acesta să dezvolte, înainte de a fi admis pentru iniţiere? El trebuia să fi terminat de transformat întregul său corp astral. În corpul său astral nu mai exista nimic pe care să nu-l fi stăpânit. În general pasiunile îl stăpânesc pe om şi nu omul stăpâneşte pasiunile. Omul, dacă vrea să devină discipol spiritual, trebuie să-şi domine poftele şi pasiunile. Apoi el trebuie să înceapă să lucreze la corpul său eteric, trebuie să-şi metamorfozeze însusirile temperamentale până într-atât încât să-şi poată modifica în mod constient

corpul său astral, trebuie să-şi metamorfozeze imaginile temperamentale până într-atât încât să-şi poată modifica în mod conştient mişcările, mersul, scrisul etc. Nu este vorba deci doar de a deveni moral, ci trebuie să devii un cu totul alt om.

Dacă întregul corp astral a fost prelucrat de Eu, el devine Manas, Sine spirituală, se metamorfozează în Sine spirituală. Metamorfozarea corpului eteric înseamnă Budhi, el devine Spirit al vieţii. – Dacă iniţiatul începe să lucreze la metamorfozarea corpului fizic, el ajunge să influenţeze planetele şi se transformă pe sine în centru al forţelor cosmice; el dezvoltă atunci în sine Atman, pe Tatăl, Omul-spirit.

Prima dată omul depune o muncă inconştientă pentru transformarea corpului său eteric şi a corpului său astral. Aceasta se realizează în cursul evoluţiei generale a omenirii. Chela începe să-şi ia în propriile mâini această muncă. Printr-un exerciţiu neîntrerupt ajungi la un moment dat să metamorfozezi întregul corp astral. Atunci tot ceea ce există în corpul astral se poate imprima în corpul eteric. Acest lucru trebuie să se întâmple abia atunci şi nu mai înainte, căci altminteri ar apărea acolo nişte însuşiri rele. Cele dobândite trec apoi împreună cu corpul cauzal [Nota 63] prin toate încarnările. Eternizarea, reînvierea celor conţinute de corpul astral este un proces extrem de important. Pe acestea el nu le poate arunca, de ele nu se poate debarasa în nicio Kamaloca, ci le poartă în sine pentru totdeauna. De aceea, purificarea prealabilă este foarte necesară.

În vechea iniţiere, imprimarea conţinutului corpului astral în corpul eteric se făcea aducându-l pe discipol într-o criptă, unde acesta era aşezat într-un fel de coşciug. Uneori el mai era legat de un fel de cruce şi transpus într-o stare de letargie, în care corpul eteric ieşea din corpul fizic simultan cu corpul astral. Ceva asemănător, şi anume ieşirea unei părţi a corpului eteric din corpul fizic, se întâmplă la amorţirea unui mădular al corpului; se poate vedea atunci partea respectivă a corpului eteric atârnând în afara corpului. Iniţierea în sine o facea un iniţiat de grad deosebit de înalt. Se mai făceau şi alte multe lucruri acolo, după reguli prestabilite. Un astfel de somn era ceva diferit de ceea ce înseamnă un somn obişnuit. În aşa-zisul coşciug rămânea pe loc doar corpul fizic, iar corpul eteric şi corpul astral ieşeau afară; era, aşadar, un fel de moarte. Această punere în libertate a corpului eteric era necesară, căci numai atunci corpul astral se poate imprima în corpul eteric. Această stare dura trei zile şi jumătate. Când novicele era dirijat apoi de către hierofante din nou spre corpul fizic, lui i se mai întipărea o ultimă formulă, prin care se trezea. Aceste cuvinte erau: „Eli, Eli, lama sabahtani!” [Nota 64], ceea ce înseamnă: „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, de ce m-ai părăsit!” În acelaşi timp, în faţă îi strălucea o anumită stea, Sirius în inițierea egipteană. Acum el devenise un om nou. Dintr-un motiv bine precizat corpul astral, complet spiritualizat, era numit acum cu un nume cu totul special: „feciorelnic”, „Fecioara Sophia” era numit acest corp astral. Corpul eteric, care primeşte ceea ce poartă în sine Fecioara Sophia, era numit „Duhul Sfânt”. Iar ceea ce rezulta din unirea celor doi, acesta era „Fiul omului”. Buna Vestire şi Naşterea lui Iisus din Nazaret au la bază aceste conținuturi misteriale.

Această trăire interioară s-a mai reprezentat simbolic şi printr-un porumbel, care pluteşte ca Duh Sfânt deasupra unui pocal. Acest moment este descris în Evanghelia după Ioan în capitolul 1, versetul 32: „Şi a mărturisit Ioan zicând: Am văzut Duhul coborându-se din cer ca un porumbel şi a rămas peste EL.” Dacă vă imaginați aceasta vieţuită pe plan astral, aveţi un eveniment real. Cel care a avut voie să transpună în mod exemplar în lumea fizică, în afara Misteriilor, aceste mari probleme acela a avut dreptul să iniţieze, ca iniţiator, şi pe alţii. Evanghelia după Ioan 11, 1-45, Învierea lui Lazăr, nu este altceva decât o iniţiere întreprinsă asupra lui Lazăr.

Nu putem aborda suficient de profund Evanghelia după Ioan. La fel şi atribuirea numelor este ceva extraordinar de important. Atribuirea numelor despre care se vorbeşte în Biblie este conformă ființei interioare a oamenilor. Un exemplu în acest sens sunt numele celor doisprezece apostoli. Ele fac trimitere la relația dintre ei şi Domnul, Christos, care este capul şi are drept semn Berbecul sau Mielul. Ioan înseamnă cel ce vesteşte Budhi. Omul poate fi împărţit în douăsprezece părţi, omul întreg este o sumă de doisprezece. Omul, aşa cum este el în prezent, a luat naştere treptat. De fiecare dată când Soarele intra într-o nouă constelaţie, în om lua naştere un organ nou. De exemplu, când Soarele se afla în semnul Leului s-a format inima. Când omul urcă pe o treaptă superioară, include în sine un suflet-grup. Aceste părţi ale omului dumneavoastră le regăsiţi în numele celor doisprezece apostoli, ele sunt încifrate în acestea. Cei doisprezece apostoli sunt în trupul colectiv al lui Christos ceea ce sunt cele douăsprezece componente fiinţiale ale omului într-un corp obişnuit. Partea care reprezintă Eul, în care domneşte egoismul, care îi aduce moartea lui Christos, este numită Iuda Iscarioteanul. La această atribuire a numelui s-a mai adăugat faptul că el ţinea punga cu bani, care simbolizează principiul inferior al avidității.

Importanţa acestei atribuiri de nume o puteţi vedea şi din faptul că însuşi cel care, în marele plan cosmic, este reprezentantul spiritual al evoluţiei omenirii primeşte numele de „Fiu al omului”. Tatăl său este „Spiritul sfânt” şi mama sa „Fecioara Sophia”. Şi iarăşi puteți găsi aceasta în Evanghelia după Ioan 19, 25-27, în scena de sub cruce: „Femeie, iată, acesta este fiul tău!” „Iată, aceasta este mama ta!” Autorul Evangheliei după Ioan, ucenicul pe care însuşi Christos l-a iniţiat, a luat înţelepciunea la sine şi a scris Evanghelia după Ioan, ce conţine înţelepciunea creştinismului.

Aceste lucruri nu avem voie să le uităm. Ele sunt în acelaşi timp realități, însă, ca atare, sunt expresia unor legături spirituale profunde.

Rudolf Steiner

FILOSOFIA LIBERTĂŢII

TRĂSĂTURI FUNDAMENTALE ALE UNEI CONCEPŢII MODERNE DESPRE LUME

GA 4

„Filosofia libertăţii" a fost publicată în limba română într-un singur volum, împreună cu:
Linii fundamentale ale unei teorii a cunoaşterii în concepţia goetheană despre lume
şi ***Adevăr şi ştiinţă***

Traducere după:
«Die Philosophie der Freiheit. –
Grundzüge einer modernen Weltanschauung –
Seelische Beobachtungsresultate nach naturwissenschaftlicher Methode»
Editura Rudolf Steiner, Dornach / Elveţia 1987
GA 4

Pentru realizarea acestei ediţii s-au utilizat traduceri făcute de
Constantin Oarcea, Ioan Ionaşiu, Iustin Iustian,
Doina Frumuzache, Delia Popescu

În final textele au fost lectorate, colaţionate şi stabilite de
Sorin Ţigăreanu şi Agenor Crişan

©1996 Toate drepturile asupra prezentei traduceri sunt rezervate
EDITURII TRIADE

EDITURA TRIADE
Str. Cetăţii Nr. 9
400166 Cluj Napoca

Tel/Fax: 021.240.13.17
Mobil: 0740.216.020; 0745.086.007
edituratriade@yahoo.com

ISBN 973919611x

COPERTA IV

Din îngrijirea ***Operelor lui Goethe de ştiinţe ale naturii***, pentru ediţia "Literatura naţională germană", Rudolf Steiner a putut desprinde ***Liniile fundamentale pentru o teorie a cunoaşterii*** ce poate proveni din concepţia despre lume a lui Goethe. În felul acesta, procesului de cunoaştere i se deschide calea dinspre lumea simţurilor către cea spirituală. Concepţia filosofică a lui Steiner se constituie ca un edificiu de idei unitar, de sine stătător, cu referire la Fichte, la care problema Eului ocupă locul central [***Adevăr şi ştiinţă***]. În lucrarea ***Filosofia libertăţii*** procesul de cunoaştere va fi tratat pornind de la conceptul de intuiţie, în relaţie cu principiile etice.

ISBN 973-9196-02-0
ISBN 973-9196-09-8
ISBN 973-9196-10-1
ISBN 973-9196-11-x

CUPRINS

Prefaţă la noua ediţie [1918]

ŞTIINŢA LIBERTĂŢII

I. Acţiunea conştientă a omului

II. Impulsul fundamental către cunoaştere

III. Gândirea în slujba conceperii lumii

IV. Lumea ca percepţie

V. Cunoaşterea lumii

VI. Individualitatea omenească

VII. Există limite ale cunoaşterii?

REALITATEA LIBERTĂŢII

VIII. Factorii vieţii

IX. Ideea de libertate

X. Filosofia libertăţii şi monismul

XI. Finalitatea universală şi finalitatea vieţii (Determinarea omului)

XII. Fantezia morală (Darwinism şi moralitate)

XIII. Valoarea vieţii (Pesimism şi optimism)

XIV. Individualitate şi specie

ULTIMELE PROBLEME

Consecinţele monismului

Primul apendice

Al doilea apendice

Indicaţii ale editorului

Note

Biografie cronologică RUDOLF STEINER

Ediţia operelor complete ale lui Rudolf Steiner

Rudolf Steiner

TEOSOFIA, PE BAZA EVANGHELIEI DUPĂ IOAN

GA 94

CONFERINŢA a VIII-a

München, 6 noiembrie 1906

În aceste conferinţe am luat cunoştinţă cu modul de înălţare a omului spre vârful cunoaşterii şi înţelepciunii. V-am arătat că în Misterii deseori, cu ocazia iniţierii, se producea un fel de prefigurare, de prevestire a evenimentului din Palestina. Durata ceremoniei de iniţiere era prevăzută să dureze trei zile. Adesea, novicii care erau iniţiaţi au pătruns în ceea ce se numeşte Misteriu. Cei deşteptaţi găseau în ei înşişi pe omul superior. Cel ce priveşte în lumile superioare este fericit (germ. *selig*), adică este pătruns cu suflet (germ. *Seele*). Acum a trebuit să devină fericit cel care crede şi nu vede. A venit momentul în care ceea ce mai înainte se petrecea în sufletul unui individ în cadrul Misteriilor să se petreacă pe scena istoriei, în faţa ochilor omenirii. Pentru a înţelege aceasta să vorbim mai întâi despre efectele iniţierii.

Omul de rând care, obosit după toată truda şi munca de peste zi, se cufundă noaptea în somn se află într-o stare asemănătoare plantei. El nu mai simte nimic, nu mai ştie nimic despre sine. În acest timp corpul astral lucrează asupra corpului fizic pentru a-i regenera forţele consumate. Când omul are încă un ecou al vieţuirilor în corpul eteric şi corpul fizic din timpul nopţii, spunem că somnul i-a fost animat de vise. De cele mai multe ori însă, la oamenii de factură medie, aceste imagini rămân confuze şi neinteligibile în amintire.

Pentru discipol situaţia este alta. Noi deosebim trei stări de conştienţă: conştienţa clară de zi, conştienţa de vis şi somnul fără vise. Când discipolul începe să devină conştient de ce se întâmplă cu corpul său astral în timpul somnului el trebuie să vieţuiască mai întâi faptul că visele pot fi revelaţii dintr-o lume superioară. Omul are acum două conştienţe; în timpul somnului conştienţa de Eu şi conştienţa astrală sunt întrerupte. Dacă se fac un timp mai îndelungat exerciţiile corespunzătoare, în cele din urmă apare ceea ce se cheamă continuitatea, conştienţa continuă. Ea se face simţită în mod treptat. La început, când se trezeşte, discipolul are senzaţia unui înnotător care iese din apă şi îşi aminteşte nişte lucruri ce nu se întâmplă niciodată pe Pământ. Din marea lumii astrale se ivesc încontinuu detalii noi. Această capacitate de percepţie şi de amintire a discipolului se dezvoltă la început foarte lent. Mai târziu el realizează că conştienţa diurnă trece de la conştienţa de veghe la conştienţa continuă. Tot ceea ce a perceput în timpul nopţii, lumea în care a trăit şi evenimentele ei, el le poate aduce acum în această lume fizică. Pentru el începe perioada în care fiecare plantă devine expresia unei entităţi spirituale a pământului, un mădular adevărat al unui mare Spirit al pământului. Ca om pământesc el este cetăţean al acestei lumi, iar ca om spiritual cetăţean al unei lumi spirituale. În sufletul său trăiesc şi ţes curenţi spirituali, fiinţe spirituale, care apar acum şi îi devin conştiente. Conştienţa sa creşte împreună cu cea a celorlalţi oameni.

Imaginaţi-vă Pământul ca pe o fiinţă conştientă. Dumneavoastră toţi veţi ajunge cândva la această conştienţă pământească. O comparaţie adevărată ar fi să spunem că omul şi conştienţa sa sunt o reflectare a unei conştienţe mari a Pământului. Este o iluzie să crezi că omul are o conştienţă şi că ea îi este proprie doar lui. Omul este abia pe cale de a deveni una cu Pământul şi cu conştienţa acestuia, deci de a deveni un fiu al Pământului, aşa cum este Chela, într-o mare măsură. Reprezentantul acestei unice şi mari conştienţe pământeşti este Christos Iisus. El a reprezentat, în postura de Cuvânt devenit carne şi sânge, conştienţa pământească şi a omenirii, la care cândva toţi oamenii se vor înălţa. Christos Iisus, ca Primul născut, este cel care ne conduce spre viaţă, lăsând să treacă această viaţă spre ceilalţi oameni şi făcând apoi ca ei să atingă mai repede această stare. Ceea ce se spune despre Christos, că a atârnat pe cruce, că a îndurat această suferinţă şi altele înainte, relatate de Evanghelia după Ioan, exprimă faptul că cel care a suferit toate acestea poartă în pieptul său conştienţa Pământului.

Întreaga Evanghelie după Ioan vorbeşte într-un limbaj imaginativ ciudat. Să luăm un exemplu. Ce înseamnă: discipolul pe care Domnul îl iubea? – Imaginaţi-vă că autorul Evangheliei după Ioan spune despre el însuşi „pe care Domnul îl iubea”, „care stătea la pieptul lui Iisus”. Acest discipol este reprezentantul exterior al inimii. În spiritul ei, Evanghelia după Ioan trebuie privită în ambele sensuri.

Să luăm capitolul 13: Spălarea picioarelor. Ce semnifică această spălare a picioarelor? Omul este o fiinţă dublu ancorată, este o fiinţă duală: cu capul este îndreptat spre soare, cu picioarele este îndreptat spre pământ (13, 1-20). Ce trebuie să mai devină curat la om? Partea aferentă pământului, aceea mai trebuie purificată de către reprezentantul omenirii desăvârşite (13, 8-10). Petru, care înseamnă stâncă, este partea îndreptată spre pământ. Pentru ca şi ea să devină curată, ea trebuie să fie spălată de către Christos. De aici şi cuvintele lui Christos: „Dacă partea ta pământească nu va fi spălată, nu vei avea parte de mine.” La răspunsul lui Petru: „Doamne, nu numai picioarele, ci şi mâinile şi capul”, Christos îi spune: „Cine este spălat nu trebuie să-şi mai spele decât picioarele, căci este tot curat. Şi voi sunteţi curaţi, însă nu toţi.” Christos ştia bine cine urma să-i aducă moartea: Iuda Iscarioteanul, reprezentantul principiului egoist.

Şi, în continuare, versetul 18: „Cel care mănâncă pâinea mea, acela mă calcă cu picioarele.” Cum poate Iisus, El, care are conştienţa întregului Pământ şi care simte Pământul ca pe propriul Său trup, să spună aceste cuvinte? El o poate spune. Transpuneți-vă în conştienţa Pământului aşa cum v-aţi transpune în conştienţa unui om. Dacă Pământul ar avea o conştienţă, el i-ar spune omului: „Cel care mănâncă pâinea mea, acela mă calcă cu picioarele.” Christos are această conştienţă, Christos, ca reprezentant al întregii conştienţe pământeşti, are voie să spună asta.

Ce se va împlini când acea iubire, pe care el a transpus-o exemplar în viaţă, se va extinde cândva în întreaga omenire şi când toţi oamenii vor deveni fraţi? Un lucru va fi aici ca prototip. Oamenii şi-au împărţit bunurile pământului între ei, însă un lucru nu poate fi împărţit: Acesta este învelişul exterior al pământului, atmosfera terestră. Şi aşa cum această „cămaşă” a pământului nu poate fi împărţită, la fel şi bunurile vor fi în viitor în comun. Acest lucru este exprimat, de asemenea, simbolic la Răstignirea lui Christos prin împărţirea hainelor sale între ostaşi (19, 24). Cămaşa lui Christos Iisus, ca înveliş al conştienţei pământeşti, este dintr-o bucată şi nu este cusută. Haina de deasupra, ce este împărţită în patru părţi, reprezintă prin această împărţire cele patru continente principale, cămaşa dintr-o bucată este atmosfera ce nu poate fi divizată. Sublimul, care este imanent creştinismului, latura morală şi spiritual-cosmicul, exprimate atât de grandios în Evanghelia

după Ioan, reies din faptul că în toate exprimările, în toate manifestările lui Christos Iisus se indică acelaşi lucru: în viitor se va trăi aşa cum ne-a arătat Christos Iisus.

Ceea ce a făcut Christos Iisus atunci când a împlinit cuvântul: „Eu sunt pâinea vieţii" (6, 48), această hrănire a celor cinci mii, nu reprezintă doar un eveniment petrecut în prezentul de atunci, ci un eveniment de importanţă durabilă, profundă. Pământul este corpul lui Christos Iisus: cele câteva grăunţe, discipolii, vor fi multiplicate. Prin aceste lucruri este mare creştinismul, prin faptul că partea fizică şi cea morală se acordă într-un mod atât de minunat. Cel mai minunat monism este redat în creştinism în felul arătat de Ioan.

De asemenea nu există nicio contradicţie între creştinism şi karmă. Creştinismul a apărut într-un moment în care avea ceva de oferit omenirii bolnave, pe moarte. El a adus atunci viaţă, şi încă mai trăieşte şi acum. Înaintea creştinismului a fost o perioadă în care doctrina despre reîncarnare era un bun general-omenesc. Omul privea viaţa sa prezentă doar ca ceva trecător: sclavul egiptean, care avea parte de soarta cea mai dură, se pleca adânc şi îşi spunea: Este o existenţă între multe altele. În aceasta găsea el consolare, speranţă şi forţă pentru prezent şi viitor. El îşi spunea: Viaţa mea este acum întunecată, mai târziu se va lumina. – Sau: Aceasta mi-am atras-o prin vina mea proprie, acum o voi duce şi o voi face mai bună.

Printre popoarele care trăiau atunci într-o cultură exterioară primitivă, servindu-se de cele mai simple unelte, găsim o cultură spirituală înaltă. Pe atunci omul nu era încă atât de ataşat de pământ. Pentru aceasta el trebuie mai întâi educat. Cucerirea lumii materiale, tot ceea ce avem noi astăzi în jurul nostru, n-ar fi fost posibil dacă omul n-ar fi învăţat să iubească pământul. A fost nevoie de aceea ca să-i fie abătută privirea de la vieţile sale pământeşti repetate. Faptul că pentru o perioadă s-a pus în centru viaţa *unică* reprezintă o pedagogie creştină înţeleaptă. Acest lucru trebuia să fie astfel pentru ca adevărul reîncarnării să-i fie redat mai târziu omului pe o treaptă superioară. De aceea în cuvântările sale pentru popor Christos nu vorbeşte despre aceasta, o face însă în cercul intim al discipolilor săi, cărora le spune despre existenţa karmei.

În lumea morală totul se întâmplă conform legăturii dintre cauză şi efect, iar îndreptarea ţine de ceea ce este săvârşit prin intermediul celei mai profunde şi mai pure fiinţe pământeşti. Tot ceea ce a făcut omul este înscris în scrieri oculte, în Cronica Akasha. Când odată, în viitor, ea va fi înţeleasă nu va mai exista pedeapsă lumească. Felul în care va funcţiona justiţia în viitor este arătat de Christos în capitolul 8, versetele 1-11 din Evanghelia după Ioan: Este vorba despre episodul adulterei. Ceea ce spune şi face acolo Christos vrea să arate că în Cronica Akasha a pământului este înscris tot ceea ce a făcut omul. Pronunţarea sentinţei este încredinţată direct legii karmei, ce se împlineşte prin ea însăşi, Christos însuşi este conştienţa vie a Cronicii Akasha a pământului. De aceea judecata îi este încredinţată lui de către Tatăl, şi el are putere să ierte păcatele şi să le ia asupra sa (5, 21-23): „Căci după cum Tatăl scoală pe cei morţi şi le dă viaţă, tot aşa şi Fiul dă viaţă celor ce voieşte. Căci Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului, ca toţi să cinstească pe Fiul precum cinstesc pe Tatăl. Cine nu Îl cinsteşte pe Fiul, nu Il cinsteşte nici pe Tatăl care L-a trimis."

În Christos trăieşte întreaga karmă pământească a oamenilor, el este întruparea vie a karmei pământului. De aici provine învăţătura creştinismului despre raportul personal, viu al omului cu Christos, care dă totodată conştienţa că Christos iartă păcatele, că într-un fel sau altul compensarea trebuie căutată în Christos Iisus. Mântuirea, salvarea, trebuie căutată în el, el reprezintă justiţia pământească. Studiind în felul acesta Evanghelia după Ioan şi adâncindu-vă mereu şi mereu în ea pentru a o pătrunde mai mult, cel puţin în acea parte pe care o puteți înţelege teosofic, veţi ajunge să înţelegeţi orice frază din ea.

Omul urcă încet spre conştienţa superioară. La început el încă mai deosebeşte: *pe mine* mă doare, *eu* mă bucur. Dacă omul a depăşit această etapă urcă, prin iniţiere, o treaptă mai sus, de la conştienţa fizică de zi cu zi la conştienta astrală, în care lumea astrală îi apare într-un fel de tablouri vii. În înţelepciunea orientală se deosebesc cinci astfel de trepte de conştienţă. Prima este conştienţa fizică obişnuită = Jagrata; cea de-a doua, conştienţa de vis = Swapna; cea de-a treia conştienţă, conştienţa devachanică = Sushupti; a patra este conştienţa Turija; a cincea, conştienţa Nirvana.

Pe prima şi cea de-a doua treaptă nu se poate face deocamdată altceva decât să-ţi aminteşti cele trăite în somn; aici nu ai încă cunoaşterea care intervine pe treapta a treia, cea a conştienţei devachanice. Această treaptă se încheie după ce discipolul vieţuieşte, în afară de lumea astrală, şi lumea pur spirituală. Dacă prin aceasta îşi poate umple conştienţa diurnă şi poate vedea astfel lumea străbătută şi îmbibată cu spirit, el a atins treapta Turija. Dacă ajunge să perceapă esenţa originară a lumii, el a atins Nirvana.

Când Christos spune: „Eu sunt înainte ca să fi fost Tatăl Avraam", El indică faptul că în El trăieşte o conştienţă superioară. Când mulţimea vrea să-L omoare cu pietre, El „iese afară din templu" (8, 58, 59), ceea ce înseamnă că se ridică la o conştienţă la care urmăritorii lui nu au acces.

Cel care se ridică la o conştienţă superioară trebuie să-şi purifice toate componentele fiinţiale şi să arunce afară tot ceea ce-l trage în jos. În rasa a şasea, din templul corpului vor fi eliminate mentalitatea de zaraf, spiritul de comerţ şi speculă, aviditatea după bani. Acesta este sensul curăţirii templului şi totodată un simbol pentru viitorul omenirii. După alungarea speculanţilor şi neguţătorilor, Iisus spune: „Dărâmaţi acest templu, şi în a treia zi îl voi ridica din nou." Şi în continuare se spune: „El însă vorbea despre templul trupului Său" (2, 14-21). Am vorbit deja de cele trei zile cosmice. Vechea ordine trebuie să piară, şi într-a treia zi cosmică se va ivi un corp ce nu mai conţine latura inferioară.

Să ne amintim totodată că atunci când Chela ajunge la un grad înalt de măiestrie este pus pentru trei zile şi jumătate în mormânt. Templul corpului îi este dărâmat şi apoi reconstruit. Aşa se întâmplă lucrurile pentru individ şi aşa s-au întâmplat ele pentru omenire în ansamblu prin moartea lui Christos şi învierea Sa. În Evanghelia după Ioan dumneavoastră trebuie să presimţiţi răsfrângerea în multe direcţii a luminii din propoziţii, căci aceste propoziţii au un sens profund şi multiplu, ce îmbrăţişează întregul mister al lumilor.

În cadrul iniţierii sufletul este separat de trup, însă acesta este conştient în lumile superioare. Nicodim vine la Christos „noaptea", deci nu în timpul conştienţei diurne (3, 1-21). Christos îi spune: „De nu se va naşte cineva din apă", adică din lumea astrală, ce este vieţuită ca o plutire pe valuri, „şi din Duh" – Devachan – „nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu", deci nu va vieţui lumea spirituală. El vrea să spună aici că atât timp cât conştienţa de zi tace, adică în timpul iniţierii. Fiecare cuvânt din Evanghelia după Ioan înseamnă ceva profund, iar tălmăcirea acestei Evanghelii nu sfârşeşte niciodată.

Scopul acestor ore a fost ca dumneavoastră să vedeţi cum trebuie înţeleasă această carte stranie. În cadrul lor trebuie să se fi profilat felul în care trebuie noi să o folosim. Să sperăm că am reuşit să v-o aduc mai aproape.

Şi eu trebuie să spun aici la fel: „Mai am multe să vă spun, însă deocamdată voi nu le puteţi duce." [Nota 65] Christos a fost născut din Mama Sophia. Ioan, adică Lazăr, autorul Evangheliei după Ioan, a luat-o la el şi noi trebuie să studiem încorporarea ei, cea a Fecioarei Sophia, dacă vrem să găsim acolo mijloacele de a forma în noi Christosul interior. Dacă vom folosi fiecare verset în mod meditativ, vom putea vieţui faptele la care aceste versete fac referire, şi atunci vom înţelege sensul extraordinar de profund al acestei Evanghelii. Ea ne indică totodată modul în care se prezintă evenimentul cel mai mare al istoriei, evenimentul din Palestina, în stările spirituale cele mai înalte în care

l-a văzut Ioan.

Singurul mod de a înţelege Evanghelia după Ioan este prin cercetare spirituală şi prin concepţia spiritual-ştiinţifică despre lume. Nouă trebuie să ne fie din ce în ce mai clar modul în care trebuie să lucrăm la înţelegerea spiritului cel mai profund de pe Pământ. Christos reprezintă pentru noi o fiinţă cum n-a mai fost o alta pe Pământ. La sfârşitul zilelor Pământului „Cuvântul" va fi din nou ultima expresie pentru entitatea spirituală a lui Christos. Christos se va încorpora atunci în toţi oamenii. Posibilitatea de a se încorpora în carne nu i-o putea da decât o fiinţă superioară. Dumneavoastră n-aţi putea vedea niciodată Soarele, dacă nu aţi avea ochi. Cine a făcut însă ochiul omului? Soarele! Christos este Soarele, pe care sufletul omenesc trebuie să-l primească în sine cu ajutorul ochiului prin care noi Îl privim pe Christos. Evanghelia după Ioan este acest ochi. Acesta însă n-ar putea vedea fără adevăratul Christos Iisus, care mai întâi a deschis acest ochi discipolului pe care Domnul îl iubea, pe care El însuşi l-a trezit, care a fost discipolul intim al Său. Astfel, în Evanghelia după Ioan sentimentul nostru se înalță, pe aripile gândirii, simţirii şi voirii, pe căile pe care ni le deschide cunoaşterea spirituală.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 100

Notițe de la un ciclu de opt conferinţe ţinut la Basel între 16 şi 25 noiembrie 1907

CONFERINŢA I

Basel, 16 noiembrie 1907

Cel care observă atent viaţa spirituală modernă va vedea că multe suflete ascund o adâncă contradicţie. Din cea mai fragedă tinereţe li se imprimă două concepţii despre lume în loc de una: o concepţie prin învăţământul religios şi o alta prin ştiinţele naturii, prin care de la bun început se instalează o îndoială cu privire la veracitatea tradițiilor religioase.

S-ar putea crede că teosofia vrea să adauge o nouă profesiune de credinţă la cele care există. Nu este aşa. Teosofia nu este o nouă religie, o nouă sectă, ea este mai mult decât o religie.

Aceste conferinţe îşi propun să arate cu ajutorul teosofiei care este semnificaţia unui document religios precum Evanghelia după Ioan. Tocmai examinarea acestei Evanghelii va arăta cum se situează teosofia faţă de documentele religioase în general. Ea contribuie la înţelegerea curentelor religioase care există în lume. Cel care cunoaşte teosofia ia creştinismul aşa cum este el, ca o realitatea de cea mai mare importanţă pentru viaţa spirituală a omenirii. Numai că viaţa spirituală modernă nu este în stare să sesizeze profunzimea creştinismului. Teosofia este instrumentul şi mijlocul fără de care nu se poate face nimic în acest sens. Folosind acest instrument poţi pătrunde profund înţelepciunea documentelor religioase. Ai putea compara teosofia cu o filologie. Filologia ne permite şi ea studierea documentelor creştine. Teosofia ne dă accesul la spiritul acestor documente. Nu cel care doar înţelege limba greacă este un bun interpret al geometriei lui Euclid, ci cel care cunoaşte realităţile geometriei.

Teosofia nu trebuie să fie o nouă religie pentru omul modern, ci un mijloc de a aduce din nou creştinismul mai aproape în adevăratul său conţinut. Creştinismul este vârful tuturor religiilor. Toate celelalte religii nu fac decât să orienteze spre creştinism. Creştinismul este religia tuturor timpurilor viitoare şi nu va fi înlocuită de o alta. Izvorul adevărului care ţâşneşte din el este de nesecat. Este atât de puternic încât va revela mereu noi aspecte ale esenţei sale odată cu evoluţia omenirii. Teosofia vrea să ne arate creştinismul dinspre o nouă latură.

În faţa documentelor religioase poţi avea patru atitudini diferite: mai întâi cea a credinţei naive, în care rămâi la cuvinte aşa cum sunt ele date. Mulţi nu pot concilia acest mod de a privi lucrurile cu gândirea modernă şi adoptă o altă atitudine: cea a criticii, a îndoielii, a respingerii. Acesta este punctul de vedere al oamenilor luminaţi. Ei consideră adevărurile religioase un punct de vedere depăşit. Mulţi dintre aceşti oameni luminaţi îşi continuă cercetările şi sunt surprinşi să constate bogăţia existentă în aceste documente. Ei îşi găsesc refugiul într-o a treia atitudine: aceea a simboliştilor. Aceştia interpretează mai mult sau mai puţin documentele religioase după spiritul şi ştiinţa lor. În Germania mulţi liber-cugetători au ajuns în cele din urmă la acest punct de vedere. În sfarşit, prin teosofie este posibil un al patrulea punct de vedere. Se învaţă din nou a se lua documentele religioase literal. Găsim nişte exemple deosebite atunci când analizăm Evanghelia după Ioan.

Dintre cele patru Evanghelii, cea a lui Ioan ocupă un loc aparte. În timp ce cele trei Evanghelii, cea după Matei, cea după Marcu şi cea după Luca, ne dau o imagine istorică a lui Iisus din Nazaret, cea după Ioan este considerată o apoteoză, un poem minunat. Ea contrazice de multe ori indicaţiile celorlalte trei Evanghelii; dar aceste contradicții sunt atât de evidente încât nu poţi gândi că vechii apologeți ai Evangheliei după Ioan nu le-ar fi observat.

Actualmente, Evanghelia după Ioan este considerată cea mai puţin credibilă. Motivul acestui fapt este caracterul materialist al epocii noastre. În secolul al XIX-lea omenirea a devenit materialistă în simţire şi, în consecinţă, şi în gândire; căci aşa cum simte omul, așa și judecă. Materialism nu înseamnă doar acea viziune asupra lumii care este exprimată în cărţile lui *Buchner*, *Moleschott* şi *Vogt* [Nota 66], ci chiar şi aceia care, ca tălmaci ai documentelor religioase, vrând să se situeze pe un anumit punct de vedere spiritualist, fac aceasta în mod total materialist. S-ar putea da ca exemplu controversa dintre Karl Vogt şi profesorul *Wagner* din Göttingen [Nota 67]. Această controversă, care la vremea de atunci s-a purtat în paginile ziarului „Augsburger Zeitung” s-a tranşat în favoarea lui Karl Vogt. Wagner apăra existenţa sufletului dar într-un mod cu totul materialist.

Prin faptul că teologii noştri sunt animaţi şi de sentimente materialiste, cele trei Evanghetii sinoptice le convin mai bine fiindcă ele sunt mai permisive interpretării materialiste. Gândirii materialiste îi repugnă să admită o fiinţă care depăşeşte pe toţi oamenii. Aceşti teologi preferă să vadă în Iisus din Nazaret un om nobil, „omul simplu” din Nazaret. În Evanghelia după Ioan este cu totul exclus să vezi în Iisus doar ceea ce trăieşte şi într-un om oarecare. Sufletul lui Christos în corpul lui Iisus este cu totul altceva. Evanghelia după Ioan nu îl arată pe Christos doar ca pe o fiinţă ieşită din comun ci ca pe o fiinţă care cuprinde întreg Pământul.

Dacă traduci Evanghelia după Ioan nu conform literei ei ci conform spiritului ei, primele paisprezece versete se enunţă astfel:

„La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi un Dumnezeu era Cuvântul.
Acesta era la început la Dumnezeu.
Toate prin El s-au făcut şi fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut.
În El era Viaţa, şi Viaţa era Lumina oamenilor.
Şi Lumina lumina în întuneric şi întunericul nu a cuprins-o.
Fost-a un om trimis de la Dumnezeu, numele lui era Ioan.
Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre Lumină, ca toţi să creadă prin el.

Nu era el Lumina, ci un mărturisitor al Luminii.
Căci Lumina adevărată, care luminează pe tot omul, trebuia să vină în lume.
El era în lume şi lumea prin El s-a făcut, dar lumea nu L-a cunoscut.
El a venit la fiecare om, a venit până la omul-Eu, dar ei toţi, oamenii-Eu, nu L-au primit.
Celor care L-au primit însă le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu.
Cei care au crezut în numele Său nu sunt născuţi din sânge, nici din voinţa cărnii, nici din voinţa omului, ci de la Dumnezeu s-au născut.
Şi Cuvântul s-a făcut carne şi a locuit printre noi, şi noi am auzit învăţătura Sa, învăţătura unicului Fiu al Tatălui, plin de har şi de adevăr."

La Ioan, adevăr – □λ□θεια aletheia – înseamnă Manas, dăruire χάρις charis – înseamnă Budhi şi înţelepciune – σοφία Sophia – înseamnă Atma.

Primul cuvânt este luat deja de omul modern într-un sens abstract. Începutul originar este imaginat ca un început abstract. Dar pentru a sesiza adevărata semnificaţie a acestui cuvânt trebuie să ai în spirit ceea ce se învăţa cu privire la acesta în şcoala ocultă a lui *Dionisie Areopagitul* [Nota 68]: mineralul, vegetalul, animalul şi omul formează şirul evolutiv al fiinţelor care au nevoie de un corp fizic; deasupra lor se află fiinţe care există fără un astfel de corp. Sunt Îngerii, Arhanghelii, Începătoriile, Stăpânirile, Tăriile, Domniile, Tronurile, Heruvimii şi Serafimii şi aşa mai sus.

Începuturile originare, Începătoriile sunt deci fiinţe adevărate. Prin acest termen se desemnau entităţi care la începutul evoluţiei Universului nostru erau la stadiul de evoluţie pe care omul îl va atinge în faza Vulcan. Dacă priveşti în această lumină primul verset: „La început era Cuvântul, Logosul...", ai putea să îţi reprezinţi faptele prin următoarea imagine: înainte de a fi rostit, cuvântul trăieşte în noi ca gând. După ce cuvântul a fost rostit aerul din jur începe să vibreze. Dacă ne reprezentăm că aceste vibraţii ajung să se solidifice printr-un proces oarecare, am vedea atunci cuvintele căzând pe pământ în diverse forme şi figuri. Am percepe astfel cu ochii noştri puterea creatoare a cuvântului. Dacă deci acum cuvântul acţionează creator, acest fapt va fi mult mai intens în viitor. Omul actual este dotat cu organe care vor ajunge la deplina lor capacitate abia în viitor. El are şi alte organe, care sunt deja în decadenţă. Dintre acestea din urmă fac parte organele de reproducere. Inima şi laringele, care nu sunt decât la începutul evoluţiei lor, fac parte din prima categorie. Actualmente inima este un muşchi involuntar, deşi este striat transversal ca toţi muşchii voluntari. Această striere transversală arată că inima este un organ în curs de transformare de la un organ involuntar la unul voluntar. Laringele este destinat să devină într-un viitor îndepărtat organul de reproducere al omului, oricât de paradoxal sună acest lucru. Aşa cum prin cuvânt omul este de pe acum în stare să transforme gândirea în vibraţii ale aerului, el va fi într-o zi în stare să dea naştere semenului său prin cuvânt.

Spiritele obârşiilor, Începătoriile, dispuneau deja de această forţă creatoare la începutul evoluţiei cosmice actuale şi pot, pe bună dreptate, să fie considerate entităţi divine. La începutul evoluţiei pământeşti a fost rostit un Cuvânt divin, şi acesta a devenit mineral, plantă, animal şi om.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 100

CONFERINŢA a II-a

Basel, 17 noiembrie 1907

Omul, aşa cum ni se prezintă el, este compus, conform ştiinţei spiritului, din şapte părţi. Corpul fizic, aşa cum îl percep simţurile noastre, nu este decât o parte a fiinţei umane. Acest corp fizic omul îl are în comun cu întreaga natură minerală care ne înconjoară. Forţele active în interiorul corpului nostru fizic sunt aceleaşi cu cele existente în natura aparent lipsită de viaţă.

Dar acest corp fizic este pătruns şi de forţe superioare, în felul în care un burete este îmbibat cu apă. Diferenţe între corpurile neînsufleţite şi corpurile vii este următoarea: în corpul lipsit de viaţă substanţele care îl alcătuiesc urmează doar legile fizico-chimice. În corpurile vii însă substanţele sunt înlănţuite unele de altele într-un mod foarte complicat şi numai sub influenţa corpului eteric ele se pot menţine în această dispoziţie nenaturală, forţată, care le este impusă. În fiecare clipă substanţa fizică tinde să se ordoneze conform naturii sale, ceea ce echivalează cu dezagregarea corpului viu, dezagregare împotriva căreia luptă fără încetare corpul eteric. Dacă corpul eteric se retrage din corpul fizic, substanţele acestui corp fizic se ordonează în modul care le este propriu lor şi corpul se dezagregă, devine un cadavru. Corpul eteric este astfel elementul care combate continuu dezagregarea corpului fizic.

Fiecare organ dispune de acest corp eteric ca forţă elementară a sa. Omul are o inimă eterică, un creier eteric etc. pentru a asigura coerenţa organelor fizice corespunzătoare. Ai fi uşor tentat să îţi reprezinţi corpul eteric, sub un aspect material, oarecum ca o ceaţă fină. În realitate corpul eteric este o sumă de curenţi energetici. Pentru clarvăzător, în corpul eteric al omului apar nişte curenţi care sunt de o mare importanţă.

Astfel, de pildă, un curent se ridică din piciorul stâng către frunte, în punctul situat între ochi, cam la un centimetru adâncime în creier. Acest curent coboară apoi către celălalt picior, de acolo merge către mâna opusă, apoi către cealaltă mână, trecând prin inimă şi de acolo se întoarce la punctul său de plecare. Se formează astfel o pentagramă de curenţi energetici.

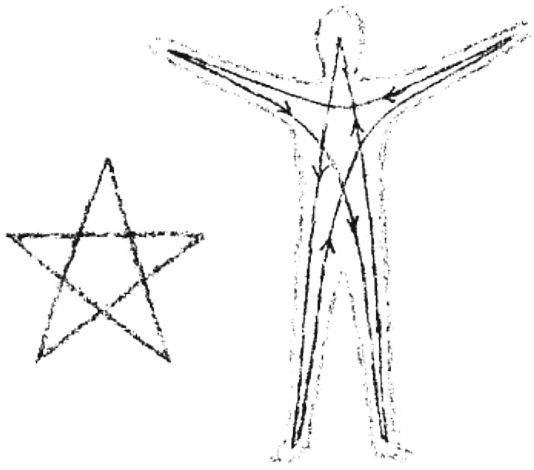

Acest curent de forţe nu este singurul din corpul eteric, ci mai există încă foarte mulţi ca acesta. Acestui curent energetic omul îi datorează poziţia sa verticală. Animalul este legat de pământ cu membrele sale anterioare şi de aceea noi nu vedem acolo un astfel de curent. În ce priveşte structura, forma şi dimensiunea corpului eteric omenesc, se poate spune că în părţile sale superioare este copia completă a corpului fizic. Altfel este în părţile sale inferioare, care nu coincid cu corpul fizic. Relaţia dintre corpul eterie şi corpul fizic este fondată pe un mare mister care luminează profund în natura umană; corpul eteric al bărbatului este feminin, cel al femeii este masculin. Aşa se explică faptul că în fiecare natură masculină găsim mult din elementul feminin şi în fiecare natură feminină găsim mult din cel masculin. La animale corpul eteric este mai mare decât corpul fizic. Astfel, clarvăzătorul percepe deasupra capului unui cal, depăşindu-l ca o bonetă, corpul eteric.

Există în om ceva ce îi este mai apropiat decât sângele, muşchii, nervii etc. Sunt sentimentele de plăcere şi durere, bucurie şi supărare, pe scurt, tot ceea ce omul numeşte forul său interior. Este ceea ce în ştiinţa ocultă se numeşte corpul astral, pe care omul îl are în comun doar cu animalul.

După cum orbul din naştere nu cunoaşte decât imperfect lumea care îl înconjoară, lumea culorilor şi a luminii neexistând pentru el, tot aşa se situează şi omul obişnuit faţă de lumea astrală. Această lume există de asemenea, pătrunzând şi înconjurând lumea fizică, dar ea nu este percepută de el. Când unui om i se deschide simţul astral lumea astrală îi devine perceptibilă. Dar semnificaţia şi importanţa unui astfel de moment al evoluţiei omeneşti este mult mai mare decât accesul la lumină pe care îl dobândeşte un orb din naştere datorită operaţiei. Totuşi, fiecare dintre noi cunoaşte această lume astrală, deşi imperfect, fiindcă în fiecare noapte corpul nostru astral este transferat acolo. Noi poposim în lumea astrală pentru a restabili armonia corpului astral, căci, în lumina ştiinţei spiritului, oboseala nu este decât o dizarmonie în corpul fizic şi în corpul astral. O comparaţie ne va limpezi relaţia dintre corpul fizic şi corpul astral. Să luăm un burete, să-l tăiem în mii de bucăţi şi să facem ca ele să absoarbă conţinutul unui pahar cu apă. Avem astfel o imagine a omului obişnuit care se trezeşte. Dacă

stoarcem bucăţelele de burete şi adunăm apa într-un recipient, ea formează o masă omogenă. Astfel, corpurile astrale omeneşti care în timpul zilei erau individualizate precum picăturile de apă absorbite trec acum în substanţa astrală comună şi se fortifică. Acest lucru îl constatăm dimineaţa prin faptul că este eliminată oboseala. Atât timp cât omul nu este clarvăzător corpul său astral ieşit în timpul somnului se amestecă cu celelalte corpuri astrale. La clarvăzător însă situaţia este diferită.

Plantele individuale nu au corp astral, ci întreaga lume vegetală are un corp astral comun, acela al Pământului. Pământul este o fiinţă vie, plantele sunt membrele sale.

Al patrulea element constitutiv al omului este Eul. Cuvântul „Eu" omul nu îl poate rosti decât pentru sine. Niciodată acest cuvânt nu poate ajunge din exterior la urechea noastră pentru a ne desemna. Când acest Eu răsună într-o fiinţă în ea se exprimă Dumnezeu. Lumile animală, vegetală şi minerală sunt, în ce priveşte Eul, într-o altă situaţie. Astfel, un animal nu-şi poate spune sieşi „Eu", după cum un deget al mâinii noastre nu-şi poate spune lui însuşi „Eu". Dacă degetul ar vrea să desemneze Eul său, el ar trebui să indice Eul omului; tot astfel animalul ar trebui să indice Eul unei entităţi care trăieşte în lumea astrală. Toţi leii, toţi elefanţii etc. au un Eu-grup comun, deci un Eu-leu, un Eu-elefant ş.a.m.d.

Dacă planta ar vrea să arate spre Eul său, ea ar trebui să indice un Eu comun aflat în centrul pământului, în lumea mentală. Este cunoscut că, dacă înţepi un animal, el simte durere. La plantă este altfel. Faptul de a culege o floare sau de a secera grâul dă pământului aceeaşi senzaţie plăcută pe care o vieţuieşte o vacă atunci, când alăptează şi i se ia laptele. Dacă însă planta este smulsă cu rădăcina este ca şi cum unui animal i-ai tăia o bucată din carnea sa. Această smulgere este resimţită în lumea astrală ca durere.

Dacă te întrebi acum unde se află Eul lumii minerale, atunci nu mai poţi găsi în lumea spirituală o astfel de fiinţă care îşi creează un centru. Eul mineralelor, ca forţă a întregului Cosmos, răspândită pretutindeni, se află într-o lume supraspirituală, pe care teosofia o numeşte Devachanul superior.

În esoterismul creştin, lumea în care se situează Eul animalelor – lumea astrală – se desemnează ca lumea Duhului Sfânt; iar cea în care se află Eul plantelor – lumea spirituală sau Devachanul inferior – ca lumea Fiului. Când clarvăzătorul începe să simtă în această lume, lui îi vorbeşte „Cuvântul", Logosul. Lumea Eului mineralului, lumea supraspirituală, este numită în ocultism lumea Spiritului-Tată.

Omul este o fiinţă în continuă evoluţie. Cunoaştem cele patru elemente ale naturii sale. Ele formează ceea ce Pitagora, în şcoala sa, numea tetrada inferioară. Sălbaticul, omul civilizat, idealistul, omul sfânt toţi au aceste patru elemente. Sălbaticul este însă sclavul patimilor sale, omul civilizat nu se mai dăruie fără discernământ instinctelor şi poftelor sale; idealistul şi mai puţin, iar sfântul le stăpâneşte în întregime.

Eul lucrează la corpul astral şi desprinde din el o parte. În cursul evoluţiei omeneşti această parte creşte mereu, în timp ce partea moştenită devine tot mai mică. La un Francisc din Assisi corpul astral este prelucrat şi transformat de către Eu. Acest corp astral transformat de către Eu constituie al cincilea element al naturii umane: Sinea spirituală sau Manas.

Eul poate însă să dobândească stăpânirea şi asupra corpului eteric sau a corpului vieţii. Partea din corpul eteric transformată de către Eu se numeşte Spiritul vieţii sau Budhi. Impulsurile artistice şi religioase acţionează transformator asupra corpului eteric, în special acestea din urmă, căci ele se repetă zilnic; repetiţia este forţa magică ce transformă corpul eteric. Cel mai puternic în acest sens acţionează munca conştientă din şcoala de dezvoltare ocultă, meditaţia şi concentrarea fiind metodele practicate aici. Viteza transformării corpului eteric şi a corpului astral prezintă un raport similar cu cel al mersului minutarului faţă de al orarului unui ceas. Dacă ai reuşit să modifici cât de puţin din comportament, care este în relaţie cu corpul eteric, faptul are mai mare valoare decât însuşirea celor mai ingenioase teorii.

Cea mai mare forţă este necesară pentru transformarea conştientă a corpului fizic. Mijloacele de a ajunge aici nu sunt indicate decât în şcoala ocultă. Se poate totuşi indica faptul că reglarea respiraţiei este primul pas în această direcţie. Corpul fizic transformat în mod conştient de către Eu se numeşte Om-spirit sau Atma. Forţa de transformare a corpului astral afluează către noi din lumea Spiritului sfânt. Forţa de transformare a corpului eteric afluează către noi din lumea Fiului sau a Cuvântului. Forţa de transformare a corpului fizic afluează către noi din lumea Spiritului-Tată sau a Tatălui divin.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 100

CONFERINŢA a III-a

Basel, 18 noiembrie 1907

Diferitele concepte ale Evangheliei după Ioan au o astfel de profunzime încât nu ajungem să sesizăm corect şi din toate laturile acest document decât după ce ne-am creat o bază suficientă pentru studiul evoluţiei planetei noastre.

Există o corespondenţă aparte între începutul Evangheliei după Ioan şi cel al Bibliei. În Biblie este spus: „La început divinitatea a creat Cerul şi Pământul", iar începutul Evangheliei după Ioan spune: „La început a fost Cuvântul". Aceste prime cuvinte dau nota generală întregii Evanghelii după Ioan. Or, evoluţia Pământului nu poate fi înţeleasă corect decât aducându-ne aminte că ea ascultă de aceleaşi legi ca şi evoluţia individuală umană. Pentru privirea spiritual-ştiinţifică planeta pe care noi o vedem nu este decât corpul spiritului care o locuieşte. Această entitate spirituală trece, ca orice om, prin încarnări succesive. Cercetarea spiritual-ştiinţifică este în măsură să cunoască trei încarnări care au precedat starea pământească actuală. Asta nu înseamnă că anterior nu au avut loc altele, dar pentru iniţiatul cel mai avansat accesibile sunt numai trei încarnări trecute şi trei încarnări viitoare care, împreună cu cea actuală, fac şapte. Această cifră şapte nu înseamnă o superstiţie. Dacă mă aflu pe câmp întins vederea mea merge la fel de departe în toate direcţiile. Tot astfel este şi pentru clarvăzător, a cărui privire merge la fel de departe în trecut cât şi în viitor. În ocultism cele şapte încarnări ale Pământului se numesc Saturn, Soare, Lună, Pământ, Jupiter, Venus şi Vulcan. Aceste nume desemnează stările unei singure şi aceeaşi entităţi.

Saturn este o stare a Pământului nostru dintr-un timp imemorial. Planeta actuală Saturn se situează faţă de Pământul actual precum un copil faţă de un bătrân. Pământul a fost odinioară în starea saturniană aşa cum şi bătrânul a fost cândva copil. Încarnarea următoare nu trebuie să fie privită ca şi cum omul ar urma într-o zi să se plimbe pe Jupiter, ci considerând că Pământul va atinge în viitoarea sa încarnare starea în care se află acum Jupiter.

Între două încarnări planetare există un fel de Devachan ceresc sau spiritual, o Pralaya. Timpul care se scurge între două stări planetare este asemănător cu cel care se scurge pentru om între două existenţe pământeşti. Nu este un timp de repaus, ci un timp de activitate spirituală şi de pregătire a viitorului, a viitoarei vieţi. Văzută din exterior, această stare apare ca una crepusculară. Când Pământul a ieşit din Pralaya pentru a accede la starea saturniană el nu avea constituţia actuală. Dacă am amesteca tot ceea ce constituie substanţa şi entitatea Pământului, a Soarelui şi a Lunii s-ar face din asta un singur corp, am obţine ceea ce constituia Pământul atunci când a ieşit din întunericul crepuscular pentru a trece în starea Saturn. El nu iese ca un corp lipsit de fiinţă. Omenirea actuală era şi atunci prezentă, dar într-o stare adaptată planetei de atunci. Pe Saturn a fost sădit primul germene al corpului fizic. Ne putem face o idee despre constituţia fizică a omului de atunci încercând să înţelegem starea de substanţialitate a acestei planete. Atunci nu exista nimic solid, lichid sau gazos; mai degrabă materia era într-o stare pe care fizicianul actual n-ar recunoaşte-o a fi corporală.

Ştiinţa spiritului cunoaşte patru stări ale materiei: pământ, apă, aer şi foc sau căldură. Pământ înseamnă tot ceea ce este solid; astfel şi apa îngheţată sau gheaţa este pentru ştiinţa ocultă pământ. Apă este tot ceea ce este lichid; deci şi fierul sau piatra topită sunt apă. Aerul este tot ce e gazos, deci şi vaporii de apă. Focul sau căldura sunt, după concepţia fizicii actuale, doar o proprietate a materiei, şi anume o vibraţie extrem de rapidă a particulelor sale cele mai mici. Pentru ştiinţa ocultă căldura este însă tot o substanţă, numai că mult mai fină decât aerul. Conform ştiinţei ocultе un corp care este încălzit absoarbe substanţă de căldură; dacă corpul se răceşte el degajă substanţă de căldură. Substanţa de căldură se poate condensa devenind aer, care se poate condensa devenind apă şi aceasta se poate condensa devenind pământ. Toate substanţele au existat odinioară în stare de căldură. Când Pământul se găsea în starea saturniană exista numai starea de căldură.

Prima formă a corpului omenesc nu era nici ea decât substanţă de căldură, însă unele organe erau deja schiţate. Era prezent nu numai germenele corpului fizic ci şi spiritul, elementul cel mai interior al omului, Omul-spirit sau Atma. Acest Om-spirit sălăşluia în sânul divinităţii care forma atmosfera spirituală a lui Saturn. El nu era o fiinţă autonomă, după cum nici degetul nostru nu este o fiinţă autonomă. Abia la sfârşitul perioadei Vulcan el va deveni autonom.

În epoca imediat următoare, cea a Soarelui, substanţialitatea şi totodată corpurile umane s-au densificat de la starea de foc la starea de aer. Ca urmare s-a format la om, pe lângă corpul fizic deja existent, corpul eteric şi, pe plan spiritual, divinitatea coboară, ca să spunem aşa, o treaptă şi formează Spiritul vieţii sau Budhi.

În perioada lunară substanţa se condensează la starea lichidă, substanţa cea mai densă putând fi comparată, în ce priveşte consistenţa, cu ceara. Omul progresează şi el şi se formează pe de o parte corpul astral iar pe plan spiritual Sinea spirituală sau Manas-ul. Omul de atunci încă nu avea un Eu; el poate fi comparat cu animalele actuale, numai că aspectul îi era diferit.

Când, după pauza ce a urmat fazei lunare, Pământul a reapărut în faza sa evolutivă actuală, el îngloba în sine substanţe şi entităţi, tot ceea ce conţine Soarele, Pământul şi Luna actuală. Omul era, în ce priveşte substanţialitatea sa, atât de fin cizelat încât corpul său astral a devenit în stare să primească un Eu, acest corp astral transformându-se în purtător al Eului. Pe de altă parte, spiritul s-a condensat devenind asemenea unei picături de apă, putând să fecundeze ca Eu corpurile inferioare.

Atma	Atma	Atma	Atma, Om-spirit
	Budhi	Budhi	Budhi, Spirit al vieţii
		Manas	Manas, Sine spirituală
			Eu

Saturn	Soare	Lună	Pământ
			Purtător al Eului
		Corp astral	Corp astral
	Corp eteric	Corp eteric	Corp eteric
Corp fizic	Corp fizic	Corp fizic	Corp fizic

Primul eveniment cosmic important este separarea Soarelui de Pământ. Această separare era necesară pentru a oferi o scenă adecvată entităţilor spirituale legate până atunci de omenire, entităţi care dobândiseră acum maturitatea necesară unei activităţi mai înalte. Aceste entităţi superioare atinseseră deja în starea Saturn ţelul evoluţiei umane. Ele erau atunci la treapta de evoluţie la care omul se va afla abia într-un viitor îndepărtat, când Pământul va fi ajuns la stadiul Vulcan. În timpul stării solare a Pământului alte entităţi atinseseră treapta de evoluţie la care omenirea va ajunge în perioada venusiană. Acestea din urmă sunt cele care fac să ne parvină acum forţa lor odată cu lumina fizică a Soarelui. Aceste două categorii de entităţi s-au separat de Pământ luând cu sine forţele şi substanţele cele mai subtile, formând Soarele actual.

Epoca ce a urmat despărţirii de Soare, în care Luna mai era încă unită cu Pământul, a fost o epocă sumbră. Oamenii au fost pe punctul de a se dizolva în forma pură, să dispară ca spirit şi să piardă orice posibilitate de evoluţie. Dacă Soarele şi Pământul ar fi rămas unite, evoluţia omului către spiritual ar fi fost atât de rapidă încât omul nu s-ar fi putut dezvolta corporal. Dacă forţele pământeşti şi cele lunare ar fi rămas unite, întreaga viaţă ar fi încremenit ca formă pură. Oamenii ar fi devenit statui, ar fi apărut o populaţie cristalizată, cum spune *Goethe* în *Faust* partea a II-a [Nota 69].

Datorită separării forţelor solare şi lunare de Pământ s-a stabilit acel echilibru între viaţă şi formă necesar dezvoltării omenirii. Omul se poate dezvolta corect doar pentru că aceste forţe acţionează din exterior. Forţele care provin de la Soare creează şi fecundează viaţa. Ceea ce toarnă această viaţă în forme fixe vine de la Lună. Lunii îi datorăm formarea corpului nostru fizic actual, dar ceea ce se cufundă în acest corp, viaţa, provine de la Soare.

Aceşti doi curenţi, solar şi lunar, acţionează de aceea întotdeauna în mod just fiindcă una din entităţile solare s-a unit cu Luna. Entităţile aflate pe treaptă divină au plecat odată cu Soarele; una din ele însă s-a detaşat şi a făcut din Luna actuală reşedinţa ei. Acest spirit legat de Lună se numeşte Iehova, Dumnezeul formei sau divinitatea lunară. Acest Dumnezeu-Iehova sau Iahve a format cele trei corporalităţi ale omului în aşa fel încât să le facă apte pentru a primi picătura-Eu. Iehova a format corpul uman drept imagine a sa. „Şi l-a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său.” (Geneza 1, 27)

Această teorie a evoluţiei a făcut parte din ştiinţa şcolilor oculte din toate timpurile. În şcoala ocultă creştină a lui Dionisie Areopagitul elevul învăţa aceste lucruri în felul următor: Priviţi regnurile vii ale Pământului. Priviţi pietrele. Ele sunt mute. Ele nu exprimă niciun fel de suferinţă sau bucurie. Animalele s-au ridicat deasupra acestei stări. Dacă aţi putea cerceta evoluţia cu o privire spirituală atentă aţi vedea că în sunetele emise de animalele ce au trăit într-un trecut foarte îndepărtat se exprimă aceeaşi sonoritate ce străbate Cosmosul. Cu cât urcaţi mai mult spre om cu atât descoperiţi că sunetul devine expresia propriei lui dureri şi a propriei lui bucurii. Numai omului i-a fost dat să imprime în sunet ceea ce emană din spiritul individual. Animalul emite sunete conform cu ceea ce se petrece în natură; dar sunetul a devenit cuvânt când Iahve a format corpurile umane în aşa fel încât entităţile spirituale

ale Soarelui să se poată revărsa în ele. Când sunetul a devenit Cuvânt spiritul a răsunat în corpul astral. În sunet s-au împletit sens şi semnificaţie când entităţile solare superioare au pătruns în formele create de către Iahve. Începutul spiritual propriu-zis al omului se situează în momentul în care în el a răsunat primul cuvânt.

Ne aflăm aici în punctul pe care îl atinge evanghelistul în primul verset al primului capitol: „La început a fost Cuvântul...” Spiritul cel mai înalt, care este legat de Soare şi care a trimis „Eu”-rile către Pământ, se numeşte, în învăţătura ocultă, Christos. „Eu”-rile însă, ca părţi componente ale Logosului solar, au pătruns doar treptat în respectivele forme. Lumina s-a revărsat din Logosul solar, dar puţini au primit-o în acele timpuri vechi; dar cei care au primit-o au devenit diferiţi de semenii lor. Ei au fost numiți „copii ai lui Dumnezeu” sau „fii ai lui Dumnezeu” (I, 12). Ei erau formaţi din patru elemente: corp fizic, corp eteric, corp astral şi Eu, chiar dacă cel de al patrulea, elementul cel mai tânăr, era încă slab şi întunecat. Totuşi, lumina trebuie să vină la toţi oamenii, dar pentru asta este nevoie de timp. Versetele de la 8 la 14 fac referire la aceasta. Au existat totuşi oameni care au primit lumina într-un grad înalt, astfel încât ei ştiau de ea şi puteau depune mărturie pentru ea. Ei i-au instruit pe ceilalţi. Cei care din propria experienţă, şi nu instruiţi de către ceilalţi, au depus mărturie despre Lumină şi au arătat că va veni cel care pentru prima dată va duce Lumina la toţi aceştia sunt numiţi în învăţătura ocultă Ioan (capitolele 6 şi 7). Autorul Evangheliei după Ioan este un astfel de „Ioan”. În capitolul 1, versetul 18 este spus: „Nimeni nu L-a văzut pe Dumnezeu vreodată...”, asta vrea să spună: nimeni înainte de Ioan, căci abia începând cu Christos Iisus El a fost personificat. Evenimentul cel mai mare pentru evoluţia Cosmosului şi a omului este evenimentul de pe Golgota.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 100

CONFERINŢA a IV-a

Basel, 19 noiembrie 1907

Astăzi, ca preambul al consideraţiilor noastre trebuie să punem un cuvânt important din ştiinţa spiritului. În ştiinţa ocultă christică Luna este numită Cosmosul înţelepciunii, iar Pământul Cosmosul iubirii. Prin Lună se înţelege faza lunară a Pământului. Desemnarea Lunii drept Cosmos al înțelepciunii își are justificarea în faptul că tot ce a fost realizat atunci era impregnat de înţelepciune. Trecerea de la faza lunară la faza terestră înseamnă trecerea de la Cosmosul înţelepciunii la Cosmosul iubirii. Când Pământul a ieşit din nou din starea crepusculară, din Pralaya, germenii care fuseseră cultivaţi pe Lună au răsărit şi, printre ei, şi germenii corpului fizic, ai corpului eteric şi ai corpului astral ale omului. Pe Lună, în aceste trei corpuri și în relațiile lor reciproce fusese implantată înţelepciunea. De aceea şi în organizarea acestor trei corpuri aflăm înţelepciune. În corpul fizic sălăşluieşte cea mai mare înţelepciune, în corpul eteric mai puţină, iar în corpul astral şi mai puţină. Cel care analizează corporalitatea omenească nu numai cu intelectul ci şi cu un suflet meditativ va descoperi această înțelepciune în fiecare organ, în fiecare parte a corpului. Astfel, dacă examinăm un femur găsim acolo o adevărată rețea de grinzi subțiri încrucișate, aparent fără o dispunere regulată; dar niciun inginer de azi nu ar fi în stare să realizeze aceste două coloane care, cu un minimum de substanţă şi forţă, susţin partea de sus a corpului omenesc. Cât timp spiritele divine au lucrat la construirea corpurilor omeneşti în ele a fost implantată doar înțelepciune. De regulă, corpul fizic al omului este considerat elementul cel mai rudimentar, dar este greşit, căci tocmai în corpul său se manifestă cea mai mare înţelepciune. Numai această înţelepciune îi permite corpului fizic să reziste fără să se prăbuşească în faţa atacurilor continue ce vin de la corpul astral. Plăcerile care se activează în corpul fizic, consumul de cafea, ceai etc. sunt toate agresiuni ale corpului astral asupra corpului fizic, şi în mod deosebit asupra inimii. Ea a trebuit să fie construită cu atâta înţelepciune tocmai pentru ca zecile de ani de agresiune să nu o ruineze. Firește, a trebuit ca prin diverse remodelări întâi să fie găsită forma potrivită a inimii.

Intelectul nostru poate căuta şi găsi înţelepciune în lume doar pentru că ea se află la baza creării ei. Înţelepciunea însă nu a venit dintr-odată în lume, ci s-a revărsat lent şi progresiv. Şi tot aşa lent şi progresiv va pătrunde iubirea Pământul. Această pătrundere a Pământului cu iubire este sensul evoluţiei pământeşti. Iubirea a început foarte modest pe Pământ. Dar ea se va extinde tot mai mult, iar la sfârşitul fazei pământeşti totul va fi în aşa măsură străbătut de iubire după cum a fost străbătut de înțelepciune la sfârşitul stării lunare.

Când Luna a ieşit din Pământ, forţa iubirii exista în stare de germene. Mai întâi s-au iubit între ei doar cei ce erau de acelaşi sânge. Acest fapt s-a perpetuat mult timp, apoi raza de acţiune a iubirii s-a extins treptat. Pentru a resimţi şi a manifesta iubirea era necesară o anumită autonomie a fiinţelor. În evoluţia umană au fost active din capul locului două tipuri de forţe: o forță de unire și una de separare, o forţă solară şi o forţă lunară. Sub acțiunea acestor forțe omul s-a dezvoltat până acolo încât cele trei corpuri ale sale s-au înclinat cu purtătorul Eului spre Sinea spirituală Spiritul vieţii şi Omul-spirit. Dar o unire definitivă nu se putea încă produce fără ralierea unei noi forţe cosmice. Această forță, care a exercitat o influență deosebit de puternică după separarea Lunii, provine dintr-o altă planetă care a intrat într-o relaţie remarcabilă cu Pământul. Această planetă, planeta Marte, a făcut un fel de traversare prin masa pământului pe când Pământul şi-a început evoluţia. Până atunci de pe Pământ lipsise un metal, fierul. Prin apariţia sa pe Pământ cursul evoluţiei a fost brusc modificat. Planeta Marte este cea care a adus pe Pământ fierul. Începând de atunci omul a avut posibilitatea să-şi formeze un sânge cald, conţinând fier. Şi corpul astral a fost dotat cu un element nou datorită lui Marte: sufletul senzaţiei, sufletul de tip curajos. Odată cu intervenţia lui Marte în suflet s-a dezvoltat agresivitatea. Începând de atunci trebuie să deosebim în om următoarele componente: corpul fizic, corpul eteric, corpul astral şi sufletul senzaţiei. Acţiunea sufletului senzaţiei asupra corpului fizic a dat naştere sângelui roşu şi cald. Acum Eul fecundator a putut încet, încet să se încorporeze.

„Sângele este un suc cu totul deosebit” spune Goethe în „Faust”. Iahve, Dumnezeul formei, joacă în aceasta un rol deosebit de important. El a pus stăpânire mai întâi pe organul nou format, pe sânge, şi l-a impregnat cu forţele sale, transformând proprietăţile agresive ale sufletului curajului în forţe ale iubirii şi a făcut din sânge suportul fizic al Eului.

Niciun suflet omenesc nu a avut de la început Eul său individual. La toţi consangvinii, care datorită endogamiei, a căsătoriei în familie, păstrau acelaşi sânge, acţiona aceeaşi forţă-Iahve, forţa-Eu a aceluiaşi Eu. Aşadar, un grup mic de acest fel avea un Eu colectiv. Individul se comporta faţă de întreaga familie precum un deget faţă de întregul corp. La început au existat suflete-grup. Individul se resimţea doar ca o parte a tribului său. Se resimţea acelaşi Eu nu numai de cei care trăiau în acelaşi timp; acelaşi Eu continua să trăiască în şirul generaţiilor atât timp cât sângele era ferit de orice amestec, atât timp cât membrii tribului practicau endogamia. Astfel Eul nu era resimţit ca un element personal, ci comun întregului trib. Aşa cum omul îşi aduce aminte de tot ce a trăit de la naştere încoace, oamenii de atunci îşi aminteau de acţiunile strămoşilor comunităţii consangvine ca şi când ei înşişi le-ar fi vieţuit. Nepoţii şi strănepoţii resimţeau şi ei acelaşi Eu ca şi bunicul şi străbunicul. Faptul ne explică misterul vârstei înaintate a patriarhilor. „Adam”, de pildă, nu desemna un singur individ, ci Eul comun care curgea prin mai multe generaţii. S-a spus mai înainte că Iahve a făcut din sânge purtătorul fizic al Eului. El a făcut aceasta prin crearea sângelui. El şi-a exprimat forţa sa în tipul de respiraţie. Prin faptul că Iahve i-a dăruit respiraţia, omul a devenit om iahveic. Condiţia preliminară fiind împlinită, omului i-a fost insuflată suflare de viaţă. Acest lucru trebuie luat literal: „Iahve i-a insuflat suflare de viaţă omului şi el a devenit un suflet viu” (Geneza 2, 7). Această insuflare de suflet nu s-a produs însă subit; ea trebuie înţeleasă ca un proces de foarte lungă durată. Prin aceasta omul a fost dotat cu respiraţie.

Pe Lună era ceva diferit care corespundea procesului respirator. În timp ce omul actual inspiră şi expiră aer şi dispune astfel de o sursă de căldură în el însuşi, strămoşii lunari care erau constituiți dintr-un corp fizic, un corp eteric şi un corp astral inspirau şi expirau substanţă calorică sau foc. Strămoşii noştri de pe Lună respirau foc. Ştiinţa ocultă numeşte aceste fiinţe fiinţe de foc, în timp ce oamenii pământeşti sunt fiinţe de aer. În orice materie ştiinţa ocultă nu vede decât o manifestare a spiritului. Noi nu inspirăm şi expirăm doar aer ci, odată cu el, şi spirit. Aerul este corpul lui Iahve aşa cum carnea este corpul omului. Amintirea acestui lucru este exprimată în legenda germană despre Wotan, care călăreşte pe vânt. Ceea ce era inspirat şi expirat pe Lună era tot spirit.

Pe Lună existau aceleaşi entităţi spirituale ca şi pe Pământ. Acolo ele trăiau în foc, pe Pământ au devenit Spirite ale aerului. În evoluţia cosmică unele spirite au rămas în urmă, aşa cum în şcoală există repetenţi. Entităţile care şi-au făcut din Soare reşedinţa lor s-au dezvoltat mai repede şi au găsit trecerea de la starea de Spirite ale focului la starea de Spirite ale aerului, în timp ce o multitudine de fiinţe nu au reuşit acest lucru. Cele dintâi acţionează acum ca forţe spirituale din exterior, din Soare şi din Lună, asupra omului. Omul le absoarbe în el prin respiraţie. Între om

şi aceste entităţi solare înalt evoluate se situează acele entităţi spirituale care, deşi pe Lună au cunoscut un progres mult mai mare decât omul, au evoluat mai puţin decât Spiritele solare şi zeul Iahve. Ele încă nu erau în stare să influenţeze omul prin respiraţie, dar se străduiau totuşi să acţioneze asupra lui. Erau Spirite ale focului incomplet dezvoltate. Elementul lor era căldura, iar acest element nu era prezent în om decât în sânge. Ele trebuiau să trăiască din această căldură.

Astfel, omul a fost plasat în cursul evoluţiei sale între Spiritele aerului, care trăiesc în respiraţia sa, spiritele cele mai înalte care îl îmbibă de spirit, şi Spiritele focului care căutau elementele sângelui său. Ele acţionează în sângele său ca adversari ai Dumnezeului Iahve. Iahve căuta prin iubire să-i menţină pe oameni în grupuri mici. El voia să-i impregneze cu sentimentul de comuniune. Dacă însă ar fi existat numai iubirea, oamenii n-ar fi devenit niciodată fiinţe autonome. Ei ar fi fost pur şi simplu constrânşi să devină nişte automate iubitoare. Împotriva acestui lucru şi-au îndreptat atacurile Spiritele focului, acest lucru având ca rezultat faptul că omul a reuşit să dobândească libertatea personală. Grupuri mici de oameni au fost destrămate. Dumnezeul Iahve nu era interesat decât să unească pe oameni în iubire. În sânge, el acţiona ca Dumnezeul iubirii legate de sânge. Alta era acţiunea Spiritelor focului; ele sunt cele care i-au adus omului arta şi ştiinţa. Aceste spirite mai sunt numite şi Spirite luciferice. Evoluţia ulterioară a omenirii se desfăşoară sub influenţa lui Lucifer, care îi aduce omului libertatea şi înţelepciunea. Sub conducerea Dumnezeului Iahve oamenii trebuiau să fie reuniți prin principiul consangvinității. Faptul că omul a devenit un cetăţean liber al Pământului el îl datorează lui Lucifer. Iahve i-a plasat pe oameni în paradisul iubirii. Atunci apare Spiritul focului, șarpele, sub forma pe care o avusese omul atunci când respira încă foc, şi le-a deschis ochii oamenilor spre ceea ce subzista încă de pe vremea Lunii. Această influenţă luciferică era resimţită ca o ispitire. Cei care fuseseră formaţi în şcolile oculte nu vedeau totuşi în această iluminare o ispită. Marii iniţiaţi nu au coborât şarpele ci l-au ridicat, precum Moise în pustie (Numeri 21, 8-9).

Ceea ce trebuia să se manifeste în sânul omenirii s-a manifestat mult timp prin Iahve, sub forma iubirii legate de sânge. În acelaşi timp acţiona Spiritul înţelepciunii, un principiu având altceva de pregătit. Treptat, iubirea s-a extins de la grupuri mai mici la grupuri mai mari de oameni, de la familii la seminții. Poporul evreu este un exemplu caracteristic în acest sens. El se simţea un grup solidar şi pe toate celelalte grupuri le desemna cu numele de galileeni, altfel spus: cei care nu ţineau de sânge. Omenirea nu trebuia să fie înzestrată numai cu iubirea legată de sânge, ci şi cu iubirea spirituală care va uni întreg Pământul cu o legătură a fraternităţii. Epoca în care coeziunea omenirii era menținută doar prin iubirea între rude nu trebuie considerată decât o pregătire pentru ceea ce urma să vină mai târziu. Chiar şi influenţa lui Lucifer, care consta în izgonirea constrângerilor, nu este decât pregătirea în vederea acțiunii unui „mai înalt”, care trebuia să vină. Acest mai mult era numit în şcolile oculte christice adevăratul purtător de lumină, adevăratul Lucifer, Christos.

Să mergem înapoi, la epoca în care omenirea atlanteeană sălăşluia pe Pământ. Pământul avea pe atunci un cu totul alt aspect. Între Europa şi America, pe locul unde acum se întind apele oceanului, se afla o ţară care acum este pe fundul oceanului. Chiar şi ştiinţa actuală ajunge puţin câte puţin să recunoască că acolo unde se întinde acum Oceanul Atlantic a existat mai înainte un continent. Oameni cu totul diferiţi de noi locuiau Atlantida. Relația dintre corpul eteric şi cel fizic era pe atunci cu totul diferită față de cea actuală. Un clarvăzător percepe la omul actual, în capul acestuia, două puncte; unul în creierul eteric, celălalt în creierul fizic, între ochi, la aproape un centimetru adâncime. La omul actual aceste două puncte coincid. La atlanteean creierul eteric depășea creierul fizic şi cele două centre ale creierului nu coincideau. Faptul poate apărea în mod excepţional şi la contemporanii noştri. Atunci apare idioţia. Unirea centrelor celor două creiere s-a produs abia în ultima treime a erei atlanteene. Abia atunci omul a învăţat să-şi zică lui însuşi „Eu”. Atlanteenii, de asemenea, nu puteau nici să rostească, nici să numere, nici să judece, să gândească logic. În schimb, ei aveau o memorie prodigioasă, care se întindea peste generaţii, şi o clarvedere confuză. Ei nu vedeau clar contururile obiectelor fizice, în schimb percepeau procesele psihice. Când atlanteeanul întâlnea un animal, el resimţea în mod clarvăzător intenţiile acestuia. Dacă, de pildă, percepea o culoare roşu-maronie, el se ferea; ştia că are de-a face cu o anumită ostilitate. Dacă însă percepea o culoare roşiatic-violetă ştia că îl întâmpină ceva simpatic. Această clarvedere îl informa şi asupra valorii alimentelor. Tot astfel animalul actual, care a păstrat această clarvedere obscură, deosebeşte plantele binefăcătoare de cele nocive lui, aflate pe o păşune. Trăirea pe care omul şi-a păstrat-o în vis este o rămăşiţă în decadenţă a clarvederii vechilor atlanteeni. La atlanteean delimitarea între conştienţa de veghe şi cea de somn nu era atât de pronunţată ca la omul actual. Conştienţa de veghe era mai puţin clară decât o avem noi azi. Conştienţa de somn şi de vis era mai luminoasă. În primele timpuri ale perioadei atlanteene existau chiar stări de inconştienţă totală, care erau străbătute de puternice imagini onirice. Atlanteenii cei mai vechi nu ştiau nimic despre actul sexual. Acesta se destăşura într-o totală inconştienţă. Când atlanteeanul se trezea, el nu ştia nimic despre reproducere. Procesul de reproducere i se arăta doar prin simboluri. Faptul este amintit de legenda greacă despre Deukalion şi Pyrrha care merg în Grecia şi aruncă în urma lor cu pietre, care se transformă apoi în oameni. Procesul de reproducere rămâne acoperit de inconştienţă cât timp au durat căsătoriile endogame. Trezirea la conştienţă şi recunoaşterea conştientă a actului procreării trebuie raportate la influenţa luciferică, care a „deschis ochii” oamenilor. Omul învață să distingă binele şi răul. Deveniţi conştienți de iubirea lor şi nemaifiind interesaţi numai de legătura de sânge, oamenii au devenit autonomi. Atunci Iahve a fost înlocuit de către Christos, care a adus în lume o iubire mai elevată, făcându-i pe oameni nedependenţi de legăturile tribale şi de legăturile de sânge. Această iubire universală este încă la începuturile sale. Dar când Pământul va preda fiinţele sale lui Jupiter, oamenii vor fi cu totul impregnați de această iubire spirituală. La această iubire universală se referă cuvântul lui Christos atunci când spune: „Dacă vine cineva la mine şi nu urăşte pe tatăl său şi pe mamă şi pe femeie şi copii şi pe fraţi şi pe surori, chiar şi propria sa viaţă nu poate să fie ucenicul meu” (Luca 14, 26). Spiritul care revarsă tot mai mult şi mai mult această iubire universală peste Pământ este Spiritul lui Christos. Evoluţia pământească a fost împărţită prin apariţia lui Christos în două părţi. Acel sânge care a curs pe Golgota este semnul înlocuirii iubirii consangvine cu iubirea spirituală. Aceasta este relația dintre Iahve, Lucifer şi Christos.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 100

CONFERINŢA a V-a

Basel, 20 noiembrie 1907

„Legea prin Moise a fost dată, devoțiunea – harul – şi adevărul prin Iisus Christos au venit" (Ioan 1, 17). Dacă înţelegem în realitate acest pasaj atunci sesizăm şi această cezură adâncă şi semnificativă care s-a produs în istoria omenirii prin apariţia lui Christos. În conferinţele precedente a fost schiţată în linii mari evoluţia omenirii, arătându-se cum s-a dezvoltat conştienţa de Eu. Într-un trecut îndepărtat grupuri şi generaţii întregi de oameni s-au resimţit ca Eu. Vârsta înaintată a patriarhilor se explică în acest fel. Treptat, acest sentiment de Eu s-a restrâns din ce în ce mai mult la persoane individuale. A fost descris, de asemenea, modul în care în cadrul acestei evoluţii s-au conturat două curente spirituale: unul, consangvinitatea, care în mod natural tindea să mențină coeziunea omenirii; altul, luciferic, care l-a făcut pe om autonom şi l-a pregătit pentru unirea pur spirituală care urmează să vină.

În întreaga perioadă a Vechiului Testament prin lege se înţelegea ceea ce introduce din exterior ordinea în societatea umană. Când consangvinitatea şi-a pierdut forţa sa unificatoare oamenii au trebuit aduşi la o anumită relaţie reciprocă, printr-o ordine exterioară izvorâtă din gândire. Legea a fost resimţită ca ceva provenind din afară. Această lege care ne-a fost dată din exterior şi-a păstrat valabilitatea până în momentul în care dăruirea, harul şi adevărul dăruite prin Christos au creat în noi, din interior, înţelegerea pentru adevărata cunoaştere. Devoțiunea şi adevărul nu se pot dezvolta decât treptat. Creştinismul, care vrea să aducă harul, devoțiunea, în locul legii, este încă abia în zorii devenirii sale. Cu cât Pământul progresează în evoluţia sa, cu atât se va întări şi influenţa creştinismului asupra omenirii. Omenirea trebuie să se înalțe la o treaptă a conviețuirii în care fiecare om va stabili faţă de aproapele său o relaţie fraternă printr-un impuls emanând din fiinţa sa lăuntrică. Omenirea nu va putea să se ridice prin propriile sale forţe la această înaltă treaptă de evoluţie, şi este misiunea creştinismului să o ajute. Omul nu va mai avea nevoie de o lege exterioară atunci când un impuls din interior îl determină să se comporte astfel încât devoțiunea şi adevărul formează linia sa de conduită.

Faptul nu trebuie luat ca şi cum în prezent omenirea ar putea să se lipsească de legi; este însă un ideal către care trebuie să tindem. Treptat, omenirea va ajunge să stabilească armonia universală acţionând de bună voie. Pentru a atinge acest ţel trebuia să intervină o putere care, în sensul Evangheliei, este cea a lui Christos. Despre cel care, prin propria sa forţă interioară ajunge să se ridice la o astfel de relaţie cu semenii săi încât să se integreze lor în mod armonios, fără nicio constrângere, despre un astfel de om în şcolile oculte se spune că „îl poartă pe Christos în el".

Pentru a înţelege ceea ce urmează este util să amintesc încă o dată alcătuirea fiinţei umane:

	Eu
Corp astral	Sine spirituală
Corp eteric	Spirit al vieţii
Corp fizic	Om-spirit

Prin munca Eului asupra corpului astral, acesta este transformat în Sine spirituală. Acest lucru se face însă treptat, prin formarea mai întâi a sufletului senzaţiei, apoi a sufletului înţelegerii şi apoi a sufletului conştienţei. În sufletul conştienţei purificat şi maturizat se revarsă Sinea spirituală. Eul lucrează şi asupra corpului eteric, iar impulsurile cele mai eficiente în această direcţie sunt cele ale artei, ale religiei şi ale disciplinei esoterice.

Şcoli esoterice au existat şi în epoca precreştină. Ele îi dezvoltau pe discipoli până ce aceştia erau în stare să privească în lumile superioare. Dar numai adevăraţii discipoli ai şcolilor oculte cele mai tainice ajungeau la această contemplare, însă şi atunci cu condiţia să suporte o iniţiere autentică, în cursul căreia corpul eteric era desprins de corpul fizic. Prin iniţiere se înţelege înălţarea unui om la stadiul de a vedea lumea spirituală. În toate iniţierile precreştine discipolul ce urma a fi iniţiat trebuia adâncit într-un fel de somn. Acest somn iniţiatic se deosebeşte de somnul obişnuit prin faptul că în acesta din urmă corpul eteric rămâne legat de corpul fizic, în timp ce în cel dintâi corpul eteric este desprins de cel fizic pentru o scurtă perioadă de timp. În tot acest timp hierofantele trebuia să menţină corpul în viaţă. Prin faptul că se desprindea corpul eteric, hierofantele era în măsură să îl conducă pe discipol, împreună cu celelalte elemente constitutive, în lumile spirituale, lăsându-l să facă acolo experienţe, care ulterior puteau fi transmise creierului fizic. Acestea erau singurele metode de iniţiere ce existau în epocile precreştine.

Odată cu venirea lui Christos apare ceva cu totul nou în ce priveşte iniţierea. Presupuneţi că omul ar fi transformat în întregime corpul său astral în Sine spirituală. Această Sine spirituală se imprimă atunci în corpul eteric precum pecetea în ceară şi îşi lasă amprenta sa. Prin aceasta corpul eteric este transformat în Spirit al vieţii. Când acest fapt este împlinit în întregime Spiritul vieţii se imprimă în corpul fizic şi îl transformă în Om-spirit. Numai odată cu apariţia lui Christos Iisus a devenit posibil să se imprime direct ceea ce era Spirit al vieţii în corpul vieţii. Experienţele facute în lumile superioare au putut de acum înainte să fie încorporate creierului fizic fără să fie nevoie de o separare prealabilă a corpului eteric. Primul care a dispus de un corp eteric impregnat cu totul de Sinea spirituală şi un corp fizic impregnat cu totul de Spiritul vieţii a fost Christos Iisus. Datorită venirii lui Christos Iisus pe Pământ a devenit posibil celor care sunt uniţi cu El să urmeze aceeaşi iniţiere, fără a desprinde corpul eteric de cel fizic. Astfel, toţi iniţiaţii precreştini făceau experienţele iniţierii în afara corpului fizic, erau apoi coborâţi în corpurile fizice şi puteau face cunoscut apoi, ca o trăire personală, ceea ce se produsese în lumea spirituală.

Buddha, Moise şi alţii au fost astfel de iniţiaţi. Prin Iisus a venit pentru prima dată pe Pământ o fiinţă care, rămânând în corpul său fizic, putea să contemple viaţa lumilor superioare. Învăţăturile lui Buddha, Moise etc. sunt cu totul independente de personalitatea maestrului lor. Este budist sau mozaist cel care respectă învăţăturile lui Buddha sau Moise, căci aceşti fondatori nu fac decât să transmită ceea ce au trăit ei în lumile superioare. Cu Christos este altceva. Învăţătura sa devine creştinism tocmai prin personalitatea sa şi nu este suficient să urmezi

învăţăturile creştinismului pentru a fi creştin. Creştinii adevăraţi sunt numai cei care se simt legaţi de Christosul istoric. Unele principii ale creştinismului existau deja anterior. Nu asta contează; ceea ce contează este faptul că creştinul crede în Christos Iisus, că Îl consideră o apariţie care, umblând în carne, reprezintă omul desăvârşit.

În trecut se cunoştea încă expresia: Iniţiatul este un om divin. – Această sentenţă era fondată pe faptul că în cursul ceremoniei de iniţiere iniţiatul se afla sus, în lumea spirituală, lângă fiinţele spirituale sau divine. Acolo el era omul divin. Prin Christos Iisus s-a putut vedea „omul divin" într-un corp fizic; niciodată înainte. Acest pasaj din Evanghelia după Ioan (1, 18) trebuie luat textual: „Nimeni nu a văzut vreodată pe Dumnezeu. Fiul unic, care este în sânul Tatălui, El ni L-a făcut cunoscut." Înainte putea percepe divinitatea numai cel care el însuşi se înălţase. În Christos, divinitatea s-a coborât pentru prima dată pe Pământ sub formă vizibilă. Acest fapt a fost vestit în Evanghelia după Ioan (I, 14) şi el era învăţat şi în şcoala dionisiacă. Christos a venit aici pentru a indica oamenilor calea; oamenii trebuie să devină succesorii Lui, trebuie să se pregătească să imprime în corpul fizic ceea ce este în corpul eteric. Aceasta înseamnă să dezvolţi în tine principiul christic. Evanghelia după Ioan este o carte de o viaţă. Nimeni din cei care au studiat-o cu intelectul nu a pătruns-o. O cunoaşte numai cel care a vieţuit-o. Când repeţi zi de zi, un anumit timp, primele paisprezece versete descoperi raţiunea lor de a fi. Ele alcătuiesc o temă de meditaţie şi trezesc în sufletul omenesc capacitatea de a vedea, ca vieţuiri proprii, în marele tablou astral, anumite pasaje din Evanghelie, precum nunta din Cana, capitolul 2, discuţia cu Nicodim în capitolul 3. Prin aceste exerciţii omul ajunge la clarvedere şi poate el însuşi să facă experienţa adevărului conţinut în Evanghelia după Ioan. Sunt sute de oameni care au făcut acest lucru. Autorul Evangheliei după Ioan era un văzător de înaltă treaptă, iniţiat de însuşi Christos.

Nicăieri în Evanghelia după Ioan nu este numit ucenicul Ioan. Despre el este spus numai – de pildă, în capitolul 19, 26: „Ucenicul pe care Domnul îl iubea." Este vorba de un termen tehnic desemnându-l pe cel pe care Maestrul însuşi îl iniţiase. Ioan îşi descrie propria sa iniţiere în învierea lui Lazăr capitolul 11. Relaţiile cele mai tainice ale lui Christos cu evoluţia lumii nu puteau fi revelate decât datorită faptului că autorul Evangheliei după Ioan fusese iniţiat de însuşi Domnul. Aşa cum s-a spus mai sus, vechile iniţieri durau trei zile şi jumătate; de unde şi învierea lui Lazăr în a patra zi. Şi despre Lazăr este spus că Christos îl iubea (Ioan 11, 3, 35 şi 36). Este vorba din nou de un termen tehnic desemnându-l pe discipolul favorit. În timp ce corpul lui Lazăr stătea ca mort în mormânt, corpul său eteric era extras pentru a parcurge iniţierea şi a primi aceeaşi forţă ca cea care este în Christos. El devine astfel un înviat, chiar cel pe care Domnul îl iubea, cel căruia îi datorăm Evanghelia după Ioan. Dacă reciteşti acum Evanghelia după Ioan vei constata că niciun rând nu contrazice acest fapt, doar că procesul iniţierii este prezentat sub un văl.

Să ne oprim şi asupra unei alte imagini din Evanghelia după Ioan. În capitolul 19, 25 este spus: „Şi stăteau lângă crucea lui Iisus mama sa şi sora mamei Sale, Maria lui Cleopa, şi Maria Magdalena." Pentru a înţelege Evanghelia trebuie să ştii cine sunt aceste trei femei. Aşa după cum astăzi într-o aceeaşi familie două surori nu poartă acelaşi nume, la fel era şi în trecut. Astfel, pasajul citat este dovada că în sensul Evangheliei după Ioan mama lui Iisus nu se numea Maria. Dacă examinezi acum Evanghelia după Ioan după ce ştii acest lucru, nu găseşti nicăieri o indicaţie cum că mama lui Iisus se numea Maria. De pildă, la nunta din Cana (capitolul 2) este spus numai: „Mama lui Iisus era acolo." Aceste cuvinte semnifică ceva important care ajunge să fie înţeles doar când ştii în ce mod autorul Evangheliei după Ioan foloseşte aceste cuvinte. Ce înseamnă expresia: „mama lui Iisus"? Cum am văzut omul este alcătuit din corp fizic, corp eteric şi corp astral. Trecerea de la corpul astral la Sinea spirituală nu trebuie să ne-o imaginăm atât de simplă. Eul transformă încet şi treptat corpul astral în suflet al senzaţiei, suflet al înţelegerii și suflet al conştienţei (în mod inconştient). Eul continuă să lucreze şi numai când a adus corpul astral la nivelul de suflet al conştienţei este în măsură să-l purifice pe acesta pentru ca în el să poată să se nască Sinea spirituală. Omul este constituit din:

Tată	7.Om-spirit	Viitor îndepărtat
Fiu	6. Spirit al vieţii, corp eteric transformat	
Spiritul sfânt	5. Sine spirituală, suflet al conştienței	Fecioara Sophia, sufletul conştienţei purificat
	4. Suflet al înţelegerii, suflet astral	Maria, soţia lui Cleopa
	3. Suflet al senzaţiei, corp al senzației	Maria Magdalena
	2. Corp eteric	
	1. Corp fizic	

Omul-spirit nu se va dezvolta decât într-un viitor foarte îndepărtat. De asemenea, Spiritul vieţii nu există la majoritatea oamenilor decât în stare de germene. În prezent a început dezvoltarea Sinei spirituale. Ea este indisolubil legată de sufletul conştienței, precum o sabie în teacă. Sufletul senzaţiei este cufundat şi el în corpul senzaţiei sau corpul astral. Găsim astfel în persoana omului nouă componente. Dar, dat fiind că între Sinea spirituală şi sufletul conştienţei pe de o parte şi între sufletul senzaţiei şi corpul astral pe de altă parte există o legătură indisolubilă, literatura teosofică vorbeşte în mod obişnuit de şapte elemente constitutive. Sinea spirituală este similară cu Sfântul spirit care, în sens creştin, este entitatea diriguitoare pe plan astral. Spiritul vieţii este numit de către creştini „Cuvânt" sau „Fiu". Omul-spirit este „Spiritul-Tată" sau „Tatăl".

Cei care au născut în ei Sinea spirituală au fost numiţi „Copii ai lui Dumnezeu"; la ei „Lumina strălucea în întuneric"; şi „ei au primit Lumina". Exterior, ei erau oameni din carne şi sânge, dar purtau în ei un om mai elevat. Înăuntrul lor Sinea spirituală fusese născută din sufletul conştienţei. „Mama" unui astfel de om spiritualizat nu este o mamă trupească; ea sălăşluieşte în interiorul lui; ea este sufletul conştienţei purificat şi spiritualizat. Ea este principiul din care este născut omul superior. Această naştere spirituală, naştere în sensul cel mai elevat, este descrisă de Evanghelia după Ioan. În sufletul conştienţei purificat se revarsă Sinea spirituală sau Sfântul spirit. La aceasta se referă şi expresia: „Eu am văzut Spiritul coborând asupra lui precum un porumbel din cer şi rămânând peste El."

Sufletul conştienţei fiind principiul în sânul căruia s-a dezvoltat Sinea spirituală, se numeşte „mama lui Christos" sau, în şcolile oculte, „Fecioara Sophia". Prin fecundarea Fecioarei Sophia a putut Christos să se nască în Iisus din Nazaret. În şcolile oculte ale lui Dionysos sufletul înţelegerii şi sufletul senzaţiei erau numite „Maria" şi „Maria Magdalena".

Omul fizic este născut din asocierea a doi oameni. Omul superior nu se poate naşte decât dintr-un suflet al conştienţei care înglobează întregul popor. Metoda de iniţiera era, în fazele ei esenţiale, aceeaşi la toate popoarele. Orice iniţiere comportă şapte trepte. În iniţierea persană aceste trepte erau: Prima treaptă era „Corbul". Cel care se afla pe această treaptă era însărcinat să aducă la templu noutăţi din exterior. Corbul este numit peste tot mesagerul spiritual, de pildă, şi în legeda germană despre Odin şi cei doi corbi ai săi. A doua treaptă era „Ocultul". A treia, „Războinicul". Şcolile oculte îl autorizau deja pe acesta să iasă în afară şi să vestească învăţătura. A patra treaptă,

„Leul", de nezdruncinat în sine, dispunând, în afara cuvântului, de forţe magice, a trecut proba, oferind astfel garanţia de a nu abuza de forţele care i-au fost încredinţate. A cincea treaptă era „Persanul". A şasea, „Eroul solar", iar a şaptea: „Tatăl". Aici ne interesează denumirea treptei a cincea, „Persanul". Iniţiatului de treapta a cincea i se dădea, în toate şcolile oculte, numele poporului din care făcea parte, fiindcă conştienţa sa se lărgise până la a îngloba întreg poporul. El resimţea toată suferinţa poporului ca pe a sa proprie. Conştienţa sa era limpezită şi lărgită la nivelul conştienţei de ansamblu a poporului. La evrei, un iniţiat de această treaptă se numea „Israelit". Este un fapt ce trebuie cunoscut dacă vrei să înţelegi convorbirea dintre Christos şi Natanael (capitulul 1, 47-49). Acesta era un iniţiat de treapta a cincea. Răspunsul frapant al lui Christos: „Te-am văzut când tu erai sub smochin" indică un proces anume al iniţierii, şi anume primirea sufletului conştienţei.

Explicaţiile următoare vor ajuta la înţelegerea proceselor iniţiatice. Conştienţa Eului individual al omului se situează în lumea fizică. Oamenii se mişcă peste tot cu Eul lor. Eul animalelor se află pe planul astral. Fiecare grup de animale are acolo o conştienţă comună a Eului. Dar nu numai Eul animalelor se află în lumea astrală, ci şi Eul corpului pe care omul îl are în comun cu animalul, deci Eul corpului astral omenesc. În Devachan găsim Eul plantelor ca şi Eul corpului pe care omul îl are în comun cu plantele, Eul corpului eteric. Dacă ne ridicăm şi mai sus, în Devachanul superior, găsim acolo Eul mineralelor şi Eul a ceea ce omul are în comun cu mineralele: Eul corpului fizic. Prin corpul fizic noi suntem astfel în legătură cu Devachanul superior. Cu Eul individual noi suntem aici, în lumea fizică. Când, la iniţiat, Eul corpului astral este impregnat şi transformat de către Eul său individual, el devine conştient în lumea astrală, poate să aibă acolo percepţii şi să acţioneze. El întâlneşte entităţi încarnate în corpuri astrale, precum sufletele-grup ale animalelor şi acele entităţi superioare pe care creştinismul le numeşte Îngeri. Pe o treaptă şi mai înaltă de iniţiere Eul corpului eteric este la rândul său impregnat de către Eul individual. Conştienţa individuală se ridică atunci până în Devachan. Acolo întâlneşte Eurile plantelor şi spiritul planetar. O iniţiere şi mai înaltă are loc când Eul individual pătrunde Eul corpului fizic. Omul ajunge atunci la conştienţa personală şi în lumea supraspirituală. El întâlneşte acolo Eul mineralelor şi al unor spirite şi mai înalte. Inițierea este astfel o înălțare în lumile superioare, în care se întâlnesc entităţi tot mai înalte:

Devachanul superior Eul mineralelor	Eul corpului fizic	Conştienţă supradevachanică
Devachanul inferior Eul plantelor	Eul corpului eteric	Conştienţă devachanică
Lumea astrală Eul animalelor, Îngeri	Eul corpului astral	Conştienţă astrală
Lumea fizică	Eul individual	Conştienţă de zi

S-ar putea folosi următoarea imagine:

Eul corpului eteric poate fi comparat cu inginerul.
Eul corpului astral poate fi comparat cu conducătorul unui automobil.
Eul corpului fizic poate fi comparat cu proprietarul unui automobil.

Când Eul individual a ajuns la perfecta stăpânire a celor trei corpuri, el a stabilit armonia interioară. Christos este o entitate care poseda deplin această armonie. El a apărut pe Pământ pentru ca omul să poată dezvolta această forţă a armoniei interioare. În acest Fiu al omului este prefigurată întreaga evoluţie umană, până la treapta spirituală cea mai înaltă. Înainte această armonie nu exista; în locul ei acționau din exterior legile. Armonia interioară este noul impuls pe care omenirea l-a primit prin Christos. Omul trebuie să cucerească capacitatea de Christos, adică trebuie să dezvolte Christosul interior. Dacă însă, aşa cum spunea *Goethe*, „Ochiul este format de lumină pentru lumină", atunci scânteia acestei armonii interioare, a acestui Christos interior, nu poate fi cuprinsă decât prin existenţa Christosului exterior, istoric, înainte de apariţia căruia omului îi era imposibil să ajungă la această treaptă de dezvoltare spirituală.

Oamenii care au trăit înainte de viața istorică a lui Christos nu sunt nicidecum excluşi de la harul revărsat asupra omenirii prin apariţia lui Christos. Căci nu trebuie să uităm că în virtutea legii reîncarnării ei trebuie să revină şi, prin aceasta, vor avea prilejul de a dezvolta Christosul interior. Poţi vorbi de nedreptate numai dacă uiţi ce înseamnă reîncarnarea. Evanghelia după Ioan arată calea către Christosul istoric, către acel Soare care aprinde lumina interioară din om, aşa cum soarele fizic aprinde lumina ochiului nostru.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 100

CONFERINŢA a VI-a

Basel, 21 noiembrie 1907

Secretul numerelor face parte din secretele cele mai importante ale tuturor şcolilor oculte, implicit cea a lui Dionysos. Celui care nu ştie să descifreze taina numerelor nu îi este dat să citească scrierile oculte. Apariţia numerelor în scrierile religioase are ca fundament un sens foarte profund. Şcoala lui *Pitagora* [Nota 70] este şi ea fondată pe misterul numerelor. Dacă este adevărat că litera omoară, atunci trebuie ca la interpretarea scrierilor oculte să atribuim literei o valoare foarte precisă, altfel riscăm să vedem în acest text spiritul pe care noi vrem să-l găsim acolo. În Evanghelia după Ioan găsim multe numere cu semnificaţie ocultă. În conferinţa a cincea am vorbit despre cele trei femei care se aflau la piciorul crucii, despre Fecioara-mamă Sophia, despre Maria şi despre Magdalena. În conferinţa de astăzi vom lua ca punct de plecare o altă abordarc privitoare la numere.

Să ne aducem aminte mai întâi discuţia lui Christos Iisus cu samarineanca (capitolul 4, 7 şi urm.). Christos spune cuvintele pline de semnificaţie: „Tu ai avut cinci bărbaţi şi cel pe care îl ai acum nu este soţul tău.” Şi cifra cinci revine cu prilejul vindecării celui bolnav de 38 de ani (capitolul 5, 5). Scăldătoarea Betezda are cinci porticuri. Să examinăm mai din aproape semnificaţia acestui număr mistic cinci. Să privim fiinţa umană în relaţia cu dezvoltarea omenirii. Aşa cum am văzut, omul este alcătuit din nouă elemente care sunt reductibile la şapte. În timpul evoluţiei omului aceste şapte corpuri ajung treptat să se dezvolte. La omul actual încă nu sunt dezvoltate toate cele şapte elemente. Omul obişnuit a ajuns în dezvoltarea sa până la sufletul conştienţei; Sinea spirituală nu este decât la începutul dezvoltării sale. Să ne întoarcem la punctul evoluţiei omeneşti în care omul a învăţat să-şi spună sieşi „Eu”. Acest moment a fost precedat de epoca atlanteeană, în care omul era încă dotat cu forţe de clarvedere crepusculară. În regiunea Atlantidei care corespunde Irlandei actuale locuia un popor atlanteean ajuns la un stadiu de dezvoltare caracterizat prin suprapunerea capului eteric şi a celui fizic.

Acest popor era atunci cel mai dezvoltat şi destinat să devină purtătorul evoluţiei viitoare. Manu, un spirit deosebit de evoluat, a condus acest grup spre est, prin Rusia actuală, către centrul Asiei, în regiunea actualului deşert Gobi. Aici a fost fondată o colonie de unde au fost trimise, în diverse direcţii, grupuri care au difuzat cultura acestora. Faptul s-a produs în perioada în care continentul atlanteean era în curs de a se scufunda. Africa şi Europa actuală apăreau treptat din valuri. Un alt grup de atlanteeni a emigrat către vest, alcătuind populaţia autohtonă pe care au întâlnit-o europenii când au redescoperit America. Un alt grup a emigrat către nordul Europei. Toate aceste grupuri au păstrat amintirile lor clarvăzătoare în legendele şi miturile vechi. Când vom înţelege odată în mod just aceste mituri, multe puncte obscure ale istoriei omenirii vor fi elucidate. Numai că aceste legende şi mituri nu trebuie abordate într-un mod pedant. Trebuie să ştim în ce mod complex au lucrat experienţele de clarvedere şi fantezia la crearea acestor vechi legende. Pe vremea în care în personalitate se făceau simţite primele licăriri ale Eului omul trăia mult mai intens în mediul său înconjurător decât mai târziu. De asemenea, el percepea mult mai puţin contururile exterioare ale obiectelor din jurul său şi mult mai mult proprietăţile lor interne, relaţia lor în raport cu el, dacă ele îi erau utile sau nocive, prietenoase sau ostile. Cu cât Eul se includea mai mult în personalitatea omului, cu atât se atenuau facultăţile lui de clarvedere, în timp ce formele lumii exterioare deveneau mai precise pentru ochiul fizic. Când conştientizăm aceste fapte înţelegem uşor ce puternice transformări a provocat apariţia Eului. Înainte vreme omul nu-şi vedea nici măcar propriul său corp. Acum el începe să-l desemneze drept Eul său.

Spre sfârşitul ei, Atlantida era un ţinut al negurilor, acoperită de ceţuri groase; nu exista o alternanţă ploaie-strălucire a soarelui, nici nu apărea curcubeul. Acesta s-a putut forma abia în perioada postatlanteeană, când masele de ceţuri s-au împrăştiat. Acest eveniment a rămas viu în conştienţa poporului prin legenda lui Heimdall şi istoria lui Noe şi a arcei lui. Amintirea ţinutului ceţurilor s-a păstrat în nord în denumirea de Niflheim, Nebelheim (literal „casa/sălaşul ceţurilor”). Impactul Eului asupra personalităţii omeneşti s-a păstrat, de asemenea, în legendele acestor popoare nordice, cum ar fi în „Legenda nibelungilor”. Eul este reprezentat aici prin simbolul aurului. Aurul era dizolvat în apă, însă el s-a condensat într-un inel, în comoara nibelungilor: Eul, răspândit până atunci în lumea întreagă, s-a comprimat în forma umană fixă, stabilă. În prelucrarea de către *Wagner* a acestei legende putem percepe foarte clar presimţirea inconştientă a artistului creator. Wagner nu avea o conştienţa deplină a ceea ce crea în opera sa, însă pe el îl călăuzea o ştiinţă subconştientă. Astfel, el a putut să exprime trezirea conştienţei Eului în punctul de orgă care traversează întreaga uvertură a operei sale „Aurul Rinului”.

Pe de altă parte, undeva în Orientul Îndepărtat, sub conducerea unei individualităţi evoluate, s-a născut prima civilizaţie despre care mărturisesc vechile Vede. Prima iradiere a acestei culturi s-a făcut către sud, prin civilizaţia protoindiană. În vechile mituri şi legende indiene, în documentele religioase s-au păstrat relatări ale acestor fapte; ele pot fi citite de clarvăzători. Multe din contradicţiile aparente se dovedesc a fi adevăruri profunde. Această civilizaţie păstrase încă amintirea vechii clarvederi şi resimţise o profundă nostalgie după ea, ca după un bun preţios pe care l-ai pierdut. Oamenii erau încă atât de puternic pătrunşi de realitatea lumii spirituale încât numeau lumea fizică maya, iluzie. De aceea ei căutau să regăsească acest bun pierdut întorcându-şi fără încetare privirea de la lumea fizică pământească spre spiritual. Aceasta este originea exerciţiilor yoga, care încearcă să îi introducă în lumea spirituală printr-o diminuare a conştienţei. Aceşti oameni voiau să revină la vechea stare crepusculară; ei căutau drumul înapoi spre paradisul pierdut. De-a lungul întregii ere altlanteene lumea le-a apărut oamenilor în contururi vagi. Atlanteenii trăiau încă cu precădere în lumea spirituală. Întreaga eră postatlanteeană nu reprezintă pentru cercetătorul spiritual decât o cucerire progresivă a planului fizic. Prima civilizaţie postatlanteeană, cea indiană, avea încă un simţ slab dezvoltat pentru ceea ce se petrecea în exterior în natura fizică, care pentru iniţiaţi era pură iluzie, de care ei încercau să scape pentru a ajunge la singura realitate, realitatea spirituală.

A doua iradiere a fost civizilaţia protopersană. Persanul se apropie deja mai mult de lumea exterioară decât indianul; el cunoştea fenomenele binelui şi răului, reprezentate prin zeii Ormuzd şi Ahriman. El caută să se unească cu primul pentru a-l combate pe cel de al doilea. Pământul este pentru el un câmp de activitate în scopul inserării spiritului în existenţa fizică. A treia epocă de civilizaţie este cea egipto-asiro-caldeo-babiloniană. Omul a făcut un pas mai departe în cucerirea planului fizic. Pentru persan lumea fizică era încă un câmp de

activitate nediferenţiat. Acum omul îşi orientează deja ştiinţa sa pentru a pune în slujba lui forţele pământului. El cunoaşte geometria şi o foloseşte pentru a parcela şi a împărţi teritoriul. Privirea sa se ridică şi dincolo de pământ, către stele, astfel luând naştere astronomia.

A patra perioadă de civilizaţie este cea greco-latină. Dacă până atunci, prin ştiinţă, omul s-a ocupat de cultura exterioară, acum omul introduce propriul său interior, specificul uman, în materie. În operele de artă pe care el le creează vedem exteriorizată propria sa formă; în dramele şi epopeile pe care le compune sunt descrise propriile sale însuşiri psihice. Romanul este cetăţeanul care proiectează în afară propria sa legitate, dând naştere statului şi jurisprudenţei.

În decursul celei de a cincea epoci, în care trăim actualmente, omul a progresat în stăpânirea lumii exterioare. Epoca noastră este expresia celei mai profunde adânciri a spiritului în materie, de la epoca atlanteeană încoace. Această coborâre era necesară pentru ca omul să poată progresa. Abia după această adâncire totală a spiritului în materie se poate începe reurcarea. Epoca noastră a dezvoltat în mod deosebit spiritul ştiinţific, cu ajutorul căruia stăpânim cele mai diverse forţe ale naturii. Odinioară, pe timpul în care omul măcina cerealele în mod primitiv între două pietre, nu era nevoie decât de puţină forţă spirituală pentru a-şi asigura micile nevoi ale traiului. În ziua de astăzi este cu totul altfel. Gândiţi-vă doar la consumul enorm de forţă spirituală necesar pentru satisfacerea nevoilor materiale ale omului modern. Avem locomotive, nave cu aburi, telefon, lumină electrică. O enormă cantitate de forţă spirituală ce a fost cheltuită şi introdusă aici, în materie. În schimb, interesele spirituale ale omului trec cu totul pe planul secund. Vedem astfel că întreaga evoluţie spirituală postatlanteeană a omenirii înseamnă o coborâre a spiritului uman în materie. Scopul acestei coborâri este însă acela de a birui materia, acest mare adversar al spiritului. Căci după cea mai profundă coborâre trebuie să înceapă acum o urcare către viaţa spirituală conştientă.

Ne putem reprezenta cursul istoriei în epoca postatlanteeană prin curba următoare.

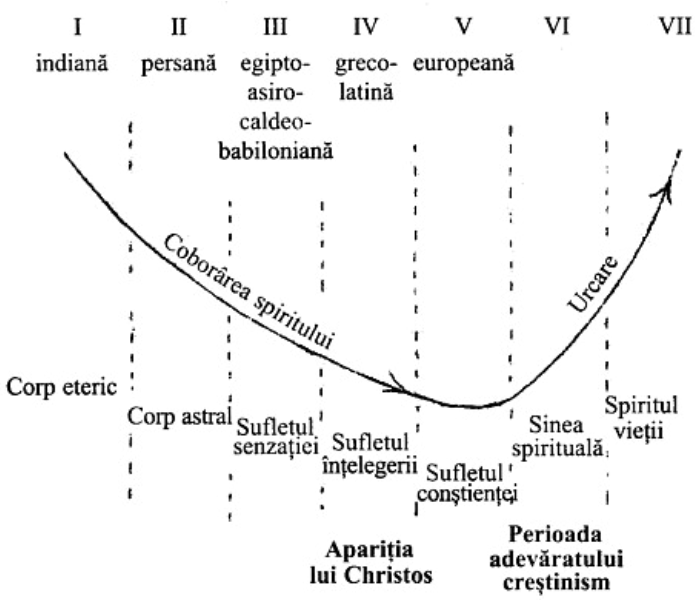

Cea care trebuie să provoace urcarea este forţa creştinismului. Steaua creştinismului răsare în mijlocul celei de a patra epoci de civilizaţie, cu mult înainte ca punctul inferior al curbei să fie atins. Christos Iisus apare drept înalta personalitate care aduce omenirii forţa pentru viitoarea înălțare în spirit. Toate civilizaţiile anterioare pot fi deci considerate şi ca o pregătire a creştinismului. În epoca a cincea creştinismul trebuie să facă faţă celui mai puternic asalt, fiindcă gândirea materialistă întunecă adevărurile spirituale ale creştinismului. În epoca a şasea creştinismul va uni omenirea într-o mare fraternitate, iar teosofia poate fi considerată un mesager, o vestitoare a acestor timpuri viitoare. Învăţăturile date prin creştinism omenirii sunt atât de profunde, atât de pline de înţelepciune, încât nicio religie viitoare nu va putea să înlocuiască sau să elimine creştinismul. Creştinismul poartă în el capacitatea de a se adapta tuturor formelor de cultură ale viitorului.

Mai trebuie arătat şi un alt aspect al evoluției omenirii. În timpul erei atlanteene s-a format corpul fizic al omului, iar când continentul atlanteean s-a scufundat omul avea aproape aceeaşi constituţie cu cea actuală. Începe apoi formarea elementelor constitutive spirituale. În perioada civilizației indiene a fost dezvoltat corpul eteric. Poporul indian, ca primă ramură a civilizaţiei postatlanteene, era foarte receptiv la viaţa spirituală. Faptul are legătură cu dezvoltarea deosebită a corpului eteric.

Ca o paranteză, să mai facem încă o remarcă. Civilizaţia europeană actuală este foarte diferită atât faţă de cea a vechii Indii cât şi de cea a Indiei actuale şi este de înţeles de ce mijloacele şi căile de acces la spiritual ale unui european şi ale unui indian trebuir să fie diferite. Exercițiile yoga care pentru un indian sunt folositoare, pentru un european sunt improprii. Metodele de iniţiere date de maeştri sunt adaptate integral diferitelor trepte de evoluţie ale omenirii. O metodă excelentă pentru o anumită treaptă poate fi de-a dreptul dăunătoare pentru o altă treaptă. Religiile s-au înlocuit şi ele unele pe altele, şi asta nu fără motiv. Chiar dacă ele au un sâmbure de adevăr comun, diferitele expresii ale acestui adevăr sunt condiţionate de diversitatea epocilor de civilizaţie. De la rădăcină şi până la floare arborele formează un tot unitar, totuşi rădăcina are nevoie de o altă hrană decât frunza sau floarea. Tot astfel şi pentru oamenii diferitelor epoci de civilizaţie sunt necesare religii şi metode de iniţiere diferite.

În civilizaţia persană începe să se dezvolte corpul astral. În civilizaţia egipto-asiro-caldeo-babiloniană, din corpul astral se dezvoltă sufletul senzaţiei. În civilizaţia greco-latină este rândul sufletului înţelegerii să se dezvolte. Civilizaţia noastră conduce la dezvoltarea sufletului conştienţei. În cea de a şasea perioadă se va dezvolta Sinea spirituală, care astăzi nu există decât în germene. Pentru dezvoltarea acestui germene este nevoie de impulsul puternic al Spiritului christic. Adevăratul creştinism va înflori numai atunci când Sinea spirituală se va fi dezvoltat. Omenirea se va pregăti apoi să primească Budhi, Spiritul vieţii. La început doar un mic grup de oameni va fi în stare să dezvolte această forţă, el va ajunge însă la o minunată viaţă spirituală. Creştinismul nu este astăzi decât la începutul dezvoltării sale. Cei care se pregătese astăzi pentru formarea înăuntrul lor a Sinei spirituale vor face tot mai accesibil omenirii acest creştinism spiritual, acest creştinism mai profund, în următoarea epocă.

În cursul epocii a treia vedem un mic grup de oameni, poporul iudeu, pregătind condiţiile care fac posibilă apariţia creştinismului. Tot astfel vedem cum în a patra epocă forţa lui Christos pătrude în lumea fizică, cum în a cincea epocă are loc cea mai puternică coborâre a omenirii în lumea fizică, cum, după cucerirea stăpânirii acestei lumi fizice omenirea dobândeşte în a şasea epocă forţe şi facultăţi cu atât mai mari

pentru a primi în sine viaţa spirituală adusă de Spiritul christic. Christos apare ca primul născut, ca un înainte-mergător ivit cu mult înaintea timpului său, care a atins deja treapta pe care omenirea o va atinge abia în epoca a şasea. Epoca a cincea este cea mai materială din evoluţia omenirii.

Impresiile spirituale formează baza stărilor corporale şi orice boală a corpului este expresia unei aberaţii spirituale. Astfel lepra, această oribilă boală a Evului Mediu, este expresia fizică a fricii vieţuite de europeni în faţa hunilor. Hunii erau descendenţii rasei atlanteenilor aflaţi în degenerescenţă. Desigur, corpul lor fizic era încă sănătos, în schimb corpurile lor astrale erau impregnate cu substanţe de putrefacţie. Frica şi spaima sunt un excelent mediu de cultură pentru substanţele aflate în descompunere ale planului astral. Astfel aceste substanţe în descompunere ale seminţiilor atlanteene s-au putut fixa în corpul astral al europenilor şi de aici mai departe au provocat în generaţiile ulterioare lepra în corpul fizic.

Totul trăieşte mai întâi în mod spiritual, pentru ca mai târziu să se manifeste în corpul fizic. Astfel şi nervozitatea actuală nu este decât o consecinţă a stării de spirit materialiste a timpului nostru. Călăuzele înţelepte ale omenirii ştiu că dacă fluxul materialist s-ar mentine în continuare cu aceeaşi putere vor apărea mari epidemii de nervozitate; copiii se vor naşte cu membre afectate de tremurături. Mişcarea teosofică a fost introdusă în lume tocmai pentru a salva omenirea de la pericolele materialismului. Cel care răspândeşte deci gânduri şi sentimente materialiste contribuie la extinderea acestor boli devastatoare; cine combate materialismul luptă pentru sănătatea şi capacitatea de a evolua a poporului nostm. Omul izolat nu poate face nimic pentru sănătatea sa; el este un membru al întregii omenirii şi îşi scoate substanţele întreţinerii sale din izvorul comun tuturor oamenilor. Cel care analizează în profunzime legile evoluţiei umane are inima sângerândă când vede suferinţa omului izolat, şi când vede că ea nu este decât expresia rătăcirii spirituale a omenirii întregi. Misiunea teosofiei nu constă atât în ajutorul omului izolat, ci mai degrabă în a insufla omenirii un elan spiritual, acţionând astfel în folosul vindecării corporale a omenirii.

În epoca a şasea şi a şaptea în cei care se sprijină pe Christos se vor dezvolta Sinea spirituală şi Spiritul vieţii. Aceştia vor dobândi totodată o gândire şi o simţire sănătoase. Creştinismul este purtătorul marilor forţe de sănătate şi de vindecare. Forţa de viaţă a lui Christos biruie orice boală şi moartea. Corpul omenesc s-a născut drept corp solid din elementul lichid; de aceea ştiinţa spiritului consideră lichidul ca fiind elementul constitutiv al corpului. Cele cinci spaţii care împrejmuiesc scăldătoarea Betezda sunt simbolul celor cinci epoci pe care omul le foloseşte pentru a pătrunde din ce în ce mai adânc în corporalitate, la capătul acesteia căzând în întregime pradă materiei. Numai după ce va fi străbătut aceste cinci epoci omul se poate vindeca. Cel care a fost prada acestor cinci spaţii nu poate fi vindecat dacă marele vindecător, Christos, nu vine la el. Atunci se produce ceea ce Evanghelia după Ioan descrie în capitolul cinci. Astfel, descrierea vindecării omului bolnav de 38 de ani este o vestire profetică a ceea ce se va produce în epoca a şasea, în care omul nu va mai avea nevoie de niciun medicament, fiindcă el va fi propriul său vindecător.

La începutul erei postatlanteene mai găsim încă urme de consangvinitate. Cuvintele lui Christos: „Cine nu îşi părăseşte pe mama sa şi pe tatăl său... nu poate fi ucenicul meu” se referă la epoca a şasea. Atunci spiritelor popoarelor, seminţiilor şi raselor li se va substitui un singur spirit, spiritul general al omenirii. Atunci omul nu va mai fi fiul unei seminţii sau al unui popor, ci fiu al omenirii, fiu al omului. Tot Christos este primul care foloseşte acest termen, şi pe bună dreptate (3, 13-14). El deja se comporta atunci aşa cum se vor comporta oamenii când vor deveni fii ai omului.

Acest lucru este exprimat prin faptul că Christos merge către samarineancă – samarinenii nu aveau nimic comun cu iudeii. Ceea ce are omul în el, ceea ce face posibilă evoluţia este ceva feminin, pasiv faţă de spirit, care reprezintă principiul fecundant, masculin, activ. Consecinţa acestei influenţe masculine permanente asupra principiului feminin este mai întâi dezvoltarea corpului eteric, apoi a corpului astral, a sufletului senzaţiei, a sufletului înţelegerii şi a sufletului conştienţei. În acesta din urmă se formează apoi Sinea spirituală. Acest lucru este indicat în discuţia lui Christos cu samarineanca prin cuvintele: „Tu ai avut cinci bărbaţi şi cel pe care îl ai acum nu este bărbatul tău” (4, 18). Cei cinci bărbaţi pe care i-a avut samarineanca sunt cele cinci corpuri spirituale ce au acţionat asupra corpului fizic. Al şaselea, Sinea spirituală, nu mai este bărbat în sensul vechi. Cei cinci dinainte sunt etape inferioare, trecătoare de evoluţie, în timp ce al şaselea, Sinea spirituală, reprezintă divinul, veşnicul. Astfel şi în discuţia cu samarineanca observăm o vestire a timpurilor viitoare de către Christos.

În timp ce cele cinci corpuri au nevoie de o purificare din exterior, Sinea spirituală va putea păstra ea însăşi puritatea omului. Corpul lui Christos este deja plin de puritate. El vrea să purifice şi omenirea şi de aceea porneşte să cureţe templul de negustori şi zarafi (2, 14-22); altfel spus, se curăţă templul Spiritului sfânt, corpul omului, de principiile inferioare ataşate de el, făcându-l apt să primească spiritul.

Aceste explicaţii nu trebuie totuşi să ne facă să credem că descrierile din Evanghelia după Ioan trebuie înţelese doar ca simboluri. În Antichtiate atribuirea unui nume nu avea nimic arbitrar ci era adaptată în mod strict caracterului persoanei. Astfel, pe cât de adevărat este că femeile care stăteau sub cruce reprezintă cele trei calităţi, sufletul conştienţei, sufletul înţelegerii şi sufletul senzaţiei, la fel de adevărată a fost prezenţa corporală a celor trei femei sub cruce. Astfel, când citim Evanghelia după Ioan trebuie să privim atât imaginile simbolice a ceea ce se va întâmpla pe acest Pământ în epoca următoare, cât şi ceea ce s-a petrecut în realitate la începutul erei creştine. Faptele istorice sunt toate aranjate – de către puterile înţelepte care călăuzesc omenirea – ca simboluri ale evoluţiei viitoare.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 100

CONFERINŢA a VII-a

Basel, 22 noiembrie 1907

Într-un document precum Evanghelia după Ioan totul are semnificaţie şi importanţă şi nimic nu ar putea fi spus altfel decât este spus acolo. De ce, de pildă, Spiritul sfânt apare sub forma unui porumbel? Ar fi nevoie de o serie întreagă de conferinţe pentru a explica acest lucru. Dar poţi să-ți faci o idee despre acest lucru dacă priveşti evoluţia omenirii dintr-un alt punct de vedere decât cel în care ne-am plasat până acum. În conferinţele anterioare s-a afirmat – idee monstruoasă pentru gândirea ştiinţifică – că omul era deja prezent la începutul evoluţiei pământeşti şi că el a participat la evoluţia Pământului ca la propria sa evoluție. Evident, nu trebuie să uităm că oamenii trecutului erau constituiți cu totul altfel decât oamenii actuali: Chiar şi atlanteeanul avea un aspect diferit de omul actual. Această diferenţă este mult mai mare pentru omul epocii lemuriene şi este şi mai mare pentru omul epocii în care Luna şi Soarele erau încă unite cu planeta noastră.

Dacă vrem să avem acees la modul în care ştiinţa spiritului concepe evoluţia trebuie să pornim de la ceea ce ne este cel mai aproape. Nu toţi oamenii care trăiesc actualmente pe Pământ se află pe aceeaşi treaptă de evoluţie. Alături de popoarele ajunse pe o treaptă înaltă de civilizaţie există popoare primitive, a căror treaptă de civilizaţie este rămasă mult în urmă. Oamenii de ştiinţă din ziua de azi şi-au format convingerea – şi ea este susţinută cu mare tenacitate, deşi faptele o contrazic – că popoarele înalt evoluate coboară din cele care au rămas în urmă. Această idee nu corespunde rezultatelor cercetării spirituale. Să luăm, de pildă, popoarele pe care le-am cunoscut odată cu descoperirea Americii şi să descriem pe scurt un episod care ne permite să aruncăm o privire în viaţa spirituală a acestor popoare. După cum se ştie, albii au respins mereu populaţia indiană spre interiorul ţării şi nu şi-au ţinut promisiunea de a le da teritorii. Un şef indian i-a spus într-o zi unui comandant al unei trupe de cuceritori: Voi, chipuri palide, voi ne-aţi luat pământurile şi aţi promis că ne daţi altele. Însă omul alb nu şi-a ţinut cuvântul faţă de omul brun şi noi ştim şi de ce. Omul alb are mici semne în care se află spiriduşi şi din care caută adevărul. Dar ceea ce află el nu este adevărul, căci nu este bine. Omul brun nu caută adevărul în aceste mici semne. El ascultă „Marele Spirit” în freamătul pădurii, în murmurul râului. „Marele Spirit” îi indică în fulger şi tunet ce este drept şi ce nu este drept.

Rasa americană este o populaţie primitivă, o populaţie de aborigeni rămasă mult în urmă chiar şi în ceea ce priveşte concepţia religioasă asupra lumii. Dar ea a păstrat credinţa într-un spirit monoteist care îi vorbeşte din toate zgomotele naturii. Indianul este atât de strâns legat de natură încât el încă percepe în toate manifestările acesteia vocea înaltului Spirit creator, în timp ce europeanul este atât de prins, atât de afundat în cultura materialistă încât nu mai poate percepe vocea naturii. Ambele popoare au aceeaşi origine, ambele coboară din populația atlanteeană care avea o credinţă monoteistă izvorâtă dintr-o clarvedere spirituală. Totuşi, europenii s-au ridicat pe o treaptă superioară de civilizație, în timp ce indienii au rămas pe loc, ajungând astfel în decadenţă. Acest proces evolutiv trebuie luat mereu în considerare. Îl poți schematiza după cum urmează. În cursul mileniilor planeta noastră se transformă, iar această transformare condiţionează şi evoluţia omenirii. Ramurile colaterale, care nu se mai adaptează condițiilor, degenerează. Avem astfel un trunchi evolutiv de bază şi ramuri colaterale care degenerează (vezi desenul).

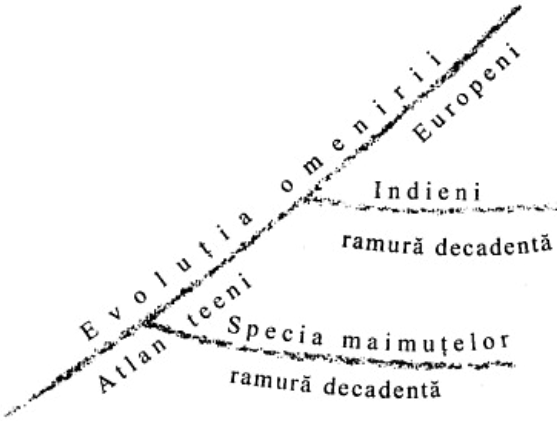

Dacă, de la momentul în care europeanul şi indianul erau încă uniți mergem înapoi în timp, ajungem într-o epocă în care corpurile omeneşti erau încă relativ moi, de o consistenţă gelatinoasă. În acest moment vedem iarăşi ființe care se desprind de trunchiul comun şi rămân în urmă. Aceste ființe continuă să evolueze dar pe o linie derivată. Din ele s-a născut specia maimuţelor.

Nu trebuie să se spună că omul s-a născut din maimuță, ci că amândoi, om şi maimuță, coboară dintr-o formă comună, care însă era foarte diferită de cea a omului şi a maimuţei actuale. Bifurcarea se produce într-un moment în care această formă inițială a avut posibilitatea fie de a se înălța către om, fie de a regresa şi a deveni o caricatură a omului. Noi nu vom aborda această teorie a descendenței speciilor decât în măsura în care este nevoie pentru a face legătura cu ceea ce a fost spus în conferințele precedente.

La omul din vechea Atlantidă corpul eteric era încă în exteriorul corpului fizic. Astăzi numai corpul astral se află în exteriorul corpului fizic, şi asta numai în timpul somnului. De aceea omul nu poate învinge oboseala corpului fizic decât în timpul somnului, fiindcă numai atunci corpul astral se află în exteriorul corpului fizic, şi astfel are posibilitatea să acţioneze asupra lui. Alte influenţe asupra corpului fizic nu mai sunt posibile acum. Resturi, urme ale acestor influențe mai există doar în manifestări precum înroşirea feţei în cazul ruşinării sau paloarea din cauza fricii. Dar cu cât ne întoarcem mai mult în timp în era atlanteeană cu atât corpul eteric era mai în exteriorul corpului fizic şi cu atât mai

mult el avea posibilitatea să modifice forma corpului fizic. Stăpânirea corpului eteric asupra corpului fizic era odinioară atât de mare pentru că acesta din urmă era mult mai maleabil, mult mai plastic decât acum. Într-o epocă a evoluţiei umane în care corpul fizic nu avea decât o schiţă delicat articulată a scheletului, puterea corpului eteric asupra corpului fizic era atât de mare încât omul putea să-şi alungească după voinţă un braţ sau o mână, sau să facă să iasă din ea după dorinţă chiar şi un deget etc. Omului actual faptul îi pare absurd. Ar fi cu totul fals să-ţi reprezinţi omul lemurian asemănător nouă. Omul lemurian nu se deplasa, ca omul actual, pe picioarele sale; el era mai mult sau mai puţin o fiinţă aeriană. Toate organele omului actual erau doar schiţate; el se putea metamorfoza. Ar fi cu totul fals să-ţi reprezinţi omul lemurian asemănător, chiar dacă grotesc dar totuşi asemănător, omului actual. Chiar şi în era atlanteeană corpul uman era încă maleabil şi putea fi metamorfozat, plămădit din interior după voinţă. Aceasta se datora, cum am spus, faptului că corpul eteric era încă parţial în exteriorul corpului fizic. Astfel, corpul eteric a lucrat la forma exterioară, iar fiinţele care nu au lucrat corect asupra corpului lor au devenit ceea ce noi numim astăzi maimute. Astfel s-au născut aceste caricaturi ale omului actual.

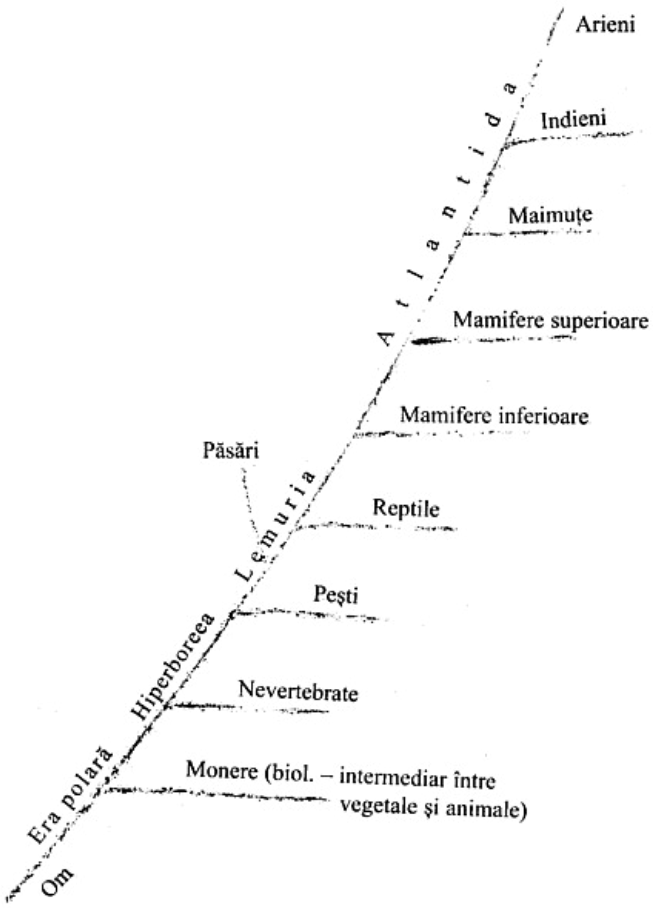

Evoluţia omenirii

Ele descind din noi, nu noi din ele. Aici se poate ridica întrebarea: De ce tocmai maimuţele sunt cele care se desprind, de ce o fracţiune a rămas la un nivel inferior, sub formă de fiinţe fără suflet – este vorba de sufletul superior, nu de corpul astral –, de ce? Au apărut alte condiţii la care omul s-a adaptat, dar ele nu au putut. Corpul lor fizic s-a durificat, în timp ce omul a putut să păstreze maleabilitatea şi plasticitatea corpului său.

Trebuie să ne reprezentăm că la începutul evoluţiei pământeşti omul avea un corp eteric subtil. El l-a metamorfozat fără încetare. Un clarvăzător l-ar fi perceput atunci pe om sub forma unei sfere. Schema anterioară ilustrează arborele genealogic al evoluţiei.

Specia din care au ieşit maimuţele actuale s-a desprins într-o perioadă destul de târzie a erei atlanteene. Într-o perioadă anterioară s-au desprins anumite mamifere superioare; anumite mamifere inferioare s-au desprins într-o epocă şi mai îndepărtată a acestei ere. Omul fizic avea atunci treapta de evoluţie a unui mamifer; numai că mamiferele au rămas la acest stadiu în timp ce omul a continuat să evolueze. Într-o epocă şi mai îndepărtată omul era la nivelul de evoluţie al unei reptile. Corpul era cu totul altfel decât al unei reptile din ziua de azi, însă reptila a evoluat în timp ce corpul ei a cunoscut un proces de degenerescenţă. Omul şi-a dezvoltat elementele sale constitutive interioare, reptila însă a rămas în urmă. Ea este un frate întârziat al omului. Şi mai înainte s-a desprins specia păsărilor, iar într-o epocă şi mai depărtată omul se afla pe treapta de evoluţie a peştilor. Pe Pământ nu exista atunci altceva mai evoluat decât nişte forme complicate de peşti. Într-o epocă extrem de îndepărtată omul era la nivelul unui animal nevertebrat. Iar în epoca cea mai îndepărtată s-au desprins şi s-au perpetuat până în zilele noastre ceea ce Haeckel numeşte monere, fiinţe unicelulare care reprezintă fraţii cei mai vechi ai omului. Dacă, pomind de la acest şir evolutiv, trasăm arborele genealogic al omului, acesta coincide exact cu cel prezentat de Haeckel în scrierile sale [Nota 71]:

1. Monere
2. Monocelulare
3. Pluricelulare
4. Entozoare
5. Celenterate
6. Platelminţi
7. Nematode
8. Stomocordate
9. Urochordate
10. Acraniate
13. Peşti ganoizi
14. Dipnoi
15. Anfibieni cu branhii
16. Anfibieni cu solzi
17. Protoreptile
18. Pelicosaurieni
19. Prototerieni/reptile mamifere cu sânge cald
20. Marsupiale
21. Prosimieni
22. Cinocefali

11. Ciclastomi
12. Peşti primitivi
23. Antropoide
24. Pitecantropi
25. Omul dotat cu limbaj

Am putea adopta şi noi arborele genealogic al lui Haeckel, cu deosebirea că Haeckel aşază formele animale la început, acestea evoluând apoi ascendent până la om, în timp ce noi vedem omul chiar în primele forme primitive, iar lumea animală o considerăm doar o ramificaţie, o încrengătură umană degenerată. Omul este cu adevărat primul născut al Pământului; el a evoluat în linie dreaptă, lăsând în urmă în diverse etape celelalte fiinţe.

Dacă ne oprim asupra momentului în care s-au desprins păsările şi reptilele vedem că pe atunci existau efectiv forme fizice umane asemănătoare cu păsările de mai târziu şi cu reptilele de mai târziu. Văzătorul priveşte acel trecut îndepărtat în care entitatea spirituală a omului nu luase încă în stăpânire corpul său fizic. El vede sufletul-grup al omului care pluteşte deasupra corpului de pasăre al acestuia. Este punctul în care rămân în urmă acele entităţi spirituale care nu aveau nevoie să coboare în planul fizic: După ce au coborât până la acest nivel al lumii fizice ele au evoluat iarăşi în sus, către spiritual. Este vorba aici despre fiinţe ale planului astral, ale lumii Duhului Sfânt, care şi-au păstrat ca domeniu al lor atmosfera, după cum omul a luat în posesie pământul fizic ca sferă a sa. Aceste entităţi, dacă trebuie să ne devină fizic vizibile, trebuie să ni le reprezentăm, de asemenea, sub formă de pasăre. De aceea, autorul Evangheliei după Ioan reprezintă prin simbolul unui porumbel Duhului Sfânt care coboară în sufletul conştienţei lui Iisus şi-L umple ca Sine spirituală. Acest simbol ne apare de o extraordinară profunzime atunci când îl privim în legătură cu evoluţia omenirii.

Vrem acum ca ceea ce este scris în Evanghelia după Ioan să fie pus în legătură cu evoluţia omenirii şi dintr-un alt punct de vedere. Pentru aceasta să reluăm cât se poate de succint o reprezentare care aparţine şcolii rosicruciene. Pe o anumită treaptă a dezvoltării sale, discipolului i se spune: Să privim planta în relaţia sa cu omul. Planta îşi îndreaptă rădăcina în jos, către centrul pământului, sediul Eului ei. Ea îşi îndreaptă plină de castitate organele sale de fecundare către soare, către lumină. În lumina solară ea îşi deschide floarea şi lasă să se coacă fructul ei. Acest efect fecundant al luminii este numit în ocultism atingerea cu lancea sfântă a iubirii soarelui. Ea face să iasă la lumină floarea şi declanşează fecunditatea pământului. Ceea ce planta cufundă în pământ, rădăcina, corespunde capului omului. Omul îşi îndreaptă capul către soare, către lumină. Iar ceea ce planta îşi îndreaptă spre soare, organele de reproducere, omul le îndreaptă, sfios, către pământ. Omul este imaginea inversată a plantei. Animalul se situează la jumătatea drumului între acestea două. Planta se desenează vertical, orientată către pământ, omul tot vertical, întors de la pământ, animalul orizontal. Se obţine astfel forma de cruce. Platon exprimă aceasta când spune [Nota 72]: Sufletul lumii este răstignit pe străvechea cruce a lumii. – Crucea este un simbol cosmic plasat în evoluţia lumii. Fiori adânci răscoleau sufletul discipolului atunci când ajungea să privească astfel în devenirea evoluţiei lumii. Tot astfel vedem şi noi planta ca o fiinţă fraternă descinsă dintr-un trecut imemorial. La obârşii şi omul a fost o fiinţă eterică din substanţă vegetală. El avea atunci acea natură substanţială pe care acum planta încă o are. Dacă omul nu ar fi transformat substanţa vegetală în carne, el ar fi rămas cast şi pur precum planta. El n-ar fi cunoscut pofta şi pasiunea. Dar această stare nu a putut fi păstrată căci atunci omul nu ar fi ajuns la conştienţa de sine. Ar fi rămas mereu la viaţa de vis în care planta se află încă şi astăzi. Trebuia ca omul să fie pătruns de pofte şi pasiuni, trebuia să fie adus la stadiul de existenţă carnală. Transformarea substanţei vegetale în carne nu s-a înfăptuit pentru toate organele în acelaşi timp. Organele care exprimă instinctele cele mai inferioare au fost ultimele implicate în această evoluţie carnală. Şi ele se află, de asemenea, în decadenţă. Organele de reproducere au păstrat cel mai mult timp caracterul lor vegetal. Legendele şi miturile vechi încă ne vorbesc despre hermafroditi, fiinţe care nu aveau organe sexuale din carne şi sânge, ci din substanţă vegetală. Unii gândesc că frunza de smochin pe care o poartă primii oameni ei au avut-o în Paradis şi ar fi fost o manifestare a ruşinii. Nu este asta. În această povestire s-a păstrat amintirea faptului că în locul organelor de reproducere carnale oamenii aveau organe de reproducere de natură vegetală. Şi acum să aruncăm o privire în viitor. Aceste organe inferioare ale corpului omenesc, intrate ultimele în evoluţia carnală omenească, vor fi primele din corpul omenesc care vor cădea, vor dispărea, care se vor usca. Omul nu se va opri pe treapta actuală de evoluţie. Aşa cum a alunecat de la castitatea plantei în senzualitatea lumii dorinţelor, tot aşa el se va desprinde de ea cu o substanţă purificată şi limpezită şi se va ridica la starea de castitate.

Anumite organe ale corpului omenesc sunt în degenerescenţă, altele au ajuns la apogeul posibilităţilor lor de evoluţie; altele sunt numai la începutul evoluţiei lor. Printre primele se numără organele de reproducere, din cea de a doua categorie face parte creierul; printre cele aflate încă în stare de germene se află inima, laringele şi tot ceea ce este legat de formarea cuvântului. Din ele se vor forma organe care vor substitui ca funcţiune organele de reproducere, depăşindu-le mult. Ele vor deveni, în sensul cel mai înalt, organe voluntare. Când face prin cuvânt să se nască forme în aer şi când în viitor cuvântul va acţiona creator, omul va fi revenit la această castitate pe care planta a păstrat-o; ea va fi însă o castitate conştientă. Pentru cercetătorul spiritual inima este şi ea abia la începutul evoluţiei sale. Ea nu este acea pompă pe care ne-o prezintă gândirea materialistă. Credinţa că inima ar fi cauza circulaţiei sângelui este eronată. Oricât de oribil ar suna, realitatea este aceasta: mişcarea inimii este consecinţa circulaţiei sangvine. În viitor, când omul va ajunge la un stadiu de evoluţie superior, inima va fi şi ea supusă voinţei lui conştiente. Predispoziţia pentru aceasta există deja, şi anume inima este un muşchi striat ce prezintă striuri transversale ca toţi muşchii voluntari. Omul va da naştere semenului său prin cuvânt, substanţa omenească va fi atunci castă şi purificată. Ceea ce pe o treaptă inferioară, sub forma de corolă vegetală, se îndreptase către Soare, ceea ce primea ca o săgeată de iubire raza solară se va îndrepta, pe o treaptă superioară a omenirii viitoare, din nou către Cosmos, ca un caliciu care va fi fecundat din spirit. Acest fapt este reprezentat prin simbolul Sfântului Graal, prin potirul strălucitor, a cărui dobândire constituia idealul suprem al cavalerului Evului Mediu.

Să vedem acum care este relaţia plantei cu Pământul. Planta nu are decât un corp fizic şi un corp eteric. Din acest motiv ea nu poate avea decât o stare de conştienţă comparabilă cu cea a omului în timpul somnului. În timp ce animalul are o conştienţă de grup, conştienţa plantei este concentrată în centrul pământului. Felul în care plantele sunt legate de pământ ne obligă să le privim ca pe nişte mădulare ale acestuia. Plantele individuale nu au corp astral, ci ele sunt înglobate în corpul astral al pământului. Corpul astral al pământului este într-o relaţie reciprocă cu cel al soarelui. Organismul superior al pământului ascunde un proces de alternanţă somn-veghe asemănător cu cel al omului. O urmare a acestui fapt este creşterea plantelor în timpul verii; plantele germinează, cresc şi înfloresc în direcţia soarelui. Iarna, corpul astral solar se retrage de pe pământ. Corpul astral pământesc nu depinde atunci decât de el însuşi; el se retrage către centrul pământului; vegetaţia de

pe pământ se odihneşte. Clarvăzătorul poate observa exact această relaţie dintre cele două corpuri astrale. Deoarece această retragere a corpului astral are ca urmare o perioadă de repaos în vegetaţie şi în activitatea vitală, şi prin aceasta o întrerupere a conştienţei, a fost necesar ca omul să fie dotat în cursul evoluţiei lui cu un corp astral propriu, fiindcă numai astfel el a putut cuceri o conştienţă continuă.

După ce am analizat importanţa lui Christos pentru evoluţia omenirii să ne oprim asupra importanţei acestui spirit pentru evoluţia cosmică. Fiinţele care la începutul evoluţiei pământeşti atinseseră deja acel grad de perfecţiune pe care omul îl va atinge abia la sfârşitul evoluţiei pământeşti, aceste entităţi îşi au sediul pe Soare. Christos, ca forţă cosmică, aparţine acestor entităţi. Aşadar, la începutul evoluţiei pământeşti actuale corpul său astral era unit cu corpul astral al Soarelui. El îşi avea sediul în Soare. Odată cu apariţia lui Christos pe Pământ

corpul astral al acestei forţe cosmice a Spiritului christic a coborât pe Pământ şi de atunci corpul lui astral a rămas în legătură permanentă cu corpul astral al Pământului. Datorită apariţiei lui Christos pe Pământ corpul astral al Pământului a primit de la cel al Soarelui o substanţă cu totul nouă. Dacă pe timpul lui Christos cineva ar fi privit de pe o altă planetă Pământul, el ar fi observat acest aport de substanţă nouă în corpul astral al Pământului prin modificarea strălucirii culorilor acestui corp astral. Prin unirea corpului său astral cu cel al Pământului, Spiritul solar Christos a devenit totodată Spiritul Pământului. Spiritul lui Christos este în acelaşi timp Spiritul Soarelui şi Spiritul Pământului: Din momentul în care Christos a umblat pe Pământ, El rămâne în legătură permanentă cu acesta. El a devenit Spiritul planetar al Pământului; Pământul este corpul lui, El îi conduce evoluţia. Această legătură s-a împlinit pe Golgota şi Misteriul de pe Golgota este simbolul a ceea ce s-a întâmplat atunci pentru evoluţia Pământului.

Patru rase îşi împart posesia suprafeţei globului: rasele albă, galbenă, roşie şi neagră. Atmosfera care învăluie Pământul din

toate părţile formează însă un tot unitar. La acest lucru se referă capitolul 19, versetul 23: „După ce au răstignit pe Iisus, ostaşii au luat veşmintele Lui şi le-au împărţit în patru, o parte pentru fiecare ostaş, şi cămaşa. Dar cămaşa era fără cusătură, ţesută toată dintr-o bucată de sus în jos." Veşmintele lui Christos sunt un simbol pentru suprafaţa Pământului, iar cămaşa fără cusătură simbolizează atmosfera, care nu este împărţită şi nu poate fi împărţită, şi care învăluia Pământul din toate părţile. Dar, de asemenea, trebuie să accentuăm faptul că şi acest sirnbol este totodată şi un fapt istoric. În virtutea acestuia devine inteligibil şi următorul cuvânt al Mântuitorului: „Cel care mănâncă pâinea mea mă calcă cu picioarele" (13,18). Dacă Christos este Spiritul planetar, dacă Pământul este corpul Său, nu este îndreptăţit să spunem că oamenii mănâncă carnea Sa şi beau sângele Său şi Îl calcă cu picioarele? Când acest spirit indică roadele pământului, nu poate el să spună: „Acesta este trupul meu" şi, când indică sevele pure ale plantelor: „Acesta este sângele meu?" (Ioan 6, 56). Şi oamenii nu calcă ei cu picioarele trupul acestui Spirit planetar atunci când umblă pe acest Pământ? El nu a spus-o într-un mod peiorativ, ci pentru a indica faptul că Pământul este adevăratul corp al lui Christos. Și acest pasaj al Evangheliei trebuie luat literal. Iar amintirea acestui mare adevăr trebuie păstrată vie pentru generaţiile viitoare prin Misteriul Cinei cea de taină. Poate aprecia cu adevărat sensul profund al Cinei cea de taină doar acela care poate resimți valoarea acestui puternic Eveniment pentru întreaga evoluţie cosmică. El vede ţâşnind forţa lui Christos în plantele pe care în fiecare primăvară pământul le trimite în direcţia luminii solare; el ştie că devenirea-om a lui Christos nu este numai un eveniment omenesc, ea este un eveniment cosmic.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 100

CONFERINŢA a VIII-a

Basel, 25 noiembrie 1907

Autorul Evangheliei după Ioan spune la sfârşit că Christos a săvârşit încă multe alte lucruri nerelatate în carte: „Sunt încă multe alte lucruri pe care le-a făcut Iisus, care dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul cred că lumea aceasta n-ar fi putut cuprinde cărţile care s-ar fi scris" (21,25). Tot astfel noi ar trebui să spunem că şi o serie mai lungă de conferinţe nu ar fi ajuns pentru a explica tot ce conţine această Evanghelie. Astăzi vom examina mai în detaliu conceptele de „Tată" şi „Eu". Aceste două concepte ne aduc lămuriri cu privire la evoluţia omenirii, despre care a fost vorba în conferinţele precedente. Omenirea a pornit de la o conştienţă a Eului cu totul diferită de cea pe care o cunoaştem astăzi. Prin „Adam" nu trebuie să înţelegem un singur om, ci o conştienţă a Eului care înglobează mai multe generaţii. Cel care începe o astfel de generaţie este „Tatăl". În iudaismul Vechiului Testament Avraam era resimţit efectiv drept tată şi oricare iudeu de atunci îşi spunea: Eu nu sunt un Eu autonom ci *un* Eu care curge mai departe de la Avraam şi se ramifică în toţi membrii seminţiei, implicit în mine. – Aşa cum într-un arbore mare sevele de verdeaţă urcă de la rădăcină către fiecare ramură, tot astfel curge prin tot poporul iudeu seva de viaţă a lui Avraam, Eul comun al poporului iudeu. Când un iudeu din Vechiul Testament rostea numele de Tată, el se referea la întreaga linie de sânge, iar această conştienţă a Eului care înglobează toate generaţiile el o numea conştienţa divină.

Când invoca Eul ca Dumnezeu, el îl numea Iahve. Când răsuna numele de Iahve poporul era trezit la conştienţa faptului că un Eu comun, care îşi are originea în patriarhul Avraam, curgea prin întreg poporul.

Cu timpul, datorită amestecului de sânge, această relaţie s-a modificat. Conştienţa lui „Eu sunt" s-a individualizat şi Christos este puterea care era destinată să aducă această modificare în conştienţă. Omul trecutului înţelegea prin „Eu sunt" ceva care traversa generaţiile. Omul epocilor mai târzii înţelege prin asta ceva ce curge prin fiinţa sa proprie. Primul îl avea în vedere pe Dumnezeu care străbate întreaga comunitate drept conştienţă divină a Eului; celălalt resimte în sine o scânteie, o picătură din substanţa divină. Să ne imaginăm că o putere transferată pe Pământ îi aduce omenirii direct în conştienţă că acest „Eu sunt" poate trăi în fecare individ, o putere care face ca omul să ştie clar că Dumnezeu a depus în fiecare o picătură din substanţa sa. Această putere ar spune: „Acest «Eu sunt» este ceva ce se află în fiecare din voi, este o parte a forţei divine *unice*. Ceea ce voi resimţiţi ca «Eu sunt»-ul vostru individual este una cu «Eu sunt»-ul Tatălui. Acela dintre voi care a dezvoltat în sine conştienţa acestui fapt poate să spună: «Eu şi Tatăl suntem una». Urcaţi în urmă până la Adam. Veţi vedea conştienţa Eului curgând prin generaţii, secole şi milenii la rând»." Există însă şi o conştienţă umană superioară care i-a fost dată omului în caracterul lui străvechi ca om. Este conştienţa de omenire care nu înglobează nişte generaţii aparte ci omenirea întreagă. Apoi a apărut conştienţa proprie unor generaţii, perpetuându-se prin generaţii, care în final s-a individualizat de la om la „Eu sunt". – Aşadar, acest germen al lui „Eu sunt" omul îl avea deja dinainte. De aceea Christos putea să spună: „Înainte să fi fost Avraam era «Eu sunt-ul»." Aceasta este adevărata învăţătură a şcolii oculte.

Pentru alte lămuriri asupra doctrinei „Eu sunt"-ului trebuie să ne referim la „Legenda de Aur", bine cunoscută de toate şcolile creştine. Acolo este spus: Când Seth, pe care Iehova l-a dat în locul lui Abel, ajunse într-o zi la poarta Paradisului, Heruvimul cu sabia de foc i-a permis intrarea în locul de unde oamenii fuseseră alungaţi. Seth observă doi pomi încolăciţi unul în altul, pomul vieţii şi pomul cunoaşterii. Şi Heruvimul l-a invitat pe Seth să ia trei grăunţe din cei doi pomi încolăciţi. Seth a pus cele trei seminţe în gura lui Adam, tatăl său, când acesta a murit. Din mormânt s-a înălţat un arbore triplu pe care mulţi l-au văzut strălucind în foc, iar flăcările sale formau cuvântul: „Eu sunt cel care a fost, care este, şi care va fi." Lemnul acestui pom care crescuse din mormântul lui Adam a primit diverse folosinţe: din el s-a făcut toiagul magic cu care Moise şi-a împlinit minunile sale. De asemenea, lemnul său a fost folosit pentru portalul templului lui Solomon. Tot din el a fost construită puntea peste care a păşit Iisus când a fost dus la moarte. În sfârşit, din el a fost făcută crucea pe care a fost ţintuit Iisus pe Golgota. – Explicaţia pe care o dau şcolile oculte acestei legende este următoarea: În interiorul omului, dumneavoastră vedeţi doi pomi, pomul roşu al sângelui şi pomul roşu-albastru al sângelui. Pomul roşu al sângelui este expresia cunoaşterii, cel roşu-albastru este expresia vieţii. – Cei doi arbori erau separaţi unul de altul, după cum ne învaţă ocultismul străvechi. A existat un timp în care în om nu se formase încă un sânge roşu. Sângele roşu s-a născut numai după ce Eul a coborât în corpul omenesc. Ceea ce se manifestă în sângele roşu-albastru, viaţa, există acolo de mult timp. Acest sânge s-a format prin sublimarea sevelor de viaţă. Gândirea creştină situează în epoca Paradisului momentul în care el a fost dat omului, când prima licărire a Eului s-a instalat în sufletul omenesc, când divinitatea a coborât şi omul a fost dotat cu un suflet, de fapt un suflet-grup, dar având în el gennenele din care a ieşit Eul individual.

Mitul Paradisului spune: Prin faptul că oamenii au primit sângele roşu ei au devenit fiinţe dotate cu cunoaştere, au învăţat să îşi ridice privirea în sus: ochii lor au fost deschişi şi ei au învăţat să deosebească între bărbat şi femeie. – Dar ei au trebuit să plătească preţul acestei cunoaşteri. Această conştienţă a Eului nu se poate naşte decât prin aceea că sângele moare. În corpul omenesc are loc permanent o consumare a vieţii şi o reînnoire a ei.

Sângele albastru şi-a împlinit misiunea atunci când el este complet uzat şi din distrugerea sângelui albastru ia naştere conştienţa Eului. În sufletul omului se creează forţele prin care el va putea să stăpânească şi să unească cei doi pomi. Omul resimte Eul doar pentru că poartă în el permanent moartea. Aşa cum a intrat în lume, omul este tributar plantei, ea singură asigurându-i viaţa. Gândiţi-vă, de pildă, că omul inspiră în mod constant aer conţinând oxigen şi expiră aer uzat, care conţine dioxid de carbon. El consumă oxigenul şi îl transformă în dioxid de carbon. Oxigenul, fără de care el nu poate trăi, îl primeşte de la plante, care retransformă dioxid de carbon produs de om în oxigen şi face astfel aerul din nou utilizabil pentru el. Planta reţine carbonul, pe care l-a disociat din dioxidul de carbon, şi îl dă înapoi omului, după milenii, sub formă de cărbune. Pământul este un organism autonom şi dacă i-ar lipsi numai o parte atunci viaţa, în forma sa actuală, ar deveni imposibilă. – Planta, animalul şi omul pot fi considerate ca o *singură* fiinţă. Chiar aşa şi este: suprimaţi planta şi atunci viaţa celorlalţi membri nu mai este posibilă. Într-un viitor foarte îndepărtat acest raport se va schimba. Omul actual nu ştie nimic încă despre acest lucru, dar clarvăzătorul poate răzbate cu privirea într-o epocă în care curentul de dioxid de carbon nu va mai fi transformat cu ajutorul plantei în

oxigen utilizabil ci prin omul însuşi. Acesta este marele ideal al viitorului predat în şcolile oculte, faptul că omul va înfăptui el însuşi, conştient, în interiorul său, ceea ce actualmente planta face pentru el. El va învăţa să integreze activitatea vegetală în propria sa activitate. În el vor fi formate organe datorită cărora va reconverti el însuşi dioxidul de carbon. Iniţiatul vede dinainte cum cei doi pomi, cel al dioxidului de carbon şi cel al oxigenului, se vor uni, împreunându-şi coroanele. Atunci, cel despre care se spune: „Eu sunt cel care a fost, care este şi va fi", acest Veşnic, va trăi în fiecare om. În Adam trăia deja Eul, dar el trebuia mai întâi să fie fecundat. La început trebuia ca pomul vieţii să fie făcut pom al morţii. El nu putea să fie dat împreună cu pomul cunoaşterii; de aceea cei doi pomi erau separaţi: planta a fost interpusă între ei. Mai întâi trebuia cucerită conştienţa veşniciei. Christos Iisus o purta în el şi a transplantat-o în pământ. Cele trei seminţe sunt cele trei elemente divine, Manas, Budhi şi Atma. Ceea ce este veşnic în toţi a fost depus odată cu Adam în mormânt. Din mormânt se vesteşte conştienţa veşniciei, din mormânt a ieşit pomul indicând cu litere de foc: „Eu sunt cel care a fost, care este şi va fi." Christos îi învaţă pe oameni să aprindă în natura umană acest „Eu sunt un om individual", spunând: Străduiţi-vă mereu mai mult să vă sprijiniţi pe fiinţa lui „Eu sunt"; veţi avea atunci ceea ce înseamnă comuniunea cu mine. Doar prin acest „Eu sunt" veţi ajunge la Tatăl divin, căci Tatăl şi eu suntem una. – Numai unui clarvăzător îi era posibil să înţeleagă aceste lucruri, şi autorul Evangheliei după Ioan era un astfel de clarvăzător. El nu voia căutuşi de puţin doar să consemneze ceva cu valoare istorică, ci ceva ce poate fi recunoscut atunci când îţi îndrepţi privirea către lumea spirituală.

Când un clarvăzător contemporan cu Christos voia să ştie ce se petrece în lumea spirituală, el trebuia să intre în starea de somn. Faptul este sugerat în capitolul trei. Nicodim, unul dintre cei mai bătrâni iudei, a venit la Christos noaptea. El a venit la Christos fiindcă voia să devină văzător, fiindcă ajunsese la o stare care îl făcea apt să devină văzător; şi el „a venit noaptea" pentru că conştienţa sa de veghe se stinsese. În al cincilea verset al acestui capitol se află notată, de asemenea, învăţătura importantă cum că omul poate fi „născut din Duh".

Christos spune: „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa" (14, 6). Unde se află această cale care duce la divinitatea supremă prin Christos? „Eu sunt"-ul lucrează asupra corpului astral şi formează din el Sinea spirituală, lucrează asupra corpului eteric şi formează din el Spiritul vieţii, lucrează asupra corpului fizic şi formează din el Omul-spirit. Când Eul omului lucrează asupra lui rezultă aşadar Sinea spirituală şi în ea se naşte apoi Spiritul vieţii. În felul acesta omul ajunge la viaţa adevărată. În „Eu sunt" se află calea către adevăr şi către viaţa adevărată deoarece „Eu sunt"-ul transformă corpurile inferioare şi lasă să se nască în ele viaţa adevărată. Aceasta poate fi reprezentată astfel:

Eu sunt	Calea		Adevărul	şi Viaţa
Direcţia	Sinea spirituală		Spiritul vieţii	Omul-spirit

„Eu sunt"-ul indică direcţia în care omul trebuie să se angajeze pentru a ajunge la dezvoltarea Sinei spirituale, a Spiritului vieţii şi a Omului-spirit.

În Evanghelia după Ioan poţi găsi direct şi învăţături teosofice. Faptul că în fiecare om trăieşte un Eu individual, că în acest Eu se află o scânteie divină, că această scânteie trebuie să se dezvolte pentru a deveni „Dumnezeu în noi", acest lucru a fost evocat de autorul Evangheliei după Ioan (capitolul9). În majoritatea traducerilor Bibliei răspunsul lui Christos la întrebarea cine a păcătuit, orbul din naştere sau părinţii lui, este redat astfel: „Nici el, nici părinţii lui nu au păcătuit, ci ca să se arate prin el lucrările lui Dumnezeu." Este însă aceasta o mentalitate demnă de un creştin, ca Dumnezeu să lase să se nască un om orb pentru ca prin el să se reveleze gloria, slava sa? A concepe un Dumnezeu în stare să ajungă la astfel de urmări este ceva imposibil. Acest pasaj se citeşte mult mai simplu şi clar în lumina concepţiei teosofice. Christos răspunse: Nici el nici părinţii săi nu au păcătuit, el împlineşte karma sa pentru ca scânteia dumnezeiască să devină vizibilă în el, pentru ca lucrările lui Dumnezeu din el să devină vizibile. Răspunsul lui Christos (9, 3) trebuie tradus în felul următor: El s-a născut orb pentru ca lucrările lui Dumnezeu din El să devină vizibile. Fiecare om trece prin vieţi pământeşti succesive. Vedem un orb din naştere. Nu este obligatoriu ca el să fi păcătuit în viaţa aceasta. Se poate ca el să fi adus vina care l-a condus la această naştere dintr-o încarnare precedentă. Aici este descrisă în sens pur teosofic doctrina karmei, care acţionează prin şirul încarnărilor. Este evident că Christos, prin învăţătura Sa, trebuia să intre în contradicţie cu concepţiile curente ale iudaismului, ceea ce explică şi conflictul în care intră cu iudeii (9, 22).

Mai găsim şi un alt loc în Evanghelie care se referă la doctrina karmei. În capitolul opt există un pasaj deosebit. Întrebat de farisei ce părere are despre femeia adulteră, Iisus se apleacă fără să scoată un cuvânt şi scrie cu degetul pe pământ (versetele 6 şi 8). Pământul este, aşa cum am văzut, propriul său corp. El nu condamnă femeia adulteră ci înscrie fapta ei în propriul său organism. Prin aceasta el vrea să indice că aşa cum o sămânţă pusă în pământ răsare şi aduce roadele sale, tot astfel fiecare faptă a omului va răsări într-o viaţă pământească viitoare şi va aduce roadele corespunzătoare ei, şi că nicio putere de pe Pământ nu poate să şteargă consecinţele unei fapte. Cu certitudine, teologia crede în moartea în vederea ispăşirii păcatelor, crede că Christos a murit pentru noi şi crede că nu este permis să se accepte doctrina karmei, căci ea ar contrazice ideea că prin moartea Sa Christos a luat asupra Lui toate păcatele lumii. Dar această dizarmonie între concepția teosofică şi cea teologică se preschimbă în armonie dacă ea este prezentată corect.

Doctrina karmei are pentru viaţă aceeaşi semnificaţie pe care o are cartea de conturi pentru un comerciant. În virtutea legii karmei noi trebuie să admitem că ceea ce am făcut într-o existenţă precedentă se întoarce la noi ca efect în viaţa actuală iar ceea ce facem acum va reapărea într-o viaţă viitoare. Avem astfel un bilanţ complet al vieţii: de o parte se înscriu acţiunile bune, de cealaltă parte cele rele. Dacă cineva se gândeşte că în virtutea legii karmei nu poate săvârşi niciun act liber întrucât modul său de acţiune este condiţionat de faptele sale anterioare, el se aseamănă unui comerciant care spune: Eu mi-am făcut bilanţul, nu mai am voie să fac nicio afacere, altfel bilanţul va fi fals. Dacă pentru un comerciant acest mod de a gândi este greşit, la fel de eronată este şi părerea de mai sus despre efectul karmei. Doctrina karmei, corect înţeleasă, nu comportă niciun fatalism. Libertatea de voinţă şi karma sunt perfect conciliabile iar karma, bine înţeleasă, nu este niciodată ceva irevocabil. Şi dacă cineva ar refuza să vină în ajutorul unei persoane aflate în necaz, sub pretextul că nu vrea să intervină în karma acesteia, acest om ar proceda la fel de greşit ca atunci când ar refuza să acorde unui comerciant aflat la greu un ajutor pentru ca acesta să evite falimentul. Aşa cum comerciantul va înscrie acest împrumut în hârtiile sale la rubrica „debit", iar cel care l-a împrumutat la rubrica „credit", tot astfel fiecare acţiune bună se înscrie pentru cel care o săvârşeşte ca un bonus în contul său, în timp ce pentru beneficiar se înscrie ca o datorie. La fel, şi legea karmei nu exclude niciun ajutor şi este extrem de util să uşurezi karma aproapelui printr-un ajutor mutual. Printr-o faptă bună poţi ajuta un singur semen de-al tău, dar există şi fapte de care pot beneficia mai multe persoane, adică le poţi uşura şi acestora karma, iar fapta să se înscrie în contul a mai multor oameni. Iar dacă fapta este de anvergura celei a lui Christos, ea se gravează în karma tuturor oamenilor, deoarece produce o uşurare tuturor celor care o lasă să acţioneze în ei. Vedem astfel că în Evanghelia după Ioan se face aluzie şi la legea karmei iar existenţa ei nu constituie un impediment pentru libertatea de acţiune. Prin fapta Sa unică de jertfă de Sine Christos a intrat în relaţie cu întreaga omenire. Conform legii karmei, orice faptă se înscrie în registrul de datorii al vieţii. Ea este pusă în raport cu trupul lui Christos, cu Pământul. De aceea El nu o judecă imediat pe femeia adulteră, ci înscrie fapta ei în propriul Lui corp. El adună în propriul Său corp tot ce se poate întâmpla fiecărui om, modul în care se poate împlini iar şi iar karma pe Pământ. Această povestire revelă într-un mod profund semnificativ faptul că prin fapta Sa Christos s-a legat cu evoluția karmică a întregii omeniri. El conduce evoluţia viitoare a omenirii.

Dacă readucem în memorie cele cinci epoci de civilizaţie, cea indiană, persană, egipteană, greco-latină şi europeană, constatăm că în cursul celei de a treia au fost puse bazele forţei christice, care va deveni rodnică pentru întreaga omenire. Ceea ce a fost depus atunci în evoluția omenirii nu va prinde viaţă decât în epoca a şasea. În epoca a şasea Sinea spirituală, dezvoltată din sufletul conştienței, se va uni cu Spiritul vieţii. Din epoca a treia până în epoca a patra străfulgeră profetic forţa lui Christos. Epoca a şasea va sărbători marea nuntă a omenirii, în care Sinea spirituală se va uni cu Spiritul vieţii. Omenirea va constitui atunci o mare fraternitate. În această fraternitate, profeţită prin descrierea nunţii din Cana Galileii, nuntă care nu este numai un fapt istoric, ci şi simbolul unirii în epoca a şasea a tuturor fiilor oamenilor într-o mare fraternitate, vor sta alături Eu lângă Eu şi frate lângă frate. Din epoca a treia şi până la acest eveniment mai sunt de străbătut trei epoci: epoca a treia, epoca a patra şi epoca a cincea. În esoterism o epocă este numită o zi, de aceea este spus la începutul capitolului 2: „Şi în ziua a treia a fost o nuntă în Cana." Acest lucru înseamnă că în descrierea nunții se face trimitere la un fapt ce urmează să se întâmple în viitor. La nuntă este prezentă mama lui Iisus, sufletul conştienței. Christos îi spune: Ce trece de la mine la tine? Ceasul meu nu a venit încă. Este clar că în nunta din Cana se face referire la un eveniment ce urmează să se întâmple abia în viitor. Ce face Iisus, pentru că ceasul său încă nu a venit? El preface apa în vin! Totdeauna regăsim aceeaşi explicaţie, că transformarea apei „insipide" în vin arzător vrea să arate că iudaismul, ajuns în decadenţă, urmează să primească forţă de viaţă nouă, un foc nou. Te-ai putea gândi că băutorii de vin au născocit această explicație ca să-şi justifice comportamentul. Dacă înţelegem însă semnificaţia acestei fapte vom putea arunca o privire profundă în marea evoluţie cosmică.

Alcoolul nu a fost totdeauna legat de omenire. Tot ceea ce se dezvoltă spiritual îşi are corelativul în materie şi, invers, tot ce este material îşi are contrapartea spirituală. Vinul, alcoolul, nu a apărut decât la un anumit moment al istoriei lumii şi omenirii. Şi el va dispărea din nou. Vedem aici profundul adevăr al cercetării oculte. Alcoolul a fost puntea care a condus de la Eul-grup la Eul individual, autonom. Omul nu ar fi găsit niciodată trecerea de la Eul-grup la Eul individual fără acţiunea fizică a alcoolului. Acesta a produs conştienţa personală, individuală în om. Când omenirea va fi atins acest ţel, ea nu va mai avea nevoie de alcool şi el va dispărea iarăşi din lumea fizică. Vedeţi deci că tot ceea ce se întâmplă îşi are importanţa sa în conducerea înţeleaptă a evoluţiei omeneşti. De aceea astăzi nu trebuie reproşat ceva celor care beau alcool, în timp ce alţi oameni care sunt mai avansaţi faţă de restul omenirii şi au evoluat nu mai au nevoie de alcool. Christos a venit pentru a da omenirii forța ca în epoca a şasea omul să poată ajunge la conştienţa cea mai înaltă de Eu. El vrea să îi pregătească pe

oameni pentru acel „timp care încă nu a venit". Dacă ar fi rămas la jertfa de apă, omenirea nu ar fi ajuns niciodată la Eul individual. Schimbarea apei în vin reprezenta înălţarea omului la nivelul de ființă individuală. Omenirea ajunsese într-un punct în care îi era necesar vinul, de aceea Christos preschimbă apa în vin. Când timpul în care omul nu va mai avea nevoie de vin va veni, Christos va preschimba din nou vinul în apă. Cum a putut să apară în Christos o asemenea forţă care a putut să transforme apa în vin? Întrucât pământul însuşi este corpul lui Christos, El a putut activa în sine forţele pământului. În pământ apa, când se înalţă în vita-de-vie se transformă în vin. Ceea ce se întâmplă în pământ Christos ca persoană putea şi El să înfăptuiască fiindcă toate forţele pământului sunt prezente şi în El, de vreme ce pământul este corpul său şi este însufleţit de corpul său astral.

Ce face pământul cu forţele sale? Dacă punem o sămânţă în pământ, ea creşte şi produce fructe. Ea se multiplică; dintr-una se nasc mai multe. Animalele se înmulţesc şi ele prin reproducere, din unul se nasc mai multe. Aceeaşi forţă de multiplicare, de înmulţire acţionează şi în Christos şi ea este indicată în hrănirea celor cinci mii. Christos are forţa de înmulţire a seminţelor, forţă proprie pământului. Dacă avem în minte gândul că „pământul cu forţele sale este corpul lui Christos" şi aplicăm aceasta la ceea ce se spune în Evanghelia după Ioan multe detalii ne vor fi lămurite.

Ce sunt, înainte de toate, Evangheliile? În Evanghelia după Ioan avem o descriere a principiilor de iniţiere, aşa cum erau acestea răspândite în toată Antichitatea. Pentru şcoala de iniţiere de care tinea candidatul nu era decisiv ceea ce făcea acesta în plan exterior, ci ceea ce vieţuia el din treaptă în treaptă, de la un grad de iniţiere la alt grad de iniţiere, era determinant. Erudiţii moderni sunt surprinşi să descopere similitudini în istoria dezvoltării lui Buddha şi în cea a lui Christos Iisus. Dar acest lucru se explică prin faptul că autorii acestor biografii nu au consemnat detalii de viaţă, ci faptele interioare, spirituale. Acestea corespund la toţi adevăraţii iniţiaţi, întrucât toţi au urmat acelaşi drum şi au făcut aceleaşi experienţe. Ceea ce trebuia să fie trăit de orice inițiat pe drumul iniţierii era indicat în regulile iniţiatice. Şi toţi iniţiaţii de acelaşi grad trebuiau să trăiască aceleaşi experienţe. Biografii nu relatau deci decât o biografie a diferitelor stadii de iniţiere. Evangheliile nu sunt altceva decât reguli de iniţiere vechi, de profunzimi diferite. Ceea ce în timpurile trecute se petrecea într-o stare de conştienţă atenuată s-a întâmplat public în Misteriul de pe Golgota. Moartea, care până atunci era biruită în corpul eteric, a fost biruită acum în corpul frzic. Evenimentul de pe Golgota reprezintă iniţierea unui iniţiat de cea mai înaltă treaptă, care nu a fost iniţiat de nimeni.

Autorul Evangheliei după Ioan nu putea deci să relateze viața lui Christos decât în forma unui cod iniţiatic. Cel care trăieşte Evanghelia după Ioan în mod viu trezeşte în sine o forţă vizionară. Această Evanghelie este o carte a unui văzător, scrisă pentru deprinderea facultăţii de clarvedere. Cel care o vieţuieşte frază cu frază se află spiritual faţă în faţă cu Christos. Oamenii nu se lasă atât de uşor convinşi că trebuie să lupte pentru a ajunge la revelaţia că Christos este o realitate. Evanghelia după Ioan este calea care duce la Christos. Autorul ei a voit să le ofere tuturor prilejul de a-L înţelege. Celui care, din corpul său astral, îşi dezvoltă Sinea spirituală îi apare în spirit înţelepciunea prin care poate să înţeleagă ce este Christos. Christos însuşi a indicat acest lucru. El atârnă pe cruce, la picioarele Lui stau mana Sa şi discipolul iniţiat de El pe care îl iubeşte. Discipolul trebuie să aducă oamenilor înţelepciunea, cunoaşterea importanţei lui Christos. De aceea se atrage atenţia asupra mamei-Sophia prin cuvintele: „Aceasta este mama ta, trebuie să o iubeşti". Mama spiritualizată a lui Iisus este însăşi Evanghelia, ea este înţelepciunea care conduce pe oameni către cunoştinţele cele mai înalte. Discipolul ne-a dat-o pe mama Sophia, altfel spus, el a scris Evanghelia în care cel ce o studiază face cunoştinţă cu creştinismul, înțelege originea şi ţelul acestei mişcări.

Evanghelia după Ioan cuprinde înțelepciunea despre „Dumnezeul în om", teosofia, şi cu cât omenirea se va consacra mai mult studiului acestui document, cu atât mai mult ea va extrage din el înţelepciune şi lumină.

Rudolf Steiner

EVANGHELIA DUPĂ IOAN

GA 100

NOTE

Primele două cicluri de conferinţe – „Evanghelia după Ioan” şi „Teosofia pe baza Evangheliei după Ioan” – au fost luate din volumul 94 al *Operelor complete* şi conţin notiţe făcute de nişte auditori la ciclurile de conferinţe ţinute de Rudolf Steiner la Berlin şi München în anul 1906. Autenticitatea acestora nu este absolută, însă publicarea lor apare justificată, ţinând seama că în text sunt conţinute indicaţii importante pentru studiul antroposofic şi totodată se întregeşte imaginea asupra activităţii de conferenţiar a lui Rudolf Steiner din acea perioadă.

Faţă de prima publicare, notiţele din ciclul ţinut la München au beneficiat de o substanţială îmbunătăţire, în special datorită notiţelor Mariei Steiner von Sivers.

Notiţele din conferinţele ţinute la Berlin la 19, 26 februarie şi 5 martie 1906 au fost publicate pentru prima dată în „Beiträge zur Rudolf Steiner Gesamtausgabe” nr. 56 (Weihnachten, 1976).

Notițele din ciclul de conferințe „Teosofia pe baza Evangheliei după Ioan” ținut la München între 27 octombrie și 6 noiembrie 1906, au fost publicate pentru prima dată sub titlul „Teosofia și Evanghelia după Ioan” în „Was in der Antroposophischen Gesellschaft vorgeht”, 1945, anul 22 de apariţie, numerele 7-16.

Al treilea ciclu de conferințe – „Evanghelia după Ioan” – a fost luat din volumul 100 al Operelor complete și conține, aproape cuvânt cu cuvânt, notițele făcute de patru participanți la ciclul de conferințe ținut de Rudolf Steiner la Basel în noiembrie 1907. Doamna Marie Steiner le-a publicat pentru prima dată în „Nachrichtenblatt für die Mitglieder der Antroposophischen Gesellschaft”, între 1 decembrie 1946 și 20 aprilie 1947. În ianuarie 1908, cei patru participanți au scris înaintea notițelor lor următoarele cuvinte: „Prelucrare liberă după notițele din memorie a patru participanți.

> „Către cititori!
> Prezenta prelucrare este destinată înainte de toate celor care au participat la ciclul de conferințe ținut la Basel. În interesul problematicii teosofice, nu vrem și nu dorim ca această lucrare să fie folosită în scopul răspândirii mai departe a gândurilor conținute în ea, cu atât mai mult cu cât noi nu redăm conținutul conferințelor textual, ci liber, și deja din acest motiv multe aspecte din lucrare sunt de discutat. În afară de aceasta, Rudolf Steiner va da el însuși la tipar conferințele despre Evanghelia după Ioan.
> Prin munca noastră noi nu vrem altceva decât să prilejuim, pentru câțiva prieteni care ei înșiși au fost prezenți la acest ciclu, o amintire a frumoaselor zile de noiembrie petrecute în Basel.
>
> L.S.H.H.E.”

1. *Bruno Wille*, 1860-1928, a întemeiat în 1890 Asociaţia Giordano Bruno. Vezi Rudolf Steiner, ***Cursul vieţii mele*** (1923/25), GA 28, 1962, cap. XXIX.

2. *„Aceasta voia să spună şi Angelus Silesius în cuvintele”*: Apărute în Johannis Angeli, *Silesii – Cherubinischer Wandersmann*, Glatz, 1675. Redare după ultima versiune editată de Wilhelm Bölsche, Jena, 1905. Cartea I, versetul 61, p. 9.

3. *Subba-Row (Rao)*, 1865-1890. Articolele sale din ziarul „Theosophie” au apărut sub titlul *Esoteric Writing*, ediţia a 2-a, Madras, 1931.

4. *„...joia trecută...”*: Conferinţă publică ţinută la Berlin pe 15 februarie 1906, „Reîncarnare şi karmă”, apărută în ***Enigmele lumii și antroposofia*** (22 conferinţe, Berlin, 1906/1907), GA 54, 1966.

5. *„Despre Ioan se spune...”*: Ioan 13, 23.

6. *„...entități ce aparțin celui de-al treilea regn elementar...”*: Vezi în special Rudolf Steiner, ***Acțiunea ființelor spirituale în oameni*** (13 conferințe, Berlin, 1908), GA 102, conferințele 10 și 12; ***Apocalipsa lui Ioan***, GA 104, conferinţele 2, 3 și 10; ***Ierarhiile spirituale și oglindirea lor în lumea fizică*** (10 conferințe, Dusseldorf, 1909), GA 110, conferinţele 2 şi 3; ***Întâmplare, necesitate și soartă*** (opt conferinţe, Dornach, 1915), GA 163, conferința 6.

7. *„Iată; aceasta este mama ta!”*: Ioan 19, 27.

8. *„Angelus Silesius spune în acest sens...”*: loc. cit., cartea a 4-a, versetul 56, p. 127.

9. *Lumina pe cale* de *Mabel Collins* (pseudonim al teosoafei engleze Kenningale Cook); *Lumina pe cale*, tradusă din engleză, ediţia a 3-a revizuită, Leipzig, 1898. Comentarii.

10. *„Iisus însuşi spune...”*: Ioan 14, 6.

11. *Acestea sunt numele celor patru*:
    – Jam ים apă, mare
    – Nur נור foc (aramaică)
    – Ruach רוח aer, suflare, respirație, spirit.
    – Jabasha בשה' pământ, stâncă.

12. *„...un pasaj din Cartea a II-a a lui Moise..."*: Moise II (Exodul), 12, 46.

13. *„De aceea la Ioan puteţi citi următoarele..."*: Epistola întâi a lui Ioan 5, 7: „Căci trei sunt care mărturisesc aici: spiritul, apa şi sângele."

14. *„Eu sunt cu voi..."*: Matei 28, 20.

15. *Christian Karl Josias Bunsen*, 1791-1860, 1857, baron, diplomat şi teolog prusac. *Istoria cărţilor și redactarea textelor biblice autentice*, Leipzig, 1866, p. 77.

16. *„Adam a căzut într-un somn adânc"*: Moise I (Geneza), 2, 21.

17. *„...o relatare a lui Jean Paul..."*: „Niciodată n-am să uit viziunea pe care am avut-o în interiorul meu, pentru care ştiu să indic locul şi timpul când s-a întâmplat şi pe care n-am povestit-o nimănui până acum, în care am asistat la naşterea conştienţei mele de sine. Într-o dimineaţă, foarte mic fiind, stăteam sub uşa casei când, deodată, uitându-mă în stânga, către şopronul cu lemne, am avut viziunea interioară. Prin faţa mea a trecut, precum un fulger din cer, revelaţia: eu sunt un Eu. Şi de atunci ea a continuat să lumineze. Atunci, pentru prima dată şi pentru veşnicie, Eul meu s-a văzut pe sine. Sunt excluse aici farse pe care le poate juca memoria, întrucât nicio istorisire străină nu s-a putut amesteca într-o întâmplare petrecută în sanctuarul cel mai tainic al omului, doar noutatea acesteia putând conferi durată împrejurărilor minore, de fiecare zi." Descrierea vieţii lui Jean Paul, *Din viața lui Jean Paul*, Jean Paul, *Opere complete*, Berlin, 1862, vol. 34, p. 26.

18. *„Paracelsus spune..."*: „Un fapt extrem de important, care trebuie să vă dea de gândit, este că tot ce există în cer şi pe pământ există şi în om; forţe cereşti sunt când noi ne mişcăm, Dumnezeul din cer este şi Dumnezeul din om." *Din Paramiri liber quartus de matrice*, ediţia Sudhoff, vol. 9, p. 220.

19. *Chela* (Tshela): În sanscrită, adept sau discipol spiritual.

20. *„Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa."*: Ioan 14, 6.

21. *„Şi Dumnezeu a suflat suflare de viaţă în om..."*: Moise I (Geneza) 2, 7.

22. *„Te asemeni cu spiritul..."*: Faust I, 512.

23. *„...strămoşul Tuisto"*: „Celebrant carminibus antiquis, quod unum apud illos memoriae et annalium genus est, Tuistonem deum terra editum, et filium Mannum originem gentis conditoremque." [În cântecele vechi - este singurul fel de transmitere a tradiţiilor şi a istoriei lor – ei (germanii) sărbătoreau pe zeul Tuisto, un fiu al Pământului. Lui îi atribuiau un fiu, Mannus, strămoşul şi întemeietorul poporului.] Cornelius Tacitus, *De origine et situ germanorum*, 2.

24. *„Cine nu-şi lasă ..."*: Luca 14, 26; Matei 10,37; Marcu 10, 29.

25. *„El trebuie să crească..."*: Ioan 3, 30.

26. *„...nunta din Cana Galileii..."*: Ioan 2, 1-11.

27. *„Din conferinţele publice..."*: Rudolf Steiner a vorbit public despre temele „Cum să înţelegem boala şi moartea?", „Educaţia copiilor în lumina teosofiei" şi „Sângele este un suc cu totul deosebit" la München, în conferinţele ţinute pe 29 şi 30 octombrie şi 1 noiembrie 1906. Conferinţele pe aceleaşi teme ţinute în Berlin, respectiv Köln, sunt conţinute în GA 55, ***Cunoaşterea suprasensibilului în epoca noastră și importanța ei pentru viața actuală***.

28. *„...după cum spune şi Goethe..."*: Faust II, 6275 şi urm.

29. *„Eu și Tatăl suntem una"*: Ioan 10, 30.

30. *„...sângele-Rubicon..."*: Când cineva trebuie să facă un pas cu consecinţe grave se spune că el trebuie „să treacă Rubiconul" aşa cum a făcut Cezar, care prin trecerea râului Rubicon (Rubico) din nordul Italiei în anul 49 î.Ch. a declanşat războiul civil.

31. *„...profetul Ilie era aprovizionat de corbi"*: Cartea a III-a a Regilor, 17, 4 şi 6.

32. *„ ... mesagerii zeului Wotan...* ": Hugin (Gând) şi Munin (Amintire).

33. *„...în care moţăie Barbarossa..."*: Legenda, conform căreia împăratul nu a murit ci moţăie în Kyffhäuser sau în Untersberg (Submunte), se referă de fapt la nepotul lui Barbarossa, Friedrich II, însă în popor ea a fost transferată asupra lui Friedrich I Barbarossa. Corbii zboară în jurul muntelui până să înceapă Epoca de aur, în care Barbarossa va guverna iarăşi imperiul.

34. *„Leul din semința lui Iuda..."*: Cartea I a lui Moise (Geneza) 49, 9; Macabei I 3, 4.

35. *„...pasajul din Evanghelia după Ioan..."*: Ioan 1, 17.

36. *„Părinţii voştri au mâncat mană în pustiu..."*: Ioan 6, 48-51.

37. *„...cuvântul Egipt este folosit aici nu doar ca numele unei ţări..."*: Cartea a III-a a lui Moise (Leviticul) 18, 3; Cartea a IV a a lui Moise (Numerii) 14, 9; Iosua Navi 5, 9; Isaia 19 şi 20; Plângerile 5, 6 şi altele.

38. *„ Dumnezeul Iehova îi vorbeşte poporului..."*: Cartea a II-a a lui Moise (Exodul) 20, 1-3.

39. *„Poporul şi-a făcut însă un idol...”*: Cartea a II-a a lui Moise 32, 1-35.

40. *„...strangulare a primului născut la egipteni...”*: Cartea a II-a a lui Moise 12, 1-51.

41. *„...semnificative fiind aici cuvintele...”*: Moise II (Exodul), 12, 46.

42. *„Când copiii lui Israel cârteau...”*: Cartea a II-a a lui Moise 16, 1-30.

43. *Man hu*: מָן הוּא

44. *„Şi Dumnezeu a suflat peste el suflare de viaţă...”*: Cartea I a lui Moise 2, 7.

45. *„Ochii voştri se vor deschide...”*: Cartea I a lui Moise 3, 5.

46. *„ ... poporul evreu era aproape...* ": Cartea a II-a a lui Moise 32, 9-10.

47. *„Moise ia sângele de jertfă...* ": Cartea a II-a a lui Moise 24, 6-8.

48. *„Cine mănâncă carnea mea...* ": Ioan 6, 56.

49. *„Paracelsus spune...* ": „ Şi atunci, aceasta vreau eu să adeveresc când mă refer la natură: cel care vrea să o cerceteze, acela trebuie să calce cu picioarele cărţile ei. O carte se studiază prin literele ei, natura însă prin semn lângă semn: cu cât mai multe semne, cu atât mai multe pagini. Este deci un codex naturae, trebuie deci să întoarcem filele lui.“ Paracelsus, „Paragranum“, *Opere complete din domeniul medicinei*, editate de K. Sudhoff, vol. 11, Munchen, 1924, „Cea de-a patra apărare”, pp. 145 şi urm.

50. *„Paracelsus numea pe bolnavul de holeră Arsenicus* ": „De aici rezultă că dumneavoastră nu trebuie să spuneţi: Iată, aceasta este holeră, aceasta este melancolie, ci aceasta este Arsenicus, aceasta este Aluminosum; deci şi aceasta este Saturni, aceasta este Marti, şi nu aceasta este melancolie, aceasta este holeră. Apoi, o parte este a cerului, o parte este a pământului şi împreună unite precum focul şi lemnul, întrucât fiecare îşi poate pierde numele; aşadar, există două lucruri într-unul.“ Din „Paragranum“, *Opere complete din domeniul medicinei*, editate de Sudhoff, Munchen-Berlin 1922-1933, vol. 8, p. 74.

51. *„ ... parabola butucului și a lăstarului viței-de-vie...* ": Ioan 17, 1-6.

52. *„ ... nunta din Cana* ": Ioan 2, 1-11.

53. *„ ... unde se relatează răstignirea lui Christos...* ": Ioan 19, 25-27.

54. *„La Luca... se spune...* ": Luca 1, 35.

55. *„Eu și Tatăl suntem una* ": Ioan 10, 30.

56. *„...hrănirea celor cinci mii*": Matei 14, 15-21; Marcu 6, 35-44; Luca 9, 12-17; Ioan 6, 5-13.

57. *„De aici și vorba...* ": Platon, *Timaios*, cap. VIII, p. 36B.

58. *„ ... coborârea spiritului... sub formă de porumbel* ": Ioan, 1, 32.

59. *„ ... planul Budhi...* ": Lumea providenței.

60. *„ ... ceva mental...* ": Lumea mentalului: Devahanul inferior, lumea spirituală.

61. *„Tot ce e trecător...* ": Faust II 12 104 şi urm., traducere L. Blaga.

62. *„În valul vieții și-al faptei durez...* ": Faust I, 501-509.

63. *„ ... corpul cauzal...* ": Extract al corpului eteric şi corpului astral pe care omul îl duce mai departe de la o viaţă pământească la alta. Vezi conferinţa din 3 iulie 1906 de la Leipzig, pp. 149 şi urm. din ***Ocultismul popular*** GA 94; în continuare vezi răspunsurile la întrebări din conferinţa din 3 februarie 1907 de la Heidelberg din ***Misteriul creştin*** (31 conferinţe disparate 1906/1907), GA 97, 1968.

64. *„Eli, Eli, lama sabahtani!* ": Matei 27, 46; Marcu 15, 34. „Sabahtani” tradus cel mai des prin „părăsit”. Expresia cu aceeaşi pronunţare „Shevachtani”, este similară cu „înălţat” sau „preamărit”, „slăvit”. Vezi ***Evanghelia după Matei*** (12 conferințe, Berlin, 1910), GA 123, conferinţa a 12-a.

65. *„Mai am multe să vă spun...* ": Ioan 16, 12.

66. *Ludwig Buchner*, 1824-1899, medic şi scriitor.
Jakob Moleschott, 1822-1893, fiziolog şi filosof materialist.
Karl Vogt, 1817-1895, geolog şi zoolog.

67. *Rudolf Wagner*, 1805-1864, zoolog şi fiziolog.

68. Dionisie Areopagitul, *Ierarhiile cerești și bisericești*, scrisă între 485 şi 515, tradusă de J. Stiglmayr, Kempten, 1911, şi Dionisie Areopagitul, *Ierarhiile îngerești și bisericești*, tradusă de Walter Fritsch, Editura Otto Wilhelm Barth, München-Planegg, 1955.

69. *„ ... ar fi apărut o populaţie cristalizată, cum spune Goethe în Faust...* "*:* Cuvântul lui Mefistofel din scena laboratorului.

70. *Pitagora*, aproximativ 582-497 î.Ch., filosof grec.

71. *„ ... cel prezentat de Haeckel în scrierile sale* ": Vezi Ernst Haeckel, *Istorie naturală a Creaţiunii*, partea a doua, „Filogeneză generală. Genealogia omului" (1868).

72. *„Platon exprimă aceasta când spune...* ": în „Timaios".